Γ'

Ἐπιστολές
Κ. Δουμπιώτου

Ἀντίγραφα
Ἐνδέσεων Δουμπιώτου
(διὰ τὸ ἀρχεῖον)

τὰ πρωτότυπα εὑρίσκονται
εἰς φάκελ. Β', ὑποφάκελ. 10 - ἀρ. 5.

Ἀντίγραφον

Πρός

τὴν Ἐπιτροπὴν τῶν Μακεδόνων

ἐν Ἀθήναις

Τὰ μέχρι Σκιάθου ἀνεκοινώθησαν βεβαίως ὑμῖν ὑπὸ τῶν κυρίων Α.(sic) Δραγούμη καὶ Λ. Δοσίου. Ἐν Σκιάθῳ ἀναχωρήσαντες τὴν 15 τρέχ. ὥρ. 3 π.μ. ἀφίχθημεν, διὰ λοξοδρομιῶν καὶ ἀφοῦ ἐλλιμενίσαμεν ἐπὶ δύο ὥρας ἐν τῷ νῆσον Πελαγόνησον, ἐν τῷ παραλίαν Λιτοχώρου μεταξὺ Πλαταμῶνος καὶ Ἁγίου Θεοδώρου τῇ 1 καὶ ½ ὥρᾳ μετὰ μεσονύκτιον. Ἡ θέσις ἐν ᾗ ἀπεβιβάσθημεν ὑπεδείχθη ἡμῖν ὑπὸ ἐγχωρίων τινῶν λεμβούχων ἐπίτηδες περιπλεόντων τὴν παραλίαν. Τὴν ἐπιοῦσαν πέμπτην προσέβαλον οἱ κάτοικοι Λιτοχώρου μετὰ χώρων σφοδρῶν καὶ ἤρξατο ἀπὸ πρωΐας ἡ μεταφορὰ τῶν ὅπλων καὶ πολεμοφοδίων μας ἐν τὴν θέσιν Σκάλα ἐν εἴκοσι περίπου τῆς ὥρας ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ Λιτοχώρου· ἐν τὴν θέσιν ταύτην ὑπάρχει μετόχιον τῆς μονῆς τοῦ Ἁγίου Διονυσίου. Περὶ τῆς ἀναγκης τοῦ νὰ συσταθῇ ἐν Σκιάθῳ ἐπιτροπὴ καὶ μικρὰ ἀποθήκη ὑγιεινοῦ ἀναφερόμεθα εἰς ὅσα ὑπεμνήσαμεν μετὰ τῶν κ.κ. Δραγούμη καὶ Δοσίου.

Ἡ διαγωγὴ τῶν πλοιάρχων ὑπῆρξεν ἀνωτέρα παντὸς ἐπαίνου καὶ ἔπραξαν τὸ καθῆκον αὐτῶν μετὰ ἐπιδεξιότητος καὶ γενναιότητος διαιωνίσαντες τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἐπιχειρήσεως. Τοὺς δὲ κατοίκους εὕρομεν ἐν γένει λίαν προθύμους καὶ ἐν ἐπαναστάσει πυρετματικῇ. Προσωρινῶς εὑρισκόμεθα εἰσέτι ἐν Λιτοχώρῳ παρὰ ταῖς ὑπηρεσίαις τῶν ὁλύμπων, ὅπου καὶ ὠχυρώθημεν. Ἐκ διαφόρων χωρίων ἤδη προσῆλθον καὶ παρέλαβον μέχρι τῆς ὥρας 1200 περίπου ὅπλα καὶ ἀναλόγως πολεμοφόδια. Σήμερον δὲ συνῆλθόντες οἱ ἀντιπρόσωποι διαφόρων χωρίων ἐξελέξαντο προσωρινὴν κυβέρνησιν ἥτις αὐθημερὸν ἐξέδωκε προκήρυξιν πρὸς τὰς κυβερνήσεις τῶν μεγάλων δυνάμεων, ἥτις πέμπεται τὴν ἑσπέραν ταύτην πρὸς τοὺς ἐν Θεσσαλονίκῃ πρόξένους. Οἱ κάτοι-

και τῶν χωρίων Βροντοῦς ἐπὶ μόνῳ τῷ ἀκούσματι τῆς ἀφίξεώς μας ἀπεδίωξαν ἔνοπλοι τοὺς προσελθόντας εἰς τὸ χωρίον των 50 Γυέ-γυας.

Ἐκ τῶν ὅπλων, τὰ ὁποῖα διενείμαμεν, 300 ἐδόθησαν εἰς τοὺς κατοίκους τοῦ χωρίου Λιτοχώρου, 400 δὲ συμπαρέλαβε μεθ' ἑαυτοῦ ὁ ὁπαρχηγὸς Ζαχείρας, ὅστις ἀναχωρεῖ ἐντεῦθεν σήμερον εἰς τὰ χωρία Καρυάν, Νεβερά, Σκαμνια, Ποριάναν καὶ λοιπά. Προχθὲς τὸ ἑσπέρας ἦλθον πρὸς ἡμᾶς ἐν Κατερίνῃ ἀπεσταλμένοι τῆς αὐτόθι κοινότητος, χριστιανικῆς καὶ μωαμεθανικῆς, ὁ κ. Ν. Μπῆτσος, ἀδελφὸς τοῦ α' διερμηνέως τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ Ἀγγλικοῦ Προξενείου καὶ εἰς Δερβίσιν τοπίκηαγ Μπαμπᾶν καὶ διεκήρυξαν ἡμῖν ὅτι οἱ κάτοικοι Κατερίνης, χριστιανοὶ καὶ Ὀθωμανοί, εἶναι σύμφωνοι νὰ μὴ δώσωσιν ὅπλα κατ' ἡμῶν, ἀλλὰ νὰ ἔλθωμεν εἰς συνεννόησιν περὶ τῆς ὑπολαμβῆς τῆς κωμοπόλεως εἰς τὰς ἐπαναστατικὰς ἀρχάς. Εἰς τοὺς ἀπεσταλμένους τούτους παρεδώκαμεν 19 αἰχμαλώτους Τούρκους ζῶντας καὶ ἀβλαβεῖς, ὡς τὰ ἀποσπάσματα ἡμῶν συνέλαβον τὴν ἐποῦσαν τῇ ἀποβιβάσεώς μας. Ὁμοίως εἰλικρινοποιήθημεν καὶ τινα ποίμνια Γυέγυων καὶ ἁρματα φορτία σίτηρῶν.

Ὁ κ. Μπῆτσος φθὰς εἰς Κατερίνην ἔγραψεν ἡμῖν ἐπαναλαμβάνων τὰ αὐτά· καὶ ἡμεῖς δὲ προσποιούμεθα ὅτι παραδεχόμεθα ὡς εἰλικρινεῖς τὰς δηλώσεις τῶν Κατερινιωτῶν, ἐξοικονομοῦντες οὕτω ἑπτατέρωθεν τὸν καιρόν. Τὰς ὑποψίας ἡμῶν ἐνισχύει ἡ ἀπὸ πρωΐας τῆς σήμερον ἐμφάνισις ἑνὸς ὁπλιτοῦ πρὸ τῆς παραλίας τῆς Κατερίνης, ἀποβιβάσαντος, ὡς λέγεται, περὶ τοὺς 150 ἄνδρας καὶ ἡ ἐμφάνισις Κιρκασίων τινῶν ἱππέων μεσημβρινόθεν καὶ πρὸ τοῦ χωρίου Ραψάνη προερχομένων ἐκ Λαρίσης.

Χθὲς τὸ ἑσπέρας ἀπόσπασμα τῶν ἡμετέρων, συμπραττόντων καὶ τῶν ὁπλισθέντων ἤδη χωρικῶν τῶν χωρίων Λεπτοκαρυᾶς, Ἐλατίνης καὶ Παντελεήμονος, κατέλαβε τὸ φρούριον Πλαταμῶνος,

φρουρούμενον ὑπὸ δέκα στρατιωτῶν καὶ ὀλίγων κατοίκων παραδοθέντων μετὰ βίαν διὰ πραγματεύσεων καὶ ἄνευ μάχης· ἐν τῷ φρουρίῳ εὑρέθησαν καὶ δύο πυροβόλα.

Ὡς προμαντεύομεν καὶ ὅπλα καὶ πολεμοφόδια θέλουσιν ἐπιληφθῆ μέχρι τοῦδε· διὰ τοῦτο ἀνάγκη νὰ ἀποσταλῶσιν ὅσον τάχιον ὅπλα τοὐλάχιστον χίλια καὶ πεντακόσια μετὰ τῶν ἀναγκαιούντων πολεμοφοδίων· προσέτι δὲ καὶ ἱκανὸν ποσὸν πυρίτιδος καὶ μολύβδου διὰ τὰ ἐγχώρια ὅπλα, πρὸ πάντων δὲ χρήματα καὶ φάρμακα.—

Ἐν Λιβοχώρῳ τῇ 19ῃ Φεβρουαρίου 1878

ὁ ἀρχηγὸς

Κ. Σ. Δουκατιώτης.

Μὴ μὲ συνεριεσθῆτε, ἐὰν δὲν γράφω σήμερον ἰδιαιτέρως, διότι δὲν μοὶ μένει καιρός. Ἐνδιαφέρομαι(;) εἰς τὴν ἀνωτέρω ἔνθεσιν, ἐπιχειρήσω ἀμοιβαίως νὰ σᾶς γράψω τὰ ἑξῆς.

Εἶμαι χάριν καλά, εὐχόμενος καὶ ὑμῖν τὰ ἄριστα!

Ἀναπαινώσατε τὸ περιεχόμενον καὶ πρὸς τὸν κ. Ν. Δαμασυνόν.

Ὁ συνάδελφός σας

Λεων. Πασχάλης

Ἀντίγραφον

~~[illegible]~~

Ἐν Ἀθήναις τῇ 2 Μαρτίου 1878

Πρὸς
τὸν Κύριον Κοσμᾶν Δουμπιώτην
Ἀρχηγὸν τῆς ἐν Ὀλύμπῳ ἐπαναστάσεως.

Εὐχαρίστως ἀνέγνωμεν τὴν ἀπὸ 19 Φεβρουαρίου 1878 ὑμετέραν ἔνδεσιν. Εἰχόμεθα δὲ νὰ ἔχωμεν καὶ σήμερον αἰσίας εἰδήσεις περί τε τῆς ἐπεκτάσεως τοῦ κινήματος καὶ περὶ τῆς ἐνβάσεως τῆς κατὰ τῶν ἐχθρῶν μελετωμένης προσβολῆς.

Ταύτην τὴν νύκτα ἀποπλέει ἐντεῦθεν τὸ «Βυζάντιον» μετὰ πεντήκοντα περίπου ἀνδρῶν ἐπιλέκτων καὶ ἱκανῶν ὅπλων καὶ πολεμοφοδίων, στελλόμενον ὑμῖν πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς ἐπαναστάσεως. Τὸν κατάλογον τῶν ἀνδρῶν καὶ τὴν κατάστασιν τοῦ ὑγιεινοῦ θέλετε λάβει διὰ τοῦ ἀτμοπλοίου τούτου, οὗτινος ἐλπίζομεν, ἐκπληρωθήσεται καλῶς ἡ ἐντολή.

Συνεστήθη ἤδη ἐν Σκιάθῳ Ἐπιτροπή, ἥτις θέλει ἐφοδιασθῆ δι' ὅπλων καὶ ἐφοδίων, προωρισμένων ὅπως μικρὰ κατὰ μικρὰ ἀποστέλλονται εἰς Μακεδονίαν.

Ἐντὸς δέκα περίπου ἡμερῶν ἔρχεται αὐτόθεν καθ' ἡμέραν ἐντολὴ ὁ ὁπλαρχηγὸς Γ. Δ. Ὀλύμπιος μετὰ σώματος 300 ἀνδρῶν καὶ ὅπλων καὶ ἐφοδίων ἀφθόνων, ὅπως ταχθῇ ὑπὸ τὴν ὑμετέραν γενικὴν ἀρχηγίαν.

Προσπαθοῦμεν νὰ πέμψωμεν ὑμῖν ὁπλοδιορθωτήν· ἐλπίζομεν ὅτι θέλομεν κατορθώσει τοῦτο, εἰ μὴ μέχρι τῆς ἐσπέρας, τὸ ἀργότατον κατὰ τὴν ἑπομένην ἀποστολήν. Ἐν τούτοις μεταξὺ τῶν λοιπῶν πυβωτίων θέλετε εὕρει καὶ τὴν παροῦσαν ἀποστολὴν καὶ ἐν περιέχον τὰ ἐν τῇ ἐπιστολῇ τοῦ κ. Πασχάλη γινόμενα ἐργαλεῖα ὁπλοδιορθωτοῦ.

Συνέχεια

Ὑποδείξατε ἐν τοῖς περὶ ὑμῶν ὅτι δὲν πρέπει νὰ γράφωνται εἰς ἄλλους ἢ πρὸς τὴν ἐπιτροπὴν μόνον λεπτομέρειαι μικρᾶς ἀξιοσημειώτου ἐλλείψεως ὑπαρχουσῶν καὶ τῶν τοιούτων, διότι ἐξ ἀπειρίας, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐκ παιδαριωδίας δημοσιογράφων τινῶν δημοσιεύονται πρωΐως καὶ βλάπτεται τὸ κίνημα.

Παρακαλέσατε τοὺς κ.κ. Παπαχάλην καὶ Ζήμαν νὰ πέμψωσιν ἡμῖν πάντα διπλογραφικὰ ἔγγραφα τῆς ἐν Ἀθήναις στρατολογίας καὶ παράλογον ὀνομαστικὸν ἀριθμὸν τῶν ἐν Ἀθήναις στρατολογηθέντων.

Ἐλυπήθημεν, διότι δὲν ἐγένοντο ἡμῖν γνωστὰ τὰ ὀνόματα τῶν τριῶν φονευθέντων ἐκ τῶν ἡμετέρων ἀνδρῶν, ἐν ᾧ μάλιστα καὶ τινα ἐπιστολὴ τοῦ κ. Γερομελέους οἱ δύο ἦσαν ἐκ τῶν ἐδεξιουμένων. Παρακαλοῦμεν δὲ καὶ πέμψητε ἡμῖν εἰς τὸ ἑξῆς σημείωσιν τῶν τε φονευομένων καὶ τῶν τραυματισθησομένων μετὰ τῆς διακρίσεως ἐὰν ἦναι ἐκ τῶν ἐδεξιουμένων ἢ ἐκ τῶν ἐντοπίων. Τὰ περαιτέρω πρὸς ὑμᾶς διαβιβαζόμενα ὅπλα καὶ ἐφόδια πεποίθαμεν ὅτι ἐξασφαλίζονται συνοδευόμενα ἑκάστοτε ὑπ' ἀνδρῶν ἱκανῶν πρὸς φρούρησιν αὐτῶν. —

Ἀντίγραφον

Ἔκθεσις

Πρὸς τὴν Δ. Ἐπιτροπὴν τῶν Μακεδόνων

ἐν Ἀθήναις

Τὴν 24ην τοῦ Φεβρουαρίου ἡμέραν Παρασκευήν, ἀφ' οὗ διενείμαμεν πάντα τὰ ὅπλα εἰς τὰ χωρία, τὰ ὁποῖα, εἴτε ἕνεκα τῆς προσεγγίσεως αὐτῶν τοποθεσίας εἴτε ἕνεκα τῆς πλειοτέρας αὐτῶν προθυμίας, ἐζήτησαν τοιαῦτα, ἐκινήσαμεν ἐκ Λιτοχώρου μετὰ τετρακοσίων περίπου ἐθελοντῶν καὶ ἑξήκοντα πέντε Λιτοχωριτῶν, διὰ νὰ ἐγκαρδιώσωμεν πρῶτον τὰ χωρία τὰ λαβόντα ὅπλα εἰς τὴν ἐπανάστασιν καὶ δεύτερον διὰ νὰ ἐκστρατεύσωμεν μετὰ τῶν χωρικῶν, οὓς ἠθέλομεν συναίξει, καὶ τὴν Τοχόβαν, ἀποικίαν τῶν Κιρκασίων, παρακινηθέντες εἰς τοῦτο ὑπὸ τῆς γενικῆς τῶν χωρίων πάντων εἰκῆς ὡς καὶ τῶν Λιτοχωριτῶν καὶ ἀφ' οὗ ἐβλέπομεν ὅτι οἱ Τοῦρκοι οὐδόλως διεσχολίζοντο νὰ μᾶς προσβάλωσιν ἐκ Λιτοχώρου, ἐκτὸς μικρᾶς τινος ἐπιδρομῆς Κιρκασίων ἱππέων εἰς τὰ Καλύβια τοῦ Λιτοχώρου, ὅπου ἔβαλον πῦρ εἰς δύο μικρὰς ἀποδύσεις γεννημάτων. Ἡ παραδρομὴ τῶν ἐν Τοχόβᾳ Κιρκασίων ὑπῆρξεν ἀνέλπιστον τὸ ὄφελος τῶν κατοίκων τῶν μερῶν τούτων, οἵτινες ἔπαθον τὰ πάνδεινα ἐκ τῶν ζηλωτῶν αὐτῶν. Ἠλπίζομεν δηλαδὴ ὅτι συγκεντρώνοντες χιλίους ἄνδρας ἠδυνάμεθα ἀποτελεσματικῶς νὰ ἐπιτεθῶμεν καὶ κατὰ τῆς Τοχόβας, ὅπως λάβωμεν θάρρος καὶ τὰ χωρία ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα μέχρι τῆς ὥρας δὲν ἔδειξαν τὴν ἀπαιτουμένην προθυμίαν διὰ τὴν ἐπανάληψιν.

Ἡ πορεία ἡμῶν γενομένη διὰ τῶν χωρίων Βροντοῦς, Ζιάσιανη, Ρηλίνης, Δρένιστα διήρκεσε τέσσαρας ἡμέρας. Ἐκ τῶν χωρίων τούτων καὶ ἐκ τῶν πέριξ, ἐξ ὅσων εἶχον λάβει ὅπλα παρ' ἡμῶν, συνηθροίσθησαν καὶ τῶν 65 Λιτοχωριτῶν, μόλις ἔστερξαν νὰ μᾶς ἀκολουθήσωσι περὶ τοὺς διακοσίους, ὥστε ἐν συνόλῳ μόλις συνεκεντρώθησαν περὶ τοὺς ἑξακοσίους ἄνδρας ἐν τῷ χωρίῳ Ρεβάνῃ, ἀπέχον μίαν ὥραν ἀπὸ τῆς Τοχόβας. Εἰς τὸν ἀριθμὸν τοῦτον συμπεριλαμβάνονται καὶ οἱ ἁρματωλοὶ ὑπὸ τοὺς ἀρχηγοὺς Παναγιώτην Καλόγηρον, Νταβέλην καὶ λοιποὺς.

Συνέχεια

Τὴν ἑσπέραν ἐκείνην, 28 Φεβρουαρίου, προσῆλθε πρὸς ἡμᾶς εἰς Ρεθύμνην ἐν προηγουμένῃ συνεννοήσεως ὁ ἐπίσκοπος Κίτρους Νικόδημος, ὅστις πρὸ τεσσάρων ἢ πέντε ἡμερῶν εἶχεν ὑψώσει τὴν σημαίαν τῆς ἐπαναστάσεως ἐν Κολινδρῷ. Τὸν ἐπίσκοπον παρηκολούθουν ἑβδομήκοντα μόνον ἄνδρες, ἐν οἷς πολλοὶ λῃσταὶ ὑπὸ τοὺς λῃσταρχοὺς Ξυλογιάννηναι Ζαρκιάδαν, τὸ μὲν διότι δὲν εἴχομεν πλέον ὅπλα νὰ δώσωμεν εἰς τοὺς ἐπαναστάτας τοῦ Κολινδροῦ, τὸ δὲ διότι ἐν τῇ ἀπουσίᾳ τοῦ ἐπισκόπου οἱ ἡμέτεροι περίπου τῶν κατοίκων Κολινδροῦ ἠθέτησαν τὴν ἰδέαν τῆς ἐπαναστάσεως, ἐζήτησαν καὶ ἔλαβον στρατιὰν Τουρκικὴν πρὸς ἀσφάλειάν των καὶ προσεκύνησαν.

Ἀπαυδέντες τοιουτοτρόπως εἰς τὰς ἐλπίδας μας περὶ συγκεντρώσεως χιλίων τοὐλάχιστον ὁπλοφόρων, συνεκαλέσαμεν τὴν νύκτα τῆς 28ης Φεβρουαρίου πολεμικὸν συμβούλιον, ἵνα συσκεφθῶμεν ἀπὸ κοινοῦ, ἂν συμφέρῃ κατόπιν τῶν ἀκριβεστέρων πληροφοριῶν, ἃς ἐλάβομεν περὶ Κιρκασίων ἐν Ρεθύμνῃ, ἡ ἐπίθεσις κατὰ τῆς Τόχοβας μὲ τὴν δύναμιν, τὴν ὁποίαν ἤγομεν. Τὸ πολεμικὸν τοῦτο συμβούλιον ἀπεφάνθη σχεδὸν παμψηφεὶ ὅτι αἱ δυνάμεις μας ἦσαν ἀνεπαρκεῖς διὰ τοιαύτην ἐπιχείρησιν, καθόσον μάλιστα ἐβεβαιώθημεν ὅτι οἱ Κιρκάσιοι ἀνερχόμενοι εἰς ἑξακοσίους ὁπλίτας καὶ πλέον ὅρων τῶν πληροφοριῶν μας ἦσαν ὠχυρωμένοι δεόντως. Συνεπείᾳ τῆς ἀποφάσεως ταύτης ἐδώκαμεν τὴν διαταγὴν τῆς ἐπιστροφῆς τὴν 1ην Μαρτίου. Τὴν πρωΐαν ὅμως, μόλις ἀφίχθημεν εἰς Ρεθύμνην, περὶ τοὺς πεντήκοντα Κιρκάσιοι, ἐν οἷς οἱ πλεῖστοι ἱππεῖς, ὥφθησαν ἐρχόμενοι ἐκ Τοχόβας εἰς τὸ χωρίον τοῦτο· ἀμέσως ἀπεστείλαμεν τὴν δέουσαν δύναμιν κατ' αὐτῶν καὶ μάχη συνῆφθη διαρκέσασα περίπου δύο ὥρας, καθ' ἃς ἐφονεύθησαν δέκα τρεῖς Κιρκάσιοι, χωρὶς οὐδεμίᾳ τῶν ἡμετέρων νὰ πάθῃ τι. Οἱ ἐχθροὶ ἔτρεψαν εἰς φυγήν, δὲν κατεδιώξαμεν δὲ αὐτούς, διότι ἐπῆλθεν ἡ νύξ.

Ἐκ ποδὸς τῇ ἐπιστροφῇ ἡμῶν ἤρξαμεν νὰ κατασκάπτωμεν τὰ Μοσὼ Πέτρας καὶ νὰ κατασκήσωμεν αὐτὰ πέντε τῶν ἡμετέρων ἐνεργειῶν.

ὅπως δὲ ἐνισχύσωμεν τὴν ἐπανάστασιν τῶν χωρίων τῆς ἐπισκοπῆς Κίτρους, ἐδώκαμεν εἰς τὸν ἐπίσκοπον Κίτρους Νικόλαον ὀγδοήκοντα ἐθελοντὰς ὑπὸ τὸν ἀνδυποδοχαγὸν κ. Τζήμαν.

Καλὰ τὸ διάστημα τοῦτο τῆς περιοδείας ἡμῶν ὁ ἐν Κατερίνῃ πρὸ ἡμερῶν συναθροισθὲν στρατὸς πληροφορηθείς, φαίνεται, ὅτι ἐν Λιτοχώρῳ δὲν ὑπῆρχε δύναμις ἐξ ἐθελοντῶν, ἀπεφάσισε νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ τῶν Λιτοχώρων.

Τὴν Τρίτην Μαρτίου πληροφορηθέντες ὅτι σῶμα Τουρκικὸν ἐν Κατερίνῃ εἰσῆλθεν εἰς Κάρυτσαν, ὅπου ἐπυροβολήθη μὲ τοὺς χωρικούς, ἀπεστείλαμεν πεντήκοντα ἐθελοντὰς καὶ τὸ σῶμα τῶν λιτοχωριτῶν ἐξ ἑξήκοντα πέντε, διὰ νὰ προλάβῃ τοὺς Τούρκους εἰς Λιτόχωρον. Ἀλλ' ἕνεκα τῆς μεγάλης ἀποστάσεως τὸ σῶμα τοῦτο δὲν ἐπρόφθασε. Οἱ Τοῦρκοι τὸν ἐπιῶσαν βαθμηδὸν συμποσούμενοι εἰς χιλίους τακτικοὺς στρατιώτας καὶ ἐπέκειντο μετὰ δύο ἡμερονύκτια καὶ τινων ἱππέων Κιρκασίων προσέβαλον τὸ Λιτόχωρον ἐκ δύο σημείων· εἰς τὰ χαμηλώματα εὑρίσκοντο 190 περίπου χωρικοὶ Λιτοχωρῖται καὶ δεκαπενταεῖς ἐθελονταί· οἱ Τοῦρκοι ἤρχισαν τὴν ἔφοδον καὶ συγχρόνως τὸν πανοβολισμόν (sic)· οἱ δὲ χωρικοὶ δεξιωσάμενοι ἐτράπησαν εἰς φυγὴν μόλις ἄπαξ πυροβολήσαντες· τότε ἠναγκάσθησαν καὶ φύγωσι καὶ οἱ ἡμέτεροι ἐθελονταὶ 13 τὸν ἀριθμὸν μετὰ τοῦ ἀρχηγοῦ των Ραΐζη (sic)· οἱ δ' ἐχθροὶ εἰσβαλόντες εἰς τὴν κωμόπολιν παρέδωκαν αὐτὴν εἰς τὸ πῦρ ἐξολοκλήρου. Εὐτυχῶς τὰ γυναικόπαιδα εἶχον πρὸ ἡμερῶν εἰς τὴν μονὴν τοῦ Ἁγίου Διονυσίου καὶ οὕτως ἀπέφυγον τὴν πρώτην λύσσαν τῶν Τούρκων· κατὰ τινας πληροφορίας ἐφάγησαν ὑπὸ τῶν εἰσβαλόντων δύο ἢ τρεῖς ἢ καὶ περισσότεροι τῶν ἡμετέρων, ἀλλὰ ταῦτα δὲν ἐξακριβώθησαν. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν οἱ Τοῦρκοι κατέλαβον καὶ τὴν ἔν τέταρτον τῆς ὥρας ἀπέχουσαν δέσιν Σκάλαν, ὅπου ἔχομεν τὰ πολεμοφόδια ἡμῶν, καὶ ὁποῖοι καὶ κατέλαβον ἐντὸς ὀλίγης, τὰ ὁποῖα κατωρθώθη νὰ κρύψῃ ἡ εὐάριθμος φρουρά. Ἡμεῖς δεκαπέντε ἡμᾶς αὐτοὺς ἐντεθειμένους ἐν τῇ μονῇ Πέτρας ἠδράμομεν βορειότερον εἰς τὸ χωρίον Κομνινοπλόν, δέσιν ὀχυράν, ὅπου δεξάμενοι πάλιν συγκεντρωθῆ καὶ συσκεφθῆ περὶ τοῦ πρακτέου.

Συνέχεια

Διά νά έννοηθῆ ἀκριβῶς ἡ θέσις ἡμῶν καί τά μέχρι τῶνδε γενόμενα, ἀνάγκη νά ἀναφέρωμεν ὅτι ἐκτός τῶν Λιτοχώρου, οἱ κάτοικοι τῶν ὁποίων περιελθόντες εἰς οὕτως εἰπεῖν δέσιν διαιωνίου τῆς προστασίας τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καί παντός τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, οὐδέν ἄλλο ἐκ τῶν μεγάλων χωρίων ὑπέστησε νά ἐπαναστατήσῃ. Οὔτε τό Βλαχοκλείβαδον ἐπανεστάτησεν οὔτε ὁ Βελβενδός οὔτε ἡ Καλαφυγή. Δεύτερον οἱ ἀδελφοί, οἱ ὁποῖοι ἔγραφον καί ἔλεγον περί τῶν κατοίκων τῆς Μακεδονίας ὡς προθυμοτάτων δι' ἐπανάστασιν, ὄχι μόνον δέν μετεχειρίσθησαν τήν ἐπιφοράν διά νά ἐπαναστατήσωσι τά χωρία των, ἀλλ' οὔτε διά τῆς παρουσίας των μᾶς ἐζήτησαν· μεταξύ αὐτῶν ἐντιμοτάτων ἐξαιρέσιν ἀποτελεῖ ὁ ἐκ Λιτοχώρου κ. Εὐάγγελος Κοροβάγγος, πρόεδρος τῆς προσωρινῆς Κυβερνήσεως, τοῦ ὁποίου ὁ ζῆλος καί τά πατριωτικά αἰσθήματα εἶναι ἀνώτερα παντός ἐπαίνου. Τρίτον οἱ χωρικοί, εἰς οὓς διενεμήθησαν τά ὅπλα, ἔχουσι μεγάλην καί ἀκαταπόνητον δεξιότητα, ἡ ὁποία ἀποδαρρύνει εἰς μέγιστον βαθμόν. Τέταρτον ἐν Θεσσαλονίκῃ οὐδεμίαν θετικήν πληροφορίαν ἐλάβομεν ποτέ περί τῶν σχεδίων τῆς Προσωρινῆς Διοικήσεως καί περί τοῦ συγκεντρωμένου ἐν Κατερίνῃ στρατοῦ. Πέμπτον τό σῶμα μας ὡς πρός τήν ἀποστολήν, ἣν ἀνεδέχθη καί τήν ἔναρξιν ἐφ' ἧς ἐπροέκειτο νά ἐνεργήσῃ ἦτο ἰσχνόν αἰσθητῶς καί τό ἐλάχιστον ἐκ τῶν χωρίων, τά ὁποῖα ὡπλίσαμεν, ἐζήτει παρ' ἡμῶν ἐδεχόντας πρός περιφρούρησιν των· ἡ δέ Καλαφυγή ἠρνήθη νά δεχθῇ καί τά ὅπλα, τά ὁποῖα ἐζήτησε καί ἀπεστείλαμεν, ἄνευ ἐπικουρίας 100 ἀνδρῶν, καίπερ ἡ Καλαφυγή θεωρεῖται ὡς ἡ μαχιμωτέρα τῶν Κωμοπόλεων τοῦ διαμερίσματος τούτου.

Ὅπως σωθῇ λοιπόν ἡ ἐπανάστασις τῆς Μακεδονίας καί σωθῶμεν καί ἡμεῖς αὐτοί, ἀνάγκη ταχείας ἐπικουρίας ἐξ ἰσχυροῦ σώματος· δεύτερον ἀνάγκη νά μᾶς στείλητε ἄνευ ἀναβολῆς καί πρότερα πάντων ποσότητα φυσεκίων, διότι ὅσα ἔχομεν μόνον εἰς μίαν μάχην δύνανται νά ἀρκέσωσι· τρίτον πρέπει νά ἀποστείλητε ἀρκετά ὅπλα καί ποσότητα διά τά χωρία· ἄνευ τῶν τριῶν τούτων καί αὐτή ἡ συμμορία μας εἶναι προβληματική.

Περὶ τῆς ἀποβιβάσεως τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν πολεμοφοδίων ἐλάβομεν τὰ προσήκοντα μέτρα.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει 6 Μαρτίου 1878

Ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Μακεδονικοῦ σώματος

Κ. Σ. Δουκαδιώτης

Ἐλήφθη 20 Μαρτίου 1878.

Ἀντίγραφον

[illegible]

Κωνσταντινούπολις 7 Μαρτίου 1878

Φίλε Κύριε Στ. Δεληγιάννη

Ἐλάβομεν τὴν ἐπιστολήν σας καὶ ἐπεύδομεν νὰ ἀπαντήσωμεν· δυστυχῶς δὲν ἔχομεν εὐτυχῆ γεγονότα νὰ σᾶς ἀναγγείλωμεν. Ὑπείκοντες εἰς τὰς προτροπὰς τῶν φίλων μας αὐτόθεν καὶ εἰς τὴν γενικὴν εὐχὴν πάντων τῶν καλοκαγαθῶν τῶν μερῶν τούτων ἐπεχειρήσαμεν τὴν κατὰ τῆς Τόσκοβας ἐκστρατείαν. Αἱ δυνάμεις ἡμῶν ἦσαν τετρακόσιοι ἐθελονταὶ καὶ χωρικοὶ καὶ διακόσιοι χωρικοί, οὓς τόνως κατωρθώσαμεν νὰ συλλέξωμεν. Δυστυχῶς οἱ χωρικοί, μόλις ἀκούσωσι πρώτον πυροβόλον (παραλείπονται αἱ λέξεις, προφανῶς, τρέπονται εἰς φυγήν) ὡς ἐκ τούτου ἠναγκάσθημεν νὰ ὑποχωρήσωμεν, καίπερ φθάντες εἰς μίαν ὥραν ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς Τόσκοβας εἰς τὸ χωρίον Ρεβάτανη, καὶ συμπληρώντες μέχρι σώματος 500 Κλεφταρματολούς, ἐξ ὧν ἐφονεύθησαν 13 οὐδενὸς τῶν ἡμετέρων παθόντος τι. Ἐν τῇ ἀπουσίᾳ μας ταύτῃ οἱ Τοῦρκοι τῆς Κατερίνης, χίλιοι τὸν ἀριθμόν, ὥρμησαν κατὰ τῶν Λιτοχώρων· οἱ χωρικοὶ ἔφυγον ῥίπτοντες τὰ ὅπλα εἰς τὴν πρώτην βολήν, οἱ δὲ Τοῦρκοι εἰσελθόντες παρέδωκαν εἰς τὸ πῦρ τὴν αὐτοῖς κωμόπολιν, οὕτως ὥστε δύο ἢ τρεῖς μόνον οἰκίαι διεσώθησαν ἐκ τῶν πεντακοσίων. Τὸ γεγονὸς τοῦτο ἀπελπίζει πάντα τὰ χωρία καὶ ὑρίζαντο ἀπὸ τοῦδε προσκυνοῦντα· ἀλλὰ τὸ μεγαλήτερον δυστύχημα δι' ἡμᾶς εἶναι ὅτι οἱ Τοῦρκοι κατέλαβον καὶ τὰ εἰς Σκάλαν πολεμοφόδια ἡμῶν καὶ οὕτως αἱ βολαί, αἷς φέρομεν μεθ' ἡμῶν αὐτῶν μόλις μᾶς ἀρκοῦσιν εἰς μίαν μάχην. Ἤδη κατέχομεν τὴν Κονισκοπὴν, τὸ βορειότερον τῶν ὀλύμπιων χωρίων. Ἡ θέσις εἶναι ὀχυρά· ἀλλὰ διὰ νὰ σωθῇ ἡ ἐπανάστασις ἀπαιτεῖται νέον σῶμα ἰσχυρόν, πολεμοφόδια σασσεπὼ δι' ἡμᾶς καὶ ὅπλα καὶ πολεμοφόδια διὰ τοὺς χωρικούς. Ἐλπίζομεν ὅτι ἡ Μακεδονικὴ ἐπιτροπὴ θὰ σπεύσῃ νὰ σώσῃ καὶ τὴν ἐπανάστασιν καὶ ἡμᾶς.

Σᾶς ἀσπάζομαι ὁ πατριώτης σας

Κ. Σ. Δουκατιώτης

Ἐλήφθη 20 Μαρτίου 1878

Ἀντίγραφον

Πρὸς τὴν Σ. Ἐπιτροπὴν τῶν Μακεδόνων
εἰς Ἀθήνας

Συγκεντρώσαντες τὰς δυνάμεις ἡμῶν ἐν Κομοτινῇ μετὰ τριήμερον αὐτόθι διατριβὴν ἐπροχωρήσαμεν μεσημβρινώτερον μέχρι τῶν χωρίων Σκαμνιά, ὅπου θέλομεν παραμείνει ἐπὶ δύω ἡμέρας, ἵνα συσσωματώσαντες τοὺς χωριανοὺς τῶν ἐδῶ μερῶν ἐπιτεθῶμεν κατὰ τοῦ Ζυριχῆ, ὅπου συγκεντροῦνται οἱ Κονιάριοι τῶν μερῶν ἐκείνων.

Σκοπὸς τῆς πορείας ἡμῶν ταύτης εἶναι ὡρίως νὰ προσεγγίσωμεν πρὸς τὴν παραλίαν, ἀπεκδεχόμενοι τὴν ἐξ Ἀθηνῶν ἐπικουρίαν.

Ἐγράψαμεν καὶ προηγουμένως ὅτι εἶναι ἀνάγκη ἀπαραίτητος ἵνα ἡμῖν ἐνισχύσητε διὰ τῆς ἀποστολῆς ἑτέρων ἰσχυρῶν σωμάτων καὶ πολεμοφοδίων ταχυτέρως, ὡς στερούμεθα, καὶ καὶ ὅπλων καὶ πολεμοφοδίων διὰ τοὺς χωριανούς. Τὸ σῶμα ἡμῶν ἐξηκοδένησε σπουδαίως μέχρι τοῦδε, ἕνεκα τῆς ἐξαπλώσεως τῆς ἐπαναστάσεως. Περὶ τοὺς ὀγδοήκοντα ἐθεωρήθησαν παρέμειναν μετὰ τοῦ ἐπισκόπου Κίτρους Νικολάου ὑπὸ τὸν ἀνθυποχαγὸν Τζήκαν, οὓς δὲν δυνάμεθα νὰ προσελκύσωμεν παρ' ἡμῖν παρὰ μὲ κίνδυνον τοῦ νὰ ματαιστραφῇ ἡ μόλις ἀνυψώσασα κεφαλὴν ἐπανάστασις τῆς ἐπαρχίας Κίτρους. Περὶ τοὺς τεσσαράκοντα ἄνδρας ὑπολογίζονται προσέτι ὅσοι εἴτε διεσπάρησαν τῇδε κακεῖσε μετὰ τὴν συμφορὰν τοῦ Λιτοχώρου εἴτε ἀσθένησαν εἴτε ἐφονεύθησαν εἴτε ἐγένοντο ἄφαντοι πρὸ τῆς 24 Φεβρουαρίου. Πρὸς τούτοις ἐν Κομοτινῇ τὴν 8 Μαρτίου καὶ ἐγκατέλιπον ἑβδομήκοντα ἄνδρες διὰ νυκτὸς ὑπὸ τὸν ἐξ Ἀταλάντης Δημ. Μπίτον, λαβόντες ἄγνωστον διεύθυνσιν, προτιθέμενοι καθ' ὅλα τὰ φαινόμενα νὰ τραπῶσιν εἰς λῃστοπραξίας. Δι' ὅλα λοιπὰ ταῦτα, ὅπως ἐπενέγκωμεν καιρίαν τραῦμα κατὰ τῶν ἐχθρῶν καὶ σώσωμεν τὴν ἐπανάστασιν, ἔχομεν ἀνάγκην ἀπόλυτον ἰσχυρᾶς ἐπικουρίας καὶ νέων ὅπλων καὶ πολεμοφοδίων. Πρὸς τοῦτο θέλομεν κατέλθει περισσότερον εἰς τὴν κεντρικὴν Ἠπείρου καὶ τὴν ἀριστερὰν Πηνειοῦ παραλίαν, ἵνα ὑποβοηθήσωμεν τὴν ἀποβίβασιν τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν πολεμοφοδίων, περὶ οὗ πληροφορηθῶμεν περὶ τούτου διὰ τοῦ ἐν Λαρίσσῃ προξένου τῆς Α. Μεγαλειότητος τοῦ Βασιλέως.

Συνέχεια 2

Ἡ ἐπιτροπὴ προσέτι ὀφείλει νὰ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχήν της ἐπὶ τῆς στρατολογίας τῶν ἀνδρῶν· ἀπεδείχθη μέχρι τοῦδε ὅτι οἱ στρατολογούμενοι ἐκ τῶν πόλεων οὔτε ἀντέχουσιν εἰς τὰς κακοπραγίας τῆς ἐπαναστάσεως οὔτε ἐμφορῶνται ὑπὸ τοῦ πνεύματος ἐκείνου τῆς εὐταξίας καὶ τῆς πειθαρχίας, τὸ ὁποῖον διακρίνει τοὺς χωρικοὺς τῆς Ἑλλάδος. Πρέπει λοιπὸν νὰ ἀναληφθῇ ἡ στρατολογία ἀποκλειστικῶς ἐκ τῶν κ. Θωμῶν Γεωργίου, ὡς δυναμένων νὰ στρατολογήσωσι χωρικοὺς ἐμπειροπολέμους καὶ πειθαρχοῦντας.

Ἀνάγκη τέλειος νὰ ἐπισπευσθῇ καὶ ἡ ἀποστολὴ χρημάτων, καθ' ὅσον μετὰ πεντεκαιδεκαήμερον ἐνταῦθα διακοπὴν αἱ ἀνάγκαι τοῦ στρατοῦ μας αὐξήσουσιν.-

Σκαμνιὰ 10 Μαρτίου 1878

ὁ ἀρχηγὸς

Κ. Δ. Δουκαμιώτης

Δυστυχῶς ὑποφέρω ἀπὸ τὴν 1 τρ. ἐκ κρυολογήματος τόσον ἰσχυροῦ, ὥστε ἀδυνατῶ νὰ ἐργασθῶ ὡς ἐπεθύμουν καὶ ὡς αἱ περιστάσεις ἀπαιτοῦσιν. Πράξατε ταχέως ὅ,τι δέον, διότι ἡ ἐπανάστασις ἔχει ἀνάγκην ἐνισχύσεως ταχείας. Γράφω ὀλίγα τινὰ πρὸς τὸν κ. Ν. Δαμασκηνόν. Συνεννοηθῆτε καὶ ἐνεργήσατε.

Λεωνίδης Παπαχάλης.

Ἐλήφθη 20 Μαρτίου 1878.

Ἀντίγραφον

Πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν τῶν Μακεδόνων
ἐν Ἀθήναις

Μετὰ τὴν καταστροφὴν τῶν Λιτοχώρων καὶ τῶν ἐν ταῖς χεῖρας τῶν Τούρκων περιελθόντων ἡμῶν, οἱ διευθύνοντες τὴν ἐπανάστασιν τῆς Μακεδονίας ἐνεφάνισαν ὅτι πρὸς σωτηρίαν καὶ συντήρησιν τῆς ἐπαναστάσεως ἔχομεν ἀνάγκην νὰ μεταδώσωμεν προσωρινῶς τὸ κέντρον τῶν ἐνεργειῶν ἡμῶν, ὅπως κατορθώσωμεν νὰ συνεννοηθῶμεν μετὰ τῆς ἀξιοτίμου ἐπιτροπῆς τῶν Μακεδόνων ἀκινδύνως.

Ἡ πρώτη ἀνάγκη ἡμῶν ἦτο νὰ ἐξοδιασθῇ τὸ σῶμά μας ἐν νέον δι' ἐπαρκῶν φυσιγγίων σασσεπώ, ὥστε νὰ δύναται ἐλευθέρως νὰ προασπίζῃ τὸν ἐχθρὸν ἐν ὁποιαδήποτε περιπτώσει ἢ νὰ προφθάσῃ εἰς τὰς μάχας ἐπιφυλάσσουσας πολεμικὰς ἐργασίας. Ἡ δευτέρα ἀνάγκη ἦτο νὰ ἐνισχυθῶμεν διὰ νέας ἐπιπορίας, ἀφ' οὗ οἱ παῖδες ἀπεδείχθησαν ὄχι μόνον ἀπόλεκτοι, ὅσον δὲν ἠλπίζομεν, ἀλλὰ καὶ ὄχι τοσοῦτον πρόθυμοι, ὅσον ἠλπίζομεν. Ὑποχωρήσαντες ἀρχικῶς κατὰ πρῶτον εἰς Νουμιτσοπόλιν, χωρίον τὸ ὁποῖον δὲν ἔπρεπε νὰ ἐπαναστατήσῃ, καὶ κατόπιν εἰς Σμαλνιὰ καὶ Πολιανὰν ἠναγκάσθημεν νὰ δώσωμεν εἰς τὸ τελευταῖον χωρίον μάχην πρὸς τοὺς Τούρκους. Τὴν 12 τρέχοντος, ἡμέραν Κυριακήν, τὴν 1 ὥρ. κ.μ., ἐν ᾧ ἑτοιμαζόμεθα νὰ ἀναχωρήσωμεν ἐκ Πολιανᾶς καὶ εἴχομεν ἤδη φορτώσει τὰ ζῶα ἡμῶν, ἐπεφάνη Τουρκικὸς στρατὸς εἰς τὸ μετόχιον τῆς μονῆς Σπαρμοῦ, ἀποτελούμενος ἐκ δύο ταγμάτων πεζικοῦ καὶ ἑνὸς διακοσίων ἱππέων καὶ Κονιαρίων. Ὅπως λυτρώσωμεν τὴν Πολιανᾶν ἐξ ἐνδεχομένης καταστροφῆς, προῆλθαμεν τοῦ ἐχθροῦ ἔξωθεν τοῦ χωρίου, καταλαβόντες ἐπικαίρους τινὰς θέσεις. Ἡ μάχη διήρκεσε τέσσαρας περίπου ὥρας μετὰ κεραυνοβόλου πεισματος. Ἐπεδιώκομεν τὴν νυκτὸς ἡ μάχη διεκόπη. Ἐκ τῶν Τούρκων ἐφονεύθησαν ἕνας καὶ ἐπληγώθησαν τεσσαράκοντα, λέγεται ὅτι ἐφονεύθη ὁ πασᾶς· τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἐφονεύθη εἷς ἀνώτερος ἀξιωματικὸς καὶ δύο σημαιοφόροι. Τὴν νύκτα ἡμεῖς ἐξηκολουθήσαμεν τὸν πρῶτον ἡμῶν σκοπὸν καὶ κατελθόντες εἰς τὴν πεδιάδα διευθύνθημεν πρὸς τὴν

παρχίαν τῶν Χασίων. Ἐφονεύθησαν καὶ τινὲς μάχην τῆς Πομβιάνης ἐκ τῶν ἡμετέρων ὀκτὼ ἐβεζονταὶ καὶ ἐπληγώθησαν τέσσαρες. Τὴν ἐπιοῦσαν ἐπληροφορήθημεν ὅτι οἱ Τοῦρκοι εἰσῆλθον εἰς τὴν Πομβιάναν καὶ κατέκαυσαν αὐτήν. Ἡ μάχη αὕτη ἐξήντλησε σχεδὸν ὁλοτελῶς τὰ πολεμοφόδια ἡμῶν καὶ περιήγαγεν οὕτω, καὶ τοι ἐπιτυχῶς διεξαχθεῖσα, τὴν ἐπανάστασιν καὶ τὸ σῶμα εἰς δέσιν πραγματικήν. Ἐπαναλαμβάνομεν χθεσινὰ καὶ διὰ τῆς τρίτης ταύτης ἐπιστολῆς ὅτι ἀναγκαίως ἀπόλυτος καὶ ἐπείγουσα ἡ σιδηρᾶ ἐπιτροπὴ νὰ σπεύσῃ νὰ μὴ ἀποστείλῃ 1) πολεμοφόδια σασσεπάδ 2) ἐπιλογὴν σπουδαίων ἀνδρῶν 3) ὅπλα καὶ πολεμοφόδια διὰ τοὺς ναυτοίκους, ἐξ ὧν ἐλπίζομεν καὶ τὰ μέρη ταῦτα νὰ ὁπλίσωμεν ἀνδρας πολυπληθεστέρους καὶ μαχιμωτέρους, ὅπως ἐπανέλθωμεν πάλιν ἰσχυροὶ εἰς τὰ κεντρικώτερα μέρη τῆς Μακεδονίας καὶ ἐξαπλώσωμεν τὴν ἐπανάστασιν.

Καὶ τὴν νέαν δέσιν, ἣν κατέχομεν, καὶ τὴν διεύθυνσιν, ἣν πιθανῶς θὰ ἀναγκασθῶμεν νὰ λάβωμεν, τὰ πολεμοφόδια καὶ ἡ ἐπιλογὴ τῶν ἀνδρῶν πρέπει νὰ ἀποσταλῶσι διὰ ξηρᾶς· ἤδη εὑρισκόμεθα εἰς Βερμούσια ἢ Βερδικούσια, δεχόμεθα δὲ καὶ βοὴν μέχρι Κλαδαρόπυλας, ἣν ἦναι ἀναγκαῖον καὶ περισσότερον, ἵνα παραλάβωμεν τὰ ὅπλα καὶ τὰ πολεμοφόδια, τὰ ὁποῖα θὰ ἀποσταλῶσιν εἰς τὸ σῶμα τῶν ἐπαναστατῶν τῆς Θεσσαλίας τὸ μᾶλλον προχωρημένον πρὸς τὰ ἐδῶ. Θὰ φροντίσητε, ἐννοεῖται, νὰ εἰδοποιηθῶμεν περὶ τῆς ὥρας καὶ τοῦ τόπου τῆς ἀποστολῆς, ἵνα παραλάβωμεν αὐτά. —

Βερδικούσια 15 Μαρτίου 1878

Ὁ ἀρχηγός

Κ. Σ. Δαμπασίτης

Ἐλήφθη 22 Μαρτίου 1878

Ἀντίχαρτον

Πρὸς
τὸν Κύριον Ἰωάννην Παπαμήδην
Πρόξενον Λαρίσσης

Τὴν τελευταίαν Σας ἐπιστολὴν ἀπὸ ἡμερομηνίαν 27 μήνος ἐλάβομεν μετὰ τῶν ἐσωκλείστων ὡς καὶ τὴν προηγουμένην. Μετὰ χαρᾶς δὲ ἐνέγνωμεν ὅτι ἡ ἐν Ἀθήναις ἐπιτροπὴ τῶν Μακεδόνων ἡτοίμασεν ἤδη τὰ τῆς ἀποστολῆς ἐπιτρόπων καὶ ὅπλων καὶ πολεμοφοδίων διὰ ξηρᾶς. Ἡ διὰ ξηρᾶς ἀποστολὴ ἐπιτρόπων καὶ τῶν ὅπλων θέλει μεγάλως ὠφελήσει τὴν ἐπανάστασιν τῆς τε Θεσσαλίας καὶ τῆς Μακεδονίας, διότι θέλομεν διανείμει ὅπλα εἰς ὅλα τὰ χάσια, ὧν τὰ μόνα χωρία δυνάμενα νὰ παράσχωσι τριῶν πέριπου χιλιάδας ὁπλίτας ἀντίκρυσιν εἰς τὸ μέρος Βλαχάβα. Ἤδη διετρέξαμεν πολλὰ ἐκ τῶν χωρίων τούτων, ἀναζωπυροῦντες τὸ αἴσθημα τῶν κατοίκων, οἵτινες ἄλλως τε εἶναι καὶ ἔμπειροι περὶ τὰ ὅπλα. Ἡ ἐπιστροφὴ ἡμῶν μετὰ τῶν ὅπλων καὶ τῶν πολεμοφοδίων πρέπει νὰ ἔλθῃ ἕως εἰς τὴν μονὴν Βιλωμάδ. Ἅμα πληροφορηθῶμεν τοῦτο, ἡμεῖς θὰ καταλάβωμεν τὸ Καστράκι καὶ θὰ διαβῶμεν τὸν ποταμόν, ὅπως ἑνωθῶμεν μετὰ τῆς ἐπιστροφῆς καὶ ἀπὸ κοινοῦ ἐπανέλθωμεν εἰς τὰ χάσια καὶ κατόπιν εἰς τὸν Ὄλυμπον. Ἤδη εὑρισκόμεθα ἄνωθεν τοῦ χωρίου Κερασιά, τέσσαρας ὥρας μακρὰν τῆς Καλαμπάκας. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ διαμονή ἡμῶν εἶναι οὐχὶ σταθερά, τοῦ χάριν ἡμᾶς ἐπιστολῆς Σας νὰ διευθύνετε πρὸς τὸν Κύριον Ἰωάννην Μάντζαρην εἰς Βερδικούσια.

Πρέπει, Κύριε Πρόξενε, καὶ ἡμεῖς νὰ βεβαιωθῆτε καὶ εἰς τὴν ἐν Ἀθήναις ἐπιτροπὴν τῶν Μακεδόνων νὰ γράψητε, ὅτι πᾶσαν προσπάθειαν θέλομεν καταβάλλει, ὅπως ἀναζωπυρήσωμεν τὴν ἐν Μακεδονίᾳ ἐπανάστασιν εὐθὺς ἅμα λάβωμεν τὴν ἀναμενομένην ἐπιστροφὴν καὶ τὰ πολεμοφόδια, διότι μὲ τὴν ἐπανάστασιν ταύτην συνεδέσαμεν τὸ μέλλον τῆς πατρίδος καθόλου μας καὶ τὴν τύχην μας.—

30 Μαρτίου 1878

Ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Μακεδονικοῦ σώματος
(ὑπογρ.) Κ. Σ. Δουκατζίνης

Υ.Γ. Παρακαλεῖσθε, Κύριε Πρόξενε, νὰ φροντίσητε περὶ τῆς ταχείας δημοσιεύσεως τῆς ἐσωκλείστου προκηρύξεως διὰ τῶν ἐφημερίδων τῶν Ἀθηνῶν «Ἐφημερίδος», «Παλιγγενεσίας» καὶ «Τηλεγράφου».

7

Ἀντίγραφον

Πρὸς τὴν Δ. Ἐπιτροπὴν τῶν Μακεδόνων

Τὰς δύο τελευταίας ἐπιστολάς ὑμῶν τὰς ἀπὸ τῆς 22ας καὶ 16ης Μαρτίου ἐλάβομεν καὶ ἀνεπτερώθημεν ὑπὸ τῆς ἐλπίδος ὅτι θὰ δυνηθῶμεν καὶ πάλιν νὰ ἐνεργήσωμεν τὴν συνδρομὴν τῶν ἀναλαμβανομένων ἐπιτυχιῶν ἐν Ὀλύμπῳ. Ἡ Δ. Ἐπιτροπὴ δέον νὰ πεισθῇ ὅτι τὸ πρώτιστον καὶ κυριώτατον ἡμῶν μέλημα εἶναι νὰ ἐμπληρώσωμεν μὲ οἱονδήποτε κίνδυνον τὴν ἐντολὴν ἣν ἀνελάβομεν παρὰ τῆς ἐπιτροπῆς καὶ τῆς πατρίδος. Ἐν τούτοις μεθ' ὅλας τὰς διαβεβαιώσεις, ἃς ἐλάβομεν ἐξ Ἀθηνῶν, ἢ ὑπὸ τῶν Γιαννιωτῶν Ὀλύμπιον ἐπιτυχία δὲν ἐφάνη εὐκόλη διὰ ξηρᾶς, ἀφ' οὗ ὡς γράφετε, ἡ διὰ θαλάσσης ἀπόπειρα ἀποβάσεως ἀπέτυχεν. Ἐν τούτοις καὶ εἰς τὴν παραλίαν τοῦ Ὀλύμπου, μεταξὺ Πλαταμῶνος καὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Πηνειοῦ διατηροῦμεν ὡμὰς ὑπὸ τὸν κ. Μιχαηλίδην Ἀποστολίδην, ὃν ἐνισχύσαμεν ἐπ' ἐσχάτων, ἵνα ἐξασφαλίσῃ τὴν τυχὸν ἀποβίβασιν ἀνδρῶν. Καλὸν τὸ διάστημα τῆς ἐν Χαλκίοις διαμονῆς ὑμῶν ἐπανειλημμένως ἐγράψαμεν εἰς τοὺς ἐν Ἀγραφοῖς ὁπλαρχηγούς, προτρέποντες καὶ ἐξορμίζοντες αὐτοὺς νὰ περάσωσιν ἐντεῦθεν τὸν ποταμόν, ὁρίζοντες αὐτοῖς συμπεῖα συνωμοσίας, ἵνα ἀπομαζευθῇ ἡ συμμοιρία καὶ ἐπεκταθῇ ἡ ἐπανάστασις καὶ ἐκτὸς μάχιμον ταύτην ἐπαρχίαν, τὴν μαχιμωτέραν τῆς Θεσσαλίας. Ἀλλ' ἡ φωνὴ ἡμῶν ὑπῆρξε φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ.

Νομίζομεν λοιπὸν ὅτι οἱ ὁπλαρχηγοὶ οὗτοι πρέπει νὰ διαταχθῶσι νὰ διέλθωσιν ἐντεῦθεν τὸν ποταμὸν πρὸς τὸ συμφέρον τῆς ἐπαναστάσεως τῆς τε Θεσσαλίας καὶ Μακεδονίας. Ἡμεῖς παρωρθώσαμεν νὰ ἀναστατώσωμεν τὴν ἐπαρχίαν ταύτην τῶν Χαλκίων, ἀλλὰ δυστυχῶς στεροῦμεθα ὅπλων, ἵνα διανείμωμεν εἰς τοὺς κατοίκους, οἱ ὁποῖοι δὲν ἔχουσιν οὐδὲ φυσίγγια διὰ τὰ πεπαλαιωμένα ὀλίγα ὅπλα των.

Ὁ Ἅγιος Κίτρους μετὰ τοῦ ἀνθυπολοχαγοῦ κ. Τζήμα, ἀποτυχόντες καὶ αὐτοὶ εἰς τὴν διατήρησιν τῆς θέσεως Ἅγιοι Πάντες, ἦλθον πρὸς ἡμᾶς καὶ συνηντήθημεν τὴν 25ην Μαρτίου ἐν τῷ χωρίῳ Κοντζικό. Μετὰ τὴν χειμαζίαν τοσούτων ἀνδρῶν ἐκ τοῦ ἡμετέρου σώματος ἡ ἄφιξις αὐτῶν ἦτο ἐπίκαιρος. Τὴν τύχην τῆς ἀποστολῆς ὅπλων καὶ πολεμοφοδίων μόνον καὶ τὴν παραλίαν

Συνέχεια

τῶν Λιτοχώρων καὶ ἡμεῖς ἐπακριβῶς ἀγνοοῦμεν. Φαίνεται βεβαία τῷ ὄντι ἡ ὑπόθεσις ὅτι περιῆλθον εἰς τὰς χεῖρας τῶν Τούρκων. Τοιαύτην τὴν φήμην ἔχει περὶ τίνος περιέλθει εἰς τὰς ἀκοάς μας, ἀλλ' ἐδιστάσαμεν νὰ πιστεύσωμεν γεγονὸς τοσοῦτον ἀπροσδόκητον καὶ πικρόν.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν μοῖραν τοῦ Γιαννακοῦ Ὀλυμπίου συντέτμηκεν ἡμῖν, ἐλάβομεν μέτρα τινά, ὅπως εἰδοποιηθῶμεν περὶ τῆς προσεγγίσεως των, ἵνα παραβάντες βοηθήσωμεν αὐτὸν πρὸς διάβασιν τοῦ ποταμοῦ.

Λύριον ἀναχωροῦμεν ἐντεῦθεν, ὅπως προσεγγίσωμεν καὶ πάλιν πρὸς τὸν ποταμὸν καὶ τὴν Καλαμπάκαν. Ἀνάγκη ὅμως νὰ ἔχωμεν καὶ ἐκεῖθεν εἴδησιν περὶ τῆς προσεγγίσεως τοῦ σώματος.

Ἐν Δεσκάτῃ τῇ 3 Ἀπριλίου 1878

Ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Μακεδονικοῦ σώματος

Κ. Σ. Δουμπιώτης

Ἀντίγραφον

Πρὸς τὴν Διοικητὴν Ἐπιτροπὴν τῶν Μακεδόνων

Εἰς Ἀθήνας

Ἀναγκαῖον νὰ φέρωμεν εἰς γνῶσιν τῆς Ἐπιτροπῆς γεγονότα τινὰ τῆς ἐσωτερικῆς καταστάσεως τοῦ σώματος.

Ἡ ἀπομεμακρυσμένη ἀπὸ τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος ἐνέργεια ἣν ἀναλάβομεν εἶχεν ἐξ ἀρχῆς ἀποδειχθῆ πολλοὺς ἐκ τῶν ἐθελοντῶν, θεωροῦντας ὅτι ἀπεμονώθησαν ἅμα ἀφιχθέντες πάσης βοηθείας καὶ ὅτι κινδυνεύουσι νὰ ἀποκλεισθῶσιν ἐντὸς τοῦ ὀλύμπου. Εἷς τῶν ταγματαρχῶν, ὁ Γεώργιος Μαχάιρας ἐκ Νιγρίτας, καὶ εἷς τις γέρων Γεώργιος Ζωγράφος, συστημένος τῷ κυρίῳ Δικαιοπούλῳ, διέτρεχον ἀπὸ οἰκίας εἰς οἰκίαν καὶ διέσπειρον εἰς τοὺς ἐθελοντὰς παντοίους φόβους ἀνάνδρους· καὶ οὕτως ἐσχηματίσθη σχηματόθεν ἐντὸς τοῦ σώματος πνεῦμα ἀντιδράσεως καὶ προδοσίας· τὸ πνεῦμα τοῦτο ἐξεδηλώθη εὐθὺς μετὰ τὴν γνωστὴν συμφορὰν τοῦ Λιτοχώρου. Ὁ Γεώργιος Μαχάιρας ἐπὶ κεφαλῆς ἑξήκοντα ἀνδρῶν ἀποστασεὶς ἅμα τῇ πρώτῃ εἰδήσει τῆς ἐκφανίσεως τῶν Τούρκων πρὸ τοῦ Λιτοχώρου καὶ ἐπιτυχὼν τὸ μὲν Λιτόχωρον πυρποληθέντα ἤδη, τὴν δὲ Σκάλαν ὅμως, ὅπου εἴχομεν τὰ πολεμοφόδια ἡμῶν ἐλευθέραν, ὄχι μόνον δὲν ἔσχε τὴν γενναιότητα νὰ παραλάβῃ τὴν θέσιν ταύτην καὶ νὰ ὑπερασπίσῃ τὰ πολεμοφόδια, ἀλλ' ἔφυγεν ἀνὰ τὰς πορυφὰς τοῦ ὀλύμπου, καίτοι ἡ Σκάλα εἶναι θέσις ὀχυρὰ καὶ εἴχομεν ποσὰ τὴν πρώτην ἡμῶν ἐκεῖ διαμονὴν ἀσφαλίσει αὐτὴν διὰ προχωμάτων, τὸ δὲ πύριον σῶμα μόλις ἀπεῖχεν πέντε ὡρῶν διάστημα. Ταῦτα συνέβαινον τὴν 3ην Μαρτίου.

Ὅταν μετὰ ταῦτα ὑπεχωρήσαμεν εἰς Κοκκινοπλόν, τὴν νύκτα τῆς 5ης πρὸς τὴν 6ην Μαρτίου, ὁ γδοηκοντάνδρης ὑπό τινα ὑποσχετικῶν Δημήτριον Μπίτον ἐξαλλάντην, ἀνυπόντες εἰς πάντα τὰ σώματα ἔφυγον διὰ τῆς ἐπαρχίας Χασιῶν καὶ διαβάντες τὸν Πηνειὸν εἰσῆλθον εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ἔδαφος. Ἐὰν οἱ ἄνδρες οὗτοι παρεμερίσκοντο εἰς τὴν ἐν Μπογιάνᾳ μάχην ἢ ἐὰν μετ' αὐτοῦ ὁ αὐτὸς ταγματάρχης Γεώργ. Μαχάιρας ὑπεδείκνυε (sic) διαρκῶς τὴν μάχην ἐπονειδιστον καὶ πάλιν δειλίαν, ἠθέλομεν ἐπὶ τέλους ἄρει νίκην λαμπρὰν καὶ σπανίαν. Τὴν αὐτὴν ἐπονείδιστον δειλίαν καὶ

τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἀπέδειξαν καὶ οἱ ληστάι, μηδόλως συμμεταστχόντες τῆς
κακῆς. Ὅταν διεπερέχομεν τὴν ἐπαρχίαν Χασίων, πορευόμενοι ἀπὸ Σμόλιας εἰς
Μαυρέλι, οἱ ληστάρχοι Παναγιώτης Καλόγηρος καὶ Νταβέλας παρέκειναν κατὰ
ὁδὸν εἰς τὸ χωρίον Γερακάρη μετὰ τῶν ἑβδομήκοντα περίπου ὁπαδῶν αὐ-
τῶν καὶ εἴκοσι τριῶν ἐβδελοντῶν προτιμησάντων τὴν μετὰ ληστῶν κοινωνίαν.
Τὴν ἑπομένην 19 Μαρτίου ἔλαβον ἐπιστολὴν τοῦ Παναγιώτου Καλογήρου, λέγον-
τος ὅτι θέλει νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς ὄμηρον· ἐν τούτοις κατῴκησε περισσότερον
ἐντὸς τῆς Θεσσαλίας, ἀλλὰ καθὼς ὅτε κατεδιώχθη τὸ Σάρκο ὑπὸ ἑνὸς τά-
γματος Τουρκικοῦ στρατοῦ πλησίον τῆς γεφύρας τοῦ Ἀλῆ ἐφέντη κατεσκήνω-
σε πλησίον τοῦ χωρίου Μπάνισσα. Μετὰ ταῦτα οἱ ληστάρχοι Καλόγηρος
καὶ Νταβέλας προσῆλθον εἰς τὸ σῶμα, ἀλλ' εἷς τῶν ὑπαρχηγῶν τοῦ Καλογήρου,
ὁ Παπαδῆς, μεμπρυγμένος ληστής, ἔχων τὴν οἰκογένειάν του ἐν Λαμίᾳ,
ἐπιμεφαλῆ ληστῶν τινων καὶ τῶν εἴκοσι τριῶν ἐβδελοντῶν, οἱ ὁποῖοι ἀφ' ἑαυ-
τοῦ συνεπροσκώνουν μετὰ τῶν ληστῶν, διῆλθον τὴν Σαρακίνᾳν καὶ κατηυθύν-
θησαν διὰ τὴν Λαμίαν.

Τὴν 20ὴν Μαρτίου, ἐνῷ μόλις εἴχομεν φθάσει εἰς τὸ χωρίον Φλαμπουρέσι,
τεσσαράκοντα ἄλλοι ἐβδελονταὶ ὑπό τινα αὐτοσχεδιασθέντα σωματάρ-
χην Κώσταν Παπαχειμώναν ἔφυγον ἐπίσης διὰ τῆς γεφύρας Σαρακίνας.
Τὴν τελευταίαν τὴν 22αν, ἐνῷ ἐμέλλομεν νὰ ἀναχωρήσωμεν ἀπὸ Φλαμπουρέσι,
ἕνδεκα ἄνδρες, ὧν οἱ ἑξήκοντα ἦσαν οἱ τοῦ σώματος τοῦ Γεωργίου Μα-
λάμα καὶ τεσσαράκοντα προσκυνησάντες ἐκ τῶν λοιπῶν σωμάτων, ἐπι-
μεφαλῆ ἔχοντες αὐτὸν τὸν Μαλάμαν, ἀπεμακρύνθησαν τοῦ χωρίου πρὸς τὴν
ἀντίθετον διεύθυνσιν ἐκείνης, ἣν ἐμέλλομεν νὰ τραπῶμεν· πάντες οὗ-
τοι ἐμάθομεν ὅτι διαβάντες νυκτὸς τὴν γέφυραν Σαρακίνας διηυθύνθη-
σαν εἰς Λαμίαν.

Τὴν προδοτικὴν ταύτην διαφυγὴν τῶν ἀνδρῶν τούτων καὶ ἰδίως
τοῦ σωματάρχου Μαλάμα ὀφείλει ἡ ἐπιτροπὴ νὰ στιγματίσῃ δεόν-
τως καὶ, εἰ δυνατόν, νὰ τιμωρήσῃ αὐτοὺς καὶ ἠθικῶς καὶ ποινικῶς πρὸς
παραδειγματισμόν.

Μὲ τοιούτους ἄνδρας δὲν εἶναι ἄξιον ἀπορίας, ἂν δὲν κατωρθώθη

περισσότερον διὰ τὴν ἐπανάστασιν τῆς Μακεδονίας.

Τὸ σῶμα τῶν ἐθελοντῶν, συγκεντρωθὲν ἤδη καθ' ὁλοκληρίαν μετὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς ἔλευσιν τῶν ἀνδρῶν, οὓς εἴχομεν ἐγκαταλείψει παρὰ τῷ ἁγίῳ Κύπρου, μόλις ἀριθμεῖ διακοσίους τριάκοντα ἄνδρας. Εἰς τούτους προσθετέον καὶ τοὺς διακοσίους χωρικούς, οὓς ἄγει μεθ' ἑαυτοῦ ὁ ἅγιος Κύπρου, ἐλθὼν ταυτοχρόνως εἰς συνάντησιν μας μετὰ τοῦ καπετὰν Εὐαγγέλη Κοσσέβα.

Ἐν Δεσκάτῃ τῇ 3ῃ Ἀπριλίου 1878

Ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Μακεδονικοῦ σώματος

Κ. Σ. Δωκιμώτης

Ἀντίγραφον

Πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν τῶν Μακεδόνων

Εἰς Ἀθήνας

Παραμείναντες ἐπὶ εἴκοσι καὶ τέσσαρας ἡμέρας ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Χαλκίδων ἐπὶ τῇ προσδοκίᾳ τῶν ἐπιτρόπων καὶ τῶν πολεμοφοδίων καὶ μὴ τυχόντες μηδεμιᾶς ἀπὸ τινος εἰδήσεως ἐκ τῶν μεθορίων, ἀπεφασίσαμεν νὰ κατέλθωμεν μέχρι πόρτας, ὅπως ἐκ τοῦ ἐγγυτέρου συνεννοηθῶμεν μετὰ τῶν ἐφεδρικῶν προσώπων καὶ διευθετήσωμεν ἡμεῖς αὐτοὶ τήν τε παραλαβὴν τῶν πολεμοφοδίων καὶ τὴν διοδεύσεραίωσιν τοῦ ἐπιτρόπου σώματος πέραν τοῦ Πηνειοῦ, ἄλλως τε καὶ διότι ἐν τινι συμπλοκῇ πρὸς ἑπτακοσίους καὶ ἐπέκεινα Ἀλβανοὺς γενομένῃ τὴν 29 Μαρτίου περὶ τὸ χωρίον Χριστοῦ, καθ' ἣν ἐφονεύσαμεν καὶ ἐπληγώσαμεν περὶτοὺς δέκα πέντε καὶ αἰχμαλωτίσαμεν ἀπ' αὐτῶν δύο χιλιάδας καὶ πεντακόσια πρόβατα, εἴχομεν ἐξαντληθῆ μέρος τῶν ὀλίγων ἡμῶν πολεμοφοδίων. Τὴν 6ην λοιπὸν τρεχόντος μηνὸς μαΐου ἐκ τοῦ χωριδίου (sic) Κυπριανοῦ διηλθομεν διὰ νυκτὸς τὴν γέφυραν Σαραντάπορας, τὴν δ' ἐπιοῦσαν συνεπλάκημεν πρὸς ἑβδομήκοντα τουρκικοὺς ταΐρους ἐρχομένους ἐκ τῆς Ἠπείρου, εἰς ὑποστήριξιν τῶν ὁποίων προσῆλθε καὶ ὁ ἵππαρχος τῆς Καλαμπάκας, ἡ ὁποία ὅμως ἀπεκρούσθη, μὴ δυνηθεῖσα νὰ διέλθῃ τὸν ποταμόν. Ἐφονεύσαμεν ἐκ τῶν ἐχθρῶν δώδεκα, ἐν οἷς καὶ ὁ διοικητὴς τὸ ὀπόσπασμα ἀξιωματικός, οἱ δὲ λοιποὶ τραπέντες εἰς φυγὴν καὶ ἐπιστρέψαντες εἰς τὸν ποταμὸν ἀπεπνίγησαν πλὴν δέκα ἐξ ἀνδρῶν. Τὴν 8ην ἤλθομεν εἰς τὸ χωρίον Καρβοχιμπινίτσα, τὴν δὲ ἐπιοῦσαν εἰς Πόρτα, ὅπου καὶ θὰ μείνωμεν. Ἤδη μεταβαίνουσιν ὡς ἀντιπρόσωποί μου εἰς Λουτρὸν ὁ κ. Εὐάγγελος Κορομπάγκος, Πρόεδρος τῆς προσωρινῆς Κυβερνήσεως τῆς Μακεδονίας καὶ ὁ κ. Λεωνίδας Παπαχέλης, ὅπως συνεννοηθῶσι μετὰ τοῦ κ. Ἰσχομαίχου καὶ τῆς Σ. Ἐπιτροπῆς περὶ τῶν περαιτέρω.

Προκειμένου περὶ τῆς ἀναζωπυρώσεως τῆς ἐν Μακεδονίᾳ ἐπαναστάσεως, δέον νὰ γνωρίζῃ ἡ ἀξιότιμος Ἐπιτροπή, ὅτι ἄνευ τῆς αἰτουμένης ἐνοπλίτου ἐνισχύσεως αἱ ἐργασίαι ἡμῶν οὔτε ἡ ἐπανάστασις δύνανται νὰ προοδεύσωσιν οὔτε ἐγὼ δύναμαι νὰ ἐξακολουθήσω ὑπηρετῶν τὸν Μακεδονικὸν

ἐπαναστάσιν, ἂν μὴ φροντίσῃ ἡ ἐπιτροπὴ νὰ μοὶ παραχωρηθῶσι πάντα τὰ δικαιώματα ἀρχηγοῦ.

Ἐν πρώτοις ἐννοῶ μόνον ἐμὲ νὰ παραχωρηθῶσι τὰ ταχυδρομεῖα καὶ τὰ ὅπλα ὅπως διανείμω αὐτὰ ἐπωφελῶς πρὸς μόνους τοὺς θέλοντας εἰλικρινῶς νὰ ὑπηρετήσωσι τὸν ἱερὸν σκοπόν, οἵτινες ἐπιδιώκομεν πάντες, καὶ καταρθώσω νὰ διατηρήσω τοὺς διαφόρους συμπολεμάρχας ἐν συνεργασίᾳ. Ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἀποβιβάσεως ἤθελεν ἡ Λιτόχωρον ὁ ὁπλαρχηγὸς Γεώργιος Ζαχείλας νὰ ἐνεργήσῃ ἀνεξαρτήτως τῶν ἀρχηγείων καὶ ἐντὸς τῆς περιφερείας τριῶν χωρίων ἀποκλειστικῶς, σήμερον δὲ ζητεῖ νὰ προκηρυχθῇ δι' ἴδιον λογαριασμόν ὅπλα καὶ ταχυδρομεῖα ὅπως ἐνεργήσῃ καὶ τὸ δικόν αὐτῷ. Τὰς ἰδίας ἀπαιτήσεις ἔχουσι καὶ οἱ πρώην ἀρχιλῃσταὶ Εὐάγγελος Χοστέβας καὶ Παναγιώτης Καλόγηρος, μεθ' ὧν εἶναι σύμφωνος καὶ ὁ Ἅγιος Κίτρους. Τὰ σώματα ταῦτα τῶν πρώην ἀρχιλῃστῶν εἰς πολλὰς περιστάσεις ἀπεδείχθησαν οὐχὶ εἰλικρινῶς ἐγκαρδίως ὑπὲρ τῆς ἐπαναστάσεως· ὁ Παναγιώτης Καλόγηρος ἐν Χασίοις, ἀποχωρισθεὶς τοῦ σώματος, συνέλαβεν αἰχμαλώτους χριστιανούς, παρ' οὗ ζητεῖ λύτρα· ὁ Εὐάγγελος Χοστέβας μέχρι τῆς ἀλώσεως τῶν Ἁγίων Πάντων παιδεραστεῖ δύω αἰχμαλώτους Ἑβραίους· ἀμφότεροι δὲ πιέζουσι τὰ χωρία καὶ παντοιοτρόπως προσπαθοῦσι νὰ παραλύσωσι τὸ σῶμα τῶν ἐθελοντῶν. Παρακαλῶ δοιπὸν τὴν Σ. Ἐπιτροπὴν νὰ ἐνεργήσῃ παρὰ τῷ κυρίῳ Ἰσχυράκῃ, ὥστε νὰ μὴ δοθῶσιν ὅπλα καὶ ταχυδρομεῖα εἰς τοὺς εἰρημένους Γεώργιον Ζαχείλαν, Εὐάγγελον Χοστέβαν καὶ Παναγιώτην Καλόγηρον ἰδιαιτέρως μήτε εἰς τὸν ἐπίσκοπον Κίτρους, ὑποτασσομένων ἐντελῶς εἰς τὰς ἰδιοτροπίας τοῦ Εὐαγγέλη Χοστέβα. Ἄλλως, ἀναγκάζομαι ἀπὸ τοῦδε νὰ δηλώσω ὅτι δὲν δύναμαι νὰ ἐγγυηθῶ εἰς τὸ μέλλον καὶ ὑπηρετήσω ὡς ἀρχηγὸς τὴν Μακεδονικὴν ἐπανάστασιν.

Ἐν Πόρταις τῇ 10ῃ Ἀπριλίου 1878

Ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Μακεδονικοῦ σώματος

Κ. Σ. Δουμπιώτης

Ἀντίγραφον

Ἔκθεσις

τῆς παρὰ τὴν Ζαραμίναν μάχης

Τὴν 7ην τρέχοντος, καθ' ἣν ὥραν τὸ σῶμα εἶχε διανυκτερεύσει ἐν τῷ χωρίῳ Πρεβέντα, ἀπέναντι τῆς Καχαμπάνας, ἦλθεν εἴδησις εἰς τὸ ἀρχηγεῖον, ὅτι ἑβδομήκοντα ταμτζινοὶ Τοῦρκοι κατήρχοντο ἐκ τοῦ μέρους τῆς Ἠπείρου καὶ διέβαινον τὴν παρὰ τὴν ὄχθην τοῦ Πηνειοῦ ὁδὸν κάτωθεν τοῦ χωρίου τούτου. Ἀμέσως ἀπεστάλη ὁ σωματάρχης Βασίλειος Παπαθανασίου ἐπὶ κεφαλῆς τριάκοντα ἀνδρῶν, ὅπως διὰ συντόμου ὁδοῦ προκαταλάβῃ τὴν γέφυραν τῆς Ζαραμίνας, ὁ δὲ λοιπὸς κῦρ στρατὸς ἐξεκίνησεν εἰς καταδίωξιν τῶν Τούρκων ἐκ τῶν ὄπισθεν καὶ κατεσκάφθησαν αὐτοὺς ὄχι μακρὰν τῆς γεφύρας.

Οἱ Τοῦρκοι προέλαβον καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸ κοίλωμα ἑνὸς βράχου κειμένου παρὰ τὰς ὑπωρείας ὄρους τινός, ὃν κατέλαβον οἱ ἡμέτεροι. Κάτωθεν τοῦ βράχου, ὅπου ὡχυρώθησαν οἱ Τοῦρκοι, ὑπῆρχον ὁλισθηραὶ αἱ ὄχθαι τοῦ ποταμοῦ. Ἀπέναντι δὲ ἐπὶ τῆς ἀντιπέρας ὄχθης ὁ στρατὸς τῆς Καχαμπάνας, ἀφ' οὗ προσεπάθησε νὰ διελάσῃ διὰ τοῦ ποταμοῦ καὶ ἀπεκρούσθη, παρεπάχθη ἐπὶ τῆς ὄχθης, ὥστε κατέστη δυσχερὲς νὰ προσβληθῶσιν οἱ ὑπὸ τὸν βράχον Τοῦρκοι ἐκ τῶν ἐμπροσθεν, οἵτινες ἐπίσης δὲν ἐτόλμων νὰ ἐξέλθωσιν ἐκ τοῦ ἀπροσφυγέτου των, καταπυροβολούμενοι ἐκ τῶν νώτων ὑπὸ τῶν ἡμετέρων. Ἡ πολιορκία αὕτη διήρκεσεν ἀπὸ τῆς 9ης π.μ. μέχρι τῆς 4 μ.μ.

Τῶν ὧδε ταύτην ἐξαπεστάλησαν ὁ ἀνθυπολοχαγὸς κ. Μ. Τζίμας μετὰ τοῦ Παναγιώτου Καλογήρου καὶ Νταβέλα ἐπὶ κεφαλῆς εἴκοσι ἀνδρῶν πρὸς τὰ ἀριστερά, ἵνα καταλάβωσι λόφον τινὰ καὶ πυροβολῶσιν ἐκ τοῦ πλαγίου τοὺς πολιορκουμένους, καὶ ὁ κ. Κ. Ἱερουλῆς ἐπὶ κεφαλῆς ἑτέρων ἀνδρῶν πρὸς τὰ δεξιά, οἵτινες καὶ κατέλαβον θέσεις τινὰς ἐπὶ τῆς ὄχθης. Μετὰ σφοδρὸν πυροβολισμὸν τῶν δύο τούτων ἀποσπασμάτων, διαρκέσαντα πέντε περίπου ὥραν, οἱ Τοῦρκοι ἐπέδησαν κάτωθεν τοῦ βράχου καὶ ἐπεράπυσαν εἰς φυγὴν πρὸς τὸν ποταμόν. Οἱ ἡμέτεροι παρὰ τὸ ἀφο-

συνέχεια 2

δρόν πῦρ τὸν ἐν τῇ ἀντιπέραν ὄχθῃ Τουρκικοῦ στρατοῦ καιόμενον τοὺς φεύγοντας μέχρι τῆς ὄχθης, οἵτινες ἔπεσον νεκροὶ νεκρῶς ἐν τοῖς τοῦ ποταμοῦ καὶ ἀπεπνίγησαν πλὴν δέκα ἐξ ἀνδρῶν. Ὁ σημαιοφόρος ἡμῶν ἔστησε τὴν σημαίαν ἐπὶ τῆς ὄχθης καὶ διέμεινεν ἐκεῖ ἐπὶ ὀλίγα λεπτά. Πλὴν τῶν πνιγέντων ἐσφαγιάσθησαν δώδεκα ἔχθροί. Ἐκ χειρὸς ἡμῶν περιῆλθον δέκα πέντε ὅπλα Ἐνάιντερ, ἓν Μαρτίνι, ἡ σπάθη καὶ ὁ μανδύας τοῦ ἀξιωματικοῦ, δώδεκα φορτώματα καπνοῦ καὶ ἓν φόρτωμα σίτου.

Ἐν Πόρτα τῇ 10ῃ Ἀπριλίου 1878

Ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Μακεδονικοῦ σώματος

Κ. Σ. Δουκπιώτης

ΙΑ'

Ἐπιστολές
Μιχ. Ἀποστολίδη

Ἀντίγραφα
Ἐπιστολῶν Ἀποστολίδη
(διὰ τὸ ἀρχεῖον)

Καὶ πενήντα εἰκοσιπέντε
εἰς φάκελ. Β', ὑποφάκελ. 10 – ἀριθ. 13

Ἀντίγραφον

Τῇ 14 Φεβρουαρίου 1878.

Ἀξιότιμε Κύριε,

Γνωστοποιῶ ὑμῖν ὅτι ἐκ τῶν ἀποσταλέντων πραγμάτων παρελήφθησαν τὰ ἑξῆς· 1) ἐνέα ὅπλα ῥωσσικὰ καὶ πέντε σαασεπὼ ἀπὸ τῶν δογχῶν καὶ ξιφοδογχῶν 2) ἓν δέμα δέρματα διὰ πετεσώματα 3) ἓν μιβώτιον περιέχον φαίρεκλας 4) εἷς σάκκος καπνὸς καὶ 5) ἐντὸς ἑνὸς σάκκου φυσίγγια ὅπλων ῥωσσικῶν, σαασεπὼ καὶ γρᾶ, ἐν ᾧ γρᾶ ὅπλα δὲν ἐλάβομεν.

Ἅπαντα δὲ τὰ παραληφθέντα ταῦτα πράγματα, ἐκτὸς τῶν φαρμάκων, εἰσὶ βεβλαμμένα ἐκ τῆς ὑγρασίας, ὡς φαίνεται καὶ ἀπὸ τὴν βεβαίωσιν τοῦ νηὸς ὅτι ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ὑπὸ τὴν γῆν ἦσαν κεκρυμμένα.

Ἡ κατάστασις τῶν ἐδῶ πραγμάτων ἐξακολουθεῖ ἡ αὐτή, σπουδαίως δὲ θέλει ἐπιφερθῇ ἡ ὑπόθεσις καὶ δὰ ἀναλάβῃ ζωήν, ἂν σπεύσωσι ν' ἀποστείλωσι σῶμα ἰσχυρὸν καὶ ἀπαρτιζόμενον κατὰ τὸ πλεῖστον ἀπὸ ἄνδρας ὑδρικοὺς καὶ ἐννοοῦντας τὴν ἱερὰν ἀποστολήν των, οὐχὶ δὲ περιστρίμματα, ὧν ὁ σκοπὸς εἰς τὴν ὑμετέραν ὠφέλειαν καὶ τὰ κέρδη ἀποβλέπει, χωρὶς νὰ αἰσθάνωνται ὅτι θυσιάζεται ἡ ἱερὰ ἰδέα ἥτις ἐπιδιώκεται. Ἐκ τοῦ ἰσχυροῦ σώματος ἀναίρεσιν νὰ ἀποσταλῶσι καὶ ἡγέται ἔμπειροι καὶ μέσα ἀρκετά, ὥστε πᾶν ὑδρικὸν στοιχεῖον νὰ τρέχῃ καὶ νὰ τάσσεται ὑπ' αὐτούς, τὸ δὲ ὄνομά των, ἡ θέσις καὶ ἡ ἰσχύς των νὰ ἐμπνέῃ φόβον καὶ πεποίθησιν. Τὴν ἀποστολὴν λοιπὸν τοιούτου σώματος παρακαλῶ νὰ συστήσητε, ὅπως γίνῃ ὅσον τάχιστα, συναίνεσιν δὲ νὰ ὑποδείξητε καὶ τὴν ἐξακολούθησιν ἀποστολῶν μικρῶν καὶ περιόδους πρὸς ἐκφύλαξιν τῶν ἐγχωρίων καὶ τῶν ἐξ ἐνδεχομένων ἀποτυχιῶν ἀπαθαρρυνομένων.

Μετὰ λύπης σᾶς ἀναγγέλλω ὅτι, καθὰ δεινῶς ἐπληροφορήθην σήμερον, πλοῖόν τι ἐμίσθωσαν ἐξ Ἑλλάδος μεγάλην ποσότητα ὅπλων πολεμοφοδίων καὶ ἄλλων σκευῶν στρατείας ἔρριψε ταῦτα πάντα εἰς τὴν παραλίαν τοῦ Λιτοχώρου καὶ περιῆλθον εἰς χεῖρας τῶν ὀθωμανῶν. Καὶ οὕτω πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἔλαβον εἰς τὰς ναυτικὰς των 1100 κιβώτια μὲ φυσίγγια καὶ 600 περίπου ὅπλα, ἅτινα ὑπῆρχον εἰς Ἅγιον Διονύσιον πλησίον τοῦ Λιτοχώρου.

Ἐννοῶ ὅτι τὸ ἐν τῇ φιλοπατρίᾳ ἐνδιαφέρον ὑμῶν ἀπαιτεῖ λεπτομερείας περὶ τῆς ἐν γένει θέσεως τῶν πραγμάτων καὶ ὑμῶν, πλὴν εἰμὶ ἕτοιμος πρὸς πορείαν εἰς συνάντησιν τοῦ Κου Δουκηνώτου καὶ δὶν δύναμαι νὰ σᾶς εὐχαριστήσω ἤδη, ἐπιφυλάσσομαι ὅμως νὰ πράξω τοῦτο εἰς πρώτην ἄλλην εὐκαιρίαν.

Δέχθητε τὴν ἔκφρασιν τῆς ἀπείρου μου πρὸς ὑμᾶς ὑποληψέως μεθ' ἧς ὑποσημειοῦμαι.

Πρόδρομος Φίλος
Μητρ. Ἀποστολίδης

(ἐν μεγίστῃ βίᾳ)

Ἀντίγραφον

Ἐν Παπαδιᾷ πλησίον Πυργελῶν
τῇ 10 Μαρτίου 1878.

Ἀξιότιμε Κύριε,

Τὰς πρὸς τὸν Θεῖον Κεκραγιᾶν καὶ Ἀναστάσιον ἐλευθερίους ἐπιστολάς ὑμῶν ἔλαβον παρὰ τοῦ Τσιγεμάχου καὶ δέλω ἐγχειρίσει ὁ ἴδιος αὐτὰς πρὸς οὓς ἀπευθύνονται.

Ἀπὸ δύο τοῦ Τσιγεμάχου νὰ ἀναχωρήσω δὲν δύναμαι ἐν εἰμαίσει καὶ σᾶς γράφω. Θέλετε ὅμως τὰ παθ' ἡμᾶς πληροφορηθῆ παρ' αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ ἐξοχείῳ. Ἐνεκεν ὑπηρεσίας εἰς διάφορα μέρη, εὑρίσκομαι ἀπὸ 17 περίπου ἡμερῶν μεχωρισμένος τῶν ἄλλων καὶ δὲν ἠξεύρω τί εἰς αὐτοὺς συμβαίνει ἤδη ἢ τί ἐνεργοῦσι. Νῦν εὑρισκόμενος τῶν πραγμάτων, ἕνεκα τῆς ὑποταγῆς τῶν πλησιοχώρων μερῶν, περιφέρομαι μετὰ ὀλίγων ὁπαδῶν δίκην ἀρματωλοῦ ἀπὸ νομὸν εἰς νομόν, μέχρις οὗ δυνηθῶ νὰ συναντήσω τοὺς λοιπούς, θέλω δὲ διαμείνει ἐνταῦθα μίαν ἢ δύο ἔτι ἡμέρας, μέχρις οὗ παραλάβω τὰ πράγματα, ἅτινα ἀπεστέλλεσε διὰ τοῦ Τσιγεμάχου Κομποδέμπρα.

Ἡ πρὸς συνάντησιν τῶν ἄλλων πορεία μου ἔχει δυσκολίαν τινά, καθόσον ὁδηγοὺς δυσκολώτατα τέλομεν εὑρεῖ ἕνεκα τῆς ὑποταγῆς καὶ τοῦ φόβου τῶν χωρικῶν, μὴ γινωσκόντων ἄλλως τε καὶ τὰ μεμαυρυσμένα μέρη, εἰς ἃ ἀδύνατα τὰ ἄλλα σώματα εὑρίσκονται καὶ διότι ἀπεστείλαμεν τὸ πλεῖστον τῶν ὑπ' ἐμοῦ ἀνδρῶν πρὸ ἡμερῶν εἰς ἐνίσχυσιν τῶν ἐν Λιτοχώρῳ, εὑρίσκομαι μὲ εἴκοσι μόνον περίπου, μεθ' ὧν εἶναι δυσχερὲς καὶ τολμηρὸν νὰ διέλθω τὰς ὁδούς, ἃς κατέχει ὁ ἐχθρὸς καὶ δι' ὧν συντομώτερον ἠδυνάμην νὰ φθάσω εἰς τὸν σκοπόν μου, ὥστε δὲν ἐλπίζω ἢ μεταπαρέλευσίν τινων ἡμερῶν νὰ εὕρω τοὺς ἄλλους.

Δέχθητε τὴν διαβεβαίωσιν τῆς πρὸς ὑμᾶς ἐξαιρέτου μου ὑποληψεως μεθ' ἧς διατελῶ.

Φίλος ὑμῶν
Μιλτ. Ἀποστολίδης

(Ἐν μεγίστῃ βίᾳ)
Πέμψατε παρακαλῶ τὴν πρὸς τὸν ἀδελφόν μου ἐπιστολήν μου.

Ἀντίγραφον

Πρὸς τοὺς Κυρίους Κυρίους
Ν. Χ. Σταγειρίτην, Κ. Α. Μωραΐτην, Κωνστ. Ῥήγαν,
Ἰωάν. Γεωργιάδην καὶ Ἀγγέλων Ἀθανασίου
εἰς Σμύρνην

Ἐν τῷ Ὀζύκαν τῇ 20 Μαρτίου 1878

Ἀξιότιμοι Κύριοι,

Τὴν ἀπὸ 14 ὀδεύοντος μοὶ ἐπιστολὴν ὑμῶν, ἣν ἀπευθύνετε πρὸς τὸν κ. Κοσμᾶν Δουμπιώτην, καὶ ἐνεχείρισεν ὁ Κωνστ. Τζαρούχας καὶ κατ' ἐπίμονον ἀπαίτησιν τοῦ κομιστοῦ τούτου εἰπόντος μοι ὅτι εἶναι ἀπόλυτος ἀνάγκη νὰ τῷ δοθῇ ταχεῖα ἀπάντησις ἐπὶ τῶν περιεχομένων παρ' οἱουδήποτε ἐξ ὑμῶν, ἐν ᾗ περιπτώσει δὲν ἤθελεν εὑρεθῇ ὁ πρὸς ὃν ἀπευθύνεται, ἠναγκάσθην νὰ τὴν ἀποσφραγίσω καὶ σᾶς ἀπαντήσω ἐγώ, ἀφοῦ ὁ Δουμπιώτης εὑρίσκετο καιρὸν ποιῶ καὶ εἰς ἄγνωστον ὑμῖν μέρος.

Παρὰ διαφόρων ἐγχωρίων ἐπληροφορήθην μετὰ δεκαπενθήμερον, ὅτι πλοῖόν τι, Ἑλληνικὸν βεβαίως, ἔριψεν εἰς τὴν παραλίαν τοῦ Λιτοχώρου μεγάλην ποσότητα ὄπλων καὶ πολεμοφοδίων, ἅτινα δυστυχῶς περιῆλθον εἰς χεῖρας τῶν Τούρκων. Φήμη δὲ διατρέχει χρήζουσα ἐπιβεβαιώσεως ὅτι τὰ ὅπλα ταῦτα κατόπιν παρέλαβον Ἀγγλικὰ πλοῖα, μὴ ἐπιτρέψαντα εἰς τοὺς ὁδωμανοὺς τὴν κατάληψιν. Ἀγνοῶ δὲ νὰ σᾶς εἴπω, ἂν τὰ πολεμοφόδια ταῦτα εἶσιν ἐκεῖνα ἅτινα ἐπέμψατε καὶ δὲν γνωρίζετε περὶ τῆς ῥίψεώς των· τοῦτο δὲ μόνον δύναμαι νὰ σᾶς βεβαιώσω, ὅτι ἀπὸ τῆς ἐνταῦθα ἀφίξεώς μας μέχρι σήμερον οὐδεμίαν ἀποστολὴν ἐφοδίων παρελάβομεν ἐκτὸς μόνον 14 ὅπλα ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ συγχρόνως ἐν τῷ αὐτῷ μέρους ὀλίγον καπνόν, πετσώματά τινα, ἓν νιβώτιον μὲ φάρμακα καὶ ὀλίγιστα ἐντὸς σάκκων φυσίγγια, πάντα δὲ ταῦτα τὰ πράγματα βεβλαμμένα ἐν τῇ ὑγρασίᾳ ὡς διαμείναντα ὑπὸ τὴν γῆν καὶ πλησίον τῇ θαλάσσῃ, ἀνευρεθέντα παρὰ τοῦ κομιστοῦ ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας.

Μετὰ πολλῆς μου λύπης ἀναγκάζομαι ἐν εἰλικρινείᾳ νὰ ἐκφρασθῶ πρὸς ὑμᾶς, ὅπως πάσῃ δυνάμει συντελέσητε εἰς τὴν ἀναφέννησιν τῆς ἐπαναστάσεως, ὅτι πάντα τὰ ἐδῶ πησιόχωρα μέρη ἐν φόβου ὑπετάγησαν τὸ δὲ σῶμα τῶν Δουμπιώτων, ὑποχωρῶν εἰς τὰς ἐπιθέσεις πολυαρίθμου Τουρκικοῦ στρατοῦ, ἀπεκαρύνθη πολὺ καὶ κατὰ τινας βαδίζει πρὸς τὰ Γρεβαινά (sic), κατ' ἄλλους εὑρίσκεται ἀλλαχοῦ, πρὸς τὴν Βερδικοῦσαν. Ἐγὼ εὑρεθεὶς κατὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ Λιτοχώρου μεχωρίσθην τῶν ἄλλων διὰ τὴν ἐνέργειαν ὑπηρεσιῶν ἐν Πλαταμῶνι καὶ τοὺς στενοὺς (sic) τῶν Τεμπῶν ἀπέμεινα μετὰ ὀλίγων ἐθελοντῶν καὶ ἤδη χίαν δυσχερῶς σύνεσιν τῆς θέσεώς μου διὰ τὸ δύσκολον τῆς συνενώσεώς μου μετὰ τῶν ἄλλων, περιφέρομαι δίκην ἀρματωλοῦ ἀπὸ βουνὸ εἰς βουνόν, χωρὶς νὰ δύναμαι εἰς τὰ χωρία νὰ πησιάσω ἐκ τῶν παρατηρήσεων τῶν χωρικῶν ὅτι εἰσερχόμενος εἰς αὐτὰ θέλω τὰ καταστρέψει ἕνοχα ἀπέναντι τῶν Ὀθωμανῶν, ἑτοίμων καὶ τὰ παραδώσωσιν εἰς τὸ πῦρ. Τὸ μόνον μέτρον ὑπερῆδη δύνασαι ν' ἀναγεννήσῃ ἐν τούτῳ τῷ διαμερίσματι τὴν ἐπανάστασιν εἶναι ἡ ἀποστολὴ ἰσχυροῦ σώματος καὶ ἡ ἐξαποστολὴ μικρῶν ἀποστολῶν πρὸς ἐνθάρρυνσιν τῶν τυχὸν καταπτοουμένων ἐξ ἐνδεχομένων εἰς τὸ μέλλον ἀποτυχιῶν. Πρέπει ὅμως οἱ ἀρχηγοὶ τῶν ἀποσταλησομένων σωμάτων νὰ ἔχωσι νοημοσύνην, πεῖραν, ἱκανότητα καὶ γενναιότητα. Μετ' εὐχαριστήσεως δὲ εἶδον ἐν τῇ ἐπιστολῇ ὑμῶν ὅτι προύκειτο κατ' ἀρχὰς νὰ πραγματοποιηθῇ ἡ ἀποστολὴ ἰσχυροῦ σώματος.

Ἂν τῷ ὄντι ἐπαληθεύσῃ ἡ εἴδησις, ἣν ἐξ Ἀθηνῶν σᾶς ἀναγγέλλουσι, καλὸν τὸ ἀποσταλησόμενον σῶμα ν' ἀποβιβασθῇ πησίον τοῦ στομίου τῆς Σαλαμβρίας εἰς θέσιν Παλαιόκαστρον, ἔνθα τὸ μέρος εἶναι ἥδη ἀσφαλέστερον παντὸς ἄλλου, διότι πησίον δὲν ὑπάρχει ἐχθρικὸς στρατὸς εἰμὴ εἰς ἀπόστασιν δύω περίπου ὡρῶν εὑρίσκονται 100-150 ζεϊμπέκαι, οἵτινες ἄκαιρον ἀποβιβάσεως ἐθελοντῶν θέλωσι διασκορπισθῇ ἐν φόβου καὶ τρόμου. Ὁ νομιστὴς δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ὁδηγός, καθόσον εἰς τὴν ὑποδεικνυομένην θέσιν ἀπεβιβάσθη ὡς καὶ εἶπε.

Ἐκφράζω ὑμῖν τὴν ἀπείρων εὐγνωμοσύνην τόσον ἐκ τοῦ ὅσον καὶ τῶν χα-

πῶν ἐδελοντῶν διὰ τὰς εὐαρέστους εἰδήσεις, ἃς μᾶς γράφετε, καὶ διὰ τῶν ἀποστολῶν τῶν ἐφημερίδων, παθόσον δὲν ἔχομεν τοιαύτας ἀναγνώσεις ἀπὸ τῆς ἀφίξεώς μας καὶ διετελοῦμεν ἐν σιγῇ περὶ ὅλων ἐν γένει τῶν πραγμάτων καὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι συμβαινόντων.

Ἐν τέλει δύναμαι νὰ συγχαρῶ ὑμᾶς διὰ τὴν καλὴν διαγωγὴν καὶ γενναιότητα τῶν ὑπ' ἐμὲ συμπατριωτῶν σας ἰδίως δὲ διὰ τῶν τοῦ Ἀδανας. Τοιοῦτος ὄντος ἀξίου παντὸς ἐπαίνου.

Τῶν ἐγκλείστων ἐπιστολῶν μου πρὸς τὸν ἀδελφόν μου, περιέχουσαι ἄλλας διαφόρων ἐδελοντῶν πρὸς τοὺς γονεῖς καὶ συγγενεῖς των εὐαρεστήθητε παρακαλῶ νὰ ἀποστείλητε ἀσφαλῶς καὶ ταχέως καὶ θέλετε μὲ ὑποχρεώσει. Αἱ σήμερον πολλαχόθεν διαδοθεῖσαι ἐνταῦθα εὐάρεστοι ὑπὲρ Ἑλλάδος εἰδήσεις ἀνεπτέρωσαν τὸ φρόνημα τῶν πατριωτῶν τοσοῦτον, ὥστε ἡ ἐλαχίστη φροντὶ δυσκολία εἰς αὐτοὺς δὲν θὰ ὑπάρξῃ, ὅπως ἀναλάβωσι τὰ ὅπλα, ὁπόταν φθάσῃ τὸ προαγγελλόμενον ἰσχυρὸν σῶμα.

Ἀσπάζομαι τοὺς ἐγκαρδίους μου ἀσπασμοὺς μεθ' ὧν διατελῶ

Ὑμῶν ἑτοῖμος

Μιχ. Ἀποστολίδης

(ἐν μεγίστῃ βίᾳ).

Ὅ,τι παρέλειψα τυχὸν νὰ γράψω πρὸς ὑμᾶς δύνασθε νὰ μάθητε παρὰ τοῦ κομίστου, ὅστις ἐντελῶς κατέστησε καὶ ἔμαθε τὰ καθ' ὑμᾶς καὶ ἐν γένει τὰ ἀφορῶντα τὴν ἐπανάστασιν τῶν μερῶν τούτων.

Ἐκτὸς ὑμῶν οὐδεὶς ἄλλος μὴ καθ' ὁμοιοτρόπως τὸ περιεχόμενον τῆς ἐπιστολῆς μου, ἵνα μὴ οἱ πέλαγοντες νὰ ἔλθωσιν εἰς τὰ ἐδῶ μέρη ἐδελονται ἀποθαρρυνθῶσιν, εἰ δὲ τοὺς ἐν Ἑλλάδι ἀναπτυχθῇ ἰδέα τις, ὅτις ἐνδεχόμενον νὰ βλάψῃ τὴν ἐπανάστασιν καὶ τὸν τόπον τοῦτον.—

Ἀντίχραφον

Ἐν τῷ Ὀλύμπῳ τῇ 27 Μαρτίου 1878

Ἀξιότιμε Κύριε,

Συνεπείᾳ εἰδοποιήσεως τοῦ Ζηγ. ἔσπευσα καὶ ἦλθον χθὲς εἰς συνάντησίν του ἐξ ἀποστάσεως δωδεκαώρου, ὁπότε ἔμαθον παρ' αὐτοῦ ὅτι πρὸ ἡμερῶν δι' ἐπίτηδες ἀπεσταλμένου μοὶ ἔστειλε δύω ἐπιστολὰς ὑμῶν, ἐξ ὧν ἡ μία ἀπηυθύνετο πρὸς μέ, ἡ δὲ ἑτέρα πρὸς τὸν κ. Δουμπιώτην, ἐν ᾧ τοιαύτας ποσῶς δὲν ἔμαθον, τοῦθ' ὅπερ μὲ ἔθεσεν εἰς μεγάλην στενοχωρίαν καὶ ἀνησυχίαν ἐν τῇ ἰδέᾳ ὅτι προδοσία τις ἔλαβε χώραν καὶ παρεδόθησαν εἰς ὀθωμανούς, ἔνεκα τῶν ὁποίων ἐνδεχόμενον καὶ ἐπέλθῃ βλάβη τις ἴσως καὶ καταδίκη. Πρὸς εὕρεσιν αὐτῶν πολλὴν ἐποίησα ἐρεύνας, ἀποστείλας εἰς διάφορα μέρη ἀνθρώπους, ἀλλ' ἐστάθη ἀδύνατον χθὲς καὶ σήμερον ν' ἀνακαλύψω τι.

Παρὰ τοῦ Ζηλεμ. παρεδόθησαν πρὸ ἡμερῶν πρὸς δύω ἑβδομάδας εὑρεθέντες εἰς τὴν παραλίαν τὰ ἑξῆς παρ' ἡμῶν (sic) ἀποσταλέντα πράγματα, ἅτινα εἰσέτι δὲν παρέλαβον οὔτε εἶδον.

1) Ἓν πιθώριον φυσίγγια δι' ὅπλα σασσεπώ 2) ἓν σαπνίδιον φυσίγγια δι' ὅπλα Ρωσσικά 3) πεντήκοντα ἐλαστικὰ 4) εἴκοσι νομίζω βεγόνας 5) δέκα στροφία 6) εἷς σάκκος καπνὸς ἕως εἴκοσιν ὀκάδες μὲ σιγαρόχαρτα καὶ 7) ἓν μικρὸν πιθώριον μοσκόν. Δὲν ἐνθυμοῦμαι δέ, ἂν καὶ ἄλλα μικρὰ πράγματα παρεδόθησαν, τὰ ὁποῖα ἐν τῇ παρούσῃ δὲν σημειοῦνται.

Ἀπὸ τῶν αὐτῶν Ζηλ. ἔλαβον καὶ ἐγὼ χίρας ὀθωμανικὰς ἑβδομήκοντα, χωρὶς ὅμως νὰ μάθω παρ' αὐτοῦ παράτινος καὶ πρὸς ποῖον ἀποστέλλονται. Ἐφρόντισα ὅμως μεθ' ὅλας τὰς περιστοιχούσας ἀναγκὰς τὰς ὑπ' ἐμὲ ἄνδρας καὶ τὴν ἐντολὴν τοῦ βαλεντίου μου ἐκείνωσιν νὰ τὰς ἐξασφαλίσω καθὰ τὸ δυνατόν, ἀναμένων ταχέως νὰ μοὶ γράψητε πρὸς τίνα εἶσι προωρισμέναι καὶ δοθῶσιν, ὅπως τὰς ἐγχειρίσω.

Μετὰ μεγίστης τῆς ψυχῆς μου θλίψεως σᾶς ἀναγγέλλω, ὅτι ἡ θέσις τῶν πραγμάτων ἐν τῷ διαμερίσματι τοῦ Ὀλύμπου εἶναι καθ' ὁλοκληρίαν ἀπελπιστική. Πάντα τὰ χωρία εἰσὶν ἀποτεταγμένα, οἱ δὲ πολυπληθεῖς ὀθωμανικοὶ στρατοί, κύριοι ὅλης τῆς χώρας ταύτης, διατρέχουσι ἀκωλύτως καὶ θρασέως καὶ ἐπι-

τίθενται κατά τῶν χριστιανῶν.

Ὁ κ. Δουμπιώτης ἀποκαμρυνθεὶς πρὸς τὰ μέρη τῆς Θεσσαλίας ἀπὸ τῆς καταστροφῆς τῶν Λιτοχώρων δὲν ἐπανῆλθεν πρὸς τὰ ἐδῶ θέατρα. Τὸ ὑπ' ἐμὲ σῶμα, συγκείμενον ἤδη ἐκ πεντήκοντα περίπου ἀνδρῶν, ἀδυνατεῖ νὰ προβῇ εἰς στρατιωτικήν τινα ἐργασίαν καὶ περιορίζεται εἰς ἐπιδείξεις προσπεποιημένας, ὅπως ἐμπνέῃ φόβον ἁπλῶς εἰς τοὺς κατοίκους ὀθωμανοὺς καὶ μᾶλλον αὐτοὺς περιωρισμένους εἰς τὰ χωρία των. Τὸ μόνον ὅπερ ἠδύνατο, ὡς καὶ ἄλλοτε σᾶς ἔγραψα, νὰ ἀναβιβάσῃ τὴν ἐπανάστασιν ἦτο ἡ ἔλλειψις ἰσχυροῦ σώματος καὶ ἠθικῶν ὑπὸ ἀρχηγὸν νοήμονα, μὲ στρατηγίαν καὶ ἔμπειρον. Περὶ τῆς ἀποστολῆς τοιούτου σώματος ἔχομεν ἐν Σκιάθῳ εἴδησιν ἀπὸ τῆς 16 ὁδεύοντος, ἀλλ' εἰσέτι δὲν ἐφάνη νὰ ἔλθῃ. Ἂν βραδύνῃ ἡ ἔλευσις καὶ ἄλλων σωμάτων, θέλω ἀναγκασθῇ καὶ ἐγὼ, μὲ ὅλην τὴν ἐπιμονήν μου τοῦ νὰ μὴ ἀφήσω ταῦτα τὰ μέρη, νὰ ἀπέλθω, ἂν δὲν κατορθώσω τὴν συνάντησίν μου μὲ τὸν κ. Δουμπιώτην, πρὸς τὴν Ἀγυιὰν ἢ Βῶλον (sic). Εἰς ταύτην τὴν συμφορὰν ἐφάνη ἔνοχα πολλῶν δυσχερειῶν, ἃς ἀπαντῶ, καὶ ἄλλων δυσαρέστων συμβάντων μοι, ἰδίως δὲ ἐκ τῶν συνεχῶν θροδοσιῶν, ἃς ὑποκείμεθα ἐκ τῆς ἀθλιότητος ἐγχωρίων τινῶν ἀναξίων ἐλευθερίας.

Ἐν τέλει θεωρῶ καλὸν νὰ συστήσω πρὸς ὑμᾶς ὅτι ὡς ἐκ τῆς σημερινῆς καταστάσεως τῶν πραγμάτων εἶναι ὅλως περιττὸν ἀποστολαὶ αὐτόθεν διὰ πλοιαρίων νὰ γίνωνται, καθόσον πάντα σχεδὸν τὰ πεζά μέρη, ὡς ἐκ τῆς ἐλλείψεως συνδρομῆς πρὸς διαφύλαξιν των, διαφεύγουσι, χωρὶς ἡ ἐλαχίστη νὰ προκύπτῃ ὠφέλεια.

Ἀπὸ τὸν Τυλ. θέλεις μάθει λεπτομερείας πολλάς.

Μὲ τὴν διαβεβαίωσιν τῆς ἐξαιρέτου πρὸς ὑμᾶς ὑποληψεώς μου διατελῶ

ὅλως ὑμέτερος

Μιχ. Ἀποστολίδης

Ἀντίγραφον

Ἐν Ἁγ. Προδρόμῳ Κρανιᾶς τῇ 1 Ἀπριλίου 1878

Ἀξιότιμε Κύριε,

Συμπληρωματικῶς πληροφορῶ ὑμᾶς, κατόπιν τῆς διὰ τοῦ τηλεγραφείου ταχείας προχθεσινῆς ἐπιστολῆς μου, ὅτι ἐκτὸς τῶν ὅσων σᾶς ἀνέφερα πραγμάτων παρελήφθησαν καὶ τὰ ἑξῆς, ἅτινα παρέλειψα νὰ σημειώσω: α) ἐν ὅπλον Μαρτίνη μὲ 83 βολὰς β) ἓν τόπι πανίου δι' ἐπιδείξεως καὶ γ) ἓν ρεβόλβερ παλαιὸν μὲ 100 βολάς. Νομίζω δὲ ὅτι καὶ τὴν προχθεσινήν σημείωσιν μου δὲν εἶχον ἀκριβῶς καὶ διὰ τὰ ἄλλα πράγματα γράψει τὸν ἀριθμόν, ἕνεκα ἐσφαλμένης πληροφορίας, ἣν ἔλαβα παρ' ἐκείνων οἵτινες τὰ παρέλαβον.

Τὸ ἀτμόπλοιον εἰσέτι δὲν ἀφίχθη καὶ ἀπελπίζομαι. Σᾶς παρακαλῶ ὅσον ταχύτερον νὰ μὲ εἰδοποιήσητε περὶ τῶν χρημάτων, δι' ἃ πρὸς ὑμᾶς ἔγραψα προχθές, καθόσον εἶμαι ἠναγκασμένος ἐκ πολλῶν λόγων καὶ διὰ νὰ μὴ μένω ἐν ἀπραξίᾳ νὰ ἀναχωρήσω ἐντεῦθεν ὅσον οὔπω· μόνον δὲ κώλυμα διὰ τὴν ἀναχώρησίν μου ὑπάρχει ἡ ἀναμενομένη ἀπάντησις ὑμῶν ἐπὶ τῆς ἐπιστολῆς μου.

Ὁ κ. Δουμπιώτης μανθάνω ὅτι εὑρίσκεται πολὺ μακρὰν ὑμῶν καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ συνεννοεῖν μου δεινῶς δύσκολον. Ἀναμένω περὶ αὐτοῦ νεωτέρας εἰδήσεις, διὰ νὰ κανονίσω τὰ κατ' ἐμέ.

Τὴν ἔγκλειστον ἐπιστολήν μοι ἔπεμψαν διὰ νὰ τὴν ἀποστείλω πρὸς ὑμᾶς. Ἀποσφραγίσατε αὐτήν.

Παντοίως περὶ ὑμῶν ὑπάρχει ὀθωμανικὸς στρατὸς· δὲν πρόκειται δέ τι ποτε κατ' αὐτοῦ τὸ μὲν διότι εἴμεθα ὀλίγοι καὶ θέλομεν κινδυνεύσει πάντες τὸν ἔσχατον τῶν κινδύνων, ἂν ἐπιτεθῶμεν, χωρὶς νὰ ἐπιφέρωμεν καὶ ἀποτέλεσμά τι, τὸ δὲ διότι οἱ χωρικοὶ ὑποστηρίζουσιν ὄντες μᾶς ἐπιβάλλουσι τὴν ἀπραξίαν, ἵνα μὴ ἐνοχοποιηθῶσι τὰ χωρία των ἐκ κινήματός μας τινος καὶ καῶσι.

Ἡ κατάστασις τῶν πραγμάτων εἶναι ὁποία σᾶς προέγραψον. Ἀδύνατον νὰ σᾶς περιγράψω, μεμονωμένος ἐνταῦθα, ὁπόσας πικρίας καὶ μαρτύρια δοκιμάζω. Πρὸς φωτισμόν σας ἀρκεῖ τοῦτο μόνον νὰ εἴπω πρὸς ὑμᾶς, ὅτι ἀπὸ τῆς καταστροφῆς τοῦ Λιτοχώρου τρεῖς μόνον νύκτας ἠδυνήθημεν νὰ κοιμηθῶμεν ἐν οἰκίαις. Ἐκ τούτου δύνασθε νὰ φαντασθῆτε τοὺς λό-

Συνέχεια

χους ἐξ ὧν παθίσταται δεινὴ ἡ θέσις μας ὅλων ἰδίως δὲ ἐκεῖ περιστοι-
χιζομένου καὶ ἀπὸ ἄλλας ὑποχρεώσεις πρὸς τοὺς ἀκολουθοῦντας με, οἵτι-
νες παθίστανται δεινῆ, μὴ βλέποντες τὰς ἀπαιτήσεις των ἐκπληρουμέ-
νας καὶ τὴν θέσιν των δεινομένην.

Ἀναμένων ταχεῖαν ὑμῶν ἀπάντησιν διατελῶ

ὅλως πρόθυμος φίλος

Μιχ. Ἀποστολίδης

Υ.Γ. Αἱ ἀπωλεσθεῖσαι ἐπιστολαὶ ὑμῶν δὲν ἠμπορεῖτε εἰσέτι ν' ἀνα-
καλυφθῶσι. Δὲν ἔπαυσα ὅμως ἐρευνῶν καὶ ἐξετάζων περὶ αὐτῶν, ἵνα μά-
θωμεν τὸν τολμήσαντα νὰ τὰς μεταχειρισθῇ, ὅπως τῷ ἀποδώσωμεν τὰς
δέουσαν τιμωρίαν.

Ὁ ἴδιος.

Εὐχαριστήθητε, παρακαλῶ, τὰς δύω ἐσωτερικὰς ἐπιστολὰς νὰ ἀπο-
στείλητε διὰ πρώτης εὐκαιρίας καὶ δέξεσθε τὴ ὑποχρεώσει.

Ὁ ἴδιος.

Ἀντίγραφον

Ἐν τινος τοποθεσίᾳ πλησίον τοῦ Τσαΐζη

τῇ 13 Ἀπριλίου 1878.

Ἀξιότιμε Φίλε,

Τάς διά τοῦ κ. Γ. Τσιάρα σταλείσας μοι δύω ἐπιστολάς ὑμῶν ἔλαβον οὐχὶ δι' ἄλλων παρ' ἄλλων εἰς ἀπάντησιν τῆς πρός ὑμᾶς ἀπό 27 λήξαντος Μαρτίου ἐπιστολῆς μου. Θέλω δέ συμφορφωθῆ πρός ὅσα μοι γράφετε εἰς τήν ἀπό 6 ὁδωίοντος ὡς πρός τά ὑπό τοῦ Τσιμπράχου παραδοθέντα μοι χρήματα καί ἀποστείλει διά πρώτης αἰσθαλῶς εἰκαιρίας τήν πρός τόν κον Θύμιον Κεχαγιᾶν ἐγγυησιν, ἄν βραδύνῃ ἡ μετά τοῦ Κου τούτου συνάντησις μου.

Ἐξ ἐπιστολῆς τοῦ Κου Δαμπιώτου πρός με ἐν Δεσκάτῃ γραφείσης τῇ 3 Ἀπριλίου πληροφορῶμαι ὅτι ἡ ὑγιεινή διαιρεσίς τοῦ στρατοῦ ἔχει τήν προκιθέαν ὑπλων, πολεμοφοδίων καί ἐπιστρατείας ἀνδρῶν· ἐλπίζει δέ, καθ' ἃ ἔλαβε πληροφορίας, ἐντός ὀλίγων ἡμερῶν νά τύχῃ τοῦ ποθουμένου, ὅτε εὐθύς θέλει ἐπιστρέψει εἰς Ὄλυμπον, πρός τό μέρος ἔνθα εὑρίσκομαι. Περί αὐτοῦ οὐδέν ἄλλο ἐκ χρησίμου ἔμαθον.

Ἡ ἐδῶ παράστασις τῶν πραγμάτων ἐξακολουθεῖ ἡ αὐτή.

Τό ἐπισυμβάν ἀτύχημα εἰς τόν ἐν Ραψάνῃ Βασίλειον Ἰωαννίδην ἢ Βαλάσσιον Ἑβραῖος ἔχετε μάθει παρ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου ἐλθόντος αὐτόθι, ὡς ἔμαθον, πρός ἐμοῦ. Τήν διάπραξιν τοῦ αἰσχροῦ τούτου κακουργήματος ὡς ἔμαθον, ἔσπευσας ἐπί σταθερᾷ ταχείᾳ ἐπιστροφῇ εἰς Ὄλυμπον, τήν πρός τά ἐδῶ πορείαν μου καί ἀφίχθην σήμερον, ἵνα ἐνεργήσω τήν παραδειγμάτισιν τῶν ἐνόχων, ἐάν δυνηθῶ καί τήν ἀπεξευδέρωσιν τοῦ ἀτυχοῦς αἰχμαλώτου.

Οἱ τήν ληστρικήν συμμορίαν ἀπαρτίζοντες εἰσι, καθ' ἃ ἐπληροφορήθην, ἑξήκοντα καί ἀνήκοντες πρότερον εἰς τό σῶμα τοῦ Ζαχείου καί τινες ἐγχώριοι, ὧν πάντων ἡ ὀνομασία ἐπωνυμία ἄγνωστος· καί ἀφ' βασίμους δέ ὑπονοίας συμπράττουσι μετά τήν ληστείαν ὑπῆρξεν καί συμμορίται ἐν οἷς καί οἱ ἑξῆς γνωστοί τῷ Τσιμπράχῳ· 1) Γεώργιος (τό ἐπώνυμο δυσανάγνωστο) 2) Μηνᾶς Διακόπουλος, ἀμφότεροι ἐκ Κυδίρων 3) Γεώργ. Σμυρνιός ἐξ Ὕδρας, κάτοικος Πειραιῶς. 4) Τζήμος Μακαντάσης ἐκ Λακοπετρίων ἢ Πυργετοῦ 5) Ἀντ. Πιπηλίκας ἐκ Πυργετοῦ 6) Χρυσάφης Βασιλείου ἐκ Παντελεήμονος 7) Ἀχιλλεύς Κορωνίδης ἐκ Ραψάνης, στρατι-

ώτην χειροτάκτην τῶν ταγμάτος, νομίζω, Γενικαρχῆ.

Ἀναγκαιότατον θεωρῶ, ὅτι πρέπει νὰ γίνωσι τὰ ὀνόματα τούτων γνωστὰ εἰς τὰς ἐν Σμυρνῃ καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος ἀρχάς, διότι πολὺ πιθανὸν ἢ μᾶλλον βέβαιον εἶναι ὅτι οὗτοι θέλωσιν ἀναχωρήσει διὰ πλοιαρίων κατόπιν τῆς ληψεως τῶν ἡτταμένων χύτρων πρὸς τὰ ἐκεῖ.

Θέλω προσπαθήσει ν' ἀναλάβω τὰ ὀνόματα πάντων τῶν καπετάνιων, ὅπως συλληφθῶσιν ὅπου ὑπάγωσιν, ἂν ἤδη δὲν κατορθωθῇ τοῦτο, καὶ τιμωρηθῶσι διὰ τὴν πρᾶξιν των καὶ ὡς προδόται τῆς πατρίδος, καθὸ δόντες ἀφορμὴν εἰς τοὺς Τούρκους καὶ Φιλοτούρκους νὰ δυσφημήσωσι τὴν ἐπανάστασίν μας.

Ἐμπιστεύομαι ἀποστέλλω μίαν ἐπιστολὴν δι' ὑμᾶς πεμφθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Κου Εὐαγγέλου Κορομπάγκου καὶ ἄλλας δύω δι' ἄλλους, περὶ τῆς ἀποστολῆς τῶν ὁποίων εἰαρεστήθητε, παρακαλῶ, νὰ μεριμνήσητε.

Ἀντιγραφὴ ὑποσταλῆ ὑμῖν ἐπιστολῆς εἰς ὄνομα τοῦ ἐδεσσαντοῦ κ. Βασιλ. Παπᾶ, παρακαλῶ νὰ τὴν ἀπευθύνητε πρὸς μὲ, ὅπως τὴν ἐγχειρίσω πρὸς αὐτὸν, ὄντα πάντοτε πλησίον μου.

Τὸν πλοίαρχον κ. Γ. Τσιάφαν σᾶς συνιστῶ ὡς ἄνθρωπον ἄξιον πάσης ἐμπιστοσύνης.

Σχεδὸν τὰς φιλικὰς ἀσπασμούς μου μεθ' ὧν διατελῶ.

Ὅλως πρόθυμος

Μιλτ. Ἀποστολίδης.

Ἀντίγραφον

Ἐν Κυπαρισσίᾳ (sic) τῇ 23 Ὀκτωβρίου 1878

Κύριε Δραγούμη,

Βραδέως ἔλαβον τὴν [ἐσφαλμένως διευθυνθεῖσαν εἰς Καλάμας] ἀπὸ 13 ὁδεύοντος μηνὸς πρὸς με ἐπιστολήν ὑμῶν (,) διὰ τῆς ὁποίας ζητεῖτε (,) ὅπως πρὸς σύναψιν εἰς τὴν ἐπὶ τῆς διαχειρίσεως τῆς Μακεδονικῆς ἐπιτροπῆς καταρτιζομένην λογοδοσίαν πέμψω ὑμῖν ὁποίαν διὰ τὰς ἑβδομήκοντα λίρας (,) αἵτινες [μέσῳ τοῦ Κυρίου Βατικιώτου] πεμπόμεναι τῷ Κυρίῳ Δουκατιώτῃ περιῆλθον εἰς χεῖράς μου ἐν Ὀλυμπίᾳ κατὰ τὸν Μάρτιον ἐ.ἔ.

Διὰ τὰ χρήματα ταῦτα, ἅτινα τυχαίως ἐκ τῶν διὰ τὴν ἐπανάστασιν προωρισμένων ἔλαβον καὶ ἐν ἐσχάτῃ ἀνάγκῃ ἐδαπάνησα(,) συνεπείᾳ παραγγελίας [τοῦ Κυρίου Βατικιώτου] μετὰ τὴν παντελῆ ἐξάντλησιν τοῦ ἰδίου μου βαλαντίου, δὲν ἔ-χαμα εἰς ὑμᾶς λόγον κατὰ τὸν αὐτόθι τὸν παρελθόντα Μάϊον ἐπάνοδόν μου καὶ στιγμιαίαν μεθ' ὑμῶν συνομιλίαν, ἐφρο-νῶν ὅτι προϊρχοντο ἐκ συνεισφορῶν τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ ὁμο-γενῶν, καθ' ἃ ὁ νομισθεὶς αὐτῶν μοὶ εἶπε, διότι ἡ ἐπιστολὴ (,) δι' ἧς συνωδεύοντο (,) παρεδόθη τοῖς ὀθωμανοῖς ὑπὸ χωρι-κοῦ (,) διὰ τοῦ ὁποίου μοὶ προαπέστειλεν αὐτὴν μετ' ἄλλης ἰδιωτικῆς του ὁ ἐν Θεσσαλονίκῃ ἀφιχθεὶς ἀπεσταλμένος(,) ὅστις, φοβούμενος εὐλόγως, ἀνέμενε νὰ συναπαντηθῶμεν εἴς τι ἐγγὺς τῆς παραλίας μέρος.

Λυποῦμαι (,) διότι δὲν ἐτήρησα σημειώσεις ἐν τῇ καθ' ἣν αἱ δαπάναι ἐγένοντο ἐποχῇ, ὅτε περὶ παντὸς ἄλλου ἠδυ-νάμην νὰ σκέπτωμαι (,) διατελῶν ἐν διηνεκεῖ κινδύνῳ καὶ ἀμηχανίᾳ (,) ἢ περὶ ὀφειλομένης λογοδοσίας διά ποσὸν δαπανηθὲν πρὸς συντήρησιν, ἀσφάλειαν καὶ σωτηρίαν· ἤδη δέ, ἀδυνατῶν εἰ μὴ μετὰ παρέλευσιν τοσούτου χρόνου ἀπὸ μνή-μης καταρτίσειν καταλόγους τῶν ποικίλων ἐξόδων ἐπὶ ποικίλων καὶ ἀνα-ποφεύκτων ἀναγκῶν, περιορίζομαι εἰς γενικὴν ἀφήγησιν τούτων.

ἐν τῇ ἐνδεχομένως μεριμνῃ ὑμῶν καὶ τοῦ θερμοῦ ἐνδιαφέροντος, ὅπερ ἐπεδείξατε ἐπὶ πάσῃ ἐνεργείᾳ ἀφορώσῃ τὴν ἐπανάστασιν, γινώσκετε κάλλιον παντὸς ἄλλου κατὰ πόσον ἐξεπλήρωσα τὸ ὑπὸ ἱερᾶς ἰδέας ἐπιβληθέν μοι καθῆκον, συναίμα δὲ ἐν οἱᾳ ἀπειστικῇ καὶ δεινῇ θέσει εὑρέθην ἀμέσως μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Ραψάνης καὶ τοῦ Λιτοχώρου (,) ὁπότε, παντὸς μὲν τοῦ τόπου ὑποταχθέντος ἐν τρόμῳ εἰς τὸν ἐπελθόντα καὶ καταλαβόντα τὰ χωρία πολυαρίθμου Τουρκικοῦ στρατοῦ, ὅλων δὲ τῶν ἡμετέρων ἀποχωρησάντων εἰς Θεσσαλίαν (,) ἀπεκοινώθην καὶ, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ἐλεύσεως ἀγγελλομένων ἐπικουριῶν καὶ ἐφοδίων, ἐπέμεινα πρὸς διατήρησιν τῆς ἐπαναστάσεως ἐν τῷ Μακεδονικῷ διαμερίσματι (,) μένων εἰς μέρη ἄγνωστα καὶ ἀσχετά μοι [ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ἐπιτοπίου συνδρομῆς], ἄστεγος πάντοτε καὶ εἰς τὰ ὄρη ὑπὸ δένδρα ἐν ὑπαίθρῳ βιῶν, ἐν μέσῳ δριμυτάτου χειμῶνος [τῶν κέντρον ἐνεργείας μὲ ὀπαδοὺς τὸ πλεῖστον ἄνευ ἀνατροφῆς καὶ συναισθήσεως τοῦ καθήκοντος, μεμφιμοιρούντας δὲ καὶ δυσφορούντας μέχρις ἐπιβουλῆς κατὰ τῆς ζωῆς μου δι' ὅσα ἔνεκα τῆς ἐπιμονῆς μου διὰ τὴν ἐκεῖ ἐμμονὴν μας ὑφιστάμεθα], ὡς παντοειδεῖς στερήσεις καὶ ταλαιπωρίας ἀφορήτους, πρὸς δὲ συνεχεῖς καὶ ἐπιπόνους ὁδοιπορίας πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ πανταχόθεν ἐπαπειλοῦντος ἡμᾶς νυχθημερὸν κινδύνου ἐκ τῶν συντόνων καταδιώξεων καὶ διὰ τὰς ἐν χρέει φρικαλέας ἡμῶν περιπετείας.

Ἐν τοιαύτῃ καταστάσει πραγμάτων οὐδὲν ἄλλο εἰς βοήθειαν καὶ πρὸς διάσωσιν ἡμῶν εἶχον εἰμὴ τὸ θεῖα ἀληθῶς προνοίᾳ ἀποσταλὲν τοῦτο χρῆμα. Δι' αὐτοῦ λοιπὸν ἀντὶ ἀδρᾶς πληρωμῆς ἐδεράπτευον κατά τι πᾶσαν ἀνάγκην (,) χωρὶς τὸ παράπαν καὶ ἐνοχληθῇ οὐδεὶς τῶν κατοίκων τόσῳ ἐκ λόγων ἀδικίας καὶ πρὸς ἐνστάλαξιν πεποιθήσεων ὑπὲρ τοῦ ἀγῶνος, ὅσῳ καὶ ἵνα μὴ

Συνέχεια

ἐξεχείρωμεν [τὴν] δυσμένειαν [καὶ καταφορὰν αὐτῶν, οἵτινες ἄλλως καὶ ἄνευ τούτων, ἐὰν φόβον μὴ ἐνοχοποιηθῶσιν ἐν τῇ πρὸς ἡμᾶς συναφείᾳ καὶ σχέσεως των καὶ προσαχέσωσιν οὕτω κατ' αὐτῶν ὀφαγὴν ἐκ μέρους τοῦ ἐχθροῦ, ἀπέκρουον ἡμᾶς κατὰ πολύ] ἐδαπάνησα ἐπομένως αὐτὸ ὡς ἀκολούθως·

α) Εἰς τὸ πρὸς συντήρησιν περιποιοῦντα κατὰ μέσον ὅρον ὑπ' ἐμὲ ἀνδρῶν ἐθελοντῶν καὶ ἐγχωρίων(,) καταδιωκομένων καὶ μαστιγουμένων(,) ἐπαναστατῶν.

β) Εἰς περιποίησιν πρὸς ἀπόκτησιν συμπαθοῦς ὑπὲρ ἡμῶν ἐνδιαφέροντος ἐντοπίων τινῶν ἐν διαφόροις χωρίοις διὰ τῶν ἐπικινδύνων ἐκτέλεσιν καὶ δύσκολον προμήθειαν τῶν χρειωδῶν εἰς ἡμᾶς, ἐν ταυτῷ δὲ διαφύλαξιν καὶ εἰδοποίησιν μας ἀπὸ παντὸς προδοτικῆς ἐνεργείας.

γ) Εἰς ἀγορὰν τινων ἐνδυμάτων.

δ) Εἰς κρυπτοὺς ἀποστόλους πρὸς τοὺς ἐν τοῖς διαφόροις χωρίοις ἐλπιστευμένους διὰ τὴν μεταφορὰν πραγμάτων καὶ εἰδήσεων.

ε) Εἰς ὁδηγοὺς κατὰ τὰς μακρὰς πορείας ἡμῶν εἰς μέρη ἀγνωστα εἰς πάντας τοὺς ἀκολουθοῦντάς με καὶ τοποθέτησιν μας εἰς ἀσφαλῆ ὅπως δήποτε θέσεις.

ς) Εἰς χορηγήσεις ποσῶν τινων ἰδιαιτέρως πρὸς τινας ἐκ τῶν ὑπ' ἐμὲ ἐθελοντῶν καὶ ἐντοπίων.

ζ) Εἰς διατήρησιν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἀνυπόπτων ἀνδρώπων ὡς φυλάκων εἰς τὴν παραλίαν πρὸς παραδόσιν τῶν ἀναμενομένων ν' ἀποβιβασθῶσι νέων ἐθελοντῶν καὶ ἐφοδίων καὶ διὰ τὴν περὶ τῆς ἐνδεχομένης ἐλεύσεως τούτων εἰδοποίησίν μου, ὅπως σπεύσω εἰς ἐξασφάλισιν τῶν πραγμάτων καὶ συνδρομήν.

η) Εἰς τοὺς πρὸς διάφορα μέρη ἀπεσταλμένους μὲ ἀντίγραφα τῆς πεμφθείσης μοι ἐγκυκλίου περὶ καταπαύσεως τῆς ἐπανα-

στάσεως καὶ τῶν ὅρων αὐτῆς, ὅπως λάβωσι γνῶσιν πάντες οἱ ἁπ-
τοικοὶ τὴν δοθεῖσαν ἀγνωστείαν καὶ ἰδίως τινὲς ἐπαναστάται
ἐκ τῆς ἐλευθέρας μὲν Ἑλλάδος προσδραμόντες, ἀλλ' ἐν τῇ ὑπο-
δούλῳ καταγόμενοι καὶ ἄλλοι ἐντόπιοι, οἵτινες μετανοήσαντες
καὶ σποραδικῶς ὑποκρυπτόμενοι ὑπεδάλπουντο ὑπὸ συγγενῶν
τῶν πλησίον τῶν χωρίων των, καὶ τέλος

δ) εἰς ὁδηγούς, ναύλους, ἀγορὰν εφοδιάτων τινῶν καὶ ἄλλης
δαπάνης κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν ἡμῶν καὶ πρὸς διευκόλυνσιν
αὐτῆς.

Ἐξ ὅλων τῶν εἰρημένων ἐπερίσσευσαν δεκατρεῖς λίραι (,) ἃς
εἰς Ἀθήνας διένειμα εἰς τινας πρόσφυγας καὶ ἄλλους ἐθελοντὰς ἐκ
τῶν ὁπαδῶν μου (,) μαστιζομένους ὑπὸ πενίας.

Πιστεύω (,) ὅτι τὰ ἀνωτέρω ἐκτεθέντα εἶσιν ἱκανῶς ἐπαρκῆ εἰς
δικαιολόγησιν τῶν ἐξόδων. Ἂν ὅμως ἡ μὴ κατ' ἀκρίβειαν σημεί-
ωσιν λογοδοσία θεωρηθῇ ἐλλιπὴς, βεβαιώθητε (,) ὅτι, προ-
κειμένου περὶ χρημάτων δαπανηθέντων ἀποκλειστικῶς
εἰς ἱερὰν τῆς πατρίδος ὑπόθεσιν, πρὸς δὲ καὶ διὰ τὴν ἰδί-
αν μου ἀσφάλειαν καὶ σωτηρίαν, δὲν θέλω ποσῶς διστά-
σει, ἐὰν ὅλην τὴν ἀνέχειαν τῶν μέσων, περὶ τῆς ἀνταπο-
δόσεως αὐτῶν ὅπου δεῖ.

Ἐπὶ τούτοις ἀσπαζόμενος ὑμᾶς διατελῶ

Ὁ χὼς πρόθυμος

Μιχ. Ἀποστολίδης

ΙΒ΄

Ἐπιστολές
Κ. Βατικιώτη

Ἀντίγραφα
Ἐπιστολῶν καὶ Ἐνδέσεων
Θεοξένου Βατικιώτη
(διὰ τὸ Ἀρχεῖον)

Τὰ πρωτότυπα εὑρίσκονται
εἰς φάκελ. Β΄, ὑποφάκελ. 10-24.8.12

Ἀντίγραφον

Ἐν Θεσσαλονίκῃ τῇ 22 Φεβρουαρίου 1878

Κύριέ μου,

Ἀνήγγειλα ἤδη ὑμῖν ὅτι τὸ ὑπὸ τὸν Δουμπιώτην σῶμα τὴν 15ην πρὸς τὴν 16ην ἱσταμένου ἀπέβη εἰς τὴν παραλίαν τοῦ Ὀλύμπου πλησίον τῆς Λεπτοκαρυᾶς, διηυθύνθη εἰς Ἅγιον Θεόδωρον, παρέλυσε τὰς αὐτόθι ἐγχωρίους ἀρχάς, τελωνειακάς, ὑγειονομικὰς καὶ τὸ ταχεῖον τῶν Φάρων, παρέλαβε μεθ' ἑαυτοῦ τοὺς ὑπαλλήλους τούτους, πλὴν τοῦ ὑγειονόμου, ὃν ἀπέλυσεν αὐθημερὸν καὶ τοὺς φύλακας πάντας, πλὴν ἑνὸς ἀντιστασθέντος καὶ φονευθέντος (,) καὶ διηυθύνθη εἰς Λιτόχωρον. Τῇ συνδρομῇ δὲ τῶν ἐγχωρίων ἠσχολήθη εἰς τὴν μεταφορὰν τῶν ὅπλων καὶ λοιπῶν ἐφοδίων (,) ὅσα ἐπῆρε μεθ' ἑαυτοῦ, ἅτινα ἀποταμιεύει εἰς τὸ ὀλίγον ὑπεράνω τοῦ Λιτοχώρου κείμενον Μετόχιον τῆς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Διονυσίου, τὸ ἐπιλεγόμενον Ζιάλαν τοῦ Ἁγίου Διονυσίου (,) καὶ εἰς τὴν ὀχύρωσιν τοῦ Λιτοχώρου καὶ εἰς τὴν διαποπὴν τῆς ταχυγραφικῆς συγκοινωνίας τῆς Κατερίνης (ἕδρας Μουδίρη) μετὰ τῆς Λαρίσσης καὶ τῆς Θεσσαλονίκης.

Δυστυχῶς οὐδεμίαν ἐπιστολὴν ἐλάβομεν ἐντεῦθεν ἄχρι τοῦδε (,) ὅπως μάθωμεν ἀκριβῶς τί συμβαίνει. Ἀλλ' ἐκ τῶν ποικίλων καὶ πολλαπλῶν ἀντιφατικῶν ἀφηγήσεων ναυτικῶν τινων ἐλθόντων ἐκ τῆς παραλίας τοῦ Ὀλύμπου καὶ διαφόρων τούρκων ἐλθόντων ἐνταῦθα ἐκ Κατερίνης καὶ ἐσωτερικωτέρων συνάγομεν ὅτι ὁ τόπος ὑπεδέχθη μετὰ χαρᾶς καὶ ἐνθουσιασμοῦ τὸ σῶμα τοῦτο, ὅτι προσῆλθον ἀθρόοι ἔκ τε τοῦ Λιτοχώρου καὶ τῶν παραπεικειμένων χωρίων, ὥστε ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ὑπερβαίνει νῦν τοὺς διεχιλίους, ὅτι παρεσκευάσθη ἐν σπουδῇ ἔξωθεν τοῦ λιτοχώρου 4 ἢ 6 ὀχυρώματα πρὸς προστασίαν τῆς πωλοπόλεως καὶ τῶν ἐν αὐτῇ οἰκογενειῶν ἀπὸ πάσης τῶν Τούρκων ἐπιθέσεως, ὅτι ἀκωλύτως ἤρξαντο μεταφέροντες τὰς οἰκογενείας εἰς τὸ ὀχυρὸν Μετόχιον τοῦ Ἁγίου Διονυσίου καὶ τὰ πολυτιμώτερα πράγματα τῶν κατοίκων εἰς ἀσφαλῆ μέρη, ὅτι ἔπεμψαν ἀποσπάσματα (,) ὅπως καταλάβωσιν ἐπικαίρους θέσεις εἰς τὸ ἀφεγόμενον Πλαγάτι, ἤτοι τὴν μελαγχρὼ τοῦ Ὀλύμπου καὶ τῆς Πιερίας ὀρεινήν, σύσκιον καὶ δύσβατον χώραν ἐντὸς τῆς ὁποίας κεῖνται διάφορα ἐρυμνὰ καὶ μάχιμα χωρία, ἰδίως δὲ ἡ χι-

αν'επίκαιρος δέσις Παλαιά Πέτρα ἢ χωρίον Πέτρας, δεσπόζουσα τῶν ἐυθειῶν παρόδων, ὅτι ἔπεμψε προφυλακὰς μέχρι τοῦ χωρίου Στουπί ἢ Σπί, 3/4 τῆς ὥρας ἀπέχοντος τῆς Καστερίνης (,) ὅτι ἐν Κατερίνῃ ἀπεστάλησαν εἰς Λιτόχωρον εἷς Χριστιανὸς καὶ εἷς Τοῦρκος (,) καὶ κατὰ τὰς ἐν ὅπως διαπραγματευθῶσι τὴν παράδοσιν τῆς Κατερίνης, ἥτις δὲν ἔλαβε χώραν, κατὰ τοὺς δὲ ὅπως ζητήσωσιν ἁπλῶς τὴν ἀπόλυσιν τῶν ἐν Ἁγίῳ Θεοδώρῳ αἰχμαλωτισθέντων ὑπαλλήλων καὶ φυλάκων, οἵτινες καὶ ἀπεχώρησαν, ὅτι οὐδὲν εἰς συνεννοήσεις μετὰ τῶν ἐν Καταφυγίῳ καὶ Λειβαδίῳ, ὅθεν ἔλαβεν ἐπικουρίας, καὶ πρὸς τὰ χωρία τῆς Βερροίας τὰ κείμενα πρὸς τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Ἀλιάκμονος, ἅτινα ἐπίσης ἐξηγέρθησαν· καὶ ὅτι τοιουτοτρόπως ἡ παράταξις τῶν ἐπαναστατῶν στηρίζουσα τὸ δεξιὸν μέρας ἐπὶ τοῦ Λιτοχώρου, τὸ δὲ ἀριστερὸν ἐπὶ τῶν χωρίων τῶν πρὸς τὸν Ἀλιάκμονα ἔχει τὸ κέντρον εἰς τὸ Παλάτι καὶ τὰς προφυλακὰς πρὸ τῆς Κατερίνης καὶ τοῦ Κιρκασιανοῦ χωρίου Τσόχοβης ἔνθα συγκεντροῦται ἡ δύναμις τῶν Κιρκασίων καὶ Τούρκων.

Οἱ δὲ Τοῦρκοι τῆς Κατερίνης, ἐνῷ ἤρχοντο εἰς διαπραγματεύσεις μετὰ τῶν ἐπαναστατῶν περὶ παραδόσεως, διέκειντο (sic) συγχρόνως ὅπλα καὶ πολεμοφόδια εἰς τοὺς ἐπιτοπίους Τούρκους (,) τοὺς δυναμένους φέρειν ὅπλα, καὶ ἐξέπεμπον ἐναύθεν ἀποστόλους τοὺς νίοὺς τῶν Ρεζὲπ-ἀγᾶ καὶ Ἰουσοὺφ-ἐφένδη, ζητοῦντες κατεπειγόντως στρατιωτικὰς ἐπικουρίας, καὶ παρεσκευάζοντο εἰς ἄμυναν, ἐὰν οἱ ἐπαναστάται ἐπετίθεντο, καὶ εἰς ἐπίθεσιν ἅμα τῇ ἀφίξει τῆς ζητηθείσης στρατιωτικῆς ἐπικουρίας. Ἀφ' ἑτέρου αἱ 150 περίπου οἰκογένειαι τῶν Κιρκασίων τῆς Κατερίνης συνεκεντρώθησαν πάντες (sic) εἰς Τσόχοβαν, χωρὶς Κιρκασίων 400 περίπου οἰκογενειῶν, ὑπὲρ ἐξώπλισεν 150 ἱππεῖς Κιρκασίους καὶ ὑπὲρ τοὺς 600 πεζούς.

Ἡ ἐναύθα τοπικὴ ἀρχὴ (,) ἅμα λαβοῦσα τηλεγραφικῶς γνῶσιν τῆς γενομένης ἀποβάσεως (,) ἐτηλεγράφησε παντοῦ τῆς περιφερείας τοῦ Βιλαετίου Θεσσαλονίκης (,) ζητοῦσα τὴν ἀποστολὴν τῆς διαθεσίμου στρατιωτικῆς δυνάμεως. Καὶ τὴν μὲν 16ην ἀπέστειλεν ἐπὶ τοῦ μιτρωβιτσαικοῦ ἀτμοπλοίου 180 στρατιώτας, ὑπλισμένους δι' ὅπλων Σναϊδερ (sic), ἀποβιβασθέντας εἰς Κύτρος (sic), τὴν δὲ 17ην ἱσταμένου διὰ τοῦ ἐναύ-

θα σταθμεύοντος Ατμοδρόμους(sic) Άδριανούπολις 300 στρατιώτας όμοιως ώπλισμένους, αποβιβασθέντας εις Σκάλαν Κατερίνης μίαν ώραν απέχουσαν από της Κατερίνης μεθ' όπλων και πολεμοφοδίων, άτινα οι εν Κατερίνη έσπευσαν να παραλάβωσι δι' αμαξίων. Προχθές δε το εσπέρας έφθασαν διά του σιδηροδρόμου εν Πριστίνη και Σκοπείαν (sic) δύο τάγματα τακτικού στρατού (,) το μεν εξ ανδρών 689 και 12 αξιωματικών, το δε εξ ανδρών 478 και 16 αξιωματικών μετά τεσσάρων ορεινών πανονίων και 30 ίππων, φέροντα 18000 περίπου χιλιόγραμμα πολεμοφοδίων. Εκ τούτων το μεν πρώτον (,) επιβιβασθέν χθες επί της Άδριανουπόλεως απήλθεν εις Κατερίνην μετά των ανωτέρω τεσσάρων πυροβόλων, το δ' έτερον είναι έτοιμον προς αναχώρησιν. Το χθες αναχωρῆσαν τάγμα ώρκίζετο ν' αποπέμψη κατά των επαναστατῶν και μόνον διά πολλῶν παρακλήσεων επείσθη εις τούτο. Χθες δε το εσπέρας αφίχθη και τρίτον τάγμα εξ ανδρῶν 600 μετά 2 ορεινῶν πυροβόλων εκ Κουμανόβου και Σκοπείων, αναμένεται δε αποφες και έτερον τάγμα εκ Κουμανόβου ως και Αυστρο(sic)-Πασιαζ (,) όπως αναλάβη την αρχηγίαν των κατά των επαναστατῶν στρατού.

Εν των ταγμάτων τούτων λέγεται ότι προώρισται ν' αποσταλῆ εις Κασσάνδρεν (,) διότι υπάρχουσιν υπόνοιαι αποβάσεως και εις τον Χαλκιδικήν.

Ο στρατιωτικός διοικητής Κοσόβου ανήγγειλεν εις το Γεν. Διοικητήριον ότι έχει διαθέσιμα εις Κουμανόβον έτερα τρία τάγματα και μίαν πυκνοστοιχίαν. Κατ' άλλως δε πάλιν ότι μετά την υπογραφήν της ειρήνης τα 17 τάγματα, άτινα εύρίσκοντο δηθεν παρατεταγμένα άχρι τούδε εντεύθεν της δευτέρας ζώνης απέναντι των Σέρβων από Νόβι Παζάρ και Μητροβίτσης άχρι Κουμανόβου (,) κατέστησαν διαθέσιμα και έλαβον διαταγήν να έλθωσιν αλληλοδιαδόχως ένταῦθα (,) όπως εμπεμφθῶσι κατά των επαναστατῶν, αλλά πάντα ταῦτα νομίζω ότι διαδίδονται επίτηδες προς εμφόβισιν (,) διότι κατά τας ιδιαιτέρας μου πληροφορίας (,) προερχομένας εκ των υπαλλήλων του σιδηροδρόμου (,) άλλη δύναμις διαθέσιμος δεν υπάρχει καθ' όλην την γραμμήν του σιδηροδρόμου άχρι Μητροβίτσης, ουδέ ο σιδηρόδρομος έχει διαταγήν να

Συνέχεια

παραλάβω ἄλλους.

Χθὲς ἀγωγιάται ἐλθόντες ἐκ Βερροίας ἀνήγγειλαν ὅτι (,) καθ' ἣν ἡμέραν ἀνεχώρουν ἐκ Βερροίας (,) εἶχον μάθει ὅτι ἅπαντα τὰ περατινὰ χωρία (,) ἤτοι τὰ πέραν τοῦ Ἀξιοῦ μέρος (,) εἶχον ἐπαναστατήσει καὶ ὅτι σῶμα ἐπαναστατικὸν ἐκ 300 περίπου εἶχεν ἤδη διαβῆ τὸν Ἀξιὸν μέρος (,) διευθυνόμενον εἰς τὰ ἐντεῦθεν τοῦ Ἀξιοῦ μέρους χωρία τῆς Βερροίας, ἐξ ὧν τὸ Τσαριόβον εἶχε λάβει ἤδη τὰ ὅπλα. Ἡ εἴδησις δὲ τῆς ἐξεγέρσεως τῶν περὶ τὸ (sic) Κολινδρὸν χωρίων τῆς ἐπαρχίας Βερροίας ἐπιβεβαιοῦται καὶ ἐξ ἄλλων πληροφοριῶν. Σήμερον δ' ἀπεστάλησαν ἐντεῦθεν εἰς Βέρροιαν δύο λόχοι τακτικοῦ στρατοῦ.

Ἐφρόντισα νὰ καταστήσω τακτικὴν τὴν ταχυδρομικὴν ἀντιπόμπισιν μεταξὺ τῶν ἐν ἐπαναστάσει μερῶν καὶ διὰ ξηρᾶς καὶ διὰ θαλάσσης, διὰ νὰ λαμβάνω ἐντεῦθεν ἀσφαλεῖς καὶ ἀμέσους πληροφορίας καὶ ἐλπίζω ὅτι προσεχῶς θὰ ἔχω τακτικὰς ἐντεῦθεν ἀντιπομπίσεις.

Πρόθυμος

Κ. Κ. Βατικιώτης

Υ.Γ. Ταύτῃ τῇ στιγμῇ μανθάνω ὅτι ὀχυροῦται ἡ Βέρροια διὰ χαρακωμάτων.

Ἀντίγραφον

Ἀν(εγνώσθη) 3 Μαρτίου 1878

Ἐν Θεσσαλονίκῃ τῇ 22 Φεβρουαρ. 1878

Πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν τῶν Μακεδόνων

Σήμερον ἔγραψα διὰ τοῦ Φραγκλινέτ πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Ἡνωμένης Ἐπιτροπῆς Ἐθνικῆς Ἀμύνης καὶ Ἀδελφότητος Κων πολίτην Καλλιγᾶν ἐπιζητῶν τὰ καθ' ἑαυτὸν ἐκ τῶν διαφόρων πληροφοριῶν (,) ὡς ἠδυνήθην νὰ αἰρεσθῶ, γνωστὸν ὄντος ὅτι δὲν εἶχον δώσει ἐπιστολὴν γράμματα παρὰ τῶν ἡμετέρων (,) ὅπως ἀναπαυνώσω αὐτὰ πρὸς ὑμᾶς. Εὐτυχῶς τὸ Ἰταλικὸν ἀναχωρεῖ (sic) λίαν πρωΐ, ἐγὼ δὲ ταύτῃ τῇ στιγμῇ (9ην μ.μεσημβρίαν) ἔλαβον παρὰ τοῦ ἀνδρώνου (,) ὃν ἐπέτυχα ἐστείλα εἰς τὴν παραλίαν (,) ὅπως περιμείνῃ τὴν ἄφιξιν πλοίου Λιτοχωρινῶν, ἐπιστολὴν τοῦ Κου Λ. Πασχάλη καὶ τὴν ἔγκλειστον πρὸς ὑμᾶς τοῦ Κου Δεσπιώτου (sic) ἐπιδεικνῦσαν 19 Φεβρουαρίου, καὶ ἑπτὰ προκηρύξεις τῆς Προσωρινῆς Κυβερνήσεως τῆς Μακεδονίας διὰ ἑαυτὰ ἐνταῦθα Προξένους, τὴν ὁποίαν (sic) ἐπισυνάπτω ὧδε ἀντίγραφον (,) ὅπως λάβητε τοῦ περιεχομένου αὐτῆς γνῶσιν.

Ἔνεκα τοῦ ἐναντίου καὶ σφοδροῦ ἀνέμου τὸ μολίβδινον τὰ γράμματα ταῦτα πλοῖον ἀνεχώρησεν (sic) ἐξ Ἁγίου Θεοδώρου τὴν Κυριακὴν ἐφθασε μόλις ἀπόψε, εὐτυχῶς ἐγκαίρως (,) ὅπως τὸ ταχύτερον προλάβω νὰ τ' ἀποστείλω διὰ τοῦ Ἰταλικοῦ.

Ἡ ἀναγκὴ τῆς ἀποστολῆς καὶ ἄλλων ὅπλων καὶ πολεμοφοδίων οὐ μόνον εἶνε καταφανὴς ἀλλὰ καὶ διεπραγματεύθη παντοδαπῶς. Σπεύσατε λοιπὸν ν' ἀποστείλητε τοιαῦτα, ἀλλὰ συνάμα καὶ σώματά τινα καλῶς ἐξωπλισμένα ὑπὸ τῶν διενεργούντων πεπειραμένων ἀξιωματικῶν, ὅπως σχηματίσωσι τοὺς ἐπαναστατικοὺς πυρῆνας τοῦ Βερμίου ὄρους ἄχρι Νάουσης καὶ Βοδενῶν καὶ τῶν ἐπαρχιῶν Κοζάνης, Ἀνασελίτσης καὶ Καστορίας (,) ἔνθα οἱ κάτοικοι οὐδὲν ἄλλο ἀναμένουσιν ἢ τὰ σώματα ταῦτα καὶ ὅπλα καὶ πολεμοφοδίων (,) ὅπως ἐξεγερθῶσιν.

Σήμερον πρὸς τὸ ἑσπέρας ἀπεστάλησαν ἓν περίπου τάγμα διὰ ξηρᾶς εἰς Βέρροιαν καὶ πιθανῶς κατὰ τῶν ἐπαναστατῶν τοῦ Κολινδροῦ καὶ 250 ἄνδρες εἰς Πολύγυρον. Ἡ Βέρροια δὲ ὀχυροῦται καὶ νέα φορτία

ὅπλων καὶ πολεμοφοδίων ζητηθέντα ἀποστέλλονται.

Ὁ Γεν. Διοικητὴς ἔλεγε πρὸς τινα φίλον σήμερον (,) ὅτι ἀπὸ τὴν αὔριον θὰ πέμπωνται διὰ ξηρᾶς κατὰ τῶν ληστῶν καθεκάστην (sic) ἀνὰ ἓν τάγμα καθόσον κατέρχονται ἐκ τοῦ εἰδηροδρόμου.

Αὔριον δ' ἀναχωρεῖ εἰς Κατερίνην καὶ ὁ Στρατιωτικὸς ἀρχηγὸς Κόσσοβας Ἀσσὰφ Πασιᾶς.

Ὁ ἰατρὸς Σαμπλαρίδης ἀναχωρεῖ προσεχῶς καὶ αὐτὸς εἰς Κατερίνην καὶ δι' αὐτοῦ θέλομεν ἀποστείλει ἐντεῦθεν φάρμακά τινα καὶ μοτόν. Ἀλλὰ ἀνάγκη μᾶς στείλητε τὸ ταχύτερον καὶ τὰ ζητηθέντα χειρουργικὰ ἐργαλεῖα.

Ἐθελονταὶ ἤρξαντο ἀναχωροῦντες ἤδη ἐντεῦθεν καὶ θ' ἀναχωρήσωσι πολλοί, ἀρκεῖ νὰ τοὺς ἐξοπλίσωμεν. Κατηγγέλθη εἰς συμπρόταξιν Ἐπιτροπὴ πρὸς συλλογὴν χρημάτων διὰ τὰς ἀνάγκας τῶν ἐξοπλιζομένων ἐθελοντῶν καὶ τὴν περιθάλψεως προσφύγων.

Πρόθυμος

Ν. Κ. Βατικιώτης

Ἀντίγραφον

3

Ἐν Θεσσαλονίκῃ τῇ 28 Φεβρουαρίου 1878

Κύριε Πρόεδρε

Ἔλαβον τὴν ὑμετέραν ἀπὸ 22 ἰσταμένου ἐπιστολὴν καὶ ἔγνων τὰ ἐν αὐτῇ, ἀνεκοίνωσα δὲ τὰ ἀναφερόμενα καὶ τὰς μετεπεμφθείσας ἀποστολὰς νέων σωμάτων καὶ ὅπλων εἰς τοὺς ἐν Λιτοχώρῳ. Ἐπιστολὰς καὶ εἰδήσεις νεωτέρας τῶν ἀπὸ 22 ἰσταμένου, ἃς διεβίβασα ἤδη ὑμῖν τε καὶ τῇ Μακεδονικῇ Ἐπιτροπῇ, δὲν ἔχω ἐν Λιτοχώρῳ. Ἐστάλη τὸ ταχυδρομικὸν πλοιάριον πρὸ δύο ἡμερῶν, ἀλλ' ἀνόμβρια δὲν ἐπανῆλθε. Τὸ δ' ἕτερον(,) ἀσχοληθὲν εἰς τὰς μεταφορὰς τοῦ Κολουνδροῦ δυσχερεστάτας σχέσεις μας, δὲν εἶνε δυνατὸν ν' ἀποσταλῇ εἰς Λιτόχωρον. Δυστυχῶς δὲ τὰ λιτοχωρινὰ πλοῖα, ἅτινα ἠδύναντο νὰ διατηρῶσι διηνεκῆ συγκοινωνίαν μεταξὺ Θεσσαλονίκης καὶ Λιτοχώρου, δὲν ταξειδεύουσιν, ὅσοι δὲ Λιτοχωρινοὶ ἀπῆλθον εἰς Λιτόχωρον, δὲν ἐπανῆλθον.

Χθὲς τὸ ἑσπέρας διεδόθη, ὅτι πλοιάριον Τουρκικὸν ἀνῆκον εἰς Τοῦρκον τῆς Κατερίνης ἐλθὸν εἰς τὴν Δαΐζας τῆς Κατερίνης ἐπόμισε τὴν εἴδησιν, ὅτι σῶμα ἐπαναστατῶν τοῦ Λιτοχώρου(,) ἀποτελοῦν γεννήματα τοῦ δημοσίου εἰς τὴν δεκάτην ἐναποταμιευμένα εἰς τὸ χωρίον Καρίτζαν(,) πλησίον τῆς Κατερίνης καὶ τῆς Τόχοβας(,) συνεπλάκη μὲ τοὺς Κιρκασίους σπαχῆδες τῶν συμπρωτευόντων δὲ ταύτην ἐφονεύθησαν 15 Κιρκάσιοι, ἐπληγώθησαν δὲ εἰς Κατερίνην τέσσαρα ὁπλαῖς ἑλληνικά. Ἐκ τινων δὲ Κασσανδρέων(,) ἐλθόντων σήμερον τὸ πρωῒ ἐκ τῶν ἐνδοχῶν τοῦ Πηνειοῦ(,) διεδόθη, ὅτι τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν(,) ἡνίκα προχθὲς(,) ἀτμόπλοιον ἀπεβίβασεν εἰς τὴν θέσιν Σκήτη τῆς Ὄσσης(,) πλησίον τῆς Ἁγιᾶς(,) σῶμα ἑξακοσίων(sic) ἐθελοντῶν. Οἱ ἐθελονταὶ δὲ οὗτοι ἔλεγον, ὅτι ἀνελέγοντο καὶ ἄλλοι. Ἀπόσπασμα δὲ ἀνδρῶν ἐκ τῶν τοῦ Καπετὰν Ζαχείλα περιεπόλει τὴν παραλίαν ἐπὶ τούτῳ. Τὰς φήμας ταύτας ἀναγράφω ὡς ταὶ αὐτὰς ἐν ἐλλείψει εἰδήσεων θετικῶν καὶ ὑπὸ πᾶσαν ἐπιφύλαξιν.

Ἐπίσης δὲν ἔχω νεωτέρας ἐπιστολὰς ἐκ Κοζάνης καὶ Σιατίστης καὶ ἀγνοῶ καὶ ἐκεῖ τί συμβαίνει. Ἐκ Καστορίας ἐλθὼν ὁ Φέσσας(i) καὶ τὸν ἀγωγιάτην μ' ἐβεβαίωσαν ὅτι τὰ πάντα εἶνε καλῶς διατεταγμένα καὶ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ἐκείνῃ, ὅπως ἅμα τῇ ἐμφανίσει σώματος ἐθελοντῶν, καὶ ἐξαναστῇ τὸ αὐτὸ καὶ εἶπον περὶ τῶν ἐπαρχιῶν Ἀνασελίτσης καὶ Κοζάνης.

Συνέχεια

Μοι προσέθηκαν δέ, ὅτι ἐκεῖ εἶχε διαδοθῆ, ὅτι ἐπαναστάται εἶχαν φανῆ εἰς Σέρβια, οἱ δὲ ἐν Καστορίᾳ Μπεχλιοῦλ (;) Βέης καὶ Ρουστὲμ Βέης διεταράχθησαν νὰ στρατολογήσωσι κατεπειγόντως ἑξακοσίους ἐθελοντὰς διὰ τὰ Σέρβια καὶ διὰ τὴν Θεσσαλίαν καὶ ἡ στρατολογία αὐτὴ εἶχεν ἤδη ἀρχίσει ἀλλὰ προσέκρουσεν εἰς δυσχερείας. Τὰ αὐτὰ ἀναγγέλλει καὶ ἐπιστολὴ ἐκ Μπογατσικοῦ. Ἐκ δὲ τῶν Βιτωλίων ἀναγγέλλεται, ὅτι ἀπῆλθον ἐκεῖθεν εἰς Σέρβια 4 λόχοι ἐφέδρων, 200 ἐθελονταὶ, Μοῦσπεϋ καὶ εἷς μηχανικός, ὅπως κατεχύρωσι τὰ στενὰ τῶν Σερβίων καὶ τὰς ἐπικαίρους διόδους μεταξὺ Θεσσαλίας καὶ Μακεδονίας.

Ἐγνωστοποίησα ἤδη ὑμῖν ὅτι πάντα τὰ χωρία τῆς περιοχῆς Κοζανδροῦ ἅμα τῇ εἰδήσει ὅτι σῶμα ἐθελοντῶν ἀπεβιβάσθη εἰς Λιτόχωρον κομίζον ὅπλα καὶ πολεμοφόδια, ἐξηγέρθησαν καὶ πάντες οἱ κάτοικοι ἐγκαταλιπόντες τὰ χωρία συνεκεντρώθησαν εἰς Κοζανδρὸν καὶ ὕψωσαν τὴν σημαίαν τῆς ἐπαναστάσεως. Δύο μόνον χωρία ἀνήκοντα εἰς τοὺς ἐνταῦθα ἀδελφοὺς Μπίζιον, τὸν μὲν διερμηνέα τοῦ Ἀγγλικοῦ Προξενείου ἐνταῦθα, τὸν δὲ ἀντιπρόσωπον τοῦ αὐτοῦ προξενείου ἐν Καλερίνῃ, ὑπακούοντα εἰς τὰς εἰσηγήσεις τῶν ἰδιοκτητῶν, μένουν ἥσυχα. Λέγεται μάλιστα ὅτι καὶ διαταγὴν ἔλαβον νὰ ἀποκρούσωσιν ἐνόπλως τοὺς ἐπαναστάτας, ἐὰν τυχὸν ἤθελον εἰσέλθει εἰς αὐτὰ, ὑψοῦντα καὶ ἀγγλικὴν σημαίαν, ἣν ἐπέστειλεν, ὡς λέγεται, αὐτοῖς ὁ ἰδιοκτήτης. Εἰς τῶν αὐτῶν ἐπιρρόπων ὑποκύπτοντες μένουν ἀδρανεῖς καὶ ἀνάλγητοι καὶ οἱ μαχιμώτατοι Βλαχοποιμένες, οἱ ἐνδιαιτώμενοι εἰς τὰς νομὰς τῶν τζιφλικίων τούτων. Τὸ ἀνυπόφορον εἶναι ὅτι οἱ Βλαχοποιμένες οὗτοι ἔλαβον καὶ πρατῶν εἰς τὴν κατοχήν των ἀπὸ χρόνια 300 ὅπλα ἐκ τῶν πρὸ τινος ἀποβιβασθέντων εἰς Ἐλευθεροχώρι καὶ τὸ πλεῖστον μέρος τῶν πολεμοφοδίων, ἀφίνοντες οὕτω τοὺς ἐξεγερθέντας μαχίμους ἀόπλους καὶ ἀνυπεράσπιστους κατὰ τοῦ πολυαρίθμου καὶ δι' ὅπλων Μαρτίνη (sic) καὶ Σνάϊντερ ἐξωπλισμένου τακτικοῦ στρατοῦ, ὅστις ἀπεστάλη κατ' αὐτῶν διὰ ξηρᾶς καὶ διὰ θαλάσσης. Διὰ τῶν ἐν πρωτοτύπῳ συνημμένων ἐπιστολῶν των οἱ ἐν Κοζανδρῷ ζητοῦσι τὴν ταχίστην βοήθειαν, ἀλλ' ἐντεῦθεν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τοὺς σταλῇ ἄλλο τι, εἰμὴ ἐνθαρρύνσεις καὶ

καὶ συλλογαί. Ὁ Ταχυδρόμος, ὃν εἴχομεν ἐμπέμψει (,) καὶ ἐπληροφόρησεν, ὅτι εἶχον ζητήσει συνδρομὴν παρὰ τῶν ἐν Λιτοχώρῳ ἀρχηγῶν, ὅπως δὴν ἠδύναντο καὶ χορηγήσῃ (,) διότι τὰ μὲν ὅπλα εἶχεν ἤδη διανείμει, οἱ δὲ περὶ αὐτὸν ἄνδρες μετὰ τῶν ἐπαναστάντων κατοίκων εἶχον διασπαρῆ κατὰ ἀποσπάσματα εἰς μεγάλην ἔκτασιν, ἕνεκα ἐνώπιόν του συνεκεντρώτο ἀδιαλείπως ταχτικὸς στρατὸς καὶ εἶχε τοὐναντίον αὐτὸς ἀνάγκην συνδρομῆς. Ἔγραψα ἐπανειλημμένως εἰς τοὺς ἐν Λιτοχώρῳ (,) ἐξαίρων τὴν ἀνάγκην νὰ μὴ καταληφθῇ ἀπροστάτευτος ἡ ἐν Κολινδρῷ ἐξέγερσις, τὴν σημασίαν τὴν ὁποίαν αὐτὴ ἔχει ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν, καὶ τὸ πιθανὸν τραῦμα, ὅπερ ἠδύνατο νὰ ὑποστῇ ἡ ἐπανάστασις τοῦ Ὀλύμπου, ἐὰν ἡ περὶ τὸ (sic) Κολινδρὸν ἐξέγερσις κατεβάλλετο ἀμέσως· ὅτι ἠναγκάζετο δι' ἔλλειψιν ὅπλων νὰ παραδοθῇ εἰς τὴν διάθεσιν τῶν Τούρκων, προσέθετε δὲ τὸν κίνδυνον, ὃν ἠδύνατο ἐντεῦθεν διατρέξῃ αἱ οἰκογένειαι ἓν μέρος τῶν Γκιέγκιδων καὶ αὐτοῦ τοῦ ταχτικοῦ στρατοῦ. Τοὐναντίον (,) ἐὰν ἐκράζετο ἡ ἐν Κολινδρῷ ἐξέγερσις, θὰ ἦτο προπύργιον μὲν τοῖς ἐν Λιτοχώρῳ, ἑστία δὲ μεταδόσεως αὐτῆς καὶ εἰς τὸ Βέρμιον, συνεχίζουσα τὴν ἐν Ὀλύμπῳ μετὰ τῆς ἐν Βερμίῳ, ἐνῶ καταλαλαγμένης αὐτῆς ἀπουσιάζεται μὲν ἡ μετάδοσις τῆς ἐπαναστάσεως εἰς τὸ Βέρμιον, περιφράσσεται δὲ ἡ ἐν Ὀλύμπῳ ἐντὸς στενοῦ κύκλου· ὅτι ὀλίγοι ἄνδρες ὑπὸ ἔμπειρον τὸν ἀρχηγὸν μετὰ ὅπλων ὀπισθογεμῶν ἠδύναντο νὰ παράσχουν οὐ μόνον ἐνθάρρυνσιν ἀλλὰ καὶ τελεσφόρον συνδρομὴν εἰς τοὺς ἐν Κολινδρῷ, ἄχρις οὗ φθάσει ἄλλη σπουδαιοτέρα ἐπικουρία. Ἀγνοῶ (,) ἂν ἡ ἐπιστολή μου αὕτη ἔφθασε, καὶ τί καλὰ συνέπειαν ἐγένετο. Εἰς δὲ τοὺς ἐν Κολινδρῷ ἔγραψα (,) ἐνθαρρύνων αὐτοὺς καὶ συμβουλεύων νὰ συσσωματωθῶσι, νὰ ὀχυρωθῶσι καὶ νὰ μάχωνται ἐν σειρᾷ, ἀποφεύγοντες τὰς ἐπιθέσεις, ἀποκρούοντες δὲ τὰς ἐπιθέσεις, ἄχρις οὗ φθάσει ἐπικουρία. Ἐὰν δὲ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀντισταθῶσι, τότε κατὰ τὴν γνώμην τοῦ ἐνταῦθα εἰμὲν ὀφεῖλαι νὰ καταλείπουν τὸ Κολινδρὸν χωρούμενοι ἀνωτέρω ἢ μεταβῶσιν εἰς Λιτόχωρον, ἀφήνοντες τὰ γυναικόπαιδα μετὰ τῶν προμαχόντων (,) ὅπως προσέλθωσιν εἰς ὑποταγὴν ἅμα τῇ ἐμφανίσει ταχτικοῦ στρατοῦ.

Ἀλλὰ (,) καθ' ἃς ἔχω πληροφορίας, οἱ ἐν Κομουνδρῷ (,) ἅπαντες ἐγερθέντες (,) ἀπεφάσισαν νὰ μὴ παραδέσωσι τὰ ὅπλα· ἀποστείλαντες δὲ ἀπὸ οἰκογενείας εἰς Φυλακτὰ καὶ Γαλαξιδίου, ὀρεινὰς θέσεις ὑπεράνω τοῦ Κομουνδροῦ, ὠχυρώθησαν αὐτοὶ ἀπὸ περίπου ἐντὸς τοῦ Κομουνδροῦ (,) φέροντες ὅπλα ποικίλα ἢ τελείως ἄοπλοι, ἕτοιμοι ν' ἀποθάνωσι ὑπὸ τὰς σημαίας τῆς ἐλευθερίας, ἂν ἀνεπετάσθησαν. Ἡ δὲ παρουσία τεσσάρων τακτικῶν τουρκικῶν στρατῶν φερόντων ὅπλα Μαρτίνη καὶ Σναϊδερ (sic) ὑπὸ τὸν Ἀσὰφ Πασᾶ, ἅτινα τοὺς περικυκλοῦσι παντοχόθεν (,) οὐδαμῶς τοὺς ἀπειθαρρύνει. Τόσον εἶνε βέβαιον, ὅτι οὐχὶ ὑποκινηθέντες ἢ βιασθέντες, ὡς οἱ Τοῦρκοι διαδίδουσι, ἀλλ' αὐθορμήτως καὶ ὑπὸ τῶν πόθων τῆς ἀπαλλαγῆς των ἀπὸ ἀφορήτου δουλείας ἐξηγέρθησαν, προαιρούμενοι τὰ πάντα νὰ θυσιάσωσιν, ὅπως ᾖσωσιν ἐλεύθεροι καὶ Ἕλληνες. Ἐπιπαταῖται οἱ προδόντες τοιαῦτα εὐγενῆ πλήθη καὶ ἀναγκάζοντες αὐτὰ νὰ ἐμπέσωσι μεταξὺ βεβαίας καταστροφῆς καὶ ἐπονειδίστου δουλείας. Ἡ μετὰ τοῦ Κομουνδροῦ συγκοινωνία εἶνε παντοχόθεν διακεκομμένη. Εὐθὺς ταχθείσης νὰ διασπάσῃ τὸν σιδηροῦν κύκλον καὶ νὰ φέρῃ εἰς τοὺς ἐν Κομουνδρῷ γράμματα καὶ ἐλπίδας. Ἄδηλον ἂν θὰ φθάσῃ μέχρις αὐτῶν. Ὀλίγιστοι δὲ ὁπλῖται παρεσκευάζοντο νὰ φθάσωσι μέχρις αὐτῶν καὶ νὰ συναποθάνωσι μετὰ τοιούτων γενναίων πρωμάχων· ὀλίγιστα δὲ ὅπλα ὀπισθογεμῆ (sic) εἶσιν ἕτοιμα, ὅπως ἐτοιμάσωσιν. Ἀλλὰ τίς οἶδε (,) ἂν ἡ ἐπιχείρησις αὕτη φθάσῃ μέχρις αὐτῶν καὶ ἐγκαίρως διότι διαδίδεται ὅτι οἱ ἐν Κομουνδρῷ ἐγκαταστάσεις ἐξεθέντες εἰς τὰς ἰδίας δυνάμεις καὶ ἄοπλοι ἀπεσύρθησαν εἰς τὰ ὄρη, τῶν προμαχούντων ὑποταγέντων εἰς τὸν Ἀσὰφ Πασᾶ. Ἡ φήμη αὕτη εἶνε ἀδέσποτος. Ἔγραψα ὑμῖν ἐπανειλημμένως, ὅτι πλὴν τοῦ σώματος τοῦ προμαχομένου διὰ τὸν ὄλυμπον ἦτο ἀναγκαία ἡ ἀποστολὴ δύο ἑτέρων σωμάτων ἰσχυρῶν (,) ὅπως τὸ μὲν βαδίσῃ πρὸς τὴν Κοζάνην (,) ἐστάθμευεν ἤδη (,) τὸ δὲ πρὸς τὸ Βέρμιον, καλῶς δὲ ἐξωπλισμένα (sic), ὑπὸ καλῶν στρατιωτικῶν ἀρχηγῶν, κομίζοντα δὲ ἱκανὰ ὅπλα καὶ ἐφόδια διὰ τοὺς κατοίκους.

Ἀλλ' οὐδετέρα τούτων ἐγένετο· ἤδη δὲ δεκαπέντε ἡμέραι παρέρχονται καὶ ἡ ἐπανάστασις τοῦ Ὀλύμπου μένει ἀδρανής ἐν Λιτοχώρῳ δι' ἔλ-λειψιν ἱκανῶν ὅπλων, ἡ ἐν Κολινδρῷ κινδυνεύει, τὸ Βέρμιον ὑπερβαίνει καὶ ἡ μοῖρα τοῦ Ἀλεξάνδρου σύμπασα παραμένει ἐν ἀργίᾳ· οἱ δὲ Τοῦρκοι μεταφέροντες τὰς δεξεώνας των ἐν σπουδῇ καὶ περισφίγγουσι (sic) τὴν ἐπανάστασιν, ὅπως καταστήσωσιν αὐτὴν ἐνχείρωτον (καὶ) ἀκίνδυνον.

Ἐὰν ἀπεφασίσθη ἡ ἀποστολὴ σώματος εἰς Χαλκιδικήν, ἀναίτιον τοῦτο ἀκαμψίας πολλὴν ὅπλα καὶ ἐφόδια διὰ τοὺς κατοίκους, νὰ πολὺ δὲ κατὰ προτίμησιν εἰς Μολυβόπεργον ἢ εἰς Σταυρὸν καὶ πολὺ πλὴν τὴν Ρεντίναν καὶ τὰς ἄλλας ἐπιμαφροδέσεις. Πρέπει δὲ νὰ εἰδοποιηθῶμεν πρότερον περὶ τοῦ τόπου καὶ τοῦ χρόνου τῆς ἀποβάσεως, ὅπως ἔχωμεν ἕτοιμα τὰ μέσα τῆς μεταφορᾶς.

Παρακαλῶ νὰ ἀναπληρώσητε τὴν παροῦσαν καὶ εἰς τὴν Μακεδονικὴν ἐπιτροπήν, διότι δὲν προφθάνω νὰ γράψω ἰδιαιτέρως.

Πρόδυκος

Κ. Κ. Βοτσιμιώτης

Ἀντίγραφον

Ἐν Θεσ/νίκῃ τῇ 2 Μαρτίου 1878

Πρὸς τὴν ἐν Ἀθήναις Ἐπιτροπὴν
τῶν Μακεδόνων.

Αἱ ἐκ τῶν ὀχθύμπων εἰδήσεις φθάνουσι μέχρι τῆς 28 π. μ. (,) συνοψίζονται δὲ εἰς τὰ ἑξῆς.

τὴν 22ᾶν φεβρουαρίου σῶμα Γκέγκιδων ἐξ 150(,) προερχόμενον ἐκ Λειβαδίου (,) προσέβαλεν ἀπόσπασμα τῶν ἐπαναστατῶν πλησίον τῆς Μονῆς Πέτρας. Κατὰ τὴν συμπλοκὴν ταύτην ἐφονεύθησαν 13 Γκέγκιδες (,) οἱ δὲ λοιποὶ διέφυγον εἰς Λειβάδιον (,) ἔνθα συγκεντροῦνται καὶ αὐθις ὅπως ἐπιτεθῶσιν. Ἐκ τῶν ἐπαναστατῶν ἐφονεύθησαν τρεῖς.

τὴν 22ᾶν φεβρουαρίου ὁ Μιχαλάδ. Ἀποστολίδης(,) ἔχων ὑπὸ τὰς ὁδηγίας του ὀλίγους ἐπαναστάτας(,) συνεπλάκη πρὸς τούρκους πέραν τῆς Ραψάνης (,) εἰς τὸ τουρκικὸν χωρίον Μπαλαμούζι (,) καὶ ἐνίκησεν αὐτούς (,) καταδιώξας μέχρι τοῦ τουρκικοῦ χωρίου Δερεζῆ.

τὴν δὲ 23ην φεβρ. περὶ τὰς 4ην μ.μ. τὸ σῶμα τοῦ Γεωργ. Ζαχείλα ἑνωμένον μετὰ τοῦ Ἀποστολίδη ἐνίκησεν ἰσχυρὸν σῶμα Γκέγκιδων καὶ ἐγχωρίων τούρκων περὶ τὴν Δερεζῆν καὶ οἱ μὲν τοῦρκοι ὑπεχώρησαν ἐντὸς τοῦ χωρίου ὀχυρωθέντες, οἱ δὲ ἐπαναστάται ἐξεμηδώδων προσβάλλοντες αὐτοὺς καὶ ἐντὸς τοῦ χωρίου. Ἡ μάχη ἐξεμηδώθησεν ἐπὶ τρεῖς ὥρας.

Ἐν Ραψάνῃ καὶ μέχρι Δερεζῆς εἰσὶ συγκεντρωμένοι περὶ τοὺς 1000 ἐπαναστάται ὑπὸ τὸν γέροντα Ζαχείλαν.

Ὁ σεβασμιώτατος ἐπίσκοπος Κίτρους Νικόλαος (,) ὑψώσας τὴν σημαίαν τῆς ἐπαναστάσεως ἐν Κολινδρῷ καὶ μὴ δυνηθεὶς νὰ διακείνῃ ἐν αὐτῷ δι' ἔλλειψιν ὅπλων καὶ ἐφοδίων (,) συνεκέντρωσε περὶ ἑαυτὸν σῶμα 200 ὁπλιτῶν καὶ κατέλαβεν ἐπίκαιρον θέσιν ὑπεράνω τοῦ Κιρκασιανοῦ χωρίου Τόχοβα.

Ἡ προσωρινὴ Κυβέρνησις μεσᾷ τοῦ ἀρχηγείου ἔστειλε προχθὲς ἐκεῖ μεσᾷ 1000 ἀνδρῶν καὶ θέλουσιν ἐπιτεθῆ κατὰ τῶν Κιρκασίων.

Συνέχεια

Σημειωτέον δὲ ὅτι τάγε νῦν εἰσὶ συγκεντρωμένοι ἐν Κυλινδρῷ καὶ Κατερίνῃ περὶ τὰ ἐξ πλήρη τάγματα τακτικοῦ στρατοῦ (,) ὡπλισμένοι δι' ὅπλων Martini καὶ Snaider (sic) (,) καὶ ὑπὲρ τοὺς 1000 μαχίμους Κιρκασίους πεζοὺς καὶ ἱππεῖς. Ἡ δὲ εἴδησις (,) ὅτι αἱ τρεῖς σχεδίαι (,) δι' ὧν καὶ μόνον γίνεται ἡ διάβασις τῶν ἐν Βερροίᾳ προερχομένων ὁδωμανῶν (,) εἰσὶ κατειλημμέναι ὑπὸ τῶν παραποτάμιων χριστιανικῶν χωρίων (,) δὲν μοὶ φαίνεται ὅτι εἶνε ἔτι καὶνῦν ἀμφιβόλη. Νεώτεραι δὲ εἰδήσεις προσδέτουσιν ὅτι ἐγένετο ἀψιμαχία τις μεταξὺ Κιρκασίων καὶ ἀποσπάσματος ἐπαναστατῶν κατὰ τὴν παραλίαν τοῦ Στόλου, εἰς ὃν ἔχασε μέρος καὶ τὸ περιποιοῦν ἀμυαιωρὸν ἀτμόπλοιον (,) πυροβοληθὲν ἐπανειλημμένως κατὰ τῶν ἐπαναστατῶν. Ἡ προσωρινὴ Κυβέρνησις τῆς Μακεδονίας καὶ ὁ Στρατιωτικὸς Ἀρχηγὸς τῆς ἐπαναστάσεως (,) πληροφορηθέντες ὅτι ἡ ὑπ' αὐτῶν ἀπεσταλεῖσα 19 Σεπτεμβρίου μοῖρα αἰχμαλώτων (,) συλληφθέντων ἐν Ἁγ. Θεοδώρῳ (,) δὲν ἐξετελέσθη ὑπὸ τῶν Τούρκων ὡς πρᾶξις (sic) αὐτοπροαίρετος (,) ἐπιπλήττουσα ἐν τῶν ἀρχῶν τῆς φιλανθρωπίας (,) τὰς ὁποίας δὲν θέλει ἐφαρμόσει ἡ προσωρινὴ Κυβέρνησις, ἀλλ' ἀποδώσει εἰς τὴν μεσολάβησιν τοῦ ἐν Κατερίνῃ Ν. Μπίτσου (,) ἐξέδωκεν ἐν Δρανίστῃ τὴν 27 Φεβρ. 1878 δήλωσιν (,) ἣν ἐπισυνάπτω ὧδε. Ἐπισυνάπτω προσέτι καὶ 4 πρωτότυπους ἐπιστολάς.

Πρόθυμος

Κ. Κ. Βαλτινιώτης.

Ἀνέγραφον

Ἐν Θεσσαλονίκῃ τῇ 2 Μαρτίου 1878

Πρὸς τὴν ἐν Ἀθήναις ἐπιτροπὴν τῶν Μακεδόνων

Ἐκ τῆς σημερινῆς ἐπιστολῆς μου πληροφορεῖσθε τὰς ἐκ τοῦ Ὀλύμπου εἰδήσεις. Καταπεσούσης τῆς ἐν Κολινδρῷ ἐξεγέρσεως δι' ἔλλειψιν ὁπλων καὶ πολεμοφοδίων καὶ ἕνεκα τῆς ἀσυγγνώστου διαγωγῆς τῶν περὶ τὸν Κατερίνην Βλαχοποιμένων (,) ἡ αὐτόθι συγκεντρωθεῖσα σποδαία στρατιωτικὴ δύναμις μένει διαδέσιμος καὶ διευθύνεται εἰς Κατερίνην· οὕτω δὲ οἱ πρὸ τῆς Τόχοβας συγκεντρωθέντες ἐπαναστάται διὰ εὐρεθῶσι ἀπέναντι ἐξ περίπου ταγμάτων Τουρκικοῦ στρατοῦ καὶ ὑπερεχίλιων Κιρκασίων ἀτάκτων πεζῶν καὶ ἱππέων καλῶς ἐξοπλισμένων (sic). Λέγεται δὲ ὅτι οἱ Τοῦρκοι προτίθενται ν' ἀποβιβάσωσιν εἰς Ἅγιον Θεόδωρον ἕτερον τάγμα, ὅπερ μετακινηθὲν πρὸς τὰ δεξιὰ τῶν προσκόπων νὰ προσβάλῃ κατὰ μέτωπον τὸ Λιτόχωρον, ὑποβοηθουμένης τῆς προσβολῆς καὶ ὑπὸ τοῦ ἀτμοδρόμου (sic) Ἀδριανουπόλεως (,) πυροβολοῦντος κατὰ τῶν ὀχυρωμάτων τοῦ Λιτοχώρου. Ἐὰν δὲ εἶναι ἀληθὴς ἡ εἴδησις ὅτι οἱ κάτοικοι τῆς Ραψάνης (,) καίτοι ζεβούλεγ ὄντες, δυστροποῦσιν ἤδη νὰ συμμετάσχωσι τοῦ ἀγῶνος καὶ ὅτι τὸ ὑπὸ τὸν Ζαχείλαν σῶμα δὲν ἠδυνήθη νὰ κατισχύσῃ τῶν ἐν Δερεχῇ συγκεντρωθέντων Τούρκων καὶ Γκέγκιδων (,) ἐνισχυθέντων καὶ ὑπὸ ταμπουρικοῦ σκαλαβοῦ τοὐναντίον δὲ ἀφῆκεν εἰς χεῖρας τῶν Γκέκιδων δύο αἰχμαλώτους, ὧν τὸν μὲν ἔψησαν, τὸν δ' ἀπέκλεινεν, οὐδὲ ἠδυνήθη νὰ καταλάβῃ τὰ παρόδους τοῦ Πηνειοῦ, ἡ θέσις τῶν ἐν Ὀλύμπῳ ἐπαναστατῶν ἀποβαίνει δυσχερής, ἐὰν τὸ ἀναμενόμενον ἐπικουρικὸν σῶμα δὲν φθάσῃ ἐκεῖ ἐγκαίρως.

Διεδόθη ἐδῶ (sic) ὅτι πλοῖον προσερχόμενον εἰς τὰ βάγιαζα (sic) τοῦ Πηνειοῦ ὅτι εἰς θέσιν Σκήτη τῆς ὁδοῦ ἀπεβιβάσθη σῶμα 800 περίπου ἐθελοντῶν ὑπὸ τὸν ἐν Κολινδρῷ ὁπλαρχηγὸν Διαμαντῆν, ἀλλ' ἡ εἴδησις αὕτη χρήζει ἐπιβεβαιώσεως, ἄλλως τε Κύριος οἶδε (,) ἂν τὸ σῶμα τοῦτο πρόκειται νὰ διευθυνθῇ εἰς Ὄλυμπον καὶ πότε διὰ φθάσῃ ἐκεῖ.

Ἐν τούτοις κατὰ τὰς προσφορικὰς πληροφορίας τοῦ γραμματοκομιστοῦ τὰ ἐν Λιτοχώρῳ ὀχυρώματα ἐφύλασσον μόλις διακόσιοι ὁπλῖται οἱ δὲ ἐντόπιοι Λιτοχωρῖται εἰσὶ τελείως ἀνεπιτήδειοι εἰς πόλεμον,

Συνέχεια

οἱ δὲ ἐπαναστάται στεροῦνται τροφίμων καὶ ὁσπρίων, ἰδίως σιταλεύρου, τρώγουσι δὲ πάντες ἀραβόσιτον. Ἐὰν γίνῃ δυνατόν, δὸς σταλῶσιν ἐντεῦθεν σαΐκοι τινὲς ἀγεώρου.

Νομίζω ὅτι ἀναίρεσιν πρὸ παντὸς ἄλλου νὰ ἐνισχυθῇ ἡ ἐν Ὀλύμπῳ ἐπανάστασις, ὅπως μὴ καταβληθῇ καὶ δυνηθῇ νὰ ἐπεκταθῇ διὰ νέων σωμάτων εἰς Βέρμιον καὶ εἰς τὴν παραλίαν τοῦ Θερμαϊκοῦ. Ν' ἀναβληθῇ δὲ τόγε νῦν ἡ εἰς Χαλκιδικὴν ἀπόβασις, ὅπως γίνῃ δυνατὴ ἡ συγκέντρωσις ἐπιτηδείων εἰς τὸν Ὄλυμπον καὶ εἰς τὰ προκεκηρυγμένα μέρη, ἐὰν δὲν εἶναι δυνατὴ ἡ ἀποστολὴ ἰσχυρῶν ἐπιτηδείων σωμάτων πανταχοῦ. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Κύριος Καλογιάννης ἀναχωρεῖ σήμερον εἰς Ἀθήνας, γράφετε ὑπ' ὄψιν τὰ ὑπ' αὐτοῦ ἐκτιθέμενα, ὅσα περὶ τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Μεζενίων συμβαινόντων [redacted] σήμερον εἰς τὸ ὑπουργεῖον, καὶ τὸ ἔγκλειστον ἀντίγραφον ἐπιστολῆς τοῦ κυρίου Παπακωσταπούλου καὶ συνεφθῶτε (,) ἐὰν εἶναι δυνατὴ καὶ εὐκαίρως εἴσεταί τις εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα.

Πρόδρομος

Κ. Κ. Βατικιώτης

ἀντίγραφον

Θεσσαλονίκη τῇ 7 Μαρτίου 1878

Πρὸς τὴν ἐν Ἀθήναις Ἐπιτροπὴν τῶν Μακεδόνων

Ἀπὸ τῆς προχθὲς ἐνημεροφόρησε ἡμᾶς δυσάρεστος περὶ τῶν ἐν Ὀλύμπῳ πραγμάτων, χθὲς δὲ ἐβεβαιώθη ὅτι ἡ Γεν. Διοίκησις εἶχε τηλεγραφήματα ἐκ Κατερίνης, κατὰ τὰ ὁποῖα τὴν παρελθοῦσαν Παρασκευὴν 3ην ἵσταμένου ὁ αὐτόθι τουρκικὸς στρατὸς προσέβαλε τοὺς ἐν Λιτοχώρῳ ἐπαναστάτας καὶ μετὰ δίωρον περίπου μάχην ἐξεδίωξεν αὐτοὺς ἐκεῖθεν, κατέλαβε δὲ καὶ ἐπυρπόλησε τὸ Λιτόχωρον, ὅτι κατὰ τὴν μάχην ταύτην ἐκ τῶν ἐπαναστατῶν ἐφονεύθησαν περὶ τοὺς 35 καὶ ἐπληγώθησαν περὶ τοὺς 100, ὅτι 40 οἰκιῶτικα ποσέκοφοδίων, ἀποσκευαὶ τῶν ἐπαναστατῶν καὶ ἄλλα λάφυρα περιῆλθον εἰς χεῖρας τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ. Τὰς εἰδήσεις ταύτας παθητικὰ σφόδρα πιθανὰς πρῶτον μεγαίρη πυρκαϊά, ἥτις ἐφάνη ἐντεῦθεν ἀκριβῶς κατὰ τὸ Λιτόχωρον τὴν νύκτα τῆς 3ης πρὸς τὴν 4ην ἱσταμένου καὶ ἔνεκα τῆς ὁποίας πάντες οἱ γινώσκοντες τὰ μέρη ἐκεῖνα ὑπέθεσαν μετὰ βεβαιότητος ὅτι ἐκαίετο ἡ κωμόπολις τοῦ Λιτοχώρου· δεύτερον ἡ πληροφορία ὅτι τὸ κύριον σῶμα τῶν ἐπαναστατῶν, καταλιπὼν (sic) τὰ ἐν Λιτοχώρῳ ὀχυρώματά των εἰς μικρὸν ἀπόσπασμα καὶ διευθυνθὲν πρὸς τὸ μέρος τῆς Τσόχοβας καὶ Ραϊντανης, ὅπως δώσῃ χεῖρα βοηθείας εἰς τὰ γυναικόπαιδα τοῦ τμήματος Κολινδροῦ τὰ καταφυγόντα εἰς τὰ ὄρη (sic) καὶ προστατεύσῃ αὐτὰ ἀπὸ τῶν Κιρκασίων τῆς Τσόχοβας, εὑρίσκετο μακρὰν τοῦ Λιτοχώρου κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς προσβολῆς αὐτοῦ καὶ ὅτι τὴν 28ην Φεβρουαρίου εἶχε γείνει (sic) ἀψιμαχία τις πρὸς τοὺς Κιρκασίους κατὰ τὸ χωρίον Ραϊντανη, 6 ὥρας περίπου ἀπέχον τοῦ Λιτοχώρου.

Ἀλλὰ χθὲς τὸ ἑσπέρας ἐπῆλθε πλήρης ἀξιοπίστων ἐλάβομεν τὰς ἑξῆς πληροφορίας μᾶλλον πλέον καταλιπούσας ἀκριβολογίαν περὶ τῆς ἁλώσεως, τῆς λαφυραγωγήσεως καὶ πυρπολήσεως τῆς κωμοπόλεως τοῦ Λιτοχώρου καὶ τοῦ κινδύνου, ὃν διατρέχουν τὰ γυναικόπαιδα, τὰ εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Ἁγίου Διονυσίου καταφυγόντα σήμερον ἐκ τοῦ Λιτοχώρου ἀλλὰ καὶ ἐξ ὅλων τῶν περιξ χωρίων καὶ ὧν ὁ ἀριθμὸς ὑπολογίζεται εἰς εἰκοσαπεντακισχιλίας ψυχάς, καὶ ἅπασα ἡ κινητὴ περιουσία αὐτῶν

ἡ μεταμοκισθεῖσα ἐκεῖ ὡς ἐν ἀσφαλεῖ πρὸς φύλαξιν.

Ἡ σύνθεσις τοῦ λιτοχώρου κατοικεῖται ὑπὸ 600-700 Ἑλλήνων οἰκογενειῶν καὶ κέκτηται ἀξιόλογον ἐμπορικὸν ναυτικὸν 60 περίπου πλοίων μικρῶν καὶ μεγάλων.

Κατὰ τὰς πληροφορίας ταύτας τὴν παρελθοῦσαν Τετάρτην (,) 1ην ἱσταμένου μηνὸς (,) (περὶ) τοὺς 200 Κιρκασίους ἱππεῖς καὶ πεζοὶ ἐπετέθησαν κατὰ τῶν ἐν Δρανίστῃ εὑρισκομένων ἐπαναστατῶν (,) ἀλλ' ἀπεκρούσθησαν μετὰ μεγάλης φθορᾶς. Τὴν Πέμπτην δὲ (,) 2αν ἱσταμένου (,) αὐτὸς ὁ Ἀσσὰφ Πασιᾶς μετὰ 2 ταγμάτων ἐπετέθη κατὰ τῶν ἐπαναστατῶν εὑρισκομένων εἰς Καρίτσαν καὶ Μαλαθριάν καὶ μετὰ ἑξάωρον μάχην ἀπεκρούσθη (,) ἀφήσας καὶ ἓν πυροβόλον εἰς χεῖρας τῶν ἐπαναστατῶν.

Αἱ κατὰ τὴν μάχην ταύτην ἀπώλειαι ἑκατέρωθεν εἰσὶν ἄγνωστοι· τὴν ἐπιοῦσαν Παρασκευὴν (,) 3ην ἱσταμένου (,) ὁ Ἀσσὰφ Πασιᾶς μετ' ὅλου τοῦ στρατοῦ του ὥρμησε κατὰ τοῦ Λιτοχώρου καὶ μετὰ πολλὴν μάχην κατέλαβεν αὐτὸ (,) ἐγκαταλειφθὲν ὑπὸ τῶν ἐπαναστατῶν. Εὗρε δ' αὐτὸ ἐρημον ἄχρι καὶ τῆς μικροτέρας καλύβης. Ἐπέτρεψε δὲ εἰς τοὺς Κιρκασίους καὶ ἄλλους ἀτάκτους Τούρκους (,) ὡς ἦγε μετ' ἑαυτοῦ (,) νὰ λεηλασίωσι τὸ λιτόχωρον καὶ τὰ κτήνη τοῦ λιτοχώρου τὰ εὑρισκόμενα εἰς Βαρμὼ· καὶ πάραυτα οἱ Κιρκάσιοι καὶ λοιποὶ ἄτακτοι ἐν Κατερίνῃ ἐπεδόθησαν εἰς τὴν ληστρικὴν ταύτην. Μετὰ τοῦτο δὲ ἐνέπρησε τὸ λιτόχωρον ἄχρι καὶ τῆς μικροτέρας καλύβης. Τὸ Σάββατον (,) 4ην ἱσταμένου (,) ὁ Ἀσσὰφ Πασιᾶς μετ' ὅλου τοῦ στρατοῦ ἐβάδισε κατὰ τῆς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Διονυσίου (,) κειμένης ὑπεράνω τοῦ λιτοχώρου (,) ἔνθα κατέφυγον τὰ γυναικόπαιδα τοῦ λιτοχώρου καὶ τῶν περιξ χωρίων ὑπὲρ τὰς εἰκοσαπενταχιλίας ψυχὰς μετὰ τῆς τιμιωτέρας κινητῆς περιουσίας αὐτῶν (,) ὅπως αἰχμαλωτίσῃ αὐτὰ καὶ ἐμπρήσῃ τὴν ὡραίαν ταύτην καὶ παναρχαίαν Μονήν. Ἐν τῷ τρόπον δὲ (,) καθ' ὃν ὁ Ἀσσὰφ Πασιᾶς καὶ ὁ στρατὸς τὸν προσηνείχθη ἐν λιτοχώρῳ (,) ὑπῆρχε φόβος ὅτι καὶ τὰ γυναικόπαιδα αὐτὰ διέτρεχον τὸν ἔσχατον κίνδυνον (,) ἐὰν περιέπιπτον εἰς χεῖρας τοῦ στρατοῦ τοῦ Ἀσσὰφ καὶ τῶν κιρκασίων του.

Ἄλλα περιῆλθον εἰς γνῶσιν μου τ' ἀνωτέρω (,) ἔσπευσα νὰ τὰ ἀνακοινώσω πρὸς τὸν ἐνταῦθα συναδέλφου μου (,) ὅπως, ἐὰν νομίσῃ καλὸν (,) λάβῃ πρόνοιαν περὶ τῆς σωτηρίας τῶν κινδυνευουσῶν οἰκογενειῶν, διότι ἡ ἄχρι τοῦδε διαγωγὴ τῶν Ἀσσάφ Πασιᾶ καὶ τοῦ ὑπ' αὐτὸν στρατοῦ καὶ ἐν Κολινδρῷ καὶ ἐν Λιτοχώρῳ οὐδὲν παρέχει ἐχέγγυον ὅτι θὰ σεβασθῶσι τὰς ζωὰς, τὰς τιμὰς καὶ τὰς κινητὰς αὐτῶν περιουσίας. Ἡ αὐτὴ δὲ πρόνοια ὀφείλεται καὶ ὑπὲρ τῶν γυναικοπαίδων τοῦ τμήματος Κολινδροῦ (,) ἅτινα ὑπὲρ τὰς τρισχιλίας ψυχὰς εὑρίσκονται ἐκτεθειμένα εἰς θέσιν τινὰ ὀρεινὴν εἰς τὸ ὕπαιθρον καὶ ἐστερημένα τῶν πάντων. Εἰς ἐπίκαιρον δὲ τῆς δυστυχίας των ἀπὸ τεσσάρων ἤδη ἡμερῶν ἐνέσκηψε δριμύτατος χειμὼν ὀλέθριος εἰς πάντας μὲν τοὺς ἐν ὑπαίθρῳ καὶ ἀνὰ τὰ ὄρη πλανωμένους ἐπαναστάτας, ἀλλ' ἰδίως εἰς τοὺς ἀστέγους, εἰς τοὺς ἀσίτους καὶ τῶν πάντων ἐστερημένας οἰκογενείας καὶ τὰ τρυφερὰ βρέφη (,) ἅτινα μητέρες σχεδὸν γυμναὶ (,) πεινῶσαι καὶ ριγῶσαι μάτην ζητοῦσι νὰ περιθάλψωσιν ἐν ταῖς ἀγκάλαις των καὶ νὰ προφυλάξωσιν ἀπὸ τῶν ἀφθόνων χιόνων καὶ τῶν παγετῶν τῆς νυκτός. Εἰς τὰς οἰκογενείας ταύτας οὐδεμία εἶνε δυνατὸν νὰ χορηγηθῇ φιλάνθρωπος συνδρομὴ ἀπὸ θαλάσσης ἢ ἀπὸ ξηρᾶς (,) διότι παντοχόθεν περικυκλοῦνται ὑπὸ Κιρμασίων καὶ τακτικοῦ στρατοῦ (,) μὴ ἐπιτρέποντων εἰς οὐδένα τὴν διάβασιν.-

Πρόθυμος

Κ. Κ. Βατικιώτης

Ἀντίγραφον

Ἐν Θεσσαλονίκῃ τῇ 8 Μαρτίου 1878

Πρὸς τὴν Κεντρικὴν Ἐπιτροπὴν
τῆς Ἐθνικῆς Ἀμύνης καὶ Ἀδελφότητος.

Ἀπόψε χίαν ἀργὰ ἔφθασεν ἐν Βερροίᾳ καὶ Νάουσῃ ἀπεσταλκένος καὶ μὲ ἔφερεν καὶ τὴν πληροφορίαν ὅτι οἱ ἐπαναστάται τοῦ τμήματος Κοζινδροῦ (,) ἀφοῦ ἐξησφάλισαν τὰς οἰκογενείας εἰς Ἅγιους Πάντας, θέσιν ὀχυρὰν ὑπεράνω τοῦ χωρίου Παλατίτσια (,) ἐνισχυθέντες δὲ καὶ ὑπὸ ἀποσπάσματος ὑπὸ τὸν Τζήκαν (,) κατέλαβον τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Ἀξιὰκτου ποταμοῦ ἕως εἰς τὸ Νησέλι περὶ τοὺς 600, ὡπλισμένοι δὲ ὅπλων ἀλβανικῶν μὲ πυροκίδους (,) καὶ ἀπομένουσιν ἐπιτυχῶς ἄχρι τῶνδε τὰς ἀποπείρας τοῦ ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης ταχτικοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ καὶ τῶν ἀτάκτων Γυέγκιδων καὶ Ἀλβανῶν, ὅπως διαπεραιωθῶσιν εἰς τὴν δεξιὰν ὄχθην. Ἐσκόπουν δὲ νὰ ἐπιτεθῶσι καὶ κατὰ τῶν ἐν τῷ χωρίῳ Λιμπανόβῳ εὑρισκομένων τούρκων (,) νὰ ἐκδιώξωσιν αὐτοὺς ἐκεῖθεν καὶ νὰ ἐπιτεθῶσι καὶ κατὰ τοῦ Κοζινδροῦ (,) κατεχομένου ὑπὸ τουρκικοῦ στρατοῦ. Ὅτι (,) ἐνῷ τὸ ὑπὸ τὸν Δουπιώτην (sic) σῶμα ἐπροκείτο μετὰ τοῦ ὑπὸ τὸν Εὐαγγέλην ἀποσπάσματος καὶ προσβάλλῃ (sic) τὴν Τσόχοβαν (,) εἰδοποιήθη ὅτι σῶμα ἰσχυρὸν Γυέγκιδων (,) προερχόμενον ἐκ Λειβαδίου εἰσῆλθεν εἰς τὸ στενὸν τῆς Πέτρας καὶ τρεῖς λόχοι μουσαφίζ (,) ἐκ Βελβενδοῦ προερχόμενοι (,) κατῆρχοντο καὶ οὗτοι (,) ὅπως λάβωσι τὰ νῶτα των καὶ ἀναγκάσθη νὰ πέμψῃ ἀποσπάσματα κατ' ἀμφοτέρων τούτων καὶ ν' ἀναβάλῃ τὴν κατὰ τῆς Τσόχοβας ἐπίθεσιν. Οἱ ἐν Βερροίᾳ ἠγνόουν τὴν ἄλωσιν τοῦ λιτοχώρου ὑπὸ τῶν τούρκων. Οἱ δὲ ἐν Βερροίᾳ καὶ Νάουσῃ μοὶ ἀνήγγειλαν διὰ τοῦ ἀπεσταλμένου των ὅτι εἶσιν ἕτοιμοι ν' ἄρωσι τὰ ὅπλα (,) εὐθὺς ὡς ἔλθῃ καὶ πρὸς αὐτοὺς κατὰ τὰ προσυμφωνημένα ἰσχυρὸν σῶμα ἐξ Ἐλλάδος μοὶ ἔλεγον καὶ εἰς αὐτοὺς ὅπλα καὶ πολεμοφόδια. Μοὶ προσέθηκεν ὅμως ὅτι πολλοὶ βλάχοι τῆς Βερροίας προσῆλθον ἤδη εἰς τοὺς ἐν Κοζινδρῷ καὶ ὁλονέν προσέρχονται· ὅτι δὲ καὶ οἱ χωρικοὶ τῶν περὶ τὴν Βέρροιαν καὶ

τῶν τὰ Ρουμελιώτικα τσιφλίκια παραδοκοῦσι τὴν σιγμήν, ὅπως ἐξεγερθῶσιν, ὅτι δὲ καταβάλλονται προσπάθειαι, ὅπως πεισθῶσιν οἱ Ἀλβανοβλάχοι τοῦ Κίτρους νὰ ἐξεγερθῶσι καὶ αὐτοὶ νὰ ἀποδώσωσιν ἀπερ ἔλαβον ἐκ Κολινδροῦ ὅπλα καὶ πολεμοφόδια.

Οἱ ἐν Βεργοίνᾳ φρονοῦσιν ὅτι πρέπει τὸν ταχίστην νὰ φθάσῃ τὸ ἐπιμαρικὸν σῶμα, ὅπως ἐξεγερθῶσι καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ ἐν Ναούσῃ καὶ ἀντιπερισπάσωσι τὰς δυνάμεις τῶν Τούρκων, διότι, ἐὰν καταπνιγῇ ἡ ἐπανάστασις τοῦ Ὀλύμπου, δὲν θὰ ἦνε δυνατὸν νὰ ἐγερθῇ τὸ Βέρμιον.

Ταῦτα σπεύδω ν' ἀνακοινώσω ὑμῖν καὶ νὰ ἐπικαλεσθῶ, ὅπως ἐνισχυθῇ ὅ,τι ταχιστα ἡ ἐν Ὀλύμπῳ ἐπανάστασις.

Τὴν παροῦσαν ἀνακοινώσατε, παρακαλῶ, καὶ εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τῶν Μακεδόνων.

Πρόεδρος
Κ. Κ. Βατικιώτης

Ἀντίγραφον

Ἐν Θεσσαλονίκῃ τῇ 8 Μαρτίου 1878.

Πρὸς τὴν ἐν Ἀθήναις ἐπιτροπὴν τῶν Μακεδόνων.

Ἐπιστολήν σας διὰ τοῦ τελευταίου ταχυδρόμου δὲν ἐλάβομεν. Ἐκ τῶν ὀλίγων ἐχόμενα ἐπιστολῶν καὶ εἰδήσεις τῶν ἡμετέρων ἄχρι τῆς 1ης Μαρτίου, τὰς ὁποίας ἐλάβομεν διὰ τοῦ ταχυδρόμου τῆς ξηρᾶς.

Κατ' αὐτὰς τὸ ὑπὸ τὸν Δουπιώτην σῶμα (,) ἐλθὸν εἰς τὸ τμῆμα Κομψυδρου καὶ ἐφοδιάσαν τὸ σῶμα τοῦ ἁγίου Κίτρους (,) ἐξ 150 περίπου συγκείμενον(,) μὲ 85 ἄνδρας ὑπὸ τὸν ἀνθυπολοχαγὸν Μ. Τζήκαν, ἐπανήρχετο εἰς Λιτόχωρον. Τὴν προτεραίαν ἀπόσπασμα τοῦ Δουπιώτου εἶχε συγκρουσθῆ πρὸς Κιρλιασίους ἱππεῖς καὶ πεζούς, ἐξ ὧν ἐφονεύθησαν 4-5 (,) μηδενὸς τῶν ἡμετέρων παθόντος. Ἡ κατὰ τὴν Τόχοβαν μεταστρατεύσις δὲν ἐφάνη πλέον δυνατή, διότι ἡ Τόχοβα εὑρέθη κατῳκημένη καὶ ἰσχυρῶς φυλασσομένη. Αἱ οἰκογένειαι τοῦ τμήματος Κομψυδρου εἶχον συγκεντρωθῆ (sic) εἰς ὀχυρόν τινα ἀλλ' ὕπαιθρον θέσιν ὑπεράνω τοῦ χωρίου Ραϊδάνη (,) στερούμεναι τῶν οἴκων. Οἱ ἄνδρες τῶν ἐπαναστατῶν χωρίων στεροῦνται οἱ πλείστοι ὅπλων, τινὲς δ' αὐτῶν ὡπλισμένοι δι' ὅπλων ἐλεεινῶν μὲ πυροχίδους φυλάττουσι τὰς παρόδους τοῦ Ἀλιάκμονος. Ζητῶν ἐκεῖθεν ὅπλα, πυρίτιδα, πυροχίδους, καρφίδας (,) ὅπως πήξωσι καλύβας διὰ τὰς οἰκογενείας, καπνόν, τροφὰς καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἔχωμεν ἐδῶ (sic) πάντα ταῦτα, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τὰ πέμψωμεν οὔτε διὰ ξηρᾶς οὔτε διὰ θαλάσσης, διότι παντοχόθεν εἶσι περικυκλωμένοι ὑπὸ τουρκικοῦ στρατοῦ. Μόνον δὲ ἡ μετὰ τοῦ Λιτοχώρου συγκοινωνία ἦτον (sic) ἐλευθέρα καὶ ἐκεῖθεν ἠδύναντο νὰ προμηθεύωσι τὰ ζητούμενα.

Τὴν 3ην ἑσπέρας ἐπέμψαμεν ἐντεῦθεν ὅπλα τινὰ ὀπισθογεμῆ μετὰ τῶν ἀναγκαίων βολῶν, πεζούλια καὶ ἄλλα χρήσιμα εἴδη, προσέτι δὲ καὶ τὰ ἐν Λιτοχώρου ζητηθέντα φάρμακα, ἀλλ' ἄχρι σήμερον ἡ πέμψις ἐκείνη δὲν ἐπραγματοποιήθη. Φαίνεται δὲ ὅτι (,) εἴτε ἐν τῇ κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας ἐπικρατούσῃ ναυσιπλοΐᾳ εἴτε ἐν τῇ ἀδιαλείπτῳ ἐπιτηρήσει τῆς παραλίας, ἐν ᾗ ἦτο προσυμπεφωνημένον νὰ προσπελάσῃ ἡ πέμψις, εἴτε ἐν τῇ ἀλλοιώσει, ἥτις ἐπῆλθε πιθανῶς ἐν τῇ θέσει τῶν ἡμετέρων μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ τουρ-

πιπού στρατού κατοίκητιν τού Λιτοχώρου, ή χέλιβος δεν ηδυνήθη να εκπηρώση
άχρι τώδε την αποστολήν της. Διά τούτο απεστείλαμεν χθες έτεραν χέλιβαν
εις αναζήτησιν της πρώτης και όπως εν ανάγκη ή κεν ποκίση ειδήσεις, ή
δε προχωρήση μέχρι των ενδοχών του Πηνειού, αναζητούσα το αποσπασμα
του Σαχείλη ή και τα υπό τους Κυρίους Λώρη και Βούλγαρην και αναγ-
γείλη αυτοίς τα εν Ολύμπω συμβαίνοντα, όπως σπεύσωσιν εις επικουρίαν.
Άδηλον είναι (,) εάν ή αποσταλείσα χέλιβος θα δυνηθή να εκτελέση την
εντολήν της. Σημειωτέον (sic) δε ότι αι τελευταίαι εκ Λιτοχώρου
ειδήσεις απεθάρρυναν και τους τολμηροτέρους και χθες μετά πολλής δυσκολί-
ας εύρέθησαν άνδρες αναδεχόμενοι την αποστολήν ταύτην. Την αυτήν από-
θάρρυνσιν έπαθε και ο ταχυδρόμος της Ζηρειάς, όστις διά τοσούτων διηλθε
κινδύνων επανερχόμενος, ώστε διστάζει να επαναλάβη το ταξείδιον, απαιτη-
θείς να λάβη αγορά σωτέραν ίππον γενναίαν και δύο ενδυμασίας, όπως διαλάθη των
προσοχήν των Τούρκων. Οι Βλαχοποιμένες της Βερροίας ηδύναντο να
εξυπηρετήσωσι την μετά του Ολύμπου άχρι Βερροίας διά Ζηρειάς
συγκοινωνίαν, αλλά και ούτοι εδείχθησαν υπέρ το δέον φοβοδεείς, αρνηθέντες εν φόβω εις τον ημέτερον ταχυδρόμον και την ελαχί-
στην συνδρομήν προς διαπεραίωσιν του Αξιακίμονος εν καιρώ νυκτός.
Οπωσδήποτε ελπίζω ότι σήμερον ή αύριον θα έχωμεν εκ του Ολύμπου
και άλλας εκτενεστέρας ειδήσεις.

Από της χθες διεδόθη αδέσποτος φήμη, ότι δηθεν το Βυζάντιον
την νύκτα της παρελθούσης Κυριακής προσήγγισεν εις την παραλίαν του Ο-
λύμπου και απεβίβασε το φορτίον του, αλλά παρατηρηθέν κατεδιώ-
χθη υπό του ατμοδρόμονος (sic) Άδριανούπολις, όστις από της 3ης
ίσταμένου το παρεμόνευεν εκεί. Η φήμη προσθέτει ότι και ο μέ-
γας ίστός του Βυζαντίου έπαθεν υπό σφαίρας πυροβόλου (,) ριφθεί-
σης κατ' αυτού υπό του ατμοδρόμονος.

Βέβαιον είναι ότι οι Τούρκοι εντεύθεν γινώσκουν ακριβώς τα εν Ελ-
λάδι συμβαίνοντα· από της Παρασκευής δε (,) 3ης ίσταμένου (,) έλε-
γον τίνι τρόπω διεσκευάσθη και κατεσκευάσθη το Βυζάντιον, όπως

ἐπιχειρήσῃ τὰ εἰς Ὄλυμπον ταξείδιά του. Τὴν δ' ἐπιοῦσαν Σάββατον(,) 4ην ἱσταμένου(,) ἐπιβάται ἐλθόντες διὰ τοῦ Φραισινέ ἐξ Ἀθηνῶν διηγοῦντο τὰ αὐτὰ πράγματα καὶ πότε ἀκριβῶς ἐπρόκειτο ν' ἀναχωρήσῃ ἐκεῖθεν καὶ μὲ πόσους ἄνδρας.

Γνωστὸν εἶναι ἐπίσης εἰς τοὺς Τούρκους ἐκ τηλεγραφήματος τοῦ κ. Φωτιάδου καὶ ἡ μεγαλειτωμένη ἀπόβασις εἰς Χαλκιδικήν. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ ἐκεῖσε ὀθωμανικὸς στρατὸς ἐνισχύθη καὶ πολεμοφόδια ἀδιαλείπτως ἀποστέλλονται ἐκεῖ. Χθὲς δὲ ἐδείκνυον οἱ Τοῦρκοι ἐξ Ἀθηνῶν ἀλληλογραφίαν τοῦ Levant Herald(,) περιέχουσαν τὴν εἴδησιν τῆς μεγαλειτωμένης ἀποβάσεως εἰς τὴν Χαλκιδικήν. Ταῦτα γράφω, ὅπως συστήσητε πλειοτέραν(,) εἰ δυνατόν, ἐγκυδίαν. Περὶ τοῦ Βυζαντίου ἐλέγετο ὅτι μετέφερε μόνον ὅπλα καὶ πολεμοφόδια, ὀλιγίστους δὲ ἄνδρας ὡς ἐπιστρατείαν. Ἐντεῦθεν λαμβάνω ἀφορμὴν νὰ ἐπαναλάβω, ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ σταλῶσι τὸν ταχίστην ἐπιστρατικὰ σώματα εἰς τὸν Ὄλυμπον, διότι ἄλλως δὲν θὰ εἶναι δυνατὸν οὔτε ἐκεῖ νὰ διατηρηθῇ ἡ ἐπανάστασις, οὔτε ἀλλαχοῦ νὰ ἐπεκταθῇ, μάλιστα μετὰ τὴν ἀποβάρρυνσιν, ἥτις κατέβασε τὰ πνεύματα ἐκ τῶν τελευταίων γεγονότων.

Ἐὰν ἀμέσως μετὰ τὴν ἀπόβασιν τοῦ ὑπὸ τὸν Δουμπιώτην σώματος ἐπῆρχετο ἕτερον τῆς αὐτῆς δυνάμεως, τὰ πράγματα θὰ εἶχον σήμερον ἀλλοίαν ὄψιν. Ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ εἰς ὅπλα μόνον καὶ πολεμοφόδια ἐπιστρατεία(,) ἡ διὰ τοῦ Βυζαντίου σταλεῖσα, ἔπρεπε νὰ σταλῇ ταχύτερον, διότι πιθανὸν μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Τούρκων κατάληψιν τοῦ Λιτοχώρου καὶ ἡ ἀποβίβασις καὶ ἡ παραλαβὴ καὶ μεταφορὰ τοῦ φορτίου τούτου ν' ἀπέβη δυσχερὴς καὶ ἐπισφαλής. Ἐὰν τὸ Βυζάντιον κατώρθωσε ν' ἀποβιβάσῃ τὸ φορτίον ἀσφαλῶς, ὑμεῖς θὰ ἔχητε ἤδη πληροφορίας, ἀλλὰ σφόδρα ἀμφιβάλλω, διότι ὁ ἀτμοδρόμων Ἀδριανούπολις, καθ' ἃς ἔχω ἀσφαλεῖς πληροφορίας, τὸ παρακουσεύει ἐπὶ τέσσαρα ἤδη ἡμερονύκτια εἰς τὸ Φαναρὶ τῆς Ἐπανωμῆς καὶ παραπλέει τὸν λιμένα ἀπὸ τῆς Ἐπανωμῆς μέχρι τῆς Καρίτσας.

Ἐπιμένω δὲ εἰς τὴν ἰδέαν, ὅτι(,) πρὶν ἢ ἐπιχειρηθῇ καὶ ἐν Χαλκιδικῇ, ἡ

νάγμη νά στηριχθῆ καί ἐνισχυθῆ ἡ κατά τόν Ὄλυμπον ἐπανάστασις καί νά ἐπεκταθῆ εἰς τό Βέρμιον καί τήν κοιλάδα τοῦ Ἀχελώου, νά ἐνισχυθῆ δέ καί ἡ ἐν Θεσσαλίᾳ καί Ἠπείρῳ (sic) ἐπανάστασις, διότι ἡ Ταρκικήν Κυβέρνησις συγκεντρώνει στρατόν πολύν εἰς Βιτωλίαν, διά νά ἐπιτεθῆ σφοδρῶς παντοχόθεν καί καταστείλῃ τάς ἐπαναστάσεις πρίν ἡ συνέλθῃ τό Συνέδριον. Περιμένεται δέ ἤδη ἡ φρεγάτα τοῦ Βιδινίου ἐκ δεκαπενταετιῶν ἀνδρῶν διά τόν εἰσπροσδρόμου. Ἐάν δέ κρίνεται παρ' ἡμῶν πρόσφορον ἡ ἀναγκαῖον νά ἐπεκταθῆ ἡ ἐπανάστασις καί εἰς τήν ἀνατολικήν Μακεδονίαν, τότε πρέπει νά γείνῃ (sic) ἐπαναστατική τις ἔφοδος, ὅτι βορειότερον, οἷον ἐν ταῖς ἐπαρχίαις Μελενίκου καί Στρωμνίτσης, ἔνθα ὁ τόπος εἶναι ἀρκούντως παρεσκευασμένος καί ἔνθα ἀπειλούμεθα ὑπό φιλοσκανίκης τινός ἐξεγέρσεως. Ἀλλά συναίμα πρέπει νά λάβητε ὑπ' ὄψιν καί τάς δυσχερείας, αἵτινες δ' ἀπαντήσῃ ἡ μεταφορά τῶν ἀναγκαίων ὅπλων καί πολεμοφοδίων εἰς τά μέρη ἐκεῖνα καί αἱ δυσκολίαι τῆς ἀποστολῆς ἐπικουρίων.

Οἱ ἐν Χαλκιδικῇ, ἰδίως οἱ ἐν Μακεδονοχωρίοις/3/ φαίνονται πρόθυμοι καί περιμένουσιν, ὅπως γινώσκητε ἤδη ἐκ τινος ἐπιστολῆς, ἥν διεβίβασα ὑμῖν, καί ὡς βλέπετε καί ἐκ τῆς ἐγκλείστου ἐπιστολῆς. Ἀλλά πρέπει νά ἔχητε πάντοτε ὑπ' ὄψιν, ὅτι ἐν τοιαύταις ἐπιχειρήσεσι τά πράγματα δέν ἀποβαίνουσι πάντοτε καί κατά πάντα σύμφωνα πρός τούς λόγους καί τάς ὑποσχέσεις.

Ἀπόδειξις τό Ναυαρῖνον, τό Βλαχοκλείβαθον, ἡ Ῥαψάνη καί ἄλλα τέρη, τά ὁποῖα, ὡς πληροφορούμεθα, δέν ἀπεφάσισαν εἰσέτι νά λάβωσι τά ὅπλα, καίτοι καί ὅπλων δοθέντων αὐτοῖς καί ἐπικουριῶν.

Ἐκ Βερροίας, Νεοκάστρου, Νιοχωρίου, Σιατίστης κ.λ. δέν ἔχω εἰδήσεις, ἐνῷ ἤλθον ἐκεῖθεν ἀγωνιάται, καί ἀγνοῶ(,) καλαί συνέπειαν(,) τί συμβαίνει.

Ἐπιστεύσαμεν ἐν Καστορίᾳ κ' ἐπληροφορήσαμεν, ὅτι ἐκεῖ εἶσιν ἕτοιμοι εἰς ἐξέγερσιν, ἀναμένοντες ἐπικουρικόν σῶμα, ἄνευ τοῦ ὁποίου ἀδύνατον νά κινηθῶσι. Ἐγράψαμεν ἄλλοτε ὅτι ἐχόμεν ἀνάγκην πυριτοβολῶν διά τά ἐνταῦθα ὑπάρχοντα Σασεπιώ ὅτι ἐχόμεν ἀνάγκην δυναμίτιδος καί τίνος γινώσκοντος τήν χρῆσιν αὐτῆς ἐν ξηρᾷ. Ἐάν ἦναι δυνατόν, στείλατέ μας τήν ταχίστην δυναμίτιδα καί τοιοῦτον ἄνδρωπον ἡ τοὐλάχιστον ὁδηγίας περί τῆς χρήσεως αὐτῆς, πέμψατέμας

δὲ καὶ πυριτοβολὰς διὰ τὰ Σασεπώ, ἅτινα ἄνευ αὐτῶν μένουσιν ἄχρηστα. Ἀλλὰ καὶ πυριτοβολὰς δέον νὰ πέμψητε διὰ ἱστιοφόρων εἰναιρίας ἐκ τῶν συνήθως ἐκ Πειραιῶς ἐρχομένων ἐνταῦθα.

Ταύτην τὴν στιγμὴν πληροφοροῦμαι ὅτι μυστικογραφικὸν τηλεγράφημα τοῦ Κ. Φωτιάδου ἀπ' εὐθείας ἢ διὰ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης ἀναγγέλλει πρὸς τὸν ἐνταῦθα Διοικητὴν ὅτι ἐν Ἑλλάδι παρασκευάζεται σῶμα 2500 περίπου ἐθελοντῶν διὰ τῶν χαμηδιωτῶν καὶ παραγγέλλει νὰ λημφθῶσιν ἐν ταχεῖ τὰ κατάλληλα μέτρα. Ἐλησμόνησα νὰ προσθέσω ἀνωτέρω, ὅτι καλὴν ἐντύπωσιν παρὰ τοῖς ὀθωμανοῖς καὶ τοῖς Ἑβραίοις οἱ ἐμπρηστοὶ τζιφλικίων, ὁ φόνος δύο Ἑβραίων, δύο Τούρκων ἐν Κοζυνδρῷ καὶ ἡ αἰχμαλώτισις δύο ἑτέρων ἑβραίων, παρ' ὧν ζητοῦνται λύτρα. Ἔγραψα εἰς τοὺς ἐν Λιτοχώρῳ νὰ σπεύσωσι διὰ προμηρύξεως των ἀποδοκιμάζοντες τοιαύτας πράξεις μηδὲν σώζουσαι τὴν ἱερότητα τοῦ ἀγῶνος καὶ διαμηρύττοντες ὅτι ἡ τιμή, ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἰδιοκτησία πάντων ἀναφαιρέτως ὀφείλουν νὰ εἶναι σεβασταὶ κ.λ. Εἰς πρώτην εὐκαιρίαν παρακαλῶ νὰ ἐπιστείλητε καὶ ὑμεῖς τὰ αὐτὰ εἰς τὸν Κυρ. Δουμιώτην, ὅστις ἄλλως ἐπαινεῖται ὑπὸ τῶν Τούρκων ὡς μηδαμῶς παρεκτραπείς, ἀλλὰ τὸν ὁποῖον ἡ καλοβουλία χαρακτηρίζει ἐνεχόμενον ἢ διὰ τῆς σιωπῆς του ἐνδαρρύνοντα τὰς πράξεις ταύτας τῶν ἐπαναστατικῶν σωμάτων. Καλὸν δὲ θεωρῶ, ἐὰν ἦναι δυνατόν, νὰ συνταίξητε ἐνεὸ καὶ τυπώσητε τουρκιστὶ προκήρυξίν τινα πρὸς τοὺς ὀθωμανοὺς κατοίκους τῶν τριῶν ἐπαρχιῶν καὶ τῆς Κρήτης, περιέχουσαν τὰς ἀνωτέρω ἀρχάς, καὶ ν' ἀποσταλῇ, ὅπως διανεμηθῇ εἰς πολλὰ ἀντίτυπα πρὸς πάντας τοὺς ὀθωμανούς. Τοῦτο δὰ ἐκποιήσῃ καλὴν ἐντύπωσιν. Θεωρεῖται δὲ ὑπὸ τῶν ἐνταῦθα σπουδαίων προσώπων ὡς λίαν ἀναγκαῖον τὸ μέτρον τοῦτο.

Πρόδρομος
Κ. Κ. Βατικιώτης

Ἀντίγραφον

Ἐν Θεσσαλονίκῃ τῇ 17 Μαρτίου 1878

Πρὸς τὴν ἐπιτροπὴν τῶν Μακεδόνων

Ἐγκλείω ὧδε ἐπιστολὴν ὑπὸ χρονολογίαν 7 Μαρτίου, ἣν ἔλαβον ἐν Κωνσταντινουπόλει παρὰ τοῦ Κ. Κορομπάγιον Προέδρου τῆς προσωρινῆς Κυβερνήσεως τῆς Μακεδονίας ἐγκλειστον ἐπιστολὴν τοῦ Κου Παλαμήδη ἐν Λαρίσσῃ ὑπὸ χρονολογίαν 8 Μαρτίου (sic).

Ἐγκλείω ἐπίσης ἐπιστολὴν ὑπὸ χρονολογίαν 10 Μαρτίου ἐν Παπαδιᾷ(,) πλησίον τοῦ Πυργετοῦ(,) ἀπὸ τὸν Μιχ. Ἀποστολίδην, ὡς καὶ ἐπιστολὴν τοῦ κ. Δουμπιώτου ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀπὸ 6 Μαρτίου πρὸς τὸν Μ. Ἀποστολίδην.

Νεωτέρας ἀσφαλεῖς εἰδήσεις δὲν ἔχω οὔτε περὶ τοῦ σώματος τοῦ Δουπιώτου οὔτε περὶ Ἀποστολίδου οὔτε ἐκ τοῦ τμήματος Κολινδροῦ.

Οἱ λιτοχωρῖται οἱ ἐλθόντες πρωΐας ἐνταῦθα μοὶ διηγήθησαν, ὅτι ὁ Δουπιώτης παραμινόμενος ὑπὸ ἐντοπίων καὶ ἀποφασίσας νὰ προσβάλῃ τὴν Τσόχοβαν παρέλαβε τὸ σῶμα τῶν ἐθελοντῶν, ἐξαιρέσει ὀλιγίστων, οὓς ἀφῆκεν ἐν Λιτοχώρῳ, καὶ τοὺς ἐπιχειροτέρους τῶν πολιτῶν Λιτοχώρου καὶ μετέβη εἰς Δραΐνιστανα. Ἐκεῖ συνηντήθη καὶ μετὰ τοῦ Ἁγίου Κίτρους καὶ ἀφήσας εἰς αὐτὸν ἐπιστολὴν ἐπέστρεψεν εἰς Λιτόχωρον. Εἰς τοῦτο τὸ μεταξὺ εἰδοποιήθησαν οἱ ἐν Λιτοχώρῳ, ὅτι ὁ Τουρκικὸς στρατὸς ἔμελλε νὰ προσβάλῃ τὸ Λιτόχωρον καὶ εἰδοποίησαν τὸν ἀρχηγόν. Ἀλλ' (ἦρεν ἢ ἐπανέλθη οὗτος(,) πέντε τάγματα Τουρκικοῦ στρατοῦ ἐπετέθησαν καὶ κατέλαβον ἀμαχητὶ σχεδὸν τὸ Λιτόχωρον, διότι οἱ μὲν ἐγχώριοι ὁπλῖται σχεδὸν πάντες ὑπεχώρησαν ἀμέσως(,) οἱ δὲ ὀλίγοι ἐθελονταί, ἀφοῦ ἀντήλλαξαν πυροβολισμούς τινας(,) φονεύσαντες 35 περίπου Τούρκους(,) ἀνεχώρησαν ἄνευ βλάβης. Εἷς ἐξ αὐτῶν(,) ὁ Βασίλειος Σμυρνιώτης(,) τραυματίσθησε. Μείνας τελευταῖος, θραυσθείσης τῆς βελόνης τοῦ ὅπλου του, περιεκυκλώθη ὑπὸ ἱππέων Κιρκασίων, ἀλλὰ προσαρμόσας τὴν ξιφολόγχην πολεμήσας δύο ἐξ αὐτῶν καὶ ἠδυνήθη νὰ διασωθῇ εἰς λαβήν. Καὶ λάθος δὲ ἀνέφερα εἰς τὸ ὑπομνηστικόν, ὅτι ἐφονεύθη. Τὰ ὀχυρώματα τοῦ Λιτοχώρου ἦσαν ἰσχυρὰ καὶ(,) ἐὰν τὸ σῶμα τῶν ἐθελοντῶν ἦτο ἐκεῖ(,) ἦτο ἀδύνατος ἡ ἅλωσις τοῦ λιτοχώρου.

Ὁ Δανιώτης (,) μὴ δυνηθεὶς νὰ ἔλθῃ εἰς Λιτόχωρον (,) ὑπεχώρησε πρὸς τὴν Πιέρειαν καταδιωκόμενος. Προβλέπων δὲ ὅτι ἐπὶ τέλους δύναται νὰ περικυκλωθῇ διευθύνθη εἰς Κονιτσιοῦ. Ἡ Πιέρια καὶ τὸ Κονιτσιοῦ (sic) κατελήφθη (sic) ὑπὸ τούρκων, ὁ δὲ Δανιώτης ἀνῆλθεν εἰς Σπαρμιὰ τοῦ Ὀλύμπου. Ἔνθα τὸ ἀγνοῶ τί γίνεται.

Ὁ Ἅγιος Πλαταμῶνος (,) ἐλθὼν χθὲς (,) μὲ πληροφορεῖ, ὅτι ὁ Δανιώτης τὴν Κυριακὴν (,) 12 ᵐᵛ ἑσπέρας (,) τὸ ἑσπέρας μετὰ 220 περίπου εὑρίσκετο εἰς Ποχιάνα· ἔνθεν ἀγνοεῖ τί ἐγένετο. Περὶ τοῦ Ἀποστολίδου οὐδὲν γινώσκει. Ὁ δὲ Γ. Διοικητὴς εἶπε προχθὲς εἰς τὸν Διερμηνέα τοῦ Προξενείου, ὅτι ἐγένετο συμπλοκὴ εἰς Ποχιάνα, καθ' ἣν ὁ Δανιώτης, ἀπωλέσας (sic) 20 περίπου καὶ δύο ὑπαξιωματικούς, ἐτράπη πρὸς τὰ χάσια, ὅπως μεταβῇ εἰς τὰ Ἄγραφα. Εἰς ἄλλους εἶπεν, ὅτι φοβεῖται (,) μὴ ἐπανέλθῃ εἰς Λιτόχωρον. Καὶ οἱ Λιτοχωρινοὶ πιστεύουσι τοῦτο· ἐγὼ ὅμως πιστεύω μᾶλλον τὴν πληροφορίαν τοῦ Γ. Διοικητοῦ.

Εἰς τὸ τμῆμα τοῦ Κολινδροῦ ἐξακολουθοῦν μερικαὶ ἀψιμαχίαι, περὶ τῶν ὁποίων οὐδεμίαν ἔχομεν πληροφορίαν. Γίνονται κινήσεις τακτικοῦ στρατοῦ πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς περικυκλώσεως τῶν ἐπαναστατῶν. Ἕνεκα τῆς ἐπικρατούσης καταιγίδος τὰ δύο ταχυδρομικὰ πλοῖα δὲν ἐπανῆλθον, ὡς οὐδὲ τὸ ταχυδρομεῖον τῆς ξηρᾶς, ὅπως μάθωμεν τί τρέχει.

Ὑμεῖς ὑποθέτω, ὅτι ἔχετε διὰ Λαρίσσης ἀκριβεστέρας πληροφορίας περὶ τοῦ σώματος τοῦ Δανιώτου καὶ ἐποικτίνως εἶσθε εἰς περίσσιαν θέσιν νὰ μᾶς εἰπῆτε περὶ τῶν πραγμάτων. Ἅπαντα τὰ πρὸς τὴν παραλίαν τοῦ Θερμαϊκοῦ χωρία τοῦ Ὀλύμπου ὑπετάγησαν. Τὸ Λιτόχωρον κατέχεται ὑπὸ ἑνὸς τάγματος τουρκικοῦ στρατοῦ (,) ἡ Κατερίνη ἐπίσης. Ἡ Πιέρια καὶ ὁ Κονιτσιοῦ ἐπίσης. Ὁλονὲν δὲ στέλλεται στρατὸς διὰ ξηρᾶς εἰς Βέρροιαν καὶ ἐντεῦθεν κατὰ τῶν ἐπαναστατῶν τοῦ τμήματος Κολινδροῦ. Ἐν μέσῃ τῇ φορτίσι τῶν πολεμοφοδίων τὸ Βυζάντιον ἀπεβίβασε καὶ ἓν σῶμα ἐβδομήκοντα (,) τὰ πράγματα δὰ εἶχον σήμερον ἄλλην ὄψιν. Τώρα οὐδὲν δύναμαι νὰ εἴπω, ἔχων μάλιστα ὑπ' ὄψιν τὰ λάθη (,) ὅσα ἐγένοντο ἄχρι τοῦδε καὶ ἕνεκα τῶν ὁποίων μ-

ταιοῦται ἐπαναστατικὸν κίνημα, ὅπερ ἐφαίνετο προωρισμένον νὰ λάβῃ εὐρείας διαστάσεις, ἀπωλέσαμεν δὲ καὶ τὴν ὑπόληψιν καὶ τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν κατοίκων.

Ἐὰν τὸ σῶμα τοῦ Δουπιώτου εὑρίσκεται ἔτι περὶ τὸν Ὄλυμπον(,) ἓν σῶμα ἐκλεκτῶν ἐδεκαντῶν ὑπὸ ἱκανοὺς ἀρχηγοὺς καὶ καλῶς ἐξωπλισμένους δὰ ἠδύνατο νὰ διατηρήσῃ τὴν ἐπανάστασιν ἐν Ὀλύμπῳ. Ἀλλὰ πῶς δὰ ἀποβιβασθῇ τὸ σῶμα τοῦτο;

Ἐκτὸς τούτου καυδαίνω, ὅτι τὴν παραλίαν τῆς Χαλκιδικῆς περιοχοῦσι δύο τουρκικὰ θωρηκτὰ ἀπὸ τῆς Κασσάνδρας ἄχρι τοῦ Ἄθω.

Ἐπισυνάπτω καὶ τὰς ἐν Σιατίστῃ(,) Κοζάνῃ καὶ Καστορίᾳ ἐπιστολάς.

Τῇ τελευταίας συναλλαγματικὴ(,) προωρισμένη διὰ τὸν Δουπιώτην(,) δὲν ἔναμα σὐδεμίαν χρῆσιν.

Πρόθυμος

Κ. Κ. Βατικιώτης.

Ἀντίγραφον

Ἐν Θεσσαλονίκῃ τῇ 19 Μαρτίου 1878

Πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν τῶν Μακεδόνων

Ἀφοῦ ἐπέστειλα ὑμῖν τὴν ἀπὸ 17ης ἱσταμένου ἐπιστολήν, ὑμέτεροι, ἐν Λιτοχώρῳ ἐλθόντες, καὶ ὁ ἔγκριτος ἐπιστολὴ τοῦ Κου Μιλτ. Ἀποστολίδου, ὃν ἐπόμισε τὸ Ταχυδρομικὸν πλοιάριον, μ' ἐπληροφόρησαν ὅτι ὁ Δουμπιώτης μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν σώματος εὑρίσκετο εἰς Ποληάνουν καὶ μετὰ συμπλοκὴν, καθ' ἣν ἐπληγώθησαν 2-3 τῶν ὑπ' αὐτόν, ἀνῆλθεν εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Σπαρμοῦ. Συνεπείᾳ δὲ τῶν ὑμετέρων ἀπὸ 2 καὶ 9 ἱσταμένου ἐπιστολῶν καὶ τῶν κρυπτογραφικῶν τηλεγραφημάτων ἔσπευσα νὰ εἰδοποιήσω τόν τε Κον Ἀποστολίδην καὶ τὸν Κον Δουμπιώτην, ὡς καὶ τοὺς ἐν τοῖς περιξ τοῦ Λιτοχώρου περιπλανωμένους ὁπλίτας περὶ τῆς ἀφιχνουμένης ἐπικουρίας ὅπως, εἰ δυνατόν, ὑποστηρίξωσι τὴν ἀπόβασιν. Ἄδηλον ἂν αἱ εἰδοποιήσεις μου ἐφθάσωσιν ἐγκαίρως καὶ ἂν αὐτοὶ θὰ ὦσιν ἐν καταστάσει νὰ συντρέξωσιν ἐν τῇ ἀποβάσει. Ὁπωσδήποτε ἐγένετο ὅ,τι ἦτο δυνατόν. Μία δὲ τῶν σταλεισῶν χελάνδων, ἐφ' ἧς καὶ ἑπτὰ ἐθελονταὶ, ἔλαβεν ἐντολὴν νὰ περιπλεύσῃ τὴν παραλίαν, ὅπως, ἐὰν δυνηθῇ, προσιδοποιήσῃ τὸ ἀτμόπλοιον διὰ τοῦ συνθήματος, ὅπερ μοὶ ἐγνωστοποιήσατε, περὶ τοῦ προσφορωτέρου (sic) μέρους ἀποβιβάσεως καὶ νὰ παράσχῃ πᾶσαν ἄλλην συνδρομήν.

Διὰ τῆς πρώτης χελάνδου καὶ δι' ἐπίτηδες ἀνθρώπου ἔστειλα εἰς τὸν Κον Δουμπιώτην καὶ τὸ προϊὸν τῆς τελευταίας δι' αὐτὸν συναλλαγματικῆς σας εἰς λίρας Ἀγγλικὰς 64 μ.λ.π., ἥτις ἀπέφερε λίρας Τουρκίας 70, 33/00. Ἔστειλα δὲ συνάμα τὰ ὑπὸ τοῦ Ἀποστολίδου ζητηθέντα εἴδη, ἤτοι

50 ἐλαστικοὺς παραπόνχους
50 βελόνας
10 ἐλατήρια
10 στροφῖα
5 ἄγρας διὰ σασπὼ καὶ
ἓν νικώτιον φυσιγγίων
ἓν ρεβόλβερ παραγγελθὲν ὑπ' αὐτοῦ
ἓν τόπι πανίου ἀμερικανικοῦ δι' ἐπιδέσμους
15 ὀκ. καπνοῦ εἰς πακέτα.

τοιουτοτρόπως τὰ ὀλίγα ὅπλα Σαρρεπώ(,) ἀ'τινα μένουσιν ἔτι ἐνταῦθα(,) μένουσιν ἄνευ φυσιγγίων, ἐὰν δὲν σπεύσητε νὰ μᾶς στείλητε διὰ πρώτης εὐκαιρίας. Τοιαύτη δ'εὐκαιρία εἶνε ὁ ἐπὶ τοῦ Αὐστριακοῦ ἀτμοπλοίου Καφεπώλης Θεόδωρος . . . . . (,) ὅστις νῦν εὑρίσκεται ἐν Πειραιεῖ καὶ προθύμως ἔλαβε νὰ ἐπαναλάβῃ διὰ τοῦ πρώτου Αὐστριακοῦ. Πλὴν τῶν φυσιγγίων παρακαλῶ νὰ μοὶ σταλῶσι καὶ παράσυρμοι ἐλαστικοί, βελόναι κτλ. Ἐὰν εἴχομεν, ὡς ἐγράφομεν ἄλλοτε, ἐνταῦθα μικρὰν τινα ἀποθήκην ὅπλων καὶ πολεμοφοδίων(,) θὰ ἠδυνάμεθα εὐκόλως καὶ τοὺς ἐν Κορινθῳ ἐπαναστάτας νὰ ἐφοδιάσωμεν καὶ τοὺς ἐν Ὀλύμπῳ.

Τὸ πλοιάριον τὸ ὁποῖον τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Κου Ἀποστολίδου καὶ εἶπεν ὅτι ἐν Καρίτσῃ τῇ ὄσσῃ πλησίον τῶν ἐκβολῶν τοῦ Πηνειοῦ ὑπάρχει τις ὀνόματι Ρίζος Χαϊδούλης(,) ὅστις προθύμως δέχεται νὰ ἀποκρύπτῃ ὅπλα καὶ πολεμοφόδια(,) προωρισμένα διὰ τοὺς ἐπαναστάτας(,) καὶ νὰ τὰ διευθύνῃ εἰς αὐτοὺς ἐν διαλείμματι διὰ πλοιαρίων προσορμιζομένων εἰς τὴν παραλίαν τοῦ Ὀλύμπου, ἄτινα ἤθελον προσυμφωνηθῆ. Ἔχετε τοῦτο ὑπ' ὄψιν(,) διότι τοιουτοτρόπως θὰ ἦνε δυνατὸν ἐν διαλείμματι νὰ γίνωνται ἐν Σκιάθῳ μικραὶ ἀποστολαὶ ἐφοδίων διὰ πλοιαρίων ἐν ἡσυχίᾳ καὶ νὰ μὴ ἀναγκάζησθε νὰ ἐξαποστέλλητε ἐπίτηδες ἀτμόπλοιον. Περὶ τῶν λοιπῶν παραπέμπω ὑμᾶς εἰς τὴν σημερινὴν καὶ τὰς προηγουμένας πρὸς τὸ ὑπουργεῖον ἀναφοράς μου καὶ εἰς τὴν συνημμένην ἐπιστολὴν τοῦ Κου Ἀποστολίδου.

Πρὸ μικροῦ ἔλαβον καὶ τὴν ὑμετέραν ἀπὸ 15 ἰσταμένου ἐπιστολήν. Ἐὰν τὰ νῦν πεμπόμενα σώματα ἐπέμποντο(,) ὅταν παρίστων ὡς ἀναγκαιοτάτων καὶ κατεπείγοντα τὴν ἀποστολὴν αὐτῶν(,) τὰ πράγματα θὰ εἶχον σήμερον ἄλλως. Εἴθε δὲ ἡ ἀποστολὴ καὶ τούτων νὰ ἀναβοηθήσῃ τὴν ἀνενυμένην(sic)(,) ἵνα μὴ εἴπω ἀποσβεσθεῖσαν(,) ἐπανάστασιν τοῦ Ὀλύμπου· διότι καὶ τὸ τμῆμα Κορινθοῦ ὑπεστάγη, ὁ δὲ Ἀγ. Κίτρους μετὰ τοῦ Τζήκα καὶ τῶν ἄλλων ὁπλαρχηγῶν ἐτράπη εἰς τὰ ὄρη, ἄδηλον ποῦ διενυκτέρευσαν. Τὰ παθήματα ἀγνοοῦνται.

Ἐνισχύσατε δὲ καὶ τὴν ἐπανάστασιν τῆς Θεσσαλίας(,) διότι ὁ Τσόρ-

μοι ἐλεύθεροι ὧδε καὶ ἐν τῇ Μακεδονίᾳ διὰ διαδέσεως παίσας τὰς δυνάμεις τῶν ἐν Θεσσαλίαι καὶ Ἠπείρου.

Ἐξ ἧς ἦν τῶν ἐδεξαντῶν τὸ Δουπιώτου(,) ὁ ὀνομαζόμενος Ἀντώνιος Μεταξᾶς(,) ἐν Λαμίᾳ κληρούχος φυγόστρατος(,) ἄνευ ἀναίχμης προσῆλθεν εἰς τὸν Ἀσσάϊ Πασιᾶν μετὰ τὴν καταλῆψιν τοῦ Λιτοχώρου καὶ ἐδήλωσεν ὅτι καὶ Τοῦρκος γίνεται(,) διὰ νὰ τὸ χαριεδῆ ἡ ζωή. Ὁ Πασιᾶς ἀπήντησεν ὅτι ἀρκεῖ ὅτι ἐξέφρασε τοῦτο(,) ἀλλ' ὁ Ἰσλαμισμὸς δὲν εἶχεν ἀνάγκην αὐτοῦ. Ἐστάλη δ' ἐδῶ μετὰ τεσσάρων ἄλλων. Ἐδῶ δὲ ἀφέθη ἐλεύθερος καὶ ἴσως ἀνέλαβεν ὑπηρεσίαν κατασκόπου. Τοῦτο ἀναφέρω τὸ μὲν ὅπως στιγματισθῇ δεόντως ἡ διαγωγὴ τοῦ αὐτὴ δημοσίᾳ(,) ἐξαιρομένης τοὐναντίον τῆς ἀνδρείας τῶν ἑτέρων ἐδεξαντῶν Βασιλείων Σμυρνείων, τὸ δ' ὅπως καταβάλλεται προσοχὴ περὶ τὴν στρατολογίαν.

Σήμερον ἔρχεται ἐπιστ(,)φεύγων τὰς καταδιώξεις τῶν Τούρκων καὶ τῶν συμπολιτῶν του(,) ὁ ἐν Λιτοχώρῳ ἡμέτερος Δημήτριος Σωφρασάκης. Παρὰ τούτου θὰ μάθητε(,) ὁποῖα ἰδίᾳ ἐπιμαρτεῖ περὶ τοῦ κ. Δουπιώτου ἐν Λιτοχώρῳ.

Πρόδυτος

Κ. Κ. Βατικιώτης

κ.τ. Σήμερον ἀφίχθη πεζοδρόμος ἀπ' ἐν Ραπτσουνίου(,) ποιήσων μοι τὴν εἴδησιν(,) ὅτι οἱ ἐν Ἁγίοις Πάσι ἐπαναστάται οἱ φυλάσσοντες τὰ γυναικόπαιδα(,) περὶ τὰς ϟο(,) προσεβλήθησαν ὑπὸ δύο ταγμάτων Τουρκικοῦ στρατοῦ. Μετὰ δίωρον ἀντίστασιν ἐτράπησαν εἰς τὰ ὄρη, τὰ δὲ γυναικόπαιδα προσῆλθον καὶ μετηνέχθησαν εἰς τὰ χωρία των· ὅτι δὲ τὴν 17ην ἱσταμένου ὁ Τουρκικὸς στρατὸς προσέβαλε τοὺς ἀπὸ Σπερχειάδα συγκεντρωθέντας ἐπαναστάτας(,) περὶ τὰς Ηοο(,) ὧν οἱ πλεῖστοι χωρικοὶ καὶ ποιμένες· τῇ συμπλοκῇ ταύτῃ ἄδηλον τὸ ἀποτέλεσμα. Οἱ ἐπαναστάται ἐτράπησαν εἰς τὰ ὄρη. Τὰ χωρία ἐλεηλατήθησαν ὑπὸ τοῦ στρατοῦ καὶ τῶν Κιρκασίων· ὅτι οἱ Κιρκάσιοι καὶ Γκέγκαι διέπραξαν φόνους, ἀλλὰ τὰ καθέκαστα ἐλλείπουσιν.

Ἀντίχραφον

Ἐν Θεσσ/νίκῃ τῇ 22 Μαρτίου 1878

Πρὸς τὴν ἐν Ἀθήναις Ἐπιτροπὴν τῶν Μακεδόνων

Πλὴν τῶν μέτρων ὅσα ἀνήγγειλα διὰ προηγουμένης μου (,) ὅπως εἰδοποιήσωσιν οἱ ἄρχηγοι τῶν ἐπαναστατῶν περὶ τῆς ἐρχομένης ἐπιφορίας, ἔλαβον καὶ ἄλλα ἀπ' εὐθείας διὰ λιτοχωρινῶν φίλων ἐμπιστοσύνης. Πεποίθασι δέ (,) ὅτι θὰ χορηγηθῇ συνδρομὴ εἰς τὰ ἐπιφορικὰ σώματα κατὰ τὴν ἀπόβασιν.

Προχθὲς διεδόθη ἐνταῦθα ἐξ ἐπιβατῶν ἐλθόντων ἐν Καρίτσῃ ὅτι ἀπεβιβάσθη εἰς Χαλκιδικὴν σῶμα ἐθελοντῶν. Ἄλλ' ἕτερος ἀπεσταλμένος (,) ἐπανελθὼν χθὲς ἐξ Ἁγίου Θεοδώρου (,) μὲ πληροφορεῖ ὅτι οὐδὲν περὶ ἀποβάσεως τοιαύτης ἤκουσεν ἐκεῖ. Καὶ ἀπὸ τὰς τρεῖς προηγουμένας τῆς χθὲς νύκτας αἰσθημία περιποιλία ἐνεργεῖτο ἐντὸς τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου (,) διότι μὲν "Ῥόδος" καὶ τὸ "Σιαχπὲρ" ἠσχολοῦντο εἰς τὴν μεταφορὰν οἰκογενειῶν ἐν Λιτοχώρῳ, ὁ δὲ ἀτμοδρόμων "Ἀδριανούπολις" ἦτο ἠγκυροβολημένος ἐδῶ καὶ χθὲς τὴν πρωΐαν ἀπέπλευσε μετὰ δύο λόχων στρατοῦ (,) ὅπως ἀποβιβάσῃ εἰς Σκάλαν Κατερίνης, ἔχων διαταγὴν καὶ παραλάβῃ σήμερον ἐξ Ἁγίου Θεοδώρου οἰκογενείας καὶ νὰ τὰς μεταφέρῃ ἐνταῦθα.

Ἕτερα δὲ (,) ὁθωμανικὰ πλοῖα κατὰ τὰς πληροφορίας μου δὲν περιπολοῦν τόγε νῦν κατωτέρω.

Ὁ ἐν Σέρραις Κὸς πρόξενος μὲ εἰδοποιεῖ ὅτι κατὰ τὰς πληροφορίας τῶν δύο ὡρηνικῶν τουρκικῶν περιπολοῦσιν εἰς τὸν Στρυμονικὸν κόλπον. Ἴσως εἶνε αὐτὰ ἐκεῖνα (,) περὶ τῶν ὁποίων καὶ ἐγὼ ἀνήνεγκον ὅτι περιπολοῦσι τὴν Χαλκιδικὴν μέχρι τοῦ Ἁγίου Ὄρους, καὶ τὰ ὁποῖα ἀγνοῶ (,) ἐὰν οἱονδήποτε εὑρίσκονται ἐκεῖ, διότι πλοῖα ἐλθόντα ἐκεῖθεν μ' ἐβεβαίωσαν ὅτι οὐδαμοῦ ἀπήντησαν τοιαύτας περιπολίας οὔτε νύκτωρ οὔτε μεθ' ἡμέραν.

Κατὰ τὰς νεωτέρας εἰδήσεις (,) ἃς ἔχω ἐν Λιτοχώρῳ (,) ἀφιχθείσας χθὲς τὸ ἑσπέρας (,) τὸ ὑπὸ τὸν Δουπιώτην σῶμα καὶ ἄλλοι ἐπαναστάται (,) οἱ περὶ τοὺς χιλίους (,) εὑρίσκοντο ἐν τοῖς Περιόνιοις τοῦ Μπεχτᾶς (,) 2-3 ὥρας ἀπέχοντα τοῦ Λιτοχώρου, καὶ τὸ ὑπὸ τὸν Ἀποστολίδην ἀπόσπασμα εὑρί-

επεστο εἰς Ἅγιον Ἰωάννην(,) μίαν περίπου ὥραν ἀπὸ τοῦ Λιτοχώρου.
Λιτοχωρινοὶ δὲ περίοπτα τοῦ σώματος τοῦ Δουπιώτου εὑρίσκοντο μεταξὺ λεπτομαρυᾶς καὶ λιτοχώρου (,) ἐπισκοπούντες (sic) τὴν παραλίαν ἕτοιμοι νὰ δώσωσιν εἴδησιν καὶ συνδρομὴν εἰς τὴν ἀπόβασιν. Ὅτι ἡ πέραν τοῦ Ἁγίου Θεοδώρου παραλία εἶνε ἐλευθέρα τούρκων. Ἀλλ' ὅτι προτιμώτερον εἶνε ν' ἀποβιβασθῇ τὸ σῶμα μεταξὺ πλαταμῶνος καὶ ἐυβοηλῶν Πηνειοῦ.
Οἱ ἐλθόντες ἐν λιτοχώρου ἰδιωταί μας διηγοῦνται (,) ὅτι εἰς Ποζιάνην σῶμα ἰσχυρὸν ζητεῖ ἰδων καὶ ἄλλων τούρκων προσέβαλε τοὺς ἐπαναστάτας καὶ (,) ἐπειδὴ οἱ πλεῖστοι ἐθεωροῦντο τοῦ Δουπιώτου εὐρίσκοντο ἐν παρατάξει μέθυσι (,) ἡ ἐπίθεσις ἔδωσεν ἀφορμὴν εἰς αὐτοὺς ὀλεθρίαν (,) ἐὰν ὁ Παναγιώτης Καλόγηρος μετὰ τῶν 120 ἀπαδῶν του δὲν ἠγωνίζοντο μετ' ἀπαραμίλλου (sic) ἀνδρείας καὶ καρτερίας. Ἀλλ' οἱ ἐπαναστάται στρέφονται πυριτοβολῶν.

Προθυμότατος

Κ. Κ. Βατικιώτης

οἱ ἐν λιτοχώρου ἐλθόντες ἡμέτεροι μοὶ γνωστοποιοῦσιν ὅτι τὸ σύνθημα διὰ συγκεντρωμένων πυρῶν δὲν εἶνε κατάλληλον, διότι οἱ Τοῦρκοι γινώσκουσιν ἤδη τοῦτο καὶ (,) ἅμα τὰ περιπολοῦντα ἀτμόπλοια ἴδωσι πυρὰν ἢ πυρὰς (,) διευθύνονται εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο (,) ὑποκαμβάνοντες αὐτὰς ὡς σύνθημα. Ταῦτα εἰς γνῶσιν τῶν ὁρισόντων τὰ συνθήματα, ὅπως ἐξευρεθῇ ἄλλο καταλληλότερον.

Β.

Ἀντίγραφον

12

Ἐν Θεσσαλονίκῃ τῇ 29 Μαρτίου 1878

Πρὸς τὴν ἐν Ἀθήναις ἐπιτροπὴν τῶν Μακεδόνων

Τοσαῦτα ψεύδη μετέδωκαν ὑμῖν οἱ ἐκ Λιτοχώρου ἐλθόντες περὶ τοῦ σώματος τοῦ Δουμπιώτου καὶ μετὰ τοσαύτης θετικότητος ὑπεστήριξαν, ὅτι τὸ σῶμα τοῦτο εὑρίσκετο ἔτι ἐν Μπεντάϊ τοῦ Ὀλύμπου, ὥστε ζητῶν δὲν ἐλάμβανον τὴν ὑμετέραν ἐπιστολήν(,) ἐπιβεβαιοῦσαν τὴν εἴδησιν, ἣν ὁ Γ. Διοικητής μοὶ εἶχε μεταδώσει διὰ τοῦ διερμηνέως, ὅτι ὁ Δουμπιώτης ἐν Ποληάνῃ ἐτραύπη ἐν χάσια, ἔδεσαν ἐξουσιοδοτεῖ ἀποστέλλων ἀνθρώπους πρὸς ἀναζήτησιν αὐτοῦ ἐν Ὀλύμπῳ. Τέλος ἐπέστρεψαν τὰ πλοιάρια, ἅτινα εἶχον ἀποστείλει(,) ὅπως εἰδοποιήσωσιν τὰ ἐπαναστατικὰ σώματα, ὅτι κατασφαίνει ἐπικουρία. Ἔλαβον δὲ αὐτῶν τὴν ἔγκλειστον ἀπὸ 27 ἰσταμένου ἐπιστολὴν τοῦ Κου Ἀποστολίδου. Καθὰ δὲ μοὶ διηγεῖται ὁ ἀπεσταλμένος μου(,) ἡ θέσις τοῦ Ἀποστολίδου εἶναι λίαν ἐπισφαλής, διότι κινδυνεύει καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν ἐθελοντῶν.

Τὰ 70 λιρομετρικὰ προωρισμένας διὰ τὸν Δουμπιώτην(,) παρέλαβεν ὁ Ἀποστολίδης, ἀλλὰ δὲν ἐγνωστοποίησεν εἰς τοὺς ἐθελοντὰς, ἵνα μὴ τὸν φονεύσωσι(,) διὰ νὰ τὰ λάβωσιν ἐκεῖνοι. Ὁ ἄνθρωπός μου δὲ ἐστέρεξε δὶς τὸν κίνδυνον νὰ πυροβοληθῇ, διότι οἱ ἐθελονταὶ ἔμαθον, ὅτι εἶχε χρήματα. Τοῦρκοι κατέχουσι τὴν παραλίαν πᾶσαν ἐπισυναίψαντες τὸ τηλεγραφικὸν σύρμα μεταξὺ Λαρίσσης καὶ Κατερίνης.

Τὰ ὀλίγα ὅπλα καὶ πολεμοφόδια, ἅτινα ἀπέστειλα(,) ἐχρησιμώσαν πολὺ εἰς τὸν Ἀποστολίδην(,) περιμένοντα τοιαῦτα. Κατὰ τὰ λοιπὰ ἀναφέρομαι εἰς τὴν ἐπιστολὴν τοῦ κ. Ἀποστολίδου.

Περὶ τοῦ ὑπὸ τῶν Ζήμωνος καὶ Ἀθ. Κομοράβου (sic) ἀποσπάσματος οὐδεμίαν ἔχω ἄλλην πληροφορίαν ἢ ὅτι μετὰ τὴν μάχην τῶν Ἁγίων Πάντων ἐτράπησαν εἰς Καταφύγιον. Ὁ κ. Δημητριάδης θὰ σᾶς εἶπε προφορικῶς τὰ κατ' αὐτούς. Ἔντοτε σύδεμία εἴδησις.

Ὁ ἔφιππος, ὃν πρὸ 12 ἡμερῶν ἀπέστειλα πρὸς ἀναζήτησιν των δὲν ἐπανῆλθε καὶ ἀγνοῶ καὶ τοῦτον τὴν τύχην.

Προχθὲς καὶ πρὶν ἢ λάβω ἔτι τὴν ἐπιστολήν σας ἔπεμψα πέντε

λιτοχωρινούς ἐπιτηδείους, ὅπως ἀναζητήσωσι τὸ ἀποσπασμα τοῦτο καὶ τὸ σῶμα τοῦ Δουπιώτου.

Ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι καὶ τὸ σῶμα τοῦ Δουπιώτου ἦτο ἔτι ἐν ὄγμῃ καὶ ὅτι ἔμελλε ν' ἀποβιβασθῶσι νέαι ἐπικουρίαι ἐξωργάνωσα νέον σύστημα γραμματοκομιστῶν καὶ ταχυδρομικὰς ἀντιπομπὰς διὰ τῶν πέντε τούτων λιτοχωρινῶν ἐπὶ μισθῷ, ὅπερ νῦν ματαιοῦται.

Ἐπισυνάπτω ὧδε δύο ἐπιστολὰς ἐσφραγισμένας (,) μίαν διὰ τὸν Κ^ον Ν. Μαυρομιχαλάτον (sic) καὶ ἑτέραν διὰ τὸν Κ^ον Παπαβασιλείου (,) ἐκ τῆς προερχομένας ἐκ τοῦ ὑπὸ τὸν Ἀθ. Κουμουνδούρου καὶ ζήμιαν ἀποστράγματος, τὰς ὁποίας ἔχασον διὰ τοῦ Κ^ου Δημητριάδου.

Πρόθυμος

Κ. Κ. Βατικιώτης.

Ἀντίγραφον

Ἐν Θεσσαλονίκῃ τῇ 4 Ἀπριλίου 1878

Κύριε Πρόεδρε,

Τὴν 29 ἰσταμένου ἔγραψα ὑμῖν δύο ἐπιστολάς (,) ἐγκλείσας ἐν τῇ ἑτέρᾳ αὐτῶν ἐπιστολήν μου ὑπὸ ἐμπιστευτικὴν σφραγῖδα πρὸς τὴν ἐπιτροπὴν τῶν Μακεδόνων.

Χθὲς μετὰ μεσημβρίαν ἐντὸς φακέλλου τῆς ἐν Κων/πόλει Β. Πρεσβείας (,) ὃν ἔλαβον διὰ τοῦ χὰς τὴν περαίαν παρὰ πλοιάρχου ἐκ Κων/πόλεως Φρασινέλη, ἔλαβον τὴν ἀπὸ 1ης παρελθόντος μηνὸς ἐπιστολήν σας (,) δι' ἧς μοὶ ἀνήγγελλετο ἡ μεταστρεφὴ ἀποστολὴ ὅπλων καὶ πολεμοφοδίων εἰς τοὺς ἐν Ὀλύμπῳ διὰ τοῦ Βυζαντίου. Φαίνεται ὅτι ἡ ἐπιστολή σας αὕτη ἐστάλη κατὰ λάθος εἰς Κ/πολιν ἀντὶ νὰ σταλῇ ἐνταῦθα.

Ἐν Λιτοχώρῳ ἔλαβον τὴν ἐγκλειστον ἐπιστολὴν ὑπὸ χρονολογίαν 30ὴ μ. δι' ἧς εἰδοποιοῦμαι ὅτι ὁ κ. Δουμπιώτης, ὁ Ἅγιος Κίτρους καὶ οἱ λοιποὶ πάντες συνεκεντρώθησαν εἰς Δισκάτα καὶ ἦλθον εἰς συνεννόησιν καὶ μὲ τὸν Ζάκαν. Ὁ δὲ Ἀποστολίδης εὑρίσκεται κατὰ τὰς πληροφορίας τοῦ γραμματοκομιστοῦ εἰς Κανάλια μετὰ 50 περίπου ἀνδρῶν καὶ ὅτι ἠδυνήθη νὰ παραλάβῃ καὶ μεταφέρῃ εἰς ἀσφαλὲς μέρος πεντήκοντα περίπου φορτία πολεμοφοδίων ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ Βυζαντίου ἀποβιβασθέντων, ὅσα εἶχον προσφάσει οἱ ἐπαναστάται νὰ ἀποκρύψωσι τότε εἰς τὴν παραλίαν. Ἐπίσης ὁ Δῆμος Κοτσαίρας ἐξησφάλισε πολεμοφόδια τινα ἐμπροσθογεμῆ ὅπλων καὶ εὑρίσκεται μεταξὺ 20 ὁπάδων (sic) εἰς τὸ Παλάτι. Μὲ ἐπληροφόρησε δὲ ὁ γραμματοκομιστὴς ὅτι καὶ ἐν τῇ Μονῇ τοῦ Ἁγίου Διονυσίου ὑπάρχουσιν ἀκόμη ἐξησφαλισμένα ὀλίγα πολεμοφόδια.

Ἐν τῇ αὐτῇ ἐπιστολῇ βλέπετε (,) ὅτι ὁ Τουρκικὸς στρατὸς κατέχει τὰ ἐπικαιρότερα σημεῖα τοῦ Ὀλύμπου καὶ τὴν ἀπὸ Ἁγ. Θεοδώρων ἄχρι Πλαταμῶνος παραλίαν. Ἐξ ἄλλων δὲ ἰδιωτῶν μας Βλαχοποιμένων (,) ἐμπειροτάτων ἐλθόντων κατ' αὐτὰς (,) ἐπληροφορήθην ὅτι Τουρκικὸς στρατὸς εὑρίσκεται ὁμοίως εἰς τὸ στενὸν τοῦ Κολινδροῦ. Εἰς Κολινδρὸν κατέλαβε ἔχον ἀπόσπασμα ἐξ 150 ἀνδρῶν εἰς Λιτοχώρου. Εἰς Μελίνην ἕτερον κατ

ταγμα, ἔχον ἀποσπάσματα εἰς Παλατίτσαν, Κόμνοβαν καὶ Βόσσοβαν. Ἕτερον δ' ἡμίταγμα εἰς Κίτρος, ἔχον ἀποσπάσματα εἰς τὴν παραλίαν τοῦ Ἐχινδεροχωρίου. Ἐπίσης εὑρίσκεται ἓν τάγμα εἰς Καστερίνην, ἔχον ἀποσπάσματα εἰς Τόχοβαν καὶ εἰς τὴν Σκάλαν καὶ ἀλλαχοῦ. Εἰς τὸ Λιτόχωρον ἕτερον ἡμίταγμα καὶ εἰς τὴν παραλίαν ἀπὸ Ἁγίου Θεοδώρου ἄχρι Πλαταμῶνος ἕτερον ἀπόσπασμα. Εἰς τὸ τμῆμα Κολινδροῦ ὑπάρχουσι καὶ τινες ἵππεῖς, 150 περίπου. Ἐν Βεροίᾳ ὑπάρχει ἐπίσης πλὴν τῶν ἀτάκτων καὶ ἓν τάγμα τακτικοῦ στρατοῦ, ἔχον ἀποσπάσματα εἰς Νάουσαν καὶ εἰς Σημαχείβαδον. Ἐν γένει ὅμως οἱ ἀνωτέρω ἀριθμοὶ μοὶ φαίνονται ὑπερβολικοί.

Ἐσχάτως ἀπῆλθεν ἐσπευσμένως ἐντεῦθεν εἰς Σέρβια ἓν τάγμα σὺν πλήρει στρατοῦ καὶ τινες ἵππεῖς, ἴσως ἕνεκα τῆς πληροφορίας ὅτι οἱ ἐπαναστάται εἶχον συγκεντρωθῆ εἰς Δισκάτας (sic). Καταδέ τὴν ἐγκλεισθεῖσαν ἐπιστολὴν ἐκ Κοζάνης τοῦ κ. Ψυχέως ὑπὸ χρονολογίαν 30 Μαρτίου πρὸς τὸν αὐτὸν συνοπτὶ ἐστάλη ἐκ Βιτωλίων καὶ ἓν τάγμα μουσαφίρ. Δύο ξύλινοι ἀτμοδρόμωνες τουρκικοί, ἡ "Ἀδριανούπολις" καὶ ἕτερος ἀγνώστου ὀνόματος, περιπολοῦσιν ὁ μὲν πρῶτος ἀπὸ τῆς Σκάλας Κατερίνης ἄχρι τοῦ Ἀμφιλοχίου Δερματᾶ τῆς Ὄσσης, ὁ δ' ἕτερος ἀπὸ τῆς Καρύτσης ἄχρι Προμηθίου (sic) ἀντικρὺ τῆς Σκιάθου. Ἀμφότερα δ' ἐπεσκέφθησαν καὶ τὴν Καρύτσαν, ἄχρι τοῦδε ἀνύποπτον διαλεχθοῦσαν.

Ἐκ τῶν πληροφοριῶν, ἃς ἔχω ἐκ τοῦ ὀλύμπου καὶ ἐκ τῆς Βεροίας, οἱ μάτσοικοι φαίνονται κεῖν ἀποτεδαρμένοι (sic) ἀλλὰ συνάμα καὶ βεβαρυμένοι ἐκ τῶν τουρκικῶν καταστρέψεων καὶ, ἂν ἐπαναστατικὰ σώματα ἰσχυρὰ καὶ καλῶς συντεταγμένα καὶ διοικούμενα ἐμφανισθῶσι, πολλοὶ τῶν ματσοίκων θὰ συνενωθῶσι μετ' αὐτῶν. Πολλοὶ μάτσοικοι τῶν χωρίων Κόμνοβα, Βόσσοβα κ.λ.π. (τῶν γνωστῶν ὑπὸ τὸ ὄνομα Κεφαλοχώρια) ἐτράπησαν ἤδη εἰς τὸν ληστρικὸν βίον· μία δὲ συμμορία ἀριθμοῦντος σπουδαίως ἐκ Βλαχοποιμένων τῆς Βεροίας καὶ Νάουσαν ἐκ 40 περίπου, ἐνίοτε δὲ καὶ πλειόνων, περιφέρεται εἰς τὸ

Βέρμιον, καταδιώκουσα ἑτέραν ἰσχυρὰν ληστρικὴν συμμορίαν Τουρκοβλάχων. Πολλοὶ δὲ τῶν Βλαχοποιμένων τῆς Βερροίας (,) ὑποβλεπόμενοι ὑπὸ τῶν Τούρκων καὶ καταπιεζόμενοι (,) εἰσὶ διατεθειμένοι νὰ τραπῶσι καὶ αὐτοὶ εἰς τὸν ληστρικὸν βίον (,) ἐὰν αἱ ἐλπίδες (,) αἷς διατρέφουσι περὶ ἐκφανίσεως προσεχοῦς ἐπαναστατικοῦ σώματος (,) δὲν πραγματοποιηθῶσι. Ἕνεκα τῆς καθυστερήσεως τοῦ ἐξ Ἀθηνῶν ταχυδρομείου κατὰ τὴν ἑβδομάδα ταύτην (,) μὴ ἔχων νεωτέρας εἰδήσεις (,) δὲν ἀπεδοίρρυνα οὐδένα, αἰφνιδιάζων δὲ τοὺς πάντας νὰ ἐλπίζωσιν ἐπὶ τὴν προσεχῆ ἐπανόρθωσιν τῶν ἄχρι τοῦδε ἀτυχημάτων.

Σήμερον ἔλαβον τὴν ἐγκύκλιον ἐπιστολὴν τοῦ κ. Ἰωσὴφ Λιάτη ἐν Κοζάνῃ, ἧς τὴν ἀναίγνωσιν συνιστῶ. Τὸν κ. Δημητριάδην μόλις εἶδον στιγμάς τινας ἐπὶ ποδὸς ἐνταῦθα καὶ παρουσίᾳ ἄλλων (,) ὥστε δὲν ἠδυνατόν νὰ λαλήσω μετ' αὐτοῦ ἐν ἐκτάσει περὶ τῶν ἐν Σιατίστῃ καὶ οὗτος δ' ἐφάνη ὅτι ἀπέφυγε νὰ μοὶ ἐνδείξῃ (,) πῶς εἶχον τὰ πράγματα ἐν Σιατίστῃ. Περὶ δὲ τοῦ Ἐμμανουηλίδου ἔκαθον αἰφνης τὴν ἐπιοῦσαν τῆς ἀναχωρήσεώς του (,) ὅτι ἀνεχώρησε χωρὶς διόδου νὰ τὸν ἰδῶ. Πολὺ δὲ παράδοξον μοὶ φαίνεται ὅτι ἀφῆκεν εἰς τὴν Κοζάνην τὸν Ἰωσὴφ Λιάτην (,) στερούμενον τῶν μέσων νὰ πληρώσῃ ὅσα μέχρι τοῦδε ὤφειλε χάριν τῆς διατροφῆς του εἰς τὸν χαντζῆν, παρ' ᾧ διαμένει (,) καὶ τῶν τῆς ἐπανόδου του ἐνταῦθα.

Πιστεύω δὲ ὅτι ὁ κ. Δημητριάδης καὶ ὁ κ. Ἐμμανουηλίδης (,) εὑρισκόμενοι νῦν αὐτόθι (,) δὰ δώσωσι λόγον τῆς διαχειρίσεως τῶν 110 λιρῶν (,) αἷς ἔπεμψα τῷ κ. Δημητριάδῃ (,) καὶ τῶν 90 περίπου δυὰδων πυρίτιδος, ἃς ἔπεμψα εἰς τὸ μέρος, ὅπερ οὗτος διηύθυνε.

Παρακαλῶ ν' ἀνακοινώσητε τὸ περιεχόμενον τῆς παρούσης μου εἰς τὴν αὐτοῦ ἐπιτροπὴν τῶν Μακεδόνων (,) διότι δὲν μοὶ εἶναι δυνατὸν σήμερον νὰ γράψω καὶ πρὸς αὐτὴν ἰδιαιτέρως.

Πρόθυμος

Κ. Βατικιώτης.

Πρὸς τὸν Κύριον
Κον Π. Καλλιγᾶν
Πρόεδρον τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Ἐθνικῆς Ἀκόνης.

Ἀντίγραφον

Ἐν Θεσσαλονίκῃ τῇ 5 Ἀπριλίου 1878

Πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν τῶν Μακεδόνων

Εἰς Ἀθήνας.

Χθὲς ἔγραψα εἰς τὸν κ. Καλλιγᾶν, παρακαλῶν αὐτὸν ν' ἀνακοινώσῃ καὶ εἰς ὑμᾶς τὴν ἐπιστολήν μου καὶ τρεῖς εἰς αὐτὴν ἐπισυναφθείσας ἐπιστολάς. Πρὸ ὀλίγου ἔλαβον διὰ θαλάσσης τὰς ἐγκειστους δύο ἐπιστολάς, μίαν τοῦ Ἀποστολίδου ἐξ Ἁγίου Πανδελέμωνος τῆς Κρανιᾶς τὸ ὄλυμπον ὑπὸ χρονολογίαν 1 ἱσταμένου καὶ ἑτέραν τοῦ κ. Εὐαγγέλου Κορομβάγκου, προέδρου τῆς προσ. Κυβερνήσεως, ἐκ Κονταικοῦ τῶν Χασίων ὑπὸ χρονολογίαν 25 Μαρτίου.

Διὰ τῆς πρώτης ὁ κ. Ἀποστολίδης, μὴ λαβὼν τὰς ἐπιστολάς, αἳ τῷ ἀπέστειλα προηγουμένως, φαίνεται ἀναμένων εἰσέτι τὸ ἀτμόπλοιον τὸ μέλλον ν' ἀποβιβάσῃ εἰς τὴν παραλίαν τοῦ ὀλύμπου ἐπιμάχους καὶ πολεμοφόδια. Ἀπεχθίσθη δὲ περὶ τούτου ἀναμένει μόνον τὴν ἀπάντησίν μου (ἣν ἐπίσης δὲν ἔλαβεν) περὶ τῶν ζητουμένων τοῦ Δουμπιώτου καὶ εἰδήσεις νεωτέρας περὶ τοῦ Δουμπιώτου, ὅπως ἀναχωρήσῃ ἐκεῖθεν, διότι περιστοιχιζόμενος παντοχόθεν ὑπὸ τουρκικοῦ στρατοῦ καὶ μὴ ἔχων ἐμπιστοσύνην εἰς τοὺς ὁπαδούς του οὔτε εἰς τοὺς χωρικούς, οἵτινες τὸν ἀποκρύπτουσι καὶ τὸν τροφοδοτοῦσιν, εἶνε ἀναίσχυντον ὁπωσδήποτε νὰ ἀπομακρυνθῇ ἐκεῖθεν.

Διὰ δὲ τῆς δευτέρας ὁ κ. Κορομβάγκος μὲ εἰδοποιεῖ, ὅτι τὸ ὑπὸ τὸν Δουμπιώτην σῶμα συνεκεντρώθη εἰς Κονταικὰ (sic) τῶν Χασίων καὶ ἐπρόκειτο ἐντὸς τῆς προσεχοῦς ἑβδομάδος νὰ καταφθάσῃ εἰς τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν τοῦ Ὀλύμπου, κάτωθι τοῦ Λιτοχώρου, ἔνθα δ' ἀναμένει ἰσχυρὸν σῶμα καὶ πολεμοφόδια, ζητεῖ δὲ καὶ ἐγὼ νὰ ἐνεργήσω τὰ δέοντα περὶ τούτου δραστηρίως.

Μὴ ἀφιχθέντος τὴν ἑβδομάδα ταύτην Ταχυδρομείου ἐξ Ἀθηνῶν καὶ κατὰ συνέπειαν στερούμενος νεωτέρων εἰδήσεων, ἀγνοῶ καὶ ἐγὼ τί νὰ ἀπαντήσω εἰς τὸν κ. Ἀποστολίδην καὶ εἰς τὸν κ. Κορομβάγκον. Φαίνεται δὲ ὅτι ἡ ἐπιστολὴ τοῦ κ. Κορομβάγκου ἐγράφετο, ὅτε ἀκόμη ἠγνόουν περὶ τῶν κ. Δουμπιώτην, ὅτι ἡ ἀπόπειρα πρὸς ἀπόβασιν ἐπιμάχων εἰς τὴν παραλίαν τοῦ Ὀλύμπου ἀπέτυχεν καὶ ὅτι τὰ ἐπιμάχια σώματα,

ἄτινα ἐπρόκειτο ν' ἀποβιβασθῶσι διὰ θαλάσσης (,) ἀπεφασίσθη νὰ σταλῶσι καὶ ἐστάλησαν (,) καθ' ἃ μοὶ ἐγράψατε (,) διὰ ξηρᾶς εἰς ἐνίσχυσιν αὐτῶν. Ὑμεῖς ὑποθέτω ὅτι ἔχετε νεωτέρας εἰδήσεις διὰ Θεσσαλίας. Ἀλλ' ἂν τυχὸν δὲν ἔχητε εἰδήσεις καὶ ὁ Δουμπιώτης πραγματικῶς διακινδύνῃ εἰς τὴν παραλίαν τοῦ Λιτοχώρου ἀναμένων ἐπικούρους καὶ πολεμοφόδια (,) καθὼς γράφει ὁ κ. Κορομβάγκος (,) εἶνε ἀνάγκη νὰ συμφθῆτε (,) ἐὰν ἦναι (sic) δυνατὸν νὰ τοῖς σταλῶσιν αἱ ἐπικουρίαι αὗται. Τὸ ἐπ' ἐμοὶ προσέγραψα ἤδη τὴν παλαιὰν στάσιν τῶν πραγμάτων ἐν ὀλύμπῳ. Ἡ παραλία ἀπὸ τοῦ Ἁγ. Θεοδώρου ἄχρι Πλαταμῶνος κατέχεται ὑπὸ τουρκικῶν ἀποσπασμάτων. Ἔφιπποι δὲ περιπολίαι (,) ἀλλὰ μικραί (,) ἐπιτηροῦσι τὴν ἀπὸ Πλαταμῶνος ἄχρι Τζαγιαζί (sic) παραλίαν. Εἰς τὸ Λιτόχωρον ἑδρεύουσι 300-400 στρατιῶται. Δύο ζύλινοι ἀτμοδρόμονες (sic) περιπολοῦσιν ἀπὸ Κατερίνης ἄχρι τοῦ ἀμπωτηρίου Δερματᾶ τῆς ὁδοῦ καὶ ἀπὸ Μεσολιθαρίου (sic) τοῦ πλησίον ἄχρι Κερύτης. Ἀγνοῶ (,) ἂν ὑπάρχουν καὶ ἄλλα πλοῖα περιπολοῦντα. Τὰ ἐπικαιρότερα σημεῖα τοῦ ὀλύμπου κατέχονται ὑπὸ τουρκικῶν στρατευμάτων. Τούτων οὕτως ἐχόντων (,) πρέπει νὰ ἦναι βέβαιον ὅτι τὸ ὑπὸ τὸν Δουμπιώτην σῶμα εὑρίσκεται εἰς τὰς ἀνατολικὰς ὑπωρείας τοῦ ὀλύμπου πλησίον τοῦ Λιτοχώρου (,) ὅπως γίνῃ νέα ἀπόπειρα ἀποβάσεως ἰσχυροῦ σώματος ἐδεσμευτῶν μετὰ πολεμοφοδίων δι' ὅπερ ἔσκεπται. Ἐὰν δὲ ἐπιτύχῃ ἡ ἀπόπειρα αὕτη καὶ ἐνισχυθῇ τὸ σῶμα τοῦ Δουμπιώτου ἐφοδιασθῇ διὰ πολεμοφοδίων (,) εἶνε δυνατὸν νὰ διατηρηθῇ ἐν τῷ ὀλύμπῳ καὶ ν' ἀμύνηται ἐναντίον τῶν πολυαριθμων τουρκικῶν ἀποσπασμάτων καὶ νὰ φέρῃ σπουδαίαν ἀντιπερισπασμὸν εἰς τὸν καταπολεμοῦντα τὴν Θεσσαλίαν τουρκικὸν στρατόν. Ἀλλὰ πλὴν τῆς ἐπιστολῆς, ἣν πέμπω ὑμῖν (,) οὐδεμίαν ἔχω ἄλλην πληροφορίαν ὅτι τὸ σῶμα τοῦ Δουμπιώτου ἔφθασεν εἰς τὰς ἀνατολικὰς ὑπωρείας τοῦ ὀλύμπου. Ἐὰν ὅμως παρ' ὑμῖν κριθῇ ἀναγκαία καὶ δυνατὴ ἡ ἀποστολὴ ἐπικουρικοῦ σώματος καὶ πολεμοφοδίων διὰ θαλάσσης εἰς τὴν παραλίαν τοῦ ὀλύμπου ἀπὸ Πλαταμῶνος μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Πηνειοῦ (,) τότε ἀνάγκη νὰ προειδοποιηθῶ τηλεγραφικῶς (,) ὅπως προσπαθήσω νὰ εἰδοποιήσω τὸν κ. Δουμπιώτην (,) εἴτε διὰ

τοῦ κ. Ἀποστολίδου εἴτε ἀπ' εὐθείας (,) ὥστε νὰ πλησιάσῃ εἰς τὰ παράλια τῶν Λιτοχώρου (,) ἀναμένων τὴν ἐπιστροφήν.

Πρόδρομος
Κ. Κ. Βατικιώτης.

Ἀντίγραφον

Ἐν Θεσσαλονίκῃ τῇ 8 Ἀπριλ. 1878

Ἀξιότιμε Κύριε Σταγειρίτα

Εὐχαρίστως ἔλαβον τὴν ἀπὸ 3 ἱσταμένου ἐπιστολήν σας καὶ ἔγνων τὰ ἐν αὐτῇ. Ὁ πολίστης τῆς ἐπιστολῆς σας δὲν ἦλθεν ὁ ἴδιος νὰ λάβῃ τὴν ἀπάντησιν, ἀλλ' ἄλλος ἀντ αὐτοῦ (,) ὁ πολιστὴς τῆς παρούσης. Κατὰ σημερινὰς πληροφορίας ἀπόσπασμα τῶν ὑπὸ τὸν Δουπιώτην σωμάτος εἶχε ἀναφανῆ τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα εἰς Νεβέρον, ἀλλ οἱ πάντοτε τὸ παρεμάχεσαν ν ἀποκαρυνθῇ (,) ἵνα μὴ ἐνοχοποιηθῇ (sic). Ὁ ἀποστολίδης ἐρίσκετο εἰς Κανάλια. Ἄλλο ἀπόσπασμα τοῦ Δουπιώτου εἰς Σπαρμὸ, ἕνα μὴ ὁ πανάγιώτης ἄλλοι εἰς παλάτι. Φαίνεται δὲ ὅτι ἔχουσι σκοπὸν νὰ ἐπανέλθωσι εἰς τὰ μέρη ταῦτα (,) ἐὰν λάβωσι τὰς ἀναμενομένας ἐπικουρίας, ἢ ὅτι ἦλθον ἐπὶ τὴν ἐλπίδι ὅτι αἱ ἐπικουρίαι ἔμελλον νὰ φθάσωσι διὰ θαλάσσης.

Καλὸν θεωρῶ νὰ μὴ ἐνεργήσητε καμμίαν ἀποστολήν (,) ἐὰν δὲν ἔχητε δεδομένας εἰδήσεις (,) ὅτι τὰ ἀποσπάσματα εὑρίσκονται ἕτοιμα νὰ παραλάβωσι τὰς ἀποστολὰς καὶ ἰδίως ἀνεν εἰδικῆς ἐπιστολῆς τοῦ Δουπιώτου καὶ τοῦ Ἀποστολίδου, διότι φοβοῦμαι ὅτι τ' ἀποστελλόμενα χάνονται.

Ἐὰν εὕρητε καταλλήλων εὐκαιρίαν διὰ ἀποστολάς, εἰδοποιήσατέ με (,) διότι ἐνδεχομένως νὰ σᾶς δώσω καὶ ἐγὼ μικρὰν (sic) τινα παραγγελίαν δι' ἐνταῦθα.

Πρόθυμος

Κ. Κ. Βατικιώτης

ΙΓ΄

Ἐπιστολές
Ἰω. Παπαδιαμάντη

Ἀντίγραφα

Ἐγγράφων Πρωξένου Παπαδιαμάντη
(διὰ τὸ ἀρχεῖον)

καὶ πεντάτυπα εὑρίσκονται
εἰς Φάκελ. Β΄, ὑποφάκελ. 10 – ἀριθ. 11

Ἀντίγραφον

Ἐν Λαρίσῃ τὴν 8 Μαρτίου

Φίλτατε

Ἐν Θεσσαλίᾳ ἡ ἐπανάστασις ἐμπάζει καὶ προοδεύει καθ' ὅλα τὰ διαμερίσματα ἐκτὸς μόνον εἰς τὰ μέρη τοῦ Ὀλύμπου, ὅπου ἔλαβον χώραν θλιβερὰ συμβάντα, ἅτινα βεβαίως γνωρίζεις. Ἡ Ραψάνη καὶ ἡ Κατερινὰ ἔχουν τὴν αὐτὴν τύχην τοῦ Λιτοχωρίου.

Ὡς μὲ πληροφορεῖσαι ἐκ τοῦ Κοσμινοπόλου ὁ Δουμπιώτης καὶ Ζαχίλας, εἰς Λιτόχωρον μέγας ἀριθμὸς ὅπλων καὶ πολεμοφοδίων περιέπεσεν εἰς χεῖρας τῶν Τούρκων. Ἐξ ὀλύμπου μοὶ ἐστάλη σήμερον ἡ ἐσώκλειστος, ἣν καὶ παραγγείλαν τοῦ ἀποστέλλοντος σοῖ ἀποστέλλω.

Ἐν τούτοις μὲ ὅλα τὰ δεινοπαθήματα τὸ φρόνημα τῶν παιδίων τοῦ Ὀλύμπου ὑπάρχει ἀκμαῖον καὶ ἂν ἐξ ἐλλάδος καταβληθῇ μετὰ περισκέψεως δραστηρία ἐνέργεια, εἶμαι χίλιων πεπεισμένος ὅτι καὶ ἐν Ὀλύμπῳ ταχέως θὰ ἀνθίσῃ ἡ ἐπανάστασις. Πρὸς τοῦτο χρειάζεται ταχεῖα ἀποστολὴ ἰσχυρῶν σωμάτων καὶ ὅπλων.

Σὲ ἀσπάζομαι

Παλαμήδης

Γράφω σήμερον πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον, ὅπως ἐνεργηθῇ, εἰ δυνατόν, ἡ ἀποστολὴ πλοίων πρὸς διάσωσιν τῶν εἰς τὰ ὄρη καταφυγόντων γυναικοπαίδων.

Π.

Ἀνυπόγραφος

Β. Ἑλληνικῶν Προξενείων

Ἐν Λαρίσσῃ

Ἀριθ. ἐκ. πρωτ. 22

Ἐν Λαρίσσῃ τὴν 29 Μαρτίου 1878

Πρὸς

τὴν Μακεδονικὴν ἐπιτροπήν

Σπεύδω ν' ἀναγγείλω τὴν παραλαβὴν τῆς 18 τρέχοντος φιλτάτης ἐπιστολῆς τῆς Μακεδονικῆς ἐπιτροπῆς, ὡς καὶ τὴν ἀπὸ 22 ἑτέραν τοῦ Κυρίου Παππαγιάννη, ἃς ἀμφοτέρας ἔλαβον διὰ τοῦ τελευταίου Γαλλικοῦ ἀτμοπλοίου.

Πρὸ ἡμερῶν διὰ τοῦ ταχυδρομείου, ὡς καὶ ἐσχάτως πέρσι (sic) τῷ Κυρίῳ Νομάρχῃ Φθιώτιδος, ἀπέστειλα πρὸς τὴν Μακεδονικὴν ἐπιτροπὴν ἐπιστολὴν στάλεῖσαν καὶ παρὰ τοῦ ὁπλαρχηγοῦ Κ. Δουμπιώτη, ἐξ ἧς βεβαίως ἡ Μακεδονικὴ ἐπιτροπὴ ἐπληροφορήθη τὰ περὶ τῶν ἐν Ὀλύμπῳ ἐπαναστάσεων καὶ τὰ αἴτια, ἕνεκεν τῶν ὁποίων οἱ ὁπλαρχηγοὶ τοῦ Ὀλύμπου ἠναγκάσθησαν νὰ ἐγκαταλείψωσι τὸν Ὄλυμπον καὶ παλιννοστήσωσιν εἰς Χάσιαν.

Ἀπὸ τῶν τελευταίων ἐπιστολῶν τῆς 15 λ. μηνός, ἃς ἔλαβον ἐν Βερδικούσσῃ παρὰ τῶν Ὁπλαρχηγῶν Δουμπιώτη καὶ Σαχίνη(,) οὐδεμίαν ἄλλην νεωτέραν εἴδησιν ἔλαβον παρ' αὐτῶν καὶ ἀγνοῶ πῶς μυρίως ἐπληροφορήθησαν.

Ἐν τούτοις ἐκ πληροφοριῶν(,) ἃς ἔλαβον παρὰ χωρικῶν τὸ παρελθὸν Σάββατον(,) εἶμαι βέβαιος ὅτι οὗτοι εὑρίσκονται εἰς χωρίον Σφόλια(,) ἔπεμψα δὲ ἀμέσως αὐτοῖς δι' ἐπιτηδείου πεζοῦ ἀντίγραφα τῶν πρὸς ἐκεῖ ἐπιστολῶν τοῦ μυρίου Νομάρχου Φθιώτιδος, ὡς καὶ ἀντίγραφον τοῦ πρὸς τὸν Κύριον Νομάρχην τηλεγραφήματος τῆς Μακεδονικῆς ἐπιτροπῆς, καθὼς καὶ τὴν πρὸς τὸν κ. Δουμπιώτην ἐπιστολὴν τοῦ κ. Παππαγιάννη, ὅπως γνωρίσωσιν τὰ ἐνεργηθέντα καὶ συμμορφωθῶσι πρὸς ταῦτα. Ἀγνοῶ(,) ἂν αἱ ἐπιστολαί μου ἔφθασαν εἰς χεῖρας (sic) των(,) καθόσον οἱ πεζοὶ εἰσέτι δὲν ἐπανῆλθον. Χθὲς ἔλαβον καὶ τὴν ἑξῆς πληροφορίαν: Ὁ ἐπίσκοπος Νίτρους, ἡγούμενος τετρακοσίων ὁπλιτῶν μετὰ πολλὰς ἐπιτυχεῖς συμπλοκὰς περὶ τὸν Βέρροιαν, μὴ δυνηθεὶς ν' ἀντιστῇ ἀπέναντι τῆς μεγάλης ἀριθμητικῆς ὑπεροχῆς τῶν Τούρκων, ἠναγκάσθη νὰ ἐγκαταλείψῃ τὰ κέρη

ἐκεῖνα καὶ κατευθυνθῇ εἰς Βεχβενὰν εἶτα δὲ εἰς Γλίμποβον ἐκφεύγῃ τὴν πρὸς τὰ χάσια (,) ὅπως ἐνωθῇ μετὰ τῶν λοιπῶν ἐκεῖ ὁπλαρχηγῶν τοῦ Ὀλύμπου. Οἱ τοῦρκοι μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν ἐπισκόπων ἐκτυλάτησαν τὰ παρὰ τὴν Βέρροιαν χωρία καὶ κατέσφαξαν μίαν ἀριθμὸν γυναικοπαίδων, ἅτινα εἶχον συγκεντρωθῇ ἐντῷ τσιφλικίῳ Παλαζίτσας. Πρὸ ἡμερῶν ἐπίσης ἐπληροφορήθην ὅτι κελαϊδιλῶν χωρίων Πόρτας καὶ Ἀβαρνίτσα ἀνεφάνη ὁ ὁπλαρχηγὸς Μ. Ἀποστολίδης ἐπικεφαλῆς 300 ὁπλιτῶν. οὗτος ἀπετέλει μέρος τοῦ σώματος τοῦ Δουμπιώτη καὶ εἶχε μείνει ἐν Ὀλύμπῳ μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν λοιπῶν, ἡγούμενος μόνον πεντήκοντα ἀνδρῶν. φαίνεται δὲ ὅτι μετὰ τοῦ σώματος τούτου ἠνώθησαν (sic) καὶ οἱ 250 ἄνδρες (,) οἵτινες, ὡς λέγεται, πρὸ ἡμερῶν εἶχον ἀποβιβασθῇ εἰς τὴν παραλίαν τοῦ Ὀλύμπου.

Σήμερον ἐν Ραψάνῃ ἔλαβον τὴν πληροφορίαν ὅτι εἰς τὴν παραλίαν τοῦ Παντελεήμονος ἀπεβιβάσθη ὑπό τὸν Ἰωάννην Ὀλύμπιον σῶμα, ἀγνοῶ ὅμως καὶ πόσον ἡ εἴδησις αὕτη εἶναι ἀληθής. Ἓν ἐκ τῶν συντελεστικῶν μέτρων πρὸς ἀναφωπύρησιν τῆς ἐν Ὀλύμπῳ ἐπαναστάσεως ἐκτὸς τῆς ἀποστολῆς ἐπιμοιρίων καὶ πολεμοφοδίων θεωρῶ τὴν ἀποστολὴν πλοίου πρὸς παραλαβὴν τῶν γυναικοπαίδων. Εἶναι δὲ ἐπάναγκες (,) ὅπως περὶ τούτων ἐνεργηθῶσι τὰ δέοντα. Δὲν θέλω λείψει νὰ γνωστοποιῶ τῇ ἐπιτροπῇ ὅσας λαμβάνω ἐξ Ὀλύμπου πληροφορίας δὲν εἶναι δυνατὸν ὅμως νὰ ἔχω τοιαύτας συνεχῶς, διότι ἡ μεταξὺ Λαρίσης καὶ τῶν μερῶν ἐκείνων συγκοινωνία καὶ δύσκολος καὶ λίαν ἐπικίνδυνος κατέστη.

Παρακαλῶ τὴν ἐπιτροπὴν νὰ δεχθῇ τὴν διαβεβαίωσιν τῆς πρὸς αὐτὴν ἐξαιρέτου ὑποκλίσεώς μου.

Ὁ Πρόξενος
Παλαμήδης

Ἀντίχρασον

Προξενεῖον τῆς Ἑλλάδος
Ἐν Λαρίσσῃ
ἀριθ. ἐμπ. πρωτ. 26

Ἐν Λαρίσσῃ τὴν 5 Ἀπριλίου 1878

Πρὸς
τὰ ἔντιμα μέλη τῆς Μακεδονικῆς Ἐπιτροπῆς

Χθὲς ἔλαβον παρὰ τοῦ ὑπάρχηγοῦ Δουμπιώτη τὴν ἐσώκλειστον ἐνάντι γράφῳ ἐπιστολήν, ἧς τὸ περιεχόμενον ἔσπευσα ν' ἀνακοινώσω τῷ Κ. Νομάρχῃ Φθιώτιδος (,) ὅπως ἐνεργήσῃ τὰ δέοντα πρὸς ἀποστολὴν ἐπιμονρίων καὶ ὅπλων (,) καθ' ὃν τρόπον ὑποδεικνύει ὁ κύριος Δουμπιώτης ἐν τῇ ἐπιστολῇ αὐτοῦ. Πρέπει ὅθεν ὁ κ. Ἰωάννης Ὀλύμπιος, ὃστινος ἐν τῇ παραλίᾳ τοῦ Ὀλύμπου ἀποβίβασις ἦτο ψευδής, καὶ ὅστις (,) ὡς πληροφορούμεθα, ἐνρίσκεται ἐν Γούρᾳ (,) νὰ μεταβῇ τάχιστα εἰς τὰ ὑποδεικνυόμενα μέρη καὶ ἐνεργήσῃ συμφώνως πρὸς τὸ περιεχόμενον τῆς ἐπιστολῆς τοῦ κ. Δουμπιώτη.

Δέξασθε τὴν διαβεβαίωσιν τῆς ἐξαιρέτου πρὸς ὑμᾶς ὑποληψεώς μου.

Ὁ Πρόξενος
Παλαμήδης

Τηλεγραφικῶς ἀνηγγέλθη ἐξ Ἀλμυροῦ (sic) ἐν τῇ ἐνταῦθα Διοικήσει ὅτι συμπλοκὴ ἔλαβε χώραν ἐν Γούρᾳ μεταξὺ ἐπαναστατικοῦ σώματος, ὅπερ ὑποτίθεται ὅτι εἶναι τὸ ὑπὸ τὸν Ἰωάννην Ὀλύμπιον, καὶ τακτικοῦ στρατοῦ, ὧν τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι εἰσέτι ἄγνωστον. Ἐπίσης διεδόθη σήμερον ὅτι ἑτέρα συμπλοκὴ ἐγένετο εἰς τὰ σύνορα τῶν Χασίων καὶ Γρεβενῶν μεταξὺ ἐπαναστατικοῦ σώματος καὶ 1500 ἀτάκτων ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Γρεβενιώτου ὁθωμανοῦ Ἀχμέτ ἀγα (,) ὅστις ἀπέθανε ὑπὲρ τῶν ἐπαναστατῶν. Ποῖον εἶναι μυρίως τὸ συμπλακὲν ἐπαναστατικὸν σῶμα εἶναι ἄγνωστον. Ὑποθέτω δὲ ὅτι τοῦτο εἶναι μᾶλλον τὸ τοῦ ἐπισκόπου Κίτρους (,) ὅστις ἐνρίσκετο πρὸς τὰ μέρη ἐκεῖνα.

Ὁ Πρόξενος
Παλαμήδης

4

Ἀντίγραφον

Προξενεῖον τῆς Ἑλλάδος

ἐν Λαρίσσῃ

Ἀριθ. 27.

Ἐν Λαρίσσῃ τὴν 8 Ἀπριλίου 1878

Πρὸς

τὰ ἔντιμα μέλη τῆς Μακεδονικῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἐλαβον χθὲς τὰς δύο πρὸς τὸν Κύριον Δομπιώτην ἐπιστολάς(,) ἃς σήμερον πέμπω αὐτῷ, γνωστοποιῶν συναμα ὅτι(,) μαθ' ἃ ὁ Κύριος Νομάρχης Φθιώτιδος μοὶ ἀνήγγειλε, τὸ ὑπὸ τὸν Ἰωάννην Ὀλύμπιον καὶ Γεωργιάδη σῶμα μεταβαίνεται τὰχέως εἰς τὴν Μονὴν Βιτωμοῦ μεταξὺ τῶν ἀναγκαίων πολεμοφοδίων καὶ ὅτι πρέπει νὰ λάβῃ τὰ ἀναγκαῖα μέτρα(,) ὅπως εὐκολύνῃ τὴν διάβασιν αὐτῶν.

Ἐν τούτοις οὐδὲ ἐπὶ στιγμὴν πρέπει ν' ἀναβληθῇ σχέσιν ἡ μεταβασις τοῦ Ὀλυμπιώτου, ἀλλ' ἀναγκη μεγίστη(,) ὅπως ἀμέσως ἀποσταλῇ εἰς τὴν Μονὴν Βιτωμοῦ καὶ παραδοθῇ ὅσον τάχιστα τὸν μεταξὺ τῶν ἐν Χασίοις ὁπλαρχηγῶν τοῦ Ὀλύμπου ἕνωσίν των, καθόσον οὗτοι, ἕνεκα τῆς ἐλλείψεως πολεμοφοδίων, δύνανται νὰ περιέλθωσιν εἰς μέγαν κίνδυνον, διότι οἱ Τοῦρκοι προτίθενται νὰ τοὺς προσβάλωσι διὰ μεγάλων δυνάμεων.

Ἀποστέλλω ἐσωκλείστως ἐπιστολὰς(,) ἃς ἔλαβον χθὲς παρὰ τοῦ Κυρ. Δομπιώτου εἰς αὐτὸν ἔπεμψα σήμερον κατ' αἴτησιν τον τεσσαράκοντα ζεύγη τσαρουχίων· μεθ' ἃ δύω δὲ ἡμέρας θέλω πέμψει ἕτερα ἑξήκοντα ὡς καὶ πανίον.

Δέξασθε τὴν διαβεβαίωσιν τῆς ἐξαιρέτου πρὸς ὑμᾶς ὑποληψεώς μου.

Ὁ Πρόξενος

Παπαμιχάλης

ταύτην τὴν στιγμὴν πληροφοροῦμαι ὅτι ἐν Διοικάτῳ μάχη συμπλέκεται(,) προσβληθέντων τῶν ἐνταῦθα ἐπαναστατῶν παρὰ τοῦ στρατοῦ τοῦ Ἀσὰφ Πασσᾶ· εἶθε ἡ τύχη νὰ τοὺς βοηθήσῃ(,) διότι φοβοῦμαι(,) μὴ καὶ ἐπιπονωτέρα φθάσωσιν ἀρωγή.

Ὁ Ἴδιος

Παπ.

ΤΔ΄

Ἐπιστολὴ
πρὸς τὸν Στέφ. Δραγούμη
κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐπαναστάσεως

(διὰ τὸ ἀρχεῖον)

Ἀντίγραφον

Κυριακῇ

Φίλτατέ μοι

Ἀνέγνων μετὰ προσοχῆς τὸν ἐν Σέρραις διδάσκαλον τοῦ Συλλόγου Κ. Ἰωάννην Καλοστύπην (,) μοχθήσαντα πολὺ ὑπὲρ τῆς ἱερᾶς ἰδέας καὶ ἐλθόντα κἀκεῖ ἐνεῖδεν.

Ὁ υἱός

Ν. Δαμασκηνός.

Ἀντίγραφον

Ἀταλάντη τῇ 9 Μαρτίου 1878

Κύριε Δραγούμη!

Ἂν καὶ πατριῶται (,) δὲν τύχησα νὰ Σᾶς γνωρίσω προσωπικῶς. Γνωρίζων ὅμως ὅτι τὴν ὑμετέραν ἐνεργείαν ἐχορηγήθη εἰς τὸν Νικόλαον Βλαχάβαν ἔμκυκλος ἀπουσίας ἄδεια ἀπὸ τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐσωτερικῶν καὶ μετέβη εἰς Ὄλυμπον μεταξὺ τῶν ἄλλων πατριωτῶν μας καὶ ἐπειδὴ αὐτὴ πλησιάζει νὰ λήξῃ, διὰ ταῦτα Σᾶς παρακαλῶ νὰ ἀφῆτε τὴν καλοσύνην (sic) νὰ μεταβῆτε εἰς τὸ ὑπουργεῖον καὶ ὑποστηρίξητε τὴν νέαν αἴτησίν του (,) ὑποβληθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ ἐνταῦθα τηλεγραφείου προχθὲς τὴν δευτέραν (sic), ὅπως τῷ παραδῇ αὐτὴν ἐπὶ ἕνα τοὐλάχιστον μῆνα. Δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι θὰ πράξητε μετὰ προθυμίας τὸ πατριωτικὸν τοῦτο καθῆκον. Ἄλλως θὰ εὐεργετήσητε καὶ πολυμελεστάτην οἰκογένειαν (,) ἥτις οὐδένα ἄλλον πόρον ζωῆς ἔχει. Μάθετε πρὸς τούτοις (,) ὅτι ὁ ἰσχὺν βουλευτὴν μας παροτρύνει ἐργάζεται δραστηρίως διὰ τὴν ἀντικατάστασίν του καὶ πολὺ πιθανὸν νὰ τὴν ἐπιτύχῃ (,) διότι εὐνοεῖται πολὺ ἀπὸ τὸν κ. Κωμουνδοῦρον (,) ὅστις τὰ πάντα θυσιάζει διὰ τοὺς φίλους του. Δὲν ἤθελον Σᾶς ἐνοχλήσει (,) ἐὰν δὲν ἐπέμβαινον ἐπιστολικῶς τοῦ κ. Λεάνδρου (,) εἰδοποιοῦντός με ὅτι θ' ἀπουσιάσῃ αὐτόθι ἐπὶ τρεῖς ἑβδομάδας.-

Σᾶς ἀσπάζομαι ἀπὸ καρδίας
καὶ διατελῶ ὅλως ὑμέτερος
ὑπογραφὴ δυσαναίγνωστος

Ἀντίγραφον

Φίλε Κυρ. Δραγούμη

Ἡ ἰδέα (,) τὴν ὁποίαν ἔχω (,) τοῦ ὅτι ἡ Ἑλλὰς θέλει ἀναπλασθῆ ἐκ τῶν ἐπερχομένων μεταβολῶν καὶ ἡ ἐλπὶς τοῦ ν' ἀποκτήσω δικαιώματα ἐπὶ τῆς νέας ταύτης καταστάσεως μὲ παρώτρυνον (sic) νὰ ριφθῶ εἰς τὸν μεγαλήτερον (sic) τῶν πραξικοπημάτων (sic) κίνδυνον.

Ἐπειδὴ ὅμως ἡ ἐλπίς μου αὕτη ἐναυάγησεν ἂς προσπαθήσω νὰ ἐνεργήσητε (,) ὅπως διορισθῶ εἰς τὸ ἐν Θεσσαλονίκῃ προξενεῖον ὡς ἀναπόσπαστος, γραμματεὺς ἢ καὶ κλητὴρ ἐν ἀναγκῃ, ἀφ' ὅπου ἠθέλω ἐπιδείξει ἑαυτὸν (sic) εἰς τὰ μεγαλήτερα τολμήματα πρὸς ἔγερσιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἢ δὰ σχηματίσω ταχύτατα σῶμα ἐντὸς τῶν σπλάγχνων τῆς Μακεδονίας.-

Ἀθῆναι, 11 Μαρτίου 1878

Δέχθητε τὰ Σέβη μου

Ν. Μαυρῆ

λοχ(αγὸς)

ἀντίγραφον

Πρὸς
τὸν Ἀξιότιμον κ. Δραγούμην
Ἐνταῦθα.

Ἀξιότιμε κ. Δραγούμη.

Ἐκ τῶν πολλῶν πρὸς τὴν εἰσέτι πάσχουσαν πατρίδα ταξειδίων ἐπῃλθέν μοι σπουδαῖον κρυολόγημα (,) μεθ' ὃ πνευμονία αἰφνης σήμερον κατέλαβέ με! Καταλείπομαι ὑπὸ τῆς οἰκίας ἀφίλων μου γενναῖα ὑπὲρ τῶν πασχόντων φρονοῦντος.

Ἀλλὰ δὲν μοι τὸ ἐπιτρέπει ἡ φιλοτιμία, διότι καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ἐν Σμυρνῃ διαμονῆς μου ἐν τῇ αὐτῇ ἔμενον, νὰ ἐπιβαρύνω τὸν ἄνδρα (,) καίπερ γενναίως πρὸς ἐμὲ φερόμενον καὶ ὡς πατέρα.

Διὰ τοῦτο θερμοπαρακαλῶ ὑμᾶς, ὅπως (,) μαθόντων φιλανθρωπίας ποιοῦντες, πέμψητέ μοι ἐν (sic) 28 ἄρια (,) δι' οὗ νὰ ἀγοράσω τινὰ (,) ὅπως δυνηθῶ νὰ ἀναρρώσω ἐν τάχει, μεθ' ὃ, ὅτι θεὸς θέλει, θὰ πράξω, ἐλπίζων νὰ ἀνταποδώσω τοῦτο δι' ὁποιουδήποτε πρὸς τὴν Σ. ἐπιτροπὴν μέσου.

Διατελῶ δὲ προσφέρων ὑμῖν τε καὶ ἅπασι τοῖς τῆς Σ. ἐπιτροπῆς μέλεσι τὰ εἰλικρινέστατα σεβάσματα.

Ταπεινὸς καὶ εὐπειθὴς
Ἰωάννης Δ. Μαντὸς

Ἐν Σμυρνῃ τῇ 21 Μαρτίου 1878.

Ἀντίγραφον

Ἐν Ἀθήναις τῇ 28 Μαρτίου 1878

Πρὸς τὸν ἐντιμότατον Κύριον

Κον Στέφανον Δραγούμην κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Ἐνταῦθα.

Ἀξιότιμε Κύριε

Ὁ ἐπιφέρων τὴν παροῦσαν ἀφίχθη ἐν Σερραῖς ὡς ἀντιπρόσωπος 80-100 φίλων του ἑτοίμων εἰς οἱονδήποτε μέλλοντα, ἵνα μάθῃ (,) ἂν ὑπάρχῃ πλέον ἐλπὶς τις ἐνεργείας εἰς Σέρρας καὶ συνεπῶς νὰ πληροφορήσῃ τοὺς ἑταίρους τὰ δέοντα τῆς ἐνεργείας.

Παρ' αὐτοῦ δύνασθε νὰ λάβητε ὅσας ἂν θεωρῆτε ἀναγκαίας πληροφορίας.

Ὁ πρόξενος

Ἰωάν. Ν. Καλοστύπης

ἀντίγραφον

Ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν.

31 Μαρτ.

Ἀξιότιμε Κ. Διαγούμη,

Ὁ Κος Τριτάκης μετά τοῦ ἑξ 150 ἀνδρῶν σώματός του προσφέρεται νά ὑπηρετήσῃ τήν ἐπανάστασιν τῆς Μακεδονίας (,) ἐάν τῷ χορηγηθοῦσι τ' ἀπαιτούμενα μέσα.-

Σᾶς τόν συνιστῶ ὡς χρήσιμον καί κατάλληλον διά τόν σκοπόν τοῦτον καί (,) ἐάν καί ὑμεῖς συμφωνῆσθε τήν γνώμην μου ταύτην (,) σᾶς παρακαλῶ νά τόν χρησιμοποιήσητε.

Διατελῶ μεθ' ὅλης τῆς πρός ὑμᾶς ὑποληψεώς μου

Πρόδυμος εἷς ὑμᾶς

Ν. Παπαμιχαλόπουλος.

Ἀντίγραφον

Φίλε Κύριε Στέφανε,

Ἐγκλείω δύω ἐπιστολάς, τάς ὁποίας ἔλαβον σήμερον παρά τοῦ κ. Βασιλειάδου. Ὁ κ. Μαυρομοράϊτης ὁμιλήσας μετά τοῦ κ. Wyndham μοί γράφει τά ἑξῆς. «Εἶδον τόν κ. W. ὅστις εἶνε εὐδιάθετος νά πράξῃ τό δυνατόν ὑπέρ τῶν Λιτοχωριτῶν· ἀλλ' ἐπιθυμεῖ νά τοῦ ζητηθῇ τό τοιοῦτον οὐχί ὑπό ἐπιτροπῆς ἐχούσης ἐνέργειαν ἐπαναστατικήν. Ἂν ὅμως τό ζητήσῃ παρ' αὐτοῦ ὁ κ. Δραγούμης ἤ ἄλλος τις, ὡς ἄτομα, προθύμως θά παραδεχθῇ τήν συνδρομήν αὐτοῦ ὑπέρ ἔργου φιλανθρωπικοῦ».

Ἐγώ δέν ἐννοῶ τήν προφύλαξιν ταύτην τοῦ κ. W. ὅστις ἔπεμψε πρόξενον τῷ Ἄγγλ. ἵνα συνεννοηθῇ μετ' αὐτῶν τῶν ἐπαναστατῶν. Ἀλλ' ἔστω. Συμφέρει ὁπωσδήποτε νά ἐνεργήσῃ ὁ κ. W. οὐ μόνον περί τῶν Λιτοχωριτῶν, ἀλλά καί περί ὅλων ἐν γένει τῶν Μακεδόνων, οἵτινες ὁπωσδήποτε περιεπλάκησαν εἰς τήν ἐπανάστασιν, νά δοθῇ εἰς αὐτούς παρά τῶν Τουρκικῶν ἀρχῶν πλήρης καί εἰλικρινής ἀμνηστεία καί ἀσφάλεια, ἵνα ἐπανέλθωσιν εἰς τάς ἑστίας των.

Τοῦτο εἶναι σύμφωνον οὐ μόνον πρός τά φιλάνθρωπα αἰσθήματα τοῦ κ. W., ἀλλά καί πρός τήν πολιτικήν τῆς Ἀγγλίας, ἥτις ἐνέργει νά παυσασταζῇ πᾶσα ἐπανάστασις καί βιαιοπραγία καί καταδίωξις.

Σάββατον.

Ὅλως ὑμέτερος
Ἰ. Παναγιώδης

ΙΕ΄

Διάφορα Ἔγγραφα
ἀπό τίς ἐπαναστατημένες περιοχές
κατά τήν διάρκεια τοῦ ἀγῶνος

Ἀντίγραφα
ἐπιστολῶν, ἐνδείξεων κ.λ.π. ὡς κατωτέρω
(διά τό ἄρχειον)

τά πρωτότυπα εὑρίσκονται
ἐν φάκελ. Β΄, ὑποφακ. 10

1) Ἐπιστολαί Πασχάλη (Σειρά 1 ἐντός ὑποφακ. 10)
2) Ἐπιστολαί Παναγίδου (Σειρά 2 ἐντός ὑποφακ. 10)
3) Ἔγγραφα προσωρ. Κυβερν. Μακεδον. (Σειρά 3 ἐντός ὑποφακ. 10)
4) Ἀποφάσεις ὁπλαρχ. Πιερίας (Σειρά 4 ἐντός ὑποφακ. 10)
5) Ἐνδειξις τζήτα (Σειρά 5 ἐντός ὑποφακ. 10)
6) Ἐπιστολαί Κεχαγιᾶ (Σειρά 14 ἐντός ὑποφακ. 10)
7) Ἐπιστολαί Κομοράβα (Σειρά 7 ἐντός ὑποφακ. 10)
8) Λογοδοσία Κομοράβα (Σειρά 8 ἐντός ὑποφακ. 10)
9) Ἐπιστολή Δ. Ζαχείλα (Σειρά 9 ἐντός ὑποφακ. 10)
10) Ἐπιστολή καί ἔνδειξις ἀνωνύμων (Σειρά 10 ἐντός ὑποφακ. 10)
11) Ἐπιστολαί ἐκ Κοζάνης (Σειρά 15 ἐντός ὑποφακ. 10)
12) Ἐπιστολαί Θεσσαλονίκης (Σειρά 16 ἐντός ὑποφακ. 10)

Ἐγγραφα
προσωρινῆς Κυβερνήσεως τῆς Μακεδονίας

Ἀντίγραφον

Ἀριθ. πρ. 6

1

Δήλωσις

τοῦ ἀρχηγείου τῶν ἐπαναστατῶν τῆς Μακεδονίας

καὶ

τῆς προσωρινῆς Κυβερνήσεως

Ἐπειδὴ ὁ Δερβὶς Μπαμπᾶς τῆς Κατερίνης, Ἀλβανὸς τὸ γένος, ἐλθὼν πρὸς ἡμᾶς εἰς Λιτόχωρον (sic) τὴν 17ην τρέχοντος μηνός, ὡς ἀπεσταλμένος τῆς ὀθωμανικῆς κοινότητος Κατερίνης, ἐζήτησε τὴν ἀπελευθέρωσιν δέκα ἐννέα αἰχμαλώτων ὀθωμανῶν, οὓς τὰ ἐπαναστατικὰ ἀποσπάσματα, καὶ τὴν ἐνέργειαν τῶν διαφόρων διαταγῶν τοῦ ἀρχηγείου εἶχον συλλάβει,

ἐπειδὴ ἡ ἀπελευθέρωσις τῶν δέκα ἐννέα αἰχμαλώτων αὐτῶν ἐγένετο παρ' ἡμῶν αὐτοπροαιρέτως, συνῳδὰ ταῖς διακηρύξεσιν ἡμῶν καὶ ταῖς ἀρχαῖς ταῖς καθιερωθείσαις ἐν πολέμῳ ὑπὸ τῶν πεπολιτισμένων κρατῶν τῆς Εὐρώπης, ὅπερ ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τῆς φιλανθρώπου διαγωγῆς, ἣν ἐπηρέσαμεν καὶ πρὸς τοὺς ἐνδόξους στρατιώτας τοῦ παραδοθέντος ἡμῖν φρουρίου Πλαταμῶνος καὶ πρὸς τοὺς κατοίκους αὐτοῦ,

ἐπειδὴ ὁ ρηθεὶς ἀπεσταλμένος τῆς Κατερίνης Δερβὶς Μπαμπᾶς συνῳδεύετο καὶ ὑπὸ τοῦ κ. Νικολάου Μπίτσου, ἐντεῦθεν χρείᾳ διερμηνέως,

ἐπειδὴ ὁ κ. Ν. Μπίτσος διακηρύττει νῦν ὅτι αὐτὸς ἀτομικῶς διενήργησε τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν αἰχμαλώτων καὶ ὅτι ἄνευ αὐτοῦ οἱ αἰχμάλωτοι ἤθελον σφαγῆ ὑφ' ἡμῶν, τοῦτο δὲ πιστεύσασα καὶ ἡ ἐν Θεσσαλονίκῃ Τουρκικὴ ἀρχὴ ἐξέφρασεν ἐπισήμως τὰς εὐχαριστίας της πρὸς τὸν εἰρημένον κ. Νικόλαον Μπίτσον

διὰ ταῦτα

θεωροῦμεν καθῆκον ἡμῶν νὰ διακηρύξωμεν ὅτι τοὺς περὶ ὧν πρόκειται αἰχμαλώτους ἀπελευθερώσαμεν οἰκείᾳ προαιρέσει, ἐν ὅσῳ δὲ ἐπηρωτῶμεν ὑπὸ μηδενὸς παρέσχομεν αὐτοῖς πᾶσαν περιποίησιν καὶ προστασίαν, παραδώσαμεν (sic) δὲ αὐτοὺς μόνον εἰς τὸν ἀπεσταλμένον τῆς ὀθωμανικῆς κοινότητος Κατερίνης· ἐπαναλαμβάνομεν δὲ καὶ ἐνταῦθα, ὅτι οὐδέποτε, καίτοι ἀγωνιζόμενοι κατὰ βαρβάρων καὶ τυραννικῆς ἐξουσίας, θέλομεν παρεκ-

Συνέχεια

κλίνει τῶν ἀρχῶν τούτων τῆς φιλανθρωπίας καὶ τῶν κανόνων τοῦ πολέμου, οὓς ὁ πολιτισμὸς τοῦ 19ου αἰῶνος καθιέρωσε.

Ἐν Δρανίστρᾳ, 27 Φεβρουαρίου 1878

Ὁ πρόεδρος τῆς Προσωρινῆς Κυβερνήσεως
Ἐ. Ι. Κοροβάγγος
(Τ.Σ)

Ὁ ἀρχηγὸς
Κ. Σ. Δαυλοπιώτης
(Τ.Σ.)

Ἀντίγραφον

Ἀριθ. πρωτοκ. 7

Προκήρυξις

Πρὸς τοὺς συμπατριώτας Μακεδόνας καὶ ἅπαντας τοὺς ἀδελφούς μας.

Φίλτατοι ἀδελφοί

Σήμερον, ὅτε ὁ τύραννος τῆς ὡραίας ἡμῶν πατρίδος πνίει τὰ χωρία, ἀνατέλλει καὶ διὰ τὴν Μακεδονίαν καθὼς καὶ διὰ τὴν δούλην Ἑλλάδα ὁ προσφιλὴς ἥλιος τῆς ἐλευθερίας.

Ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν ἐλυπήθη τὰ τοσαῦτα δεινά, τὰ ὁποῖα ὑφιστάμεθα ἀπ' αἰώνων καὶ τὰ ὁποῖα ἐπ' ἐσχάτων ἐπεισοδιάθησαν εἰς φρικώδη βαθμόν. Κτηνώδεις, γιέζικοι καὶ Σεϊμένηδες ὑποστηριζόμενοι ὑπὸ φαύλης καὶ τυραννικῆς ἐξουσίας ἠρήμωσαν τοσοῦτον καὶ κατετυράννησαν τὴν Μακεδονίαν, ὥστε ἡμεῖς, τὰ τέκνα της, νὰ ἐρωτῶμεν ἐκθαμβοι ἀλλήλους, ποῖα δεξιὰ χέρια δύνανται νὰ ἔχῃ ἡ χώρα μας διὰ νὰ ἀνορθώσῃ καὶ διὰ νὰ ἀναστήσῃ τοσοῦτον ἔνδοξον ἐν τῷ παρελθόντι στενάζει σήμερον ὑπὸ τὴν μαύρην ἀφόρητον τυραννίαν.

Ἀδελφοί

Ἡ εὐρώπη ὅλη γινώσκει ὅτι ὁ ἐθνισμός ἡμῶν κινδυνεύει, ὅτι ἡ ἰδιοκτησία καὶ ζωὴ ἡμῶν κεῖται εἰς τὴν διαίρεσιν τοῦ τυχόντος κακούργου, ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ τιμὴ τῶν οἰκογενειῶν ἡμῶν ὑπὸ τὴν κυβέρνησιν τοῦ Δουλτσίνου κινδυνεύει καθ' ἁπάσαν στιγμήν. Ἡ εὐρώπη γινώσκει ὅτι δὲν ὑπάρχει δι' ἡμᾶς νόμος καὶ δικαιοσύνη καὶ πίστις καὶ ἰσχύς, ὅτι πᾶς τοῦρκος ἀποτελεῖ ἐνταῦθα ἐξουσίαν καὶ πᾶς κακοῦργος θεωρεῖται ἐπιτήδειος ὄργανον, ἵνα συμπράττῃ τὰ μάλα τῇ καταρρεούσῃ τυραννίᾳ. Διὰ ταῦτα ἡ Εὐρώπη κατεδίκασε τὴν ἐξουσίαν τοῦ Δουλτσίνου καὶ ἔδωκεν εἰς τοὺς τυραννουμένους λαοὺς τὴν ἄδειαν νὰ συντρίψωσι διὰ τῶν ἰδίων των χειρῶν τὰ ἐπονείδιστα δεσμά των.

Ἡ Βοσνία καὶ ἡ Ἑρζεγοβίνη, ἡ Σερβία καὶ ἡ Ρωμυνία, ἡ Βουλγαρία ἐπίσης ἤδη ἀπηλευθερώθησαν διὰ τῶν ρωσσικῶν ὅπλων καὶ τῆς προστασίας τῆς Εὐρώπης καὶ διὰ ταῦτα ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες, οἱ πρῶτοι ἀθληταὶ τῆς ἐλευθερίας καὶ παρὰ τὴν ἀρχαιότητα καὶ παρὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους, ἔσχατοι πάντων τῶν ἀναστημένων λαῶν εἰς τὸ εὐγενὲς στάδιον τῆς ἐλευθερίας ;

Όχι! Μά τούς ἥρωας τοῦ 21 καί τά ἱερά ὀστᾶ τῶν θυσιασθέντων ἐν Κασσάνδρᾳ, ἐν Ναούσῃ καί τοῖς λοιποῖς μέρεσι τῆς ἱστορικῆς ἡμῶν πατρίδος Όχι.
Ἡ Θεσσαλία ἤδη εἶναι αἱματόφυρτος ἐκ τῶν αἱμάτων τῶν Ὀθωμανιδῶν, ἡ Ἤπειρος παλαίει ἐπιτυχῶς καθ' ὧν τυράννων, ἡ ἡρωϊκή Κρήτη ἐπανέλαβε τά καθ' ὧν Τούρκων ἄθλα (sic) της, διατί μόνη ἡ Μακεδονία νά μένῃ ἀμέτοχος τῆς δόξης τῶν ἀδελφῶν αὐτῆς ἐπαρχιῶν;

Ἀδελφοί

ἐβαρύνθημεν νά ζῶμεν ὡς εὐτελεῖς δοῦλοι, τρέφοντες διά τοῦ ἱδρῶτος ἡμῶν φαύλην καί συμπράν τυραννίαν. Θέλομεν ἐλευθέραν καί ἡμετέραν τήν πατρίδα μας, θέλομεν νά ἐπανέλθωμεν καί ἡμεῖς εἰς τούς κόλπους τῆς κοινῆς ἡμῶν μητρός, τῆς Ἑλλάδος, ὅπου θά εὕρωμεν αἰωνίαν καί ἡγυιεῖαν ἐλευθερίαν καί πιστεύομεν ὅτι οὐδεμία εὐγενής ψυχή θά εὑρεθῇ ἐπί τῆς γῆς νά εἴπῃ «ὁ λαός τῆς Μακεδονίας δέν ἔχει δίκαιον».
Ἀποτεινόμεθα πρός πάντας τούς Μακεδόνας ἀδιακρίτως φυλῆς καί θρησκεύματος. Ἐλάβομεν τά ὅπλα ὄχι διά νά πολεμήσωμεν τούς συμπατριώτας μας Ὀθωμανούς οὐδέ θά βλάψωμεν κατ' ἐλάχιστον τήν ἰδιοκτησίαν αὐτῶν· θά πολεμήσωμεν μόνον μέχρις ἐξοντώσεως τήν ἐξουσίαν τοῦ Σουλτάνου καί τούς πιστούς αὐτῆς ὑπηρέτας, τούς Κιμασσίους, τούς Γιουσούμ, τούς Βασιβουζούκους (sic), τούς Ζεϊμπέκας ἀπό τήν καυμένην φαίμην τῶν ὁποίων ἐγέμισεν ὅλος ὁ κόσμος.
Παρακαλοῦμεν λοιπόν τούς συμπατριώτας μας Ὀθωμανούς νά μένωσιν ἥσυχοι εἰς τάς ἑστίας των καί ὑποσχόμεθα εἰς αὐτούς ἐκτός τῆς ἐλληνικῆς φυλῆς ἀσφάλειαν ἰδιοκτησίας καί ζωῆς καί τιμῆς καί θρησκείας.

Ἀδελφοί

ἐνθυμηθῆτε ὅτι τήν ὡραίαν πατρίδα μας ἐδόξασαν ἄλλοτε τά ὅπλα τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου, σήμερον δέ κινδυνεύει νά ἐξοντωθῇ ἡ φυλή τοῦ μεγάλου ἀνδρός· ἐνθυμηθῆτε ὅτι εἰς τά ὄρη καί τά λαγκάδια μας ἔλαμπον ἄλλοτε τά ἴχνη τῶν προγονικῶν ἡμῶν θεῶν καί ὅτι σήμερον ἐβεβήλωσαν τά ἱερά ταῦτα ἐδάφη ἡ θηριωδία καί ἡ αἰσχρότης τῶν Ὀθωμανιδῶν. Συρρεύσατε λοιπόν πάντες περί τήν ἱεράν

δικαίαν τῆ ἐλευθερίας, ἑνωθῆτε πάντες εἰς ἓν σῶμα, ἵνα ἀποδείξητε εἰς τὰν πόσμον, ὅτι πάντες μίαν ἔχετε ψυχὴν καὶ μίαν φωνὴν «Ἐλευθερία ἢ θάνατος».

Θάρρος ἀδελφοί! Ἡ κοινὴ μήτηρ μας Ἑλλὰς δὲν θὰ μᾶς ἐγκαταλείψῃ, ἡ πεπολιτισμένη Εὐρώπη συμπονεῖ εἰς τὸν παλαιὸν ἀγῶνα καὶ ὁ Θεὸς τῶν δικαίων θὰ στεφανώσῃ τὸν δικαιότερον τῶν ἀγώνων.-

Ἐν Μονῇ Πέτρας 4 Μαρτίου 1878

Ὁ πρόεδρος τῆ προσωρινῆ Κυβερνήσεως

Εὐάγ. Ι. Κοροβάγγος

Τὰ μέλη

+ ὁ Κίτρους Νικόλαος

+ Παπαθεναίου

Ὁ γραμματεὺς

Κ. Ἱερουκλῆς

Ἀντίγραφον

Ἔκθεσις

πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν τῶν Μακεδόνων

Αἱ πεζοπορίαι γενόμεναι διὰ τῶν προαστείων Θεσσαλονίκης ἐνέργειαι πρὸς ἐξέγερσιν τῆς Μακεδονίας σκοπὸν βεβαίως εἶχον τὴν ἀποτελεσματικὴν προστασίαν τῶν συμφερόντων τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ὡς καὶ τὴν προστασίαν τῶν ὑλικῶν καὶ ἠθικῶν συμφερόντων αὐτῆς ταύτης τῆς χώρας.

Τὸ γ' ἐφ' ἡμῖν προσεπαθήσαμεν παντὶ τρόπῳ καὶ προπαρασκευάσωμεν τὰ πνεύματα πρὸς τὸν μέγαν σκοπόν, ὃν ἀπὸ καιροῦ ἐπεδιώκομεν καὶ οἱ ἐντεῦθεν καὶ οἱ αὐτόθεν. Ἀποτέλεσμα τῶν ἐργασιῶν ἡμῶν ὑπῆρξεν ἡ προθυμία μεθ' ἧς οἱ κάτοικοι τοῦ διαμερίσματος Ὀλύμπου ἐδέχθησαν τὴν ἐπανάστασιν καὶ ὑπεβοήθησαν τὸ γ' ἐφ' ἑαυτοῖς τὸ ἀποβιβασθὲν ὑπὸ τὸν κ. Δουμπιώτην σῶμα.

Ἐν τούτοις τὸ κίνημα δὲν ἐγένετο, ὅπως προεσυμφωνήθη, γενικόν. Εἶναι προφανές, ὅτι, ἂν ἡ ἐπανάστασις ἐπεχειρεῖτο ταυτοχρόνως καὶ ἐν τῇ Χαλκιδικῇ, ἤθελε τὰ μάλιστα ἐλαφρυνθῇ ἡ ἐν Ὀλύμπῳ ἐπανάστασις. Σήμερον μετὰ τὰς καταστροφὰς ἃς ἔπαθεν ἡ χώρα καὶ ἐφ' οὗ ἀπεδείχθη ὅτι τὸ ἀποβιβασθὲν πρώτην φορὰν σῶμα καὶ ἀπὸ τὰς ἐπανειλημμένας διαβεβαιώσεις τοῦ ἀρχηγοῦ κ. Κοσμᾶ Δουμπιώτου εἶναι ἀνίσχυρον πλέον, μετὰ τὰς γενομένας μάλιστα πολυπληθεῖς χειροταξίας, νὰ συγκεράσῃ τὴν ἐπανάστασιν ἐν Ὀλύμπῳ, ἡ ἐπιτροπὴ τῶν Μακεδόνων καθῆκον ἔχει νὰ μὴν ἐγκαταλείψῃ τὴν δυστυχῆ ταύτην χώραν εἰς τὰς διαθέσεις τῶν Τούρκων. Μετὰ τὰς γνωστὰς μάλιστα καταστροφὰς καὶ τὰ πικρὰ μαθήματα εἶναι βεβαίως σχεδὸν ὅτι εὐθύς μετὰ τὴν ἐμφάνισιν ἑνὸς νέου τοῦ σώματος ἐνισχυμένου εἰς τὸν Ὄλυμπον οἱ κάτοικοι ἀπηλπισμένοι θέλουσι χάσει τὰ ὅπλα μετὰ πλείονος ζέσεως καὶ ἐλπίδων ἐπιτυχίας. Διὰ τοῦτο, καίπερ γνωρίζοντες ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε τοῦ ζήλου καὶ τοῦ πατριωτισμοῦ τῆς ἐπιτροπῆς, ἐξορκίζομεν αὐτὴν ἐν ὀνόματι τῆς πατρίδος νὰ μὴν ἐγκαταλείψῃ οὐδενὶ λόγῳ τὴν ἐπανάστασιν τῆς Μακεδονίας. Γνωρίζομεν ὅτι αἱ δυσκολίαι εἶναι πολλαὶ καὶ ποικίλαι· οὐχ ἧττον οὐδὲν πρόσκομμα ὑπάρχει, ὅπερ νὰ μὴ ὑπερπηδᾷ ὁ πατριωτισμὸς καὶ ἡ δραστηριότης.

Ὁ τόπος, ὃν ἀναγκάσθη νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ σῶμα, εἶναι ἤδη ἐντεθειμένος

εἰς παντὸς εἴδους βιαιοπραγίας τῶν Ὀθωμανῶν· καθ' ὃν χρόνον τριακόσιοι περίπου ἄνδρες ἐκ πάντων τῶν χωρίων τῶν ἐπαναστάντων παρακολουθοῦσι τὸ σῶμα, αἱ οἰκογένειαι αὐτῶν περιπλανῶνται ἀνὰ τὰ ὄρη ποιοῦσαι τὰ πάνδεινα. Ἐν τοῖς ἁγίοις Πάσιν Τρεῖς γυναῖκες κατεκρημνίσθησαν ἀπὸ τῶν βράχων φεύγουσαι τὴν θηριωδίαν τῶν Τούρκων, ἐν Μπουζιάνῃ οἱ Τοῦρκοι ταχτικοὶ κατέσφαξαν μίαν παρθένον τυφλὴν ἐξ εὐσεβείας, μίαν γραῖαν κατάκοιτον ἐν γηρατείαις καὶ ἕνα γέροντα ἀσθενοῦντα.

Σεῖπσαι ἀναναζύψαντες τὰς κεκρυμμένας ἔντινι δαίσει οἰκογενείας τῶν χωρικῶν τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος ἐγύμνωσαν παντελῶς ὅλας τὰς γυναῖκας καὶ ἀτιμάσαντες αὐτὰς τὰς μετέφερον οὕτω γυμνὰς ἐν τῷ δάσους εἰς τὸ χωρίον Ἅγιον Παντελεήμονα. Αἱ εὐπορώτεραι τῶν οἰκογενειῶν τοῦ Λιτοχώρου μετηναίστευσαν εἰς Θεσσαλονίκην, αἱ λοιπαὶ φεύγουσιν ἀπὸ σπηλαίου εἰς σπήλαιον τὴν ἀτιμίαν καὶ τὸ ὄνειδος. Ἐπυρποληθησαν καθ' ὁλοκληρίαν σχεδὸν τὸ Λιτόχωρον, ἀριθμοῦ πρότερον πεντακοσίας καὶ ἐπέκεινα οἰκίας, ἡ Μπουζιάνα περὶ τὰς διακοσίας, ἡ Κερυὰ περὶ τὰς διακοσίας ἑπτήκοντα, ἡ Ρεάτανη δέκα πέντε. Κύριος δὲ οἶδε μέχρι τίνος θὰ ἐπιτραθῶσι τὰ δεινὰ τῶν ἐπαναστάντων χωρίων καὶ πότε θέλουσι παύσει.

Ἀπεσταλμένοι τῶν χωρίων τούτων μᾶς προσκαλοῦσι καθ' ἑκάστην σχεδὸν πρὸς καταπαυσιν τῶν δεινῶν αὐτῶν, ἡμεῖς δὲ μεθ' ὅλην τὴν προθυμίαν τοῦ ἀρχηγοῦ εἴμεθα ἠναγκασμένοι νὰ περιμένωμεν τὴν ἐπιστροφὴν καὶ τὰ πολεμοφόδια, ἄνευ τῶν ὁποίων διατελοῦμεν ὡσεὶ δεδεμένοι τὰς χεῖρας. Ἡ ἀπουσία ἀποστολὴ τῶν ὅπλων καὶ τῶν πολεμοφοδίων ἄνευ ἀνδρῶν, ἡ περιελθοῦσα εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν ἐπροξένησε καὶ ἡμῖν καὶ εἰς ὅλους τοὺς κατοίκους ἀλγεινοτάτην ἐντύπωσιν, ἀλλὰ δι' αὐτὴν βεβαίως ὁ τόπος οὐδεμίαν ἔχει εὐθύνην, ἀφ' οὗ ὑπὲρ τοὺς χιλίους Τοῦρκοι στρατιῶται ἐνεργοῦσιν ἡμέρισιαν ὥραν μακρὰν τῆς παραλίας εἰς τοὺς κάμπους τοῦ Λιτοχώρου τὴν ἡμέραν τῆς ἀποβιβάσεως αὐτῶν.

Ὀφείλομεν προσέτι νὰ φέρωμεν εἰς γνῶσιν τῆς ἐπιτροπῆς καὶ μίαν εἰσέτι περίστασιν. Τὰ κατὰ τὸν Ἰανουάριον ἀποβιβασθέντα, πρὸ τῆς ἐλευθέρωσεως τοῦ σώματος, ὅπλα εἰς Ἐλευθεροχώρι, τὰ ὁποῖα παρέλαβον Βλάχοι τινὲς

τῶν μερῶν ἐκείνων, μένουσι μέχρι τῆς ὥρας ταύτης τὰ πλεῖστα ἀνενέργητα
ὁ ἐν Ζαγορίοις τῆς Ἠπείρου Νικόλαος Μπίτσος, ἔχων μεγάλην ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν
Βλάχων τούτων καὶ παρασφραδεὶς ὡς προδότης τοῦ Ἑλληνικοῦ ἡτυπήμοσεν,
ὄχι μόνον πάντα ζῆλον ὑπεκίνησεν, ὅπως κρατήσῃ τοὺς Βλάχους τούτους
πιστοὺς ὑπηκόους τῷ Σουλτάνῳ, ἀλλὰ καὶ παρεκίνησεν αὐτοὺς νὰ παραμερι-
τώσι τὰ ἐν λόγῳ ὅπλα ἄχρηστα, ἐνῷ ἐζήτουν αὐτὰ οἱ κάτοικοι τοῦ διαμ-
μερίσματος Κολινδροῦ.

Ἀναπεμπόντες εἰς τὴν Σ. ἐπιτροπὴν πάντα ταῦτα πεποίθαμεν ὅτι
αὕτη ἀποτελουμένη ἐκ προσώπων διαπεριμμένων (sic) ἐν τῇ Ἀθηναϊ-
κῇ κοινωνίᾳ καὶ ἐνδιαφερομένη τὰ μάλιστα διὰ τὴν ἐπανάστασιν
τῆς Μακεδονίας δὲν θέλει παραμερίνει τὸν τόπον ἐπὶ ἀδιαφορίᾳ ἕνεκα
προσκαίρων ἀποτυχιῶν, ἀλλὰ πάντα ἀγῶνα θέλει παραβάλλει, ὅπως
προστατεύσῃ καὶ ἐνισχύσῃ δεόντως τὴν ἐπανάστασιν μεθ' ἧς οἱ κά-
τοικοι τοῦ λοιποῦ συνεταύτισαν τὴν τύχην αὐτῶν.

Διατελοῦμεν μετὰ τοῦ προσήκοντος σεβασμοῦ
Ἐν Σερβίοις τῇ 3ῃ Φεβρουαρίου 1878
Ὁ πρόεδρος τῆς προσωρινῆς Κυβερνήσεως
Εὐάγ. Ἰ. Κορομβάγκος

Καὶ μέλη
† Ὁ Κίτσος Νικόλαος
Παπαθανάσης
Γιάνις Μπαρούτας

Ὁ γραμματεὺς
Κ. Ἱερομνήμων

αντίγραφον

Οἱ ἐν τοῦ σώματος τοῦ Ἁγίου Κίτρους

Οἱ ἐν Κοκινδρού 30

1 Δημ. Γιαγκούδης
2 Βαγγέλης Θεοδωράκης
3 Βασίλειος Χρυσοβάλλης
4 Σπύρος Δρασινός
5 Παναγ. Χρήστου
6 Βασίλειος Θεοδώρου
7 Παναγ. Χαρούσιου
8 Γεώργιος Τάσιου
9 Δημ. Μιχαήλ
10 Παναγ. Ἰωάννου
11 Ἀπόστ. Γεωργίου
12 Χαρούσιος Ἐμμανουήλ
13 Χρῆστος Ἀναστασίου
14 Νικ. Γούσιου
15 Δημ. Κυπαρίσης
16 Γρηγόριος Δημητρίου
17 Σπύρος Χαϊτέλας
18 Ἀντώνιος Γιάννου
19 Νικ. Γιάννου
20 Γεώργιος Γιάννου
21 Ἀναστ. Ἀθανασίου
22 Βαγγέλης.
23 Ἐμμανουήλ Κωνσταντίνου
24 Ἀθανάσιος Χαρούσιου
25 Ἀθανάσιος Στεργίου
26 Δημ. Πέτρου
27 Ἀντ. Ζάτρου
28 Παρασχάλης Κωνσταντίνου
29 Δημ. Χαρίσης
30 Γεωρ. Στεργίου

οἱ ἐν Κορυτσᾶς 27

31 Βαγγέλης Ναούμ
32 Κωνστ. Ἀδάμου ἢ Μπόζινης
33 Ἀναστ. Νικολάου
34 Θεοχ. Λαζάρου
35 Νάϊδος Ἰωάννου
36 Βαγγέλης Ἀβραάμ
37 Θεμελῆς Λάμπρου
38 Θεμιστ. Γεωργίου
39 Κωνστ. Ἀδάμου ἢ Γεωργίου
40 Κυριάκος Ἰωάννου
41 Εὐάγ. Νέστορας
42 Διαμαντῆς Ἀθανασίου
43 Μιχαήλ Νικολάου
44 Σπύρος Σωτηρίου
45 Χρῆστος Γιανάκης
46 Ναούμ Κώνστα
47 Ἰωσὴφ Ἰωάννου
48 Χρῆστος Νικολάου
49 Γιανάκης Κυριάκου
50 Μιχαήλ Κώνστα
51 Σωτήριος Νικολάου
52 Κώνστα Φώτη
53 Γιανάκης Κώνστα
54 Χρῆστος Βασιλείου
55 Γιάγκος Κώνστα
56 Ἠλίας Βαγγέλη
57 Ναούμ Φώτη

οἱ ἐκ Ναούσης 6

58 Γιάννης Οἰκονόμου
59 Γεώργιος Φιλίππου
60 Νικ. Φιλιππῆς
61 Θεοδ. Δουρουντζῆς
62 Πέτρος Γεωργίου
63 Σταμάτης Μπαρούτας

οἱ ἐκ Καλαμῶν 3

64 Ἀθανάσιος Ψαλτάκης
65 Θεοδ. Ψαλτάκης
66 Βαγγέλης Γιαζῆς

οἱ ἐκ Σπηλαίου 11

67 Ἀναστ. Φώτης
68 Δημ. Φώτης
69 Νικ. Φώτης
70 Ἀθανάσιος Κώνστας
71 Δημήτριος Κωνσταντίνου
72 Βασίλειος Ἰωάννου
73 Τριαντ. Ἀθανασίου
74 Μήτρος Χρήστου
75 Γιάννης Τριανταφύλλου
76 Δημ. Ἀποστόλου
77 Κώστας Στραβογιάννης

οἱ ἐκ Βερροίας 25

78 Νικ. Νίτσου
79 Ἰωάννης Νίτσου
80 Νικόλαος Καπάρου
81 Γεώργιος Ναούμ
82 Ἀλέξιος Καπάρου
83 Δημ. Ναούμ
84 Χρῆστος Κωνσταντίνου
85 Γεώργιος Παναγιώτου
86 Νικ. Ζιβίκης
87 Πέτρος Νικολάου
88 Ἀλέξιος Γεωργίου
89 Γιάννης Στεργίου
90 Δημ. Καραμπίδας
91 Γιάννης Μούρτζου
92 Γεώργιος Ἰωάννου
93 Τάσιος Κώνστα
94 Νικ. Κωνσταμπέλης
95 Γεώρ. Κ. Γκέρτζου
96 Σπῦρος Ἰωάννου
97 Κωνστ. Στεργίου
98 Κώστας Δημητρίου
99 Μιχαὴλ Ἀναστασίου
100 Θωμᾶς Κωνσταντίνου
101 Ἐμμανουὴλ Δημητρίου
102 Ἀναστ. Γεωργίου, Θεσσαλονικεύς.

ἀντίγραφον

οἱ ἐκ Κατερίνης 9
103 Κωνστ. Μπέσιας
104 Δημ. Μπέσιας
105 Κωνστ. Μπιζιόγας
106 Ἄδαμος Τζούκας
107 Δημ. Παπανεοφύτου
108 Ἰωάννης Στάικου
109 Βαγγέλης Ἰωάννου
110 Παναγ. Σπύρου
111 Δημ. Ἀθανασίου
οἱ ἐκ Παλατιζίων 8
112 Ἀθανάσιος Στεφάνου
113 Δημήτριος Στεφάνου
114 Κωνστ. Ἰωάννου
115 Στέργιος Δημητρίου
116 Ντίνας Μαρούλης
117 Ἐμμανουὴλ Νικολάου
118 Ἀντ. Τριανταφύλλου
119 Κωνστ. Τζανοπούλου
οἱ ἐκ Μελίνης 12
120 Κωνστ. Ἰωάννου
121 Πρόδρομος Ἰωάννου
122 Γεώργιος Γραμμένος
123 Ἀπόστολος Θωμᾶ
124 Ἰωάννης Ἀθανασίου
125 Ἀθανάσιος Μιχαήλ
126 Ἀθανάσιος Γεωργίου
127 Ἀθανάσιος Λιόλιου
128 Δημ. Κ. Μπαλούτας
129 Εὐθύμιος Γεωργούδης
130 Βασίλειος Νιζάμης
131 Διονύσιος Νικολάου
οἱ ἐκ Προδρόμου 4
132 Ἀθαν. Ἀποστόλου
133 Μαργαρίτης Ἀθανασίου
139 Παναγ. Γεωργίου
140 Γιοβάννης Πέτρου
οἱ ἐκ Γκιρεζαλίου 5
141 Θεοχάρης Δημητρίου
142 Παναγ. Ἀντωνίου
143 Γεώργιος Ποζίζης
144 Νικ. Θεοδωράκης
145 Δημήτριος Ἀθανασίου
οἱ ἐκ Δρανίστης 18
146 Παπαῖ Ἀθανάσιος
147 Γεώργιος Παπᾶ Ἀθανασίου
148 Γιάννης Νικολάου
149 Θωμᾶς Μιχαήλ
150 Παναγ. Εὐθυμίου
151 Δημ. Στέργιου
152 Γεώργιος Στέργιου
153 Κώνστας Λιόλιου
154 Γιάννης Τόλιου
155 Γιάννης Νικολάου
156 Νικ. Γεωργίου
157 Τριαντ. Μέλιου
158 Χρῆστος Κονοβίτης
159 Γιάννης Σκουμπριώτης
160 Ἰωάννης Βαρβάτος
161 Ἀθ. Ἀναστ. Μποστανίτης
162 Γεώρ. Καφφάζης
163 Δημήτριος Λιόλιου

ἀντίγραφον

οἱ ἐκ Ραδάνης 3

164 Ἠλίας Πετσάβας ἢ Ζαρκάδης

165 Κωνστ. Μαντσάβας

166 Ἀντ. Πετσάβας

Ἐκ Νεοχωρίου 1

167 Γεώργιος Ἀθανασίου

168 Κωνσταντῖνος Κυμιόπουλος

169 Εὐαγγ. Χοστίβας

170 Παῦλος Παπαζήζης

171 Πέτρος Παπαζήζης

172 Σαφαρίνας

173 Μπούσιος Παπαδημητρίου

174 Δημήτριος Βασιλείου

175 Λάμπρος Δημητρίου.

ἀντίγραφον

Ἀπόφασις Ὁπλαρχηγῶν Πιερίας

Ἐν Σπουρλίτᾳ ἐπὶ τῶν Πιερίων, σήμερον τῇ δεκάτῃ πέμπτῃ (sic) Μαρτίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ ἑβδομηκοστοῦ ὀγδόου ἔτους, ἡμέρᾳ δὲ τῆς ἑβδομάδος Τετάρτῃ, συνελθόντες οἱ ὁπλαρχηγοὶ τῆς κατὰ τῶν Πιερίων ἐπαναστάσεως κ.κ. Εὐάγγελος Χοστέβας, Ἀθανάσιος Οἰκ. Κομοράβας καὶ Κωνστ. Κυρκόπουλος καὶ λαβόντες ὑπ' ὄψιν ὅτι εἶναι ἀναίσχυνα νὰ ληφθῶσιν αὐστηρὰ μέτρα πρὸς πρόληψιν παντὸς ἐνδεχομένου νὰ βλάψῃ τὴν ἐπανάστασιν, ἀπεφάσισαν τὴν σύστασιν ἐπιτρόπου πενταμελοῦς στρατοδικείου, συγκειμένου ἐκ τῶν κ.κ. Εὐαγγέλη Χοστέβα, Ἀθανασίου Οἰκ. Κομοράβα, Κωνστ. Κυρκοπούλου, Ἀθανασίου Πιερίδη καὶ Εὐαγγέλου Ναούμη ὡς καὶ τοῦ εἰσηγητοῦ Δημοσθένους Καζαστώπη, μὴ ἔχοντος ψῆφον, πρὸς ἀνάκρισιν (sic) ἐνδίκως ἐπιδικασίαν τῶν ἑξῆς ἐγκληματιῶν.

Ἄρθρ. Α'. Πᾶς μετὰ προηγουμένην ἀναίρεσιν ἀποδεικθεὶς προδότης τῆς πατρίδος τιμωρεῖται διὰ θανάτου.

Ἄρθρ. Β'. Πᾶς αἰχμάλωτος ἀποδυθεὶς καὶ λαβὼν ἐν δευτέρου τὰ ὅπλα τιμωρεῖται διὰ θανάτου.

Ἄρθρ. Γ'. Πᾶς ἐπαναστατικὸς καὶ κατόπιν ἀποδεικθεὶς ὡς ἐκουσίως ὑποταγεὶς εἰς τὸν ἐχθρόν, ἄνευ ἀποδεδειγμένου κινδύνου τῆς ζωῆς καὶ τιμῆς του τιμωρεῖται διὰ δημεύσεως τῆς περιουσίας του.

Ἄρθρ. Δ'. Πᾶς ἐγκαταλείπων τὴν θέσιν του ἐνώπιον τοῦ ἐχθροῦ ἀφοπλίζεται καὶ κηρύσσεται ἄτιμος.

Ὅθεν ἐγένετο τὸ παρὸν πρακτικόν, ἔχον ἰσχὺν Νόμου, καὶ ὑπεγράφη ὑπὸ τῶν εἰρημένων ὁπλαρχηγῶν.

οἱ ὁπλαρχηγοὶ

Εὐάγγελος Χοστέβας

Ἀθανάσιος Οἰκ. Κομοράβας

Κωνστ. Κυρκόπουλος.

Ἐπιστολές

Λεων. Πασχάλη

Ἀντίγραφον

1

Ἐν Λιτοχώρῳ 23 Φεβρουαρίου 1878

Πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν τῶν Μακεδόνων

εἰς Ἀθήνας

Καίτοι σαφῆ ἐστάλη διὰ Θεσσαλονίκης ἔνδειξις τῶν μέχρι τῆς 19 φθίνοντος ἀφορώντων τὰς ἡμετέρας ἐνεργείας, οὐκ' ἦτον ἐπαναλαμβάνω ταῦτα καὶ ἤδη διὰ τὸ ἐνδεχόμενον τῆς παραπτώσεως τῆς ἐνδείξεως ἐκείνης. Τὰ μέχρι Σκιάθου ἐμάθετε ὑπὸ τοῦ συναδέλφου κ. Δραγούμη καὶ τοῦ κ. Λ. Δοσίου.

Ἐν Σκιάθου ἀναχωρήσαντες τὴν 3ην π.μ. τῆς 15 ῥ. ἀφίχθημεν διὰ λοξοδρομιῶν καὶ σταθμῶν εἰς τὴν παραλίαν Λιτοχώρου τὴν 1½ π.μ. τῆς 16 ῥ., ὁδηγηθέντες ὑπὸ τῶν ἐπιτηδείως ὡρισμένων ἐντοπίων συνοδῶν. Μέχρι τῆς 4ης π.μ. ἀπεβιβάσαμεν τὸ ὑλικόν, ὡς ἡ ἔγκλειστος παράστασις. Τὴν 4 ἀνεχώρησαν τὰ ἀτμόπλοια. Ἐν τῇ παραλογῇ τῶν ἀποβιβασθέντος ὑλικοῦ πρὸς τὸ παραληφθὲν αἰτόθεν ἐξαίρεται ὅτι ἔλειπεν ἐν τοῖς ἀτμοπλοίοις ὑλικὸν διὰ τὸ παρεπέζιον τῆς ὥρας. Ἐπιστολαὶ ἐν Σκιάθου μᾶς πληροφοροῦσιν ὅτι ἀπεβιβάσθησαν ἐκεῖ καὶ τὰ συμπεφωνημένα 120 κιβώτια πυριτοβολῶν ἐμπροσθογεμῶν. Περὶ ἄλλων εἰδῶν δὲν μᾶς ἀνακέρουν.

Περὶ τῆς μεγίστης ἀνάγκης τοῦ νὰ συσταθῇ ἐν Σκιάθῳ ἐπιτροπὴ καὶ πρόχειρος ἀποθήκη ὑλικοῦ κ.τ.λ. ἀνεφέρομεν εἰς ὅσα εἴπομεν μεταξὺ τῶν κ.κ. Δραγούμη καὶ Δοσίου. Προσθέτω δὲ νῦν ὅτι ἐὰν ὑπῆρχον ὑλικὰ ἐν Σκιάθῳ, δὲν ἠδυνάμεθα ἴσως νὰ παραλάβωμεν αὐτὰ καὶ αὐθ' εὐθείας δι' ἔντοπίων πλοιαρίων. Οἱ κ.κ. πλοίαρχοι προσηνέχθησαν παρηωτικώτατα καὶ ἔπραξαν ὅ,τι ἦτο δυνατὸν ὑπὲρ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ ταξειδίου μας.

Τοὺς ναοὺς εὕρομεν καθόλου προθύμους χίαν καὶ ἐν ἐπαναστάσει πνευματικῶς. Οἱ διεσταγμοί, οὓς ἀπηντήσαμεν κατ' ἀρχὰς παρὰ τοῖς πρώτοις Λιτοχώρου, καὶ ἡ δυσκολία τῆς μεταφορᾶς καὶ ἐξασφαλίσεως τοῦ ὑλικοῦ μας ὡς καὶ ἡ μὴ ἀκριβὴς γνῶσις τῶν ἐνταῦθα ἐκθρικῶν δυνάμεων μᾶς ἠνάγκασαν νὰ τοποθετηθῶμεν προσωρινῶς ἐν Λιτοχώρῳ

Συνέχεια

ἐξασφαλίσαντες τὸ ὑψηλότερον τῆς μονῆς τοῦ Ἁγ. Διονυσίου, 25 λ. ὑψηλότερον τοῦ Λιτοχώρου. Ἐν τῇ παραλίᾳ ἐπέμψαμεν ἐπιστολὰς πρὸς ὅλους τοὺς κοινότητας, παλέσαντες αὐτοὺς εἰς Λιτόχωρον. Προσῆλθον δὲ μέχρι τῆς 19 ἀντιπρόσωποι τῶν πλείστων, οἱ ὁποῖοι ἐξέλεξαν ἐπταμελῆ προσωρινὴν Κυβέρνησιν τῆς Μακεδονίας, οἰκειοποιηθέντες ἐν γνώσει τὰ δικαιώματα πάντων τῶν Μακεδόνων. Ἡ προσωρινὴ Κυβέρνησις ἐξέδωκεν ἀμέσως τὴν ἐγκυκλίαν διακήρυξιν, ἧς ἀντίγραφα ἀπεστάλησαν πρὸς τοὺς ἐν Θεσσαλονίκῃ Προξένους τῶν Δυνάμεων. Ἔσπευσαν δὲ βαθμηδὸν οἱ κάτοικοι ὅλων τῶν ὀρέων ἀπὸ Ραφαήλης ἕως Βελβενδοῦ καὶ παρέλαβον ἕως σήμερον πάντα τὰ ὅπλα, ἀνερχόμενα εἰς 1945, τῶν λοιπῶν 40 κρατηθέντων διὰ τοὺς ἐδεξιοτάς, καθόσον τινὰ ὀπισθογεκῶ ἐκλάπησαν, κἂν δὲ βέβαιον ὅτι θὰ βληθῶσι καὶ ἄλλα, εὑρέθησαν δὲ καὶ τινα ἐμπροσθογεκῶ βεβλημένα.

Χθὲς τὴν νύκτα μᾶς ἦλθον ἐπιστολαὶ ἀπὸ τοὺς Ἁγ. Κίτρους καὶ τοὺς Ἁγ. Πατακμῶνος ἐν Κολινδρῷ καὶ Ραφαήλῃ, πληροφοροῦσαι ἡμᾶς ὅτι ἡ ἐπανάστασις μετεδόθη καὶ εἰς τὰς ἐπαρχίας των καὶ ζητοῦσαι ὅπλα. Ἀλλὰ δυστυχῶς δὲν ἔχομεν πλέον τοιαῦτα. Εἰς Ραφαήλην εὑρίσκεται νῦν ὁ γνωστὸς τοῖς κ.κ. Δραγούμῃ καὶ Δοσίῳ κ. Μιχ. Ἀποστολίδης καὶ ὁ γέρων Ζαχείλας μὲ 110 ἐδεξιοτάς, συγκεντρωθέντων καὶ περὶ τοὺς 500 κατοίκων τῶν μερῶν ἐκείνων πρὸς ἀπόκρουσιν τῶν εἰς Λάρισσαν εἰς Ντερελῆν ἀφιχθέντων 1500 τούρκων, καθ' ἃ βεβαιοῦσιν οἱ ἐλθόντες ἐκεῖθεν ἀπεσταλμένοι. Εἰς δὲ τὸν Κολινδρὸν εὑρίσκεται μόνον εἷς ἀρματωλός, ὁ Ἠπειρώτης Εὐαγγέλης μέλος τῆς ὁμάδος Καραπαταύη μὲ τινας συντρόφους του καὶ οἱ ἐντόπιοι ἐπαναστάται. Αὔριον δὲ ἢ μεθαύριον σκοπεύομεν νὰ χρησιμοποιήσωμεν καὶ ἐκείνους καὶ τοὺς ἐνταῦθα εἰς ἐπιχείρησίν τινα. Μετὰ τῆς παρούσης σᾶς πέμπονται εἰς Σκιάθον καὶ 10 πυροβολητοί, οἱ συλληφθέντες ἐν τῷ φρουρίῳ Πλαταμῶνος, ὁμοῦ δὲ καὶ τὸ εὑρεθὲν ἐκεῖ ὑλικὸν πυροβολικοῦ, τῶν δύο πυροβόλων των παρεφθαρμένων διὰ τὸ ἀδύνατον καὶ μᾶς χρησιμεύσεως. Ἡ προσωρινὴ Κυβέρνησις ἐργάζεται μετὰ ζήλου, μάλιστα δὲ ὁ πρόεδρος αὐτῆς κ. Κορομπάγγος. Διώρισε δὲ καὶ τινας ὑπαλλήλους ἀστυνομικοὺς καὶ ἐν γένει ἤρχισαν οἱ ἄνθρωποι νὰ εἰσέρχωνται εἰς τὴν ἐπανάστασιν μετ' ἐνδιαφέροντος.

Συνέχεια

Έχομεν ἀνάγκην ὅπως ἀμέσως δύο χιλιάδων τουλάχιστον διὰ τὰ μεταξὺ Πηνειοῦ καὶ Ἀχελώου, διὰ δὲ τὰ πέραν τοῦ Ἀχελώου (Κοζάνην, Σιάτιστα κ.τ.λ.) ἄλλων τόσων καὶ πλέον, ἀλλὰ φροντίσατε νὰ χαίβωμεν ἕστωσαν καὶ ὀλίγα, διότι εἶνε πολλοὶ οἱ ἄνδρες, τὰ δὲ καινὰ ὅπλα ὀλίγιστα καὶ σχεδὸν ἄχρηστα, τῶν καλῶν ἀφαιρεθέντων ὑπὸ τῶν ἐπιδραμόντων Γκέγκιδων κ.χ.τερούλων. Ἔχομεν ἐπίσης ἀνάγκην πολεμοφοδίων καὶ ποσότητός τινος πυρίτιδος καὶ μολύβδου διὰ τὰ ἐγχώρια ὅπλα. Ἐπίσης χρειαζόμεθα βεζόνας καὶ παρακύλαγας διότι δὲν ἠξεύρω πῶς ἀντὶ τῶν 2400 μᾶς ἐδόθησαν μόνον 1800 καὶ ἐκ τούτων πάλιν μᾶς ἔλειψαν ἄφοβος. Ἐπιφυλλίαν εἰς ἄνδρας πολλοὺς δὲν πιστεύω νὰ χρειασθῶμεν. Ὀλίγοι, 100-150, καλὸν θὰ μᾶς εἶνε νὰ ἔλθουν. Ἀλλὰ πρωτίστως μᾶς εἶνε ἀναγκαῖα τὰ ὑγιειά. Ἐν Θεσσαλονίκῃ ἐλαμβάνομεν συχνὰ εἰδήσεις. Αἱ ἐγερθεῖσαι καινὰι τῶν διαπλων διαφωνίαι μᾶς ἀνεκοινώθησαν ὑπὸ τῶν κ.κ. προϊσταμένων. Εὐτυχῶς ἐξωμαλύνθησαν αἱ δυσχέρειαι ἐκεῖναι καὶ ἐλπίζω νὰ μὴ παρουσιασθοῦν ἐφεξῆς.

Ἐν Βλαχοκλείβαδον εὑρίσκοντο 250 γκέγκιδες, οἱ ὁποῖοι ἐξεκίνησαν διὰ τὸ Παλιόκαστρο, προχθὲς δὲ συνήντησεν αὐτοὺς ἡμέτερον ἀπόσπασμα 105 ἀνδρῶν ὑπὸ τὸν ἱερέα Γ. Λάζον καὶ τὸν Π. Καλόγηρον καὶ πηγαίνουν τὴν μονὴν Πέτρας συμπορευόμενοι. Γενομένης ἐφοδεύσεως μὲν ἡμέτεροι τρεῖς, ριφθέντες ἀφυλάκτως εἰς τὴν λαιμαργίαν, γκέγκιδες δὲ δέκα τρεῖς, τῶν λοιπῶν διασωθέντων πρὸς τὸ Βλαχοκλείβαδον. Ἐφοδεύθησαν δὲ μέχρι τοῦδε καὶ περὶ τοὺς 15 ἄλλους ταύρους (sic) εἰς διαφόρους συμπλοκὰς μετὰ τῶν πρὸς τοὺς ἐπαναστάτας μεμονωμένων. Μεθαύριον πιθανώτατα νὰ μεταβῶμεν ἐντεῦθεν.

Ζητῶν μίαν ἀπευθύνω παράκλησιν, νὰ μὴ δημοσιευθῇ τι περὶ ἐμοῦ. Ἀποτείνων ὑμῖν καὶ πᾶσι τοῖς συμπατριώταις τὸν ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν διατελῶ μετὰ μεγίστης ὑποβλέψεως καὶ ἀγάπης

Ὅλως ὑμέτερος

Λεωνίδας Παπαχάλης

V.G. Μὴ χαμογελάσητε νὰ πέμψητε εἰς Σκιάδον ὑγιειά καὶ ἀφοῦ παραορθώσωμεν νὰ μᾶς πέμψητε τοιαῦτα καὶ δι' ἄλλης ὁδοῦ τυχόν. Ἡ θαλασσία ὁ-

δός εἶναι ἐλευθέρα. Ἀπό πλοίον τουρκικόν μόλις ἕως τοῦ Ἁγίου Θεοδώρου (sic) ἀφικνεῖται καί ἐπανέρχεται εἰς Θεσσαλονίκην· πᾶσα δέ ἡ παραλία ἀπό τοῦ Ἁγ. Θεοδώρου ἕως τῶν ἐκβολῶν τοῦ Πηνειοῦ εἶναι ὅλως ἐλεύθερα ἀπό Τούρκων καί προσεχῶς θά τά ἔχωμεν.

Περί τῶν ἀποσταλῶν τῶν χρημάτων εἰς Θεσσαλονίκην περιττόν νά σᾶς λέγω, διότι βεβαίως εἶναι ἤδη εἰς τόν πρός ὃν ὁρᾶτε καί προσεχῶς θά τά ἔχωμεν.

Μεταξύ τῶν ἄλλων ὑλικῶν ἀναγκαίων ἔχωμεν καί τινα ὁπλοδιορθωτῶν ἐργαλεῖα, ὧν σημείωσιν σᾶς ἐγκλείω, καθόσον διά μικρᾶν βλάβην τῶν ὅπλων μας καθίστανται ἄχρηστα, ἐνταῦθα δέ καί οἱ ὁπλοδιορθωταί εἶναι λίαν σπάνιοι καί τά ἐργαλεῖα πάντα ἐλλείπουσι. Ἐνῷ δέ τόσος ἐγένετο λόγος περί ὁπλοποιοῦ, παρωρθώσαμεν νά μή συμπεριλάβωμεν τοιοῦτον. Ἀγνοοῦμεν δέ ὅμως νά ἐξευρίσκω τίς ὁ πταίσας εἰς τοῦτο. Ἐνταῦθα ἔχομεν ἀπό προχθές τούς συμπολίτας τοῦ κ. Παπαφλέσσα κ.κ. Γ. Χ. Τσοκιάδην Ἠπειρώτην καί Ἀντ. Ν. Χιλιανόν διδασκάλους, οἵτινες θέλουν καί γιαταγάδες* διά νά μεταφέρουν τά ὁπλα παρέχειν ὅπλα καί πολεμοφόδια, μόνοι αὐτοί ἐκ πάντων τῶν συμπολιτῶν καθυστερήσαντες, ἀλλ' ἔχουν καί τό δίκαιόν των, διότι εὑρίσκονται μακρᾶν ὑμῶν καί πλησίον τῶν Τούρκων.

Νεωτάτην τινά εἴδησιν μᾶς ἔστειλε παρά τοῦ κ. Δαμασκηνοῦ

Λεων. Παπαχάλης

Ἀντίγραφον

Ἐν Σμυρνῃ 14 Ἀπριλίου 1878

Κύριοι,

Δὲν ὑξεύρω διὰ τί δὲν ἐπρόφθασε ἀξιον ν' ἀπαντήσητε εἰς τὰς ἐπιστολάς μου καὶ ἐξ Ὀλύμπου καὶ ἐκ Χασίων. Ἐκ τῶν τελευταίων ἐπιστολῶν τοῦ κ. Δουμπιώτου γινώσκητε ἤδη ὅτι τὸ μεῖναν ὑπ' αὐτὸν σῶμα (ἐκ διακοσίων περίπου πλὴν τῶν τοῦ κ. Ζαχείρα 50-60) εὑρίσκεται εἰς Πόρτον· ἐγὼ δὲ μετὰ τοῦ κ. Εὐαγ. Κορομάγκου προέβην τῇ προσωρ. Κυβερνήσεως ἀλθομεν ἐνταῦθα, ὅπως ἐφροντίσωμεν περὶ ὅπλων, πολεμοφοδίων καὶ λοιπῶν χρειωδῶν. Εὕρομεν δὲ τὴν ἀναταραχὴν καὶ τὴν ἐκ ταύτης χαλάρωσιν καὶ σχεδὸν παράλυσιν πάσης ἐνεργείας. Εὕρομεν καὶ τοὺς κ.κ. Ἰ. Ὀλύμπιον, Χρ. Γεωργιάδην καὶ Κριεμαδῆν μὲ δύναμιν ὅλως περιωρισμένην ἀνδρῶν, ὡς λέγουσι (80 Ὀλυμπ. – 140 Γεωργ. καὶ 80 Κριεμ.), οἱ ὁποῖοι μ' ἐξήγησαν ἀπὸ καιροῦ ὅτι δὲν δύνανται νὰ προχωρήσωσιν ἐντεῦθεν χωρὶς νὰ τοῖς χορηγηθῶσι δέκα ἕως δώδεκα τοὐλάχιστον χιλιάδες δραχμῶν διὰ τὰς ἀνάγκας τῶν στρατιωτῶν των. Χωρὶς νὰ τοῖς ὑποσχεθῶ τίποτε τοῖς εἶπον μόνον ὅτι διὰ τὰς ἀνάγκας τῶν στρατιωτῶν των ἡ ἐπιτροπὴ δὲν πρόκειται διὰ τοῦ κ. Δουμπιώτου ὅτι ἔπεμψε καὶ διὰ τὸ ἄλλο σῶμα μέχρι τοῦδε. Καὶ ἐδέχθησαν μὲν νὰ δοθῶσιν εἰς τὸν κ. Δουμπιώτην τὰ μέσα διὰ τὰς μετεπειτα ἀνάγκας των, ζητῶσιν ὅμως πρὸς ἐκκίνησίν των 5-6.000 δραχμῶν, διότι ἄλλως, λέγουν, τοῖς εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐκκινήσωσι τοὺς ἄνδρας των· ἐπειδὴ δὲ συμπίπτει καὶ ἡ ἀναταραχή, δὲ μείνωσιν ἐνταῦθα μέχρις οὗ γνωθῇ τὸ ἡμέτερον τοῦτο. Δὲν γράφω πλείονα. Ὁ κομισθεὶς κ. Τ. Ἰγγλέσης δὲ σᾶς ἐξηγήσῃ λεπτομερῶς τὰ ἐνταῦθα. Ἐγὼ πιθανὸν νὰ πλησιάσω καὶ εἰς τὴν μεγαρικὴν τινα σταθμὸν καὶ ἔλθωμεν εἰς συνεννόησιν.

Ἀσπαζόμενος πάντας διατελῶ

Ὁ συμπατριώτης σας

Λεωνίδας Πασχάλης

Πρὸς τὴν Μακεδονικὴν Ἐπιτροπὴν

εἰς Ἀθήνας.

Ἐπιστολές

Ἀδαμ. Κοραῆ

Ἀντίγραφον

Κύριε Πρόεδρε!

Πρό ἡμερῶν ἔγραφα ὑμῖν τά καθ' ἡμᾶς μέχρι τῆς ἐκ τοῦ κυρίου σώματος ἀποχωρήσεώς μου, ἤδη δέ θέλω περιγράψει τά μετά ταῦτα συμβάντα, ἅτινα δέν εἶναι μικρᾶς σπουδαιότητος ἀλλά τοὐναντίον ἄξια μεγαλειτέρας (sic) προσοχῆς καί ἀντιλήψεως.

Ἐνθύς ἅμα ἐνταῦθα ἀφικόμεθα, ἠρξάμεθα ἐνεργοῦντες τήν προθύμως συναγωγήν τοῦ ἐπιτοπίου ἀρχηγοῦ καί πρωτοργοῦ τῆς ἐνταῦθα ἐπαναστάσεως κ. Εὐαγγέλη Χοστέβα. Καί ἐν πρώτοις ἐπεσκεψάμεθα τό Τουρκικόν χωρίον Γερόπι, ὅθεν πληροφορήθημεν περί τούς 200 βόας καί βουβάλους. Μετά ταῦτα μαθόντες ὅτι λάτρεις χίλια πρόβατα τῶν Χριστιανῶν, ἅτινα εἶχον ἁρπαχθῆ ὑπό Τσεχνιδῶν, εὑρίσκοντο περί τό χωρίον Πρόδρομον (sic), ἐδράμομεν ἐν ὅλῳ περί τούς 150, ὅπως ἀφαιρέσωμεν ἐκ τῶν ἁρπακτικῶν χειρῶν τῶν ληστῶν τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως τά πρόβατα. Καί ὄντως κατωρθώσαμεν τό πρῶτον νά γίνωμεν τῶν κυριότης ἀμέσως (sic) τά πρόβατα, ἅτινα καί ἀπεδόθησαν εἰς τούς κυρίους των, ἀλλ' ἠναγκάσθημεν νά παραμείνωμεν μετά ταῦτα πρός 80 Τσέχνιδες, ἀχθισθέντας ἐντός τοῦ χωρίου Προδρόμου· εὐτυχῶς ὅμως μετά πενταώρου μάχης, ἡμῶν μέν πληγωσάντων ἐν ὑπαίθρῳ λῃστάς, ἡμῶν δέ πληγωθέντων ἐν τοῖς οἰκίαις, ἤνοιξαν ἔκλινιν ὑπέρ ἡμῶν, τραπέντων τῶν πληγῶν εἰς φυγήν τῇ βοηθείᾳ τῶν ὠμυπόδων αὐτῶν ἵππων· ἐκ τῶν ἐχθρῶν ἐφονεύθησαν 9 καί ἐπληγώθησαν 13, ἐκ δέ τῶν ἡμετέρων ἐπληγώθη μόνον ὁ Ἀναστάσιος Χρονάκης κατά τήν μεσαγκύλην βαρέως καί ὅστις ἤδη εὑρίσκεται εἰς ἐξυγίανσιν.

Ἐπειδή δέ πάντα τά χωρία τά ἐντεῦθεν τοῦ Ἀχμαάκτσου (sic) ἦσαν ἐπανεστατημένα καί μόνον τό Κριεζάκι δέν ἠδύνατο νά μιμηθῇ τά ἐπίλοιπα χωρία ἕνεκα τῆς παρουσίας εἰς ἀριθμόν Τούρκων στρατιωτῶν, διά τοῦτο ἐμείναμεν ἐπί τρεῖς ἡμέρας νά διευθετήσωμεν τάς ἀποθέσεις τῶν οἰκογενειῶν των, χωρίς τό παράπονον νά διαλυθῇ τῶν ζωῶν των, στείλαντες 70 ἄνδρας, οἵτινες ἠναγκάσθησαν νά πολεμήσωσιν ἐπί 2 ὥρας πρός 30 Τούρκους, μεμηχανισμένους ἐντός Πύργου, ἀνοικοδομηθέντος ἐπί τοῦ Ἁγίου Πασᾶ, χωρίς ἐπιτυχίαν ἐπειδή ἔπεσεν τις κατωρθώσαμεν νά εὐσχολύνωμεν τήν ἀναχώρησιν τῶν παιδίων ἐκ τοῦ χωρίου Κριεζάκι. Κατόπιν τούτων ἠναγκάσθημεν νά ἔλθωμεν ἐνταῦθα, ἐπειδή πλησίον ἡμῶν εὑρίσκονται 500 Τοῦρκοι ἀπειλοῦντες εἰσβολήν εἰς τά μέρη ταῦτα. Ἐν τρισί συνεχείαις ἀνεμένομεν τόν ἐχθρόν.

ἐν Βερροίᾳ, ἔνθα εὑρίσκονται συγκεντρωμένοι περὶ τοὺς 700 Τοῦρκοι· ἐν Κομνηνοῦ (sic) καὶ Λιμπανόβῃ, τῆς δυνάμεως τῶν ἐχθρῶν ἀναβιβαζομένης εἰς 250-400, καὶ ἐν Δρανίστῃ. Βλέπετε ὅτι 1500 πρόκειται νὰ μᾶς προσβάλωσιν ἐν τριῶν σημείαις ὁσονοῦπω ἐλπίζομεν ὅμως μεγάλως, ὅτι ἡ δύναμις αὐτὴ θὰ φανῇ ἐνώπιον τῶν γενναίων ἀνδρῶν, οἵτινες περιλαμβάνονται καὶ τῶν ἀρειμανίων ἀρματωλῶν, τῶν ὑπὸ τοῦ ἀνδρείου ἀρχηγοῦ Εὐαγγέλη Χοστέβα ὁδηγουμένων. Ἁπασα ἡ δύναμις ἡμῶν ἀνέρχεται εἰς 300, ἐξ ὧν περὶ τοὺς 100 εἰσὶν ἀπεσπασμένοι εἰς διαφόρους μέρη, ὥστε μόλις 200 ἄνδρας ἔχομεν νὰ ἀντιτάξωμεν ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ.

Καλὸν μέν, ἵνα μείνω ἐνταῦθα ἐπί τινα καιρόν, μέχρις οὗ ὁ ἐπιτόπιος ὁπλαρχηγός μ. Εὐαγγέλης Χοστέβας δυνηθῇ μόνος του ὅπως συγκρατῇ τὴν ἐπανάστασιν τῶν κατὰ τὰ Πιέρια χωρίων, ἐνεργῶν ἀνεξαρτήτως σχεδὸν πλήν ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Δολιανιώτου. Οἱ σπουδαιότεροι λόγοι, οἵτινες μὲ παρακινοῦσιν εἰς τὸ νὰ φροντίσω εἰς τὴν ἀνωτέρω ἰδέαν, εἰσὶν οἱ ἀκόλουθοι· α) ἵνα δυνηθῶμεν νὰ διασώσωμεν τὰς ζωὰς 6-7 χιλιάδων ψυχῶν (γυναικοπαίδων) καταφυγόντων (sic) εἰς τὰ Μονὴν τῶν Ἁγίων Πάντων καὶ διαμενόντων τὸ πλεῖστον ἐν ὑπαίθρῳ· β) ἵνα ἐπιτύχωμεν ἐν δρομῇ (sic) κατὰ τὴν ἐκτεταμένην τοῦ Ἀλμωπίου πεδιάδα, ὅπως εἰσκομίσωμεν ἐπαρκῆ τροφάς, δυναμένας νὰ διαθρέψωσι τὰ γυναικόπαιδα ἐπί τινας ἡμέρας, ἐπειδὴ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα θὰ περικυκλωθῶμεν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν· γ) ἵνα ἔχωμεν ὑπὸ τὰς χεῖρας μας τὰ Πιέρια, εἰς ἃ δυνάμεθα ἐπὶ πολὺ νὰ διατηρήσωμεν τὴν ἐπανάστασιν διὰ τὸ ἀπρόσιτον αὐτῶν· δ) ἵνα προσελκύσωμεν πολλοὺς ἐκ τῶν κωμοπόλεων Καλαμφυτίου καὶ Βεμβενοῦ, οἵτινες δὲν δύνανται νὰ ἐπαναστατήσωσι, ἕνεκα τοῦ ὅτι δὲν ἔχουσιν ἐπιπλέον μέχρι τοῦδε ἐξοπλισμόν· εἰς τοῦτο συντείνει καὶ ἡ ἔφοδος τοῦ Ἁγίου Κήρυκος Νιποράου, ὅστις ὑφιστάμενος ἐνίοτε πάντοτε, ὅτι καὶ ὁ τελευταῖος στρατιώτης, δὲν παύει ἐργαζόμενος ὑπὲρ εὐοδώσεως τοῦ ἔργου, οὗ ἡ ἐλπὶς τῆς ἐπιτεύξεως δεκαπλασιάζει τὸν ζῆλον καὶ τὴν προθυμίαν του.

Τὴν πυρπόλησιν τοῦ Λιμποχώρου βεβαίως θὰ ἐμάθατε, ὡς καὶ πᾶν ὅ,τι προηγήθη αὐτῆς· πάντα ταῦτα ἦτο ἐπόμενον νὰ συμβῶσι· διότι, ἀντὶ νὰ καταλάβωμεν τὰ ἐπικίνδυνα σημεῖα, ἀφ' ἑνὸς τὰ πλησίον τοῦ Πηνειοῦ στενά, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν δεξιὰν Πέτρα καὶ τὰ Πιέρια, ἠρξάμεθα ἐκστρατεύοντες μεθ' ὅλου τοῦ στρατοῦ ἐπὶ μίαν ὁλόκληρον ἑβδομάδα, ὡσεὶ ἂν εἴμεθα τακτικὸς στρατός. Τὸ λυπηρὸν εἶναι ὅτι τὸ ἀρχηγεῖον δὲν ἔχει

εὑρίσκοντ ὡς ἐκ τῆς συμβουλῆς καὶ προτροπῆς πολλῶν δυναμένων νὰ κρίνωσιν ἀσφαλῶς ὡς ἐκ τῆς θέσεως των καὶ τῆς γνωριμίας τοῦ τόπου. Ὁ Ἅγιος Κύπρος ἐτόλμησε νὰ προτείνῃ, ὅπως ἅπαν τὸ σῶμα ἔλθῃ εἰς Πιερίαν, ὁπόθεν δύναται νὰ ἐνεργῇ διὰ τὴν κυρίαν Μακεδονίαν, ἥτις ἄρχεται ἐκ τῆς Πιερίας καὶ αὐχὶ τοῦ Ὀλύμπου, ἔνθα μόνον δύο μικρὰ σώματα ἠδύναντο νὰ ἀφήσῃ, ὅπως ἐμποδίσωσι τὴν εἴσοδον τοῦ ἐχθροῦ ἐκ τῶν Πυλείων καὶ νὰ διατηρῶσι τὴν διὰ τῆς θαλάσσης συγκοινωνίαν, παραλείποντες ἀναλόγως φρουρὰν ἐν Λιτοχώρῳ. Ἔχομεν ἀπόλυτον ἀνάγκην πολεμοφοδίων καὶ ὅπλων, ὧν ἡ ἔλλειψις παθίσταται ἐπαισθητὴ καθ' ὅσον δύο μόνον μάχας ἂν κάμωμεν, εὑρεθῶμεν ἄνευ φυσιγγίων. Ὥστε δι' οἱανδήποτε μέσον ὀφείλετε νὰ ἀποστείλητε φυσίγγια τῶν δύο ὅπλων καὶ ὅπλα ταχέως, δι' ὃν λόγον προτίπτον ὑμῖν.

Ὡς ἰατρὸς παθητικὸς τοῦ σώματος διωρίσθη ὁ Τέως παρὰ τῷ ἀρχηγείῳ διατελῶν ὡς τοιοῦτος αἰσθηματίας νέος Δημοσθένης Καλοστύπης.

Ἅπαντες οἱ ἐθελονταὶ οἱ κατ' ἐντολήν σας στρατολογηθέντες ὑπ' ἐμοῦ εἰσὶν ἀφοσιωμένοι πρὸς ἐμέ, εἰς τὰς δύο δὲ μάχας, ἃς συνήψαμεν, ἐπεδείξαντο γενναιότητα καὶ θάρρος ἀπαράμιλλον, εἰς ἔνδειξιν δὲ τῆς πρὸς ὑμᾶς ἀφοσιώσεως ἐκρίναμεν εὔλογον, ἵνα καὶ οἱ ὑπ' ἐμὲ δεκάρχαι συνυπογράψωσι.

Δέξασθε τὴν διαβεβαίωσιν τῶν (sic) πρὸς ὑμᾶς ἐξαιρέτου ὑποψηφιότητος μεθ' ἧς διατελοῦμεν.

Ὁ καθ' ὅλην Μακεδονίαν ἀρχηγὸς τῶν ἐθελοντῶν

Ἀθαν. Οἰκ. Κομπόβας

Ὁ Ἡμέτερος τοῦ Σώματος
Δ. Ν. Καλοστύπης

Σπουρλίτα (ἐπὶ τῶν Πιερίων ὀρέων)
τῇ 14 Μαρτίου 1878

οἱ δεκάρχαι

Ἀθανάσιος Περιδῆς φοιτητὴς
Δ. Γιαννοῦ
Κωνσταντῖνος Κουτσοῦ
Ἐμμ. Π. Μάμπας
Δημήτριος (sic) Ἰω. Κρεμαστώτης
Χρ. Βλαχογιάννης
Ἀντώνιος Φραγγούδης
Λουκᾶς Πετρέαντης
Παναγιώτης Ἀναστασίου
Τιμ. Πουλῆς (sic).

Ἀντίγραφον

Σεβαστοὶ Κύριοι

Ἐν Δισπάτῃ τῇ 24 Μαρτίου 1878.

Ἐλπίζω ὅτι θὰ ἐλάβετε τὴν ἐν Σπορλίτας τῆς Πιερίας σταλεῖσαν πρὸς ὑμᾶς ἐπιστολήν, ἐν ᾗ ἐξέθηκα τὰ μεσὰ τῶν ἀποχωρήσεων μου ἐκ τοῦ κυρίου σώματος. Ὡς γνωστὸν ἐμείναμεν ἐν Σπορλίτᾳ ἀναμένοντες προσβολὴν ἐκ μέρους τοῦ ἐχθροῦ, εὑρισκομένου ἐν Δρανίστῃ καὶ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ ἀνερχομένης εἰς 400 ἄνδρας τακτικούς. Ἐκεῖθεν ἀνεχώρησεν ὁ ἐχθρικὸς στρατὸς, πορευόμενος πρὸς τὸ Κλουνδρὸν (sic), ἔνθα εὑρίσκοντο ἕτεροι 200 ἄνδρες, οἵτινες, παραλαβόντες καὶ ἑτέρους ἑκατὸν ζιγγάνους καὶ Κιρκασίους, ἐπεστράφησαν ἐξαίφνης διὰ προδοσίας τὴν πρωΐαν τῆς 15 φθίνοντος Μαρτίου καὶ ὡρμήσαν ἐπὶ τῶν ἐν Ἁγίοις Πάσι διαμενόντων γυναικοπαίδων, ἅτινα ἐπροστατεύοντο ὑπὸ ἡμῶν ἐντοπίων ὁπλοφόρων. Ἡ ἄφιξις τοῦ ἐχθροῦ ἀνηγγέλθη ἡμῖν τὴν πρωΐαν καὶ τὴν 6 ὥραν, ὅτε παραυτὰ ἐξεβράσθημεν πρὸς βοήθειαν τῆς εὐαρίθμου φρουρᾶς τῆς προωρισμένης διὰ τὴν προφύλαξιν τῶν γυναικοπαίδων. Εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης παρεφθάσαμεν τὴν 8 πρωϊνὴν ὥραν, ὅτε ὁ ἐχθρὸς εἶχε προχωρήσει μέχρι τῆς Μονῆς ἔνθα παλῶνον τὰ γυναικόπαιδα, ἅτινα ἅμα τῇ ἐμφανίσει τοῦ ἐχθροῦ εἶχον ἀποσυρθῆ εἰς ὑψηλότερα μέρη καὶ εἶχον διαιρεθῆ εἰς δύο σώματα. Ἡ μάχη ἤρξατο ἐν τοῖς συστάδην, ἡμῶν μὲν ἐπιτιθεμένων τῶν ἐχθρῶν τηρούντων τὰς θέσεις των. Μᾶλιστα δὲ ἡμεῖς εἴχομεν χωρήσει πολὺ πρὸς τὰ πρόσω, ἐνῷ ὁ ἐχθρὸς εἶχε προχωρήσει· καὶ τοῦτο ἐγίνετο, διότι τὸ σύνδενδρον τοῦ τόπου δὲν μᾶς ἐπέτρεπε νὰ ἴδωμεν τὸ ἐχθρικὸν ἔδαφος μέχρι τίνος σημείου ἐπεξετείνετο.

Ἡ μάχη ἐγίνετο μετὰ πείσματος καὶ θὰ ἐξεδιώκομεν τοὺς ἐχθροὺς ἐκ τῶν ὀχυρῶν των θέσεων, ἐὰν ἑτέρα φάλαγξ τοῦ ἐχθροῦ δὲν ὑπεῖχε τὰ γυναικόπαιδα, ἅτινα δυστυχῶς ἐχωρίσθησαν πρὸς δυστυχίαν ἡμῶν, οἵτινες θὰ ἐνεδύομεν τελείαν νίκην καὶ περιφάνειαν. Δραμόντες τότε πρὸς προφύλαξιν τῶν γυναικοπαίδων, ἅτινα δυστυχῶς δὲν ἠδυνήθημεν νὰ ἀπαλλάξωμεν ἐκ τῶν χειρῶν τῶν ἐχθρῶν, ἀφήσαμεν τὴν ἑτέραν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ, ἵνα προχωρήσῃ καὶ παραλάβῃ τὴν μονὴν τῶν Ἁγίων Πάντων. Λυσσωδῶς ἐπετέθημεν κατὰ τῆς ἑτέρας φάλαγγος τῆς ἀπειλούσης τὰς ὑπὸ ἡμῶν φυλασσομένας γυναικοπαίδας. Ἡ ἐπιτυχία ἦτο ἡμῶν ἀλλὰ πύρρειος· διότι ἔφερεν πολὺ αἷμα ἐχθρικόν, πλὴν αἱ ὀχυραὶ θέσεις τῶν ἐχθρῶν δὲν μᾶς ἐπέτρεψαν νὰ χωρήσωμεν πρὸς τὰ πρόσω καὶ νὰ τοὺς ἐκδιώξωμεν διὰ τῆς λόγχης πρὸς διάσωσιν τῶν γυναικοπαίδων,

Συνέχεια

ἄτινα ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας καὶ ἐμράτουν τὰς χεῖρας δεδεσμευμένας.

Ὅτε εἴδομεν ὅτι 300 οἰκογένειαι περιῆλθον εἰς χεῖρας τοῦ ἐχθροῦ, ἡμεῖς δὲ ἐπρίναμεν εὔλογον ἵνα μὴ πολεμῶμεν πρὸς 700 τούρκους κατέχοντας ὀχυροτέραν θέσιν ἡμῶν, διὰ τοῦτο ἀπεσύρθημεν, παραλαβόντες τὰς ἑτέρας 300 οἰκογενείας, αἵ ἀπεστείλαμεν εἰς Σπαρτίτας. Ὡς πρὸς τὰς ἡμετέρας ζημίας ὁ Θεὸς μεθ' ἡμῶν, εἷς καὶ μόνος ἐφονεύθη, ὁ ἐθελοντὴς Καλαντζῆς, ἐπληγώθησαν δὲ ὁ ἀρχιλοχαγὸς Νικόλης ὅστις ἐπεξείξατο γενναιότητα ἀπαράμιλλον, κατὰ τὸ δεξιὸν ἀντιβράχιον, καὶ ὁ Σωτήριος Πετράκης ἐν Μάνῃ ἐθελοντὴς κατὰ τὸν ἀριστερὸν μηρόν, ἐν δὲ τῶν πολεμίων, ἅπαντων ὡπλισμένων δι' ὅπλων Martini, κατὰ τὴν ὁμολογίαν τῶν Τούρκων ἐπληγώθησαν καὶ ἐφονεύθησαν 150, ἀλλ' ὁ ἀληθὴς ἀριθμὸς δὰ εἶναι μεγαλήτερος ἐκ τῶν πληγωμένων, οὓς μετεκόμισαν εἰς Κορινθίαν. Τέλος ἡ νίκη ἦν ὑπὲρ ἡμῶν, πλὴν αἱ 300 οἰκογένειαι, αἵτινες περιῆλθον εἰς χεῖρας τῶν πολεμίων, καὶ ἐλύπησαν μεγάλως καὶ ἡ ἐπιμόνη ἀνάγκη καὶ προαίρεσις, ἵνα ἐπιτρέψωμεν καὶ εἰς τὰς ὑπολοίπους οἰκογενείας, ἵνα προσέλθωσι εἰς τὰς οἰκίας των. Τοῦτο ἐγένετο διὰ δύο λόγους, πρῶτον διότι εἴχομεν ἔλλειψιν τροφῶν ἐπαρκῶν καὶ δεύτερον διότι τὸ ἀρχηγεῖον εἶχε χίλιαν ἀποθαρρυνθῆ ἡμῶν καὶ δὲν ἠδυνάμεθα νὰ προμηθευθῶμεν πολεμοφόδια.

Μέχρις ἐδῶ ἠδυνάμεθα νὰ σταθῶμεν ἐν Μακεδονίᾳ, ἀλλ' ἡ ἔλλειψις πολεμοφοδίων μᾶς ἠνάγκασε νὰ ἐγκαταλείψωμεν τὰ Πιέρια μὲ 350 ἄνδρας ὑπὸ τὰς ὁδηγίας τοῦ ἐπιτοπίου ὁπλαρχηγοῦ, Κ. Κιρκοπούλου καὶ ἐμοῦ.

Ἡ πορεία ἡμῶν διὰ τῆς ὑψηλοτέρας κορυφῆς τῶν Πιερίων ὄρεσιν καταφυγίου εἶνε ἀξιομνημόνευτος· ἀπλῶς μόνον θὰ ἀναφέρωμεν ὅτι οἱ πλεῖστοι τῶν στρατιωτῶν ἔπαθον ἀπὸ ρευματισμούς, βουβῶνας καὶ ἀνάλογα τούτοις. Ἡ πορεία τῆς 21 Μαρτίου 1878 δι' ἡμᾶς εἶνε πρωτοφανής· διότι διήλθομεν ὄρη πεπαγωμένα ὑφ' χιόνος ἀδιαβάτου ὑπὸ τῶν ζώων πεδιάδα καὶ δι' αὐτῶν ἐχθρῶν κατεχόντων ὀχυρὰς θέσεις, ἡ πορεία δὲ ἡμῶν ἦτο 24 ὁλοκλήρων ὡρῶν.

Μετὰ ταῦτα ἀδιαπορήτως ἠσύχως πρὸς ἀναπαύσιν τῶν πεινασμένων στρατιωτῶν, οἵτινες ἀδόλως ἐγόγγυσαν διὰ τὴν πεῖναν καὶ σύντονον ἐκείνην πορείαν τῆς 21 Μαρτίου. Καὶ τοῦτο ἐγένετο κατ' ἀπαίτησιν τοῦ ἀειμνήστου καὶ φλογερᾶ ἱεροῦ τοῦ σώματος Δημοσθένους Καλογεροπούλου, ἀδελφοῦ τοῦ ἐν

Σέρραις γυμνασιάρχον Ι.Ν. Καχοστύπη. Ἐντεῦθεν ὁ ἀρχηγὸς ἀπέχει 6 ὥρας, ὥστε αὔριον καλὰ πᾶσαν πιθανότητα θὰ συναντήσωμεν τὸν ἀρχηγόν.

Τὸ ἐπιτελεῖον τοῦ σώματος ἡμῶν, συγκειμένον (sic) ἐκ τοῦ Ἁγ. Κίτρους Νικομήδους, Βαγγέλη Χοστέβα, ἐμοῦ, τοῦ Κ. Κιρκοπούλου καὶ τοῦ ἰατροῦ τοῦ σώματος Δ. Ν. Καχοστύπη, ἔχομεν ἀποφασίσει ἵνα μεταβῶμεν προμηθευταὶ ἡμῶν ποικιλοφόδιων καὶ ὅπως ἐπανακάμψωμεν εἰς Μακεδονίαν διότι νοῦν ἔχει Μακεδονία εἴπερ ποτὲ ἐμπαραμπαίνεται ἔξω παντὸς βεβαιώσεως τῆς τύχης της. Ἐκεῖ! Ἐν Μακεδονίᾳ ἐννοῶ διότι κἂν τὸ αἷμα μου ἂν καὶ καταβγομαι ἐκ Θεσσαλίας.

Οἱ στρατιῶται ἅπαντες ἦσαν γυμνοὶ καὶ ἀνυπόδυτοι καὶ τοῦτο διότι καθ' ἑκάστην διερχόμεθα χάος, ὄρη καὶ δάση, ἅτινα φιλοῦσιν ἵνα τοὺς ἐκεῖθεν διαβαίνοντας καθιστῶσιν ἀνυποδύτους καὶ γυμνητεύοντας.

Ἅμα ὅμως ἤλθομεν ἐνταῦθα, οἱ συμπατριῶται μου ἔσπευσαν ἐξ ἰδίων των, ἵνα προμηθεύσωσιν εἰς τοὺς εἰσταξιῶτας μαχητὰς πᾶν ὅ,τι εἶχον ἀνάγκην, ὥστε οἱ κάτοικοι τῆς Διεκάτης εἶνε γνήσια τέκνα τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους καὶ ἐλπίζω, ὅταν ἔλθωσι τὰ ὅπλα, ὅτι πάντες θὰ δράξωσι τὰ ὅπλα καὶ τὴν τυραννίαν.

Ἡ ἐσώμασις τοῦ στρατοῦ ἀσφαλῶς εἰς Κων/πολιν.

Διαφεύγω πρόθυμος

Ἀθαν. Οἰκ. Κομοράβας.

Ἀντίγραφον

Πρὸς τὸν Κύριον Λεωνίδαν Παπαχάμην,
μέλος τῆς Μακεδονικῆς Ἐπιτροπῆς.

Κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐν τῷ Κυρίῳ σώματος καὶ τοῦ Ἀρχηγείου ἀποχωρήσεώς μου ἠναγκάσθην νὰ θεραπεύσω τὰς ἀποφύτους ἀνάγκας τῶν στρατιωτῶν μου, παρορμηθεὶς ἀπὸ τὸν ἀκραιφνῆ πρὸς τὴν πατρίδα ζῆλόν των καὶ τὴν ἀπαραμίλλητον γενναιότητά των τὴν ἀνωτέραν παντὸς ἐπαίνου· ἀπορῶν ὅμως χρημάτων ἠναγκάσθην δι' ἀποδείξεώς μου νὰ λάβω παρὰ διαφόρων χωρίων χρήματα, ἤτοι παρὰ τοῦ

Κυρ. Νικηφόρου Σφιντζέου	γρόσια		630
Παρὰ τοῦ Ἡγουμένου τῆς Μονῆς Καριᾶς	,,		540
παρὰ τοῦ Ἡγουμ. τῆς Μ. Μπουνάρης	,,		180
ἀπὸ Πιτσούγγια	,,		230
Τὸ ὅλον	γρος.		1580

Ταῦτα πάντα ὡς ἐν τῷ ὄπισθεν παραδόξῳ διαιρῶται διενεμήθησαν εἰς τοὺς στρατιώτας, ἐπειδὴ ὅπως δὲν ὑπῆρξαν ἠναγκάσθην νὰ μοιράσω καὶ τὰ ὀλίγα ἰδικά μου χρήματα ἅπερ μετ' ἐμοῦ ἐξ Ἀθηνῶν ἔφερον. Σᾶς παρακαλῶ λοιπὸν ἀφαιροῦντες τὰ ὅσα ἔλαβον νὰ εὐαρεστηθῆτε νὰ μοὶ δώσητε τὰ πλεονάζοντα καθυποβάλλοντες τὸν παρὸν εἰς τὴν Μακεδονικὴν Ἐπιτροπήν.

Ἐν Πόρτᾳ 19 Ἀπριλίου 1878

Ὁ ἐν τοῦ Μακεδονικοῦ Σώματος
Ἀθανάσ. Οἰκ. Κομοριάβας
Σωματάρχης.

Συνέχεια. 2

Κατάλογος ἐξώδων τῶν ἐθελοντῶν τοῦ σωματός μου.

εἰς 14 ὀκάδες Καπνῶν	Γρ.	240
εἰς 7 ζευγ. τσαρούχια	Γρ.	210
εἰς 14 ζευγ. παπούτσια ἐκ Κοζάνης	Γρ.	280
εἰς 15 ζευγ. πετσόμαντα	Γρ.	112
εἰς 4 ζευγ. τσιράπια	Γρ.	20
εἰς 4 ζευγ. πετσόμαντα	Γρ.	25
εἰς 2 ὀκάδες Καπνῶν	Γρ.	33
εἰς 2 ζευγ. τσαρούχια τῶν Τζιμῶν καὶ Μανίκα	Γρ.	80
εἰς 1 φόρτωμα Κρασί καὶ 3 ὀκάδες μελί διὰ τὸ Πάσχα	Γρ.	180
		1230

Ἑνὸς ἑκάστου

εἰς τὸν Ἀναστάσιν Ζαλπιγγτὴν	Γρ.	91
εἰς τὸν Δ. Κγανὰν πανταλώνι καὶ κάλτσαις	Γρ.	72
εἰς τὸν Παντελῆν Ἀναστασίου Πανὶ καὶ τσιράπια	Γρ.	30
εἰς τὸν Κ. Κοτσοῦ διὰ τὸν δεκαρχίαντον	Γρ.	140
εἰς τὸν Μ. Μάκριν	Γρ.	80
		1663
εἰς τὸν Δ. Κρεμαστιώτην		56
εἰς τὸν Ἀδαμ Θεοχάρην		12
εἰς τὸν ἀντώνιον Λιμάτσαν Καπνὸν καὶ διάφορα		46
εἰς τὸν Ἰω. Ἀναστασόπουλον	Γρ.	38
εἰς τὸν Κ. Δ....	Γρ.	12
εἰς τὸν Χ. Βλαχογιάνι	Γρ.	56
εἰς τὸν Μάρκον Παναγιώτου	Γρ.	60
		1943
εἰς τὸν Ἀθανάσιον Περιβόλαν	Γρ.	30
εἰς τὸν Αθ. Λεβόν	Γρ.	25
εἰς τὸν Κωστ. Βρανᾶν	Γρ.	12
εἰς τὸν Τζιμ. Μπουζίν	Γρ.	15
εἰς τὸν Παναγ. Κωνσταντίνου	Γρ.	12
		2037

Συνέχεια 3

εἰς τὸν Γαζούλην καὶ Χρίστον Χριστακέαν	Γρ.	10
εἰς τὸν Ἰατρὸν Καλυστίπων	Γρ.	37
εἰς τὸν Γ. Χ Μηχαήλ	Γρ.	7.20
εἰς τὸν Μπογιατσῆν	Γρ.	7.20
εἰς τὸν Μηχ. Σπ....	Γρ.	30
εἰς τὸν Χ. Γαζούλην	Γρ.	5.20
εἰς τὸν Γ. Καραγεωργιάδην	Γρ.	3.20
εἰς τὸν Χρ. Χριστακέαν	Γρ.	6
		2144.00
εἰς τὸν Χρίστον Παυλίδην		7.20
εἰς τὸν Ἰω. Κωνσταντίνον	Γρ.	7.20
εἰς τὸν Πέτρον Νικολόπουλον	Γρ.	7.20
εἰς τὸν Χωρίον Πετράκην	Γρ.	6
εἰς τὸν Ἀθ. Στούμπον καὶ Κυριακὸν Νικολάου	Γρ.	11
εἰς τὸν Δημάρχην Πετράντ.	Γρ.	15
εἰς τὸν Ν. Σακαρόπουλον	Γρ.	6
εἰς τὸν Ν. Νικολόπουλον	Γρ.	5.20
		2210.00
εἰς τὸν Ἀντώνιον Φραγγούδην	Γρ.	38
εἰς τὸν Λ. Πετράντην	Γρ.	22.20
εἰς συγχαρόκηρο καὶ παλόμαλα ἐν Πόρτα εἰς διαφόρους	Γρ.	36.20
εἰς τὰ τσαρούχια τοῦ Δ. Ζόμπον	Γρ.	14
εἰς τὰ τσαρούχια τοῦ Χ. Χριστακέα	Γρ.	13
		2334
εἰς ὅλους τοὺς ἐθελοντὰς διὰ Κυριακὴ τοῦ Πάσχα		36
		2.370

Τὰ ἀνωτέρω ἐλήφθησαν παρὰ τῶν ἐθελοντῶν ὡς ἐν τῷ καταλόγῳ δηλοῦντες διὰ τὰς ἀποδύτους ἀνάγκας των καὶ πρὸς πίστωσιν ὑπογράφουν καὶ τινες τῶν παρόντων.

Ἐν Πύρτᾳ 19 Ἀπριλίου 1878

Οἱ παρευρεθέντες καὶ λαβόντες τὸν Ἐθελοντῶν

Ἀθ. Πετρίδης γροσ. 30
Δημήτριος Κρεμαστώτης
Χρῆστος Χριστακέας
Λουκᾶς Πέτρανζες
Μιχαλης Πλατανιώτης
Ἀθανάσιος Σταυρος
Νικολ. Μανέας
Κωτσοῦ Κωνσταντῖνος
Μάρκος Παναγιώτου

Μαρτυρῶ ὅτι ὁ κύριος Ἀθανάσιος Κουκουράβας καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ἐπαναστάσεως ἐξώδευε διὰ τοὺς ἄνδρας του χρήματα διὰ καπνόν, τσαρούχια κ.λ.π., ἅτε τῶν ἀνδρῶν του ἐχόντων ἀνάγκην.

Ἐν Ἀθήναις, 6 Μαΐου 1878
+ ὁ Κίτρους Νικόλαος.

Ἐγγραφα Δυσωνύμου

Ἀντίγραφον

Ἐπιστολὴ ~~[illegible]~~ ἀνωνύμου

Τὴν 2 Ἀπριλίου 1878

Μάλιστε Κύριε Παπαζήση τὰ συμβαίνοντα τοῦ ὀλίγου μὲ τὸν Ἀρχιμανδρίτην ὅπου στείλατε(.) μοὶ ἤθελον νὰ τὰ βάλω εἰς τὸν τύπον ἀλλὰ τὸ θεώρησα καλὸν τῇ πατρίδος.

Η Ἔνθεσι Τοῦ ἀνωνύμου

Ἱστορία τῶν ἐπαναστατῶν τοῦ Ὀλύμπου

γνωστοποιοῦμεν Κύριοι τὰ συμβάντα τοῦ Ὀλύμπου(·) Φάρα τὴν ταχὺν διάνυσιν τοῦ Ἀρχηγοῦ Κοσμᾶ δοπιότου(,) ὁ ὁποῖος ἐστάλη παρὰ τὴν ἐπιτροπὴν τῆς Μακεδονίας ὡς Ἀρχηγὸς τῆς Μακεδονίας(,) ἀλοίμονον λέγω εἰς τοὺς δυστυχεῖς κατοίκους εἰς ὅλην σχεδὸν τὴν περιφέρειαν τοῦ Ὀλύμπου, τοὺς ὁποίους τοὺς ἐκαταίκισε τοὺς δυστυχεῖς τὸ βάρβαρον γένος τῶν Τουρκῶν καὶ ἄλλους σφάζουν(,) ἄλλους δέρουν ἀνηλεῶς καὶ ἁρπάζουν ὅ,τι ποτὲ ἔχουν(·) σᾶς βεβαιῶ Κύριοι ὅτι τὸ σφάλμα δὲν ἦτο τόσον τοῦ Κυρίου δομπιότου(,) παρὰ τῆς ἐπιτροπῆς(,) ὁποῦ ἔκλεξε ἕνα Κουτσοβλάχον καὶ ἔστειλε ὡς Ἀρχηγὸν εἰς τὸ κινδυνότερον μέρος τῆς Μακεδονίας(·)

Ἐγὼ Κύριοι(,) ὁποῦ γνωστοποιῶ τὰ τοιαῦτα(,) εἶμαι πατριώτης τοῦ Κυρίου δομπιότου(,) ἀλλὰ ἐπειδὴ ἤμουν καλῶς ἀπὸ Ἀρχὴ καὶ εἶδον τὰς μεγάλας ἀνοησίας του καὶ τὸ δυστύχημα τῆς περιφερείας τοῦ Ὀλύμπου ἐξετίας του(,) χρεωστῶ νὰ γνωστοποιήσω τὸ κοινῶν(,) ὅτι τὸ σφάλμα δὲν ἦτο τοῦ δομπιότου(,) ἀλλὰ τῆς ἐπιτροπῆς καὶ αὐτοὶ θὰ δώσουν λόγον εἰς τὸν κοινὸν Κριτὴν διὰ ὅλας τὰς ψυχὰς τοῦ Ὀλύμπου(·)

Μάθετε Κύριοι εἰς τὰς 13 Φευρουαρίου ἐφτάσαμεν εἰς τὴν πόλιν Λιτόχωρον(,) ἡ ὁποία κεῖτε εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Ὀλύμπου(·) καὶ ἀφοῦ ἐσυνυπόσαμε τῶν ὁπλισμῶν καὶ πολυτροφόδια τὴν ἰδίαν ἡμέραν(,) τὴν ἄλλην τὴν 14 ἤλθαν ἀποσταλμένοι Τοῦρκοι ἀπὸ τὴν πόλιν ἐκαταιρείνη φὲ γραφὲς τῶν βενδῶν καὶ λέγουν(·) Ἀρχηγὲ(,) ἡμεῖς εἴμεθα ἕτοιμοι νὰ προσκυνήσομε καὶ νὰ κοπιάσετε νὰ πηγαίνομε ὁμοῦ νὰ σᾶς παραδώσομε τῶν ὁπλισμῶν καὶ εἰς τὸ ἑξῆς εἴμεθα Ἀδελφοί(,) ἡμεῖς μάλιστα ἐτοῦτο τὸ περιμέναμε προαιρῶ(·)

Ἀφοῦ λοιπὸν ἀνέγνωσε τὴν ἐπιστολὴν τῶν βενδῶν καὶ τοὺς λόγους τῶν ἐπιφέρον αὐτὴν(,) ὁ Κύριος δομπιότης ἀπεκρίθη καὶ λέγει πρὸς τοὺς προύχοντας τοῦ λιτοχωρίου(·) τί πράξωμε(,) Κύριοι(;) οἱ δὲ προύχοντες ἀπεκρίθησαν(,) ὅτι δὲν ἦτο ἀνάγκη(,) Ἀρχηγὲ(,) νὰ πηγαίνωμε ἀμέσως(,) διότι ἡμεῖς ὑξεύρομε πολὺ καλὰ(,) ὅτι καὶ δέκα ἡμέρες νὰ παρέλθουν ἦτο ἀδύνατον νὰ λάβουν αὐτοὶ δύναμιν(,) πρὶν νὰ γρα-

Συνέχεια

ψόλε πρώτον εἰς ἅπαντα τὰ χωρία νὰ ἔλθουν νὰ λάβουν τὰ ὡπλα καὶ πολλὰ κοφόδια καὶ νὰ συστήσομεν ἐπιτροπὴ καὶ κατόπιν λαμβάνομε Κατερίνη καὶ ντόχοβα(.)

Καὶ τέλος πάντων Κύριοι ἀκούσας τὰς συμβουλὰς αὐτῶν μείναμε ἡμέρας 11 ἐκεῖ καὶ ἔπειτα ἐκάμαν τὰ σχέδια νὰ πηγένομε πρῶτον εἰς τὴν τόχοβα(,) ὁ τζεπχανὲς δὲ ἄπιχε μεσὴ ὥρα ἀπὸ τὸ χωρὸν εἰς μετόχιον τὸν Ἅγιον Διονυσίου(.)καὶ ἀφήνη Κύριοι ἐν ἐπιλοχίαν μὲ 13 ἄνδρας νὰ τὸν φυλάξουν καὶ 200 ὡπλα εἰς χωρὸν τῆ ἰδίας πόλεος καὶ ἀναχωρῶμε διὰ τὴν τόχοβα ϛ ὥρε μακρὰ καὶ ἀφοῦ ἐπησιάσαμε πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο(,) ἦλθε καὶ ὁ Ἀρχιερεὺς τῆ πόλεος Κολεντροῦ μὲ 100 ὑπαναστάτας καὶ συναντακόθην(.) καὶ λέγει ὁ Κύριος δομοιότης τὸν Ἀρχιερέα(,) πὸς καταλαμβάνης(,) πάτερ(,) κάνομε πράξιν(.) ὁ δὲ Ἀρχιερέας λέγει(.) ἦναι ἀδύνατον τὸ νὰ κάνομε πράξιν εἰς τὴν τόχοβα(,) διότι ἔγινε καὶ εἰς πλέονταν τῆ βουλγαρίας(.)

τὴν ἰδίαν στιγμὴν μάλιστα ἦλθαν τινὲς Κυρμαίσιοι καὶ μᾶς ἐπιτέθησαν ἀπὸ τὰς ὁποίους ἐφωνεύσαμε 15 καὶ ἐπιστρέψαμε ἀπράκτους(.)

Τότε δὲ ἐπροχωρίσαμε πρὸς τὸ μέρος τῶν λιβαδίων καὶ πρὶν νὰ φτάσομε(,) βλέπομε ἄνθρωπον νὰ τρέχη μὲ γράμματα καὶ λέγει(,) ὅτι τὸ χωρὸν τὸ κάψαν οἱ τοῦρκοι καὶ ἔπιραν καὶ τὸν τζεπχανὲ(.) τότε λοιπὸν τινὲς ὠπλαρχηγοὶ τὸν λέγουν(.) ὅταν ἡμεῖς σοῦ λέγαμε εἰς τὰς Ἀρχὰς νὰ κτηπήσομε τὴν Κατερίνη καὶ τὴν τόχοβα(,) δὲν μᾶς ἤκουσες(.) τώρα παλὲ νὰ τὰ πάθης(.) καὶ ὅλοι σχεδὸν οἱ ὠπλαρχηγοὶ διαφωνήθησαν καὶ μάλιστα τρεῖς ἐξαυτῶν(,) ὁ Δημήτριος βήτος καὶ Ἀντώνιος Ζάχος(;)καὶ Κώστας Τζήρας(,)ἀποσπασθέντες μὲ 40 τῶν Ἀριθ. κατέβησαν εἰς Χάσια(,) ἐκεῖ δὲ τὴν στιγμὴν ὁπὸν ἐφθασαν εἰς θέσιν Καραντάπορον πηγαίνουν 35 ἀλβανοὶ μὲ 320 προβατα(,) 15 γελάδια(,) 12 ζῶα φορτωμένα(,) λάφυρα τῶν χριστιανῶν(,) καὶ τοὺς ἐξολόθρεψαν ἅπαντας καὶ ἐλαφιρογώνησαν αὐτοὺς καὶ ἐπειδὴ τὰ φισέκια ἦτον ὀλίγα καὶ δὲν δύνανται νὰ μείνουν πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο(,) ἠναγκάσθησαν νὰ προχωρέσουν εἰς τὸ μέρος τῆ Θεσσαλίας καὶ βαδίζοντες

ἀπέρασαν τὸν χειμῶνα τῆ Καλαμπάκας(.) ἐκεῖ δὲ εἰς χωρίον Περμαύγλια(,) μία ὥρα ἀπέχοντα(,) ἀπήντησαν τ γυέκινδες(.) ἐφώνευσαν καὶ αὐτοὺς καὶ λάφυρα ἁρπαγὰ ἐπῆραν καὶ ἔφτασαν πλέον εἰς Θεσσαλίαν καὶ ἐνόθησαν μὲ τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου Ρούμη(,) ἀλλὰ θπάφεραν ἡ δυσχειμερία ἁρπαγὰ βάσανα ἀπὸ τὰ χιόνια καὶ ποτάμια

Ἀντίγραφον

Ἔκθεσις

τῶν ἐνεργειῶν τοῦ ὑπὸ τὸν Μιχαὴλ Τζήμαν ἀποσπάσματος
ἐν τῷ κατὰ τὰ Πιέρια διαμερίσματι.

Πρὸς

Τὸ ἀρχηγεῖον τοῦ Μακεδονικοῦ Σώματος.

Ἀποχωρισθέντες ἐκ τοῦ κυρίου σώματος τῇ 1 Μαρτίου, ἐφθάσαμεν αὐθημερὸν ἐν τῇ θέσει Ἅγιοι Πάντες, ἐν ᾗ, ὡς γνωστόν, ἦσαν ἐγκατεστημέναι τὰ γυναικόπαιδα τῶν χωρίων Κοζιουτροῦ (sic), Παλατίτσας, Μελίνης, Προδρόμου καὶ Νεοκάστρου, συμποσούμενα εἰς 4-5 χιλιάδας ψυχῶν.
Ἡ θέσις αὕτη κεῖται ἐντὸς ποιμνίου ἀποτελουμένου ὑπὸ δύο εἰρκτῶν ὑψηλῶν βουνῶν, ἀποληγόντων εἰς δύο ἐξόδους, ἡ μία τῶν ὁποίων καταλήγει εἰς τὴν ἀπὸ Ραδαίνης ἄγουσαν, ἡ δὲ ἑτέρα τελευτᾷ διὰ κατωφερῶν ὁδῶν ἐκτὸς χωρίου Παλατίτσας, κειμένου εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ἑνὸς τῶν σχηματιζόντων τὸ ποίμνιον βουνῶν καὶ ἐκτεινομένου πρὸς τὴν ἐντεῦθεν τοῦ Ἀξιακοῦ (sic) ποταμοῦ πεδιάδα.
Μετὰ διακοσίων μιᾶς νυκτὸς ἐν ὑπαίθρῳ ἐν τοῖς Ἁγίοις Πᾶσι κατηλθομεν εἰς τὸ χωρίον Παλατίτσα, ἔνθα ἐνδιετρίψαμεν δύο ἡμέρας. Τὴν μεσημβρίαν τῆς ἐπιούσης πληροφορούμεθα ὅτι Γυψιάδες προτίθενται νὰ διαβῶσι τὸν Ἀξιακὸν πρὸς τὸ μέρος τοῦ Τουρκικοῦ τσιφλικίου Γερακίου, κειμένου εἰς ἀπόστασιν $1\frac{1}{2}$ ὥρας ἀπὸ τοῦ χωρίου Παλατίτσα. Σπεύδομεν λοιπὸν ἀμέσως, ἀλλ' ἀπρόοπτος ἐφάνη ἡμῖν εἴδησις αὕτη, διότι οἱ Γυψιάδες μαθόντες τὴν παρουσίαν μας δὲν ἐπραγματοποίησαν τὸν σκοπόν των. Μετὰ τινα ἀπόπειραν ἐκκοπῆς τοῦ σχοινίου, τοῦ ἑνώνοντος διὰ πλοιαρίου τὰς δύο τοῦ ποταμοῦ ὄχθας καὶ ἥτις ἀπεῖχε μακρὰν, κατενδύνθημεν εἰς τὸ χωρίον Γερακίου, τὸ ὁποῖον ἐπορθήσαμεν, ἀφοῦ πρῶτον ἐλάβομεν ὑπὸ τὴν κατοχήν μας δύο βόας καὶ βουβάλους, τοὺς ὁποίους καὶ ἐφέραμεν εἰς Παλατίτσα τὴν ἑπομένην πρωΐαν, ἤτοι τὴν 4 Μαρτίου. Μετὰ διακοσίων 5 ἡμερῶν ἐν τῷ χωρίῳ Παλατίτσα, πληροφορεῖται ὁ συμπράττων μετ' ἐμοῦ γεννάδας ἀρματωλὸς Εὐάγγελος

Χοστέβας, τῶν ἀνδρείων τοῦ ὁποίου ὁπλιτῶν τὴν ἀξίαν παλάμις εὑρέθην ἐν τῇ θέσει νὰ ἐκτιμήσω, ὅτι Γκέγκιδες 80 τὸν ἀριθμὸν εὑρίσκονται εἰς τὸ χωρίον Πρόδρομον (sic), ἀπέχον 2½ ὥρας ἀπὸ τοῦ χωρίου Παλατίτσας, ὁδηγοῦντες 3000 πρόβατα, ἅτινα εἶχον ἁρπαγωγήσει ἐκ τῶν εἰς τὰ πέριξ χριστιανικὰ χωρία οἰκούντων χωρικῶν καὶ οἵτινες ἔμελλον μετ' οὐ πολὺ ν' ἀπέλθωσιν εἰς τὰ πέραν τοῦ Ἀλβανικοῦ μέρη. Μεταβαίνομεν ἀμέσως εἰς τὸ ῥηθὲν χωρίον, εἰς τινα τῶν ὁποίων οἰκιῶν ἐκλείσθησαν ἅμα τῇ ἐμφανίσει ἡμῶν οἱ Γκέγκιδες. Καὶ πρῶτον μέν, κατασχόντες, ἀπεδώκαμεν εἰς τοὺς κυρίους των τὰ πρόβατα, μετὰ δὲ ταῦτα ἀρχόμεθα τῆς μάχης. Τὸ σῶμα ὑπῆρξεν ὁ ἐνθουσιασμὸς τῶν ἡμετέρων στρατιωτῶν, οἵτινες, σημειωτέον, πρώτην ταύτην φορὰν ἀπεδύοντο εἰς μάχην, ὥστε ἔτρεχον μανιωδῶς ἐν ἀνοικτῷ πεδίῳ πυροβολοῦντες κατὰ τῆς οἰκίας, εἰς ἣν ἦσαν κεκλεισμένοι οἱ Γκέγκιδες, ἀψηφοῦντες καθ' ὅλον τὸν πολυαρίθμους σφαίρας, αἵτινες ἐσύριζον ὑπὲρ τὰς κεφαλάς μας. Καὶ ἐν τούτοις μεθ' ὅλον τὸ ἀπροφύλακτον οὐδεὶς ἐκ τῶν ἡμετέρων ἐβλήθη ὑπὸ σφαίρας, μετὰ πεντάωρον δὲ μάχην ἡ νίκη ἀπέκλινεν ὑπὲρ ἡμῶν, τραπέντων τῶν ἐχθρῶν εἰς αἰσχρὰν φυγὴν καὶ ἀποκλεισάντων ἐν ὅλῳ περὶ τοὺς 25 φονευθέντας καὶ πληγωμένους, ἐκ τῶν ἡμετέρων ἑνὸς μόνου, τοῦ Ἀναστασίου Χρονάκη, Λάκωνος, πληγωθέντος κατὰ τὴν κεφαλήν, καθ' ἣν ὥραν ἐπέπεσε ξιφήρης κατά τινος Γκέγκα, τὸν ὁποῖον, καίτοι πληγωθέντα, ἐφόνευσεν ἐπὶ τόπου.

Μετὰ 5 ἡμέρας ἀπεστάλημεν ἡμεῖς ὅπως πυροβολήσωμεν τὴν κωμόπολιν (πύργον) τοῦ χωρίου Κριεζάλι, τουρκικοῦ τσιφλικίου, ἐν ᾗ ἦσαν κεκλεισμένοι περὶ τοὺς 15 Γκέγκιδες, ἀλλ' ἥτις κωμόπολις ἰσχυρὰ οὖσα ἔσωσε τοὺς ἐν αὐτῇ, τῶν ἡμετέρων πυροβολησάντων ἄλλης Τουρκικῆς οἰκίας. Τὸ εὐχάριστον εἶνε ὅτι ἐπαναστατήσαμεν τὸ χωρίον, τοὺς μὲν ἄνδρας παραλαβόντες μεθ' ἡμῶν, τὰ δὲ γυναικόπαιδα ὁδηγήσαντες εἰς Ἁγίους Πάντας. Μετὰ τινας ἡμέρας ἐπληροφορήθην ὅτι οἱ πυροβολήσαντες τὸ Λιτόχωρον (sic) Τοῦρκοι, ἐπιστρέφοντες ἐκεῖθεν ἔφθασαν εἰς Δρούιστραν. Ἀμέσως λοιπὸν ἐκινήσαμεν διὰ τῶν χωρίων Σπαρλίτα, Κόκοβα καὶ Βόσοβα καὶ προχωρήσαμεν ἐπὶ σκοπῷ νὰ τοὺς ἐπιτεθῶμεν ἐξαίφνης. Δυστυχῶς ὅμως προδοσίᾳ χαθοῦσα χώραν ἐπεκταίνωσε τὸ ἐχέδιόν μας τῶν ἐχθρῶν τραπέντων ἄλλην ὁδὸν καὶ διασπαρισθέντων εἰς διαφόρους χωρίους πρὸς τὰ μέρη τοῦ Κολωνροῦ. Ἐπιστρέφαντες ἀπράκτοι

εἰς τὸ χωρίον Σπαρτίτας ἀναγκασθῆμεν νὰ διαστρίψωμεν αὐτοῦ ἐπί τινας ἡμέρας ἕνεκα τοῦ κακοῦ καιροῦ. Τὸ ἑσπέρας τῆς 14 Μαρτίου λαμβάνομεν ἐπιστολὴν τοῦ Παύλου Παπαλέξη ἐξ Ἁγίων Πάντων, πληροφοροῦσαν ἡμᾶς ὅτι Τοῦρκοι περὶ τοὺς 800, συγκεντρωθέντες ἐν διαφόροις μέρεσι, ἔφθασαν πρὸ τοῦ χωρίου Μελίκης, ἐκπροσθοφυλακὴ δὲ ἐξ 25 περίπου ἱππέων, προχωρήσασα μέχρι Παλατίτσας ἔσφαξε 2-3 χωρικούς. Σπεύδομεν λοιπὸν τὴν πρωΐαν τῆς ἐπομένης, ἀλλ' ὅτε πλέον οἱ Τοῦρκοι ἤρχοντο εἰσερχόμενοι εἰς Ἁγίους Πάντας, ἔνθα ἦσαν μὲν περὶ τοὺς 50 χωρικοὶ καὶ 3 ἐδεξιοῦνται, οἵτινες καὶ ἠδυνήθησαν νὰ τοὺς προαπώσωσιν ἐπί τινας ὥρας εἰς τὸ στόμιον τῶν στενῶν, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἐκάμφθησαν καὶ ἀναγκάσθησαν νὰ ὑποχωρήσωσι ταχυτέρως, ἀφέντες ἐλευθέραν τὴν εἴσοδον εἰς τὸν ἐχθρόν. Ἀκριβῶς τότε καὶ ἐφθάσαμεν καὶ ἡμεῖς, ἀλλὰ ζωσμοί τινες πλέον εἶχον εἰσέλθει εἰς τὴν Μονὴν Ἅγιοι Πάντες. Καὶ ἔχοντες λοιπὸν τὰ ὑψώματα ἐπιμελῶς ἐπὶ τρεῖς ὥρας καὶ κατόπιν ὑπεχωρήσαμεν ταχυτέρως πρὸς τὸ χωρίον Σπαρτίτας, τοῦ πεδίου τῆς μάχης καταληφθέντος ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ. Κύριον τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸ πολυαρίθμων τοῦ ἐχθροῦ καὶ εἰς τὴν βραδύτητα μεθ' ἧς ἐφάσκεν καὶ τοῦτο ἕνεκα τοῦ ἀθλίου καιροῦ καὶ τοῦ κακοτρόπου τῆς ὁδοῦ. Κατὰ τὴν μάχην ταύτην ἐκ τῶν ἡμετέρων εἷς ἔπεσε νεκρός, ὁ Δημήτριος Καλογερᾶς, ὁρμήσας πρῶτος εἰς τὸ μέσον τῶν ἐχθρῶν, ἐπληγώθησαν δὲ δύο, ὁ μὲν εἷς κατὰ τὸν βραχίονα, ὁ παπᾶς Νάουσης, ὁ δ' ἕτερος κατὰ τὴν κνήμην, ὁ Σωτήριος Πετράκης, ἀλλ' ἐλαφρῶς καὶ οἱ δύο. Τῶν ἐχθρῶν αἱ ἀπώλειαι, κατὰ τὰς μαρτυρίας πολλῶν χωρικῶν, ἀνέρχονται εἰς πεντήκοντα φονευμένους καὶ ἀριθμοὺς πληγωμένους. Αὗται εἰσὶν αἱ ἐνέργειαι τοῦ ὑπὸ τὴν διοίκησίν μου σώματος, ἃς καὶ καθυποβάλλω εὐσεβάστως.

Ἐν Δισπάτῃ τῇ 4 Ἀπριλίου 1878

Ὁ ἀνώτερος διοικητὴς τοῦ κατὰ τὸ διαμέρισμα τῆς Πιερίας ἀποσπάσματος

Μ. Τζήμας

ἀνθυπολ.

Ἐμφαίνεται μεταβιβάζομεν εἰς τὴν Σ. Ἐπιτροπὴν τῶν Μακεδόνων τὴν ἔκθεσιν τοῦ κ. Μ. Τζήμα, ἀνθυπολοχαγοῦ, περὶ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ κατὰ τὸ διαμέρισμα Πιερίας ἐπαναστατικοῦ σώματος.

Ὁ ἀρχηγὸς Μακεδονίας

Κ. Σ. Δουμπιώτης.

Ἐπιστολὲς

Θωμ. Κεχαγιᾶ

Ἀντίγραφον

1

Ἀξιότιμε Κύριε,

Τὰς ἐπιστολάς σας ἐλάβομεν καθ' ὁδὸν καὶ εἴδομεν τὰ ἐν αὐταῖς. Καιρὸς περὶ ἐμπορίων δὲν εἶναι πλέον· διότι ὅλων τῶν χωρίων οἱ κάτοικοι τῶν μερῶν τούτων, ὅπου ἀπὸ τοῦ ἑνὸς μέχρι τοῦ ἑτέρου ποταμοῦ ἐπανέστησαν. Ἐξ ἐπισήμων ἐπιστολῶν πληροφοροῦμαι ὅτι ὁ Ἀποστολίδης ἔχων ὑπὸ τὰς ὁδηγίας ὀλίγους ἐπαναστάτας συνεπλάκη μετὰ Τούρκων πέραν τῆς Ραψάνης εἰς χωρίον Τουρκικὸν Μπαλαμούτι, ὅπου ἐνίκησεν αὐτοὺς καὶ ἐξεδίωξε μέχρι Διριλῆ τῇ 22 ἐνεστῶτος, διὰ νεωτέρας δὲ ἐπιστολῆς ἀγγέλλεται ὅτι καὶ χθὲς 23 περὶ ὥραν 10 ἑνωμένον τὸ σῶμα τοῦ Γεωργ. Ζαχείλα μετὰ τοῦ διαληφθέντος ἐνίκησε ἰσχυρὸν σῶμα Γκέκιδων καὶ ἐγχωρίων Τούρκων περὶ τὸν Διριλῆν. Καὶ οἱ μὲν Τοῦρκοι ὑπεχώρησαν ἐντὸς τοῦ χωρίου, ὀχυρωθέντες, οἱ δὲ ἐπαναστάται ἐξηκολούθουν παραδιώκοντες αὐτοὺς καὶ ἐντὸς τοῦ χωρίου. Ἡ μάχη ἐξηκολούθει, τὸ δὲ ἀποτέλεσμα αὐτῆς ἄγνωστον. Τοιαῦτα τὰ τῶν ἐπαναστατῶν μακροθύμως, περὶ ὧν ὀλίγα φροντίζω.

Ὅσα ἐγράψατε καὶ τῶν ἐμπόρων εἶσιν ὀρθότατα, ἀλλ' ἐγὼ φρονῶ ὅτι τὰς παρατηρήσεις ἔπρεπε νὰ κάμητε πρὸς αὐτούς, ὅπως ῥυθμίσωσι τὴν πορείαν των καὶ ἀκολουθήσωσι καιρὸν γράμμα. Ἡ εἰδήνη εἶναι εἰς ὑμᾶς.

Περὶ ἀγορᾶς σιταρέως καὶ βοῶν ἐπιφυλάττομαι νὰ σᾶς γράψω προσεχῶς.

Σᾶς χαιρετῶ

Ὁ φίλος σας

Θύμιος Κεχαγιᾶς.

Βροντεσί (ς)

24

Ἀντίγραφον

Ἐν Δρανίστῃ τῇ 27 Φεβρ. 1878

Ἀξιότιμε Κύριε Κ. Βασιλειάδη!

Ἐν Τσεργέστῃ

Τὴν ἀπὸ 24 τοῦ ἀπελθόντος μηνὸς ἐπιστολήν σας ἔλαβον καὶ καλῶς εἶδον τὰ ἐν αὐτῇ.

Ἐντεῦθεν οὐδὲν τι ἄλλο ἔχω νὰ σᾶς ἀναγγείλω, εἰμὴ ὅτι οἱ ἐπαναστάται κατέλαβον ὅλα τὰ μέρη τοῦ Πανγαίου μέχρι Ἀμφιπόλεως. Ὁ Ζαχείλας πλησίον τῆς Δοϊρανῆς ἐπολέμησεν ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας καὶ ἐνίκησε τοὺς ὀθωμανούς.

Ὁ Ἁγ. Κίτρους πυρπολήσας τὴν ἐπισκοπὴν των ἦλθε εἰς τὴν συμμαχίαν τῆς ἐπαναστάσεως καὶ συνεκέντρωσε ὑπὲρ τοὺς 200 ἄνδρας ἄνω τῆς Τσόχοβας εἰς θέσιν ἐπικαιρον. Ἡ δὲ προσωρινὴ Κυβέρνησις τῆς Μακεδονίας μεταβαίνει τὴν Ἀρχαγγέλου σπεύδει ἐκεῖ μεθ' ὅλης χιλίων ἀνδρῶν, ὅθεν δέχονται ἐπιτυχεῖς καὶ τῶν Κιρκασίων.

Ὅ,τι ἂν συμβῇ ἐκεῖσε ἐπιφυλάττομαι νὰ σᾶς τὸ ἀναγγείλω.

Αἱ τρεῖς σχεδίαι, δι' ὧν καὶ μόνον γίνεται ἡ διάβασις τῶν ἐκ Βερροίας προερχομένων Ὀθωμανῶν, εἶσι κατεσχεμμέναι ὑπὸ τῶν παραποταμίων χωρικῶν ἐπαναστατησάντων καὶ φυλάσσονται καλῶς.

Πανταχόθεν προσέρχονται ἐθελονταὶ προθυμότατοι ν' ἀγωνισθοῦν καὶ ν' ἀποθάνωσιν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας.

Σᾶς ἀσπάζομαι

Ὁ ὑμέτερος

Δήμιος Κεχαγιᾶς.

Ἀντίγραφον

Ἀξιότιμε Κύριε,

Τὴν ἐξ ὁδοιπόρου πυρπόλησιν τοῦ λιτοχώρου ἐμάθετε. Συστήσατε ὅτι ἔχομεν ἀπόλυτον ἀνάγκην πολεμοφοδίων καὶ σπουδαίως ἰδίως καὶ ἰσχυρῶν ἐπιστρατιωτικῶν σώματος πρὸς διατήρησιν τῆς ἐπαναστάσεως καὶ τὴν διαίσωσιν ὑμῶν.

Ἐνεργήσατε παραυτὰ δραστηρίως

Ὁ ὑμέτερος

Φώτιος Κωνσταῆς

Ἐν Κομποτηῷ τῇ 7 Μαρτίου 1878.

Ἀντίγραφον

Ἀξιότιμε Κύριε,

Ἔχω ἀνὰ χεῖρας τὰς ἀπὸ 7 καὶ 14 τοῦ λήγοντος μηνὸς δύο ἐπιστολάς σας καὶ ἔγνων τὰ ἐν αὐταῖς μεσά λύπης.

Τό σῶμα ἡμῶν συνεπεντρώθη ἐνταῦθα καὶ πεόκειται ἐντὸς τῆς προσεχοῦς ἑβδομάδος νὰ καταφθάσῃ εἰς τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν καὶ τωθ τῆς Μιτυλήνης (sic)(;), ὅπου δ' ἀναμένη ἰσχυρὸν σῶμα καὶ πολεμοφόδια. Ἐνεργήσατε τὰ δέοντα περὶ τούτου καὶ μὴ ἀμελῆτε παραπαιχῶ, διότι, ὡς γνωρίζετε, φέρομεν βαρυτάτην εὐθύνην.

Δὲν εἶναι τὸ παρόντος καιρὸς νὰ σᾶς ἐκθέσω τὰ αἴτια, ἅτινα μᾶς ἔφερον εἰς τοιαύτην κατάστασιν. Τὴν θέσιν μας δύνασθε νὰ τὴν συμπεράνητε καὶ θεωρῶ περιττὸν νὰ ἐπαναλάβω ὅτι πρέπει νὰ ἐνεργήσητε δραστηρίως.

Σᾶς χαιρετῶ

ὁ ἀμέτερος

Θύμιος Νικολαΐδης

Κοντσικὰ Χίου

τῇ 25 Μαρτίου 1878.

Λάβετε, παρακαλῶ, πεόνοιαν περὶ τῶν ἡμετέρων, ἂν εἶναι εἰδῶ. Πάντες οἱ ἀδελφοί μ' ἐχαιρετίζιπον, ἀλλὰ δὲν ἀποθαρρύνομαι.

ὁ Ἴδιος.

Ἀντίγραφον

Ἀξιότιμε Κύριε,

Βεβαιῶ τὴν ἀπὸ 26 τοῦ λήξαντος μηνὸς ἐπιστολήν μου, ἣν σᾶς ἔπεμψα διὰ τοῦ κατὰ τὴν Περραιβίαν (Πύρρια) εὑρισκομένου Κυρίου Μιχ. Ἀποστολίδου. Ἐπὶ 22 ἤδη ἡμέρας περιφερόμεθα ἐνταῦθα (εἰς τὰ Χάσια), ἀναμένοντες πολεμοφόδια καὶ ὁπλίτας, περὶ ὧν ἐπανειλημμένως ἐγράψαμεν καὶ πρὸς τὸν ὑπ. Ἰσχόμαχον, τὸν ἐν Λαρίσῃ τῆς Θεσσαλίας σταθμεύοντα, καὶ πρὸς τὴν Μακεδονικὴν ἐπιτροπὴν καὶ πρὸς τοὺς ἐν Λαρίσῃ καὶ Τρίκκῃ ἀντιπροσώπους, ἀλλ' ἄχρι τοῦδε δὲν κατώρθωσαν νὰ μᾶς στείλωσί τι.

Ἐξ ἐπιστολῆς τοῦ ἐν Λαρίσῃ καὶ ἀντιγράφων τηλεγραφημάτων τῆς Μ. Ἐπιτροπῆς πρὸς τὸν Νομάρχην Λαμίας πληροφορούμεθα ὅτι δύο σώματα ἰσχυρὰ στέλλονται πρὸς τὰ μέρη ταῦτα διὰ ξηρᾶς, τὸ μὲν ὑπὸ τὸν ὀμώνυμον Γιωάννην τὸ δὲ ὑπὸ ἕτερον, οὗτινος τὸ ὄνομα δὲν μᾶς σημειοῦσιν, ἀλλ' ἡ προθεσμία, ἐντὸς τῆς ὁποίας θὰ ἤρχοντο ταῦτα, παρῆλθε καὶ ἀγνοοῦμεν τί συμβαίνει. Ἐγκαταλείφθημεν ἄραγε;

Πρὸ ἡμερῶν ἐνώθημεν μετὰ τοῦ Ἁγ. Κίτρους καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ, μεθ' ὧν τὸ σῶμα ἡμῶν συγκειται ἐκ 550 ἀνδρῶν. Ἅμα ὡς ἐφθάσαμεν πολεμοφόδια καὶ ἐπιμονρίαν, συνεπῶς ἔχομεν νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ κέντρον καὶ ἐπαναλάβωμεν τὰς ἐργασίας μας.

Τὴν αἴτησίν μας ταύτην παρακαλῶ ν' ἀνακοινώσητε εἰς τοὺς αὐτόθι εὑρισκομένους ἡμετέρους, τοὺς ἔχοντας ἀποσκευὴν νὰ ἐνωθῶσι μεθ' ἡμῶν, ἀλλὰ νὰ μᾶς γράψητε συναμα καὶ μᾶς δώσητε τὰς ἀναγκαίας ὁδηγίας καὶ πληροφορίας περὶ τῆς εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα εὑρισκομένης δυνάμεως ἐχθρικῆς.

Εὐαρεστηθῆτε, παρακαλῶ, νὰ μὲ πληροφορήσητε περὶ τῆς τύχης τῶν γυναικοπαίδων Λιτοχώρου (περὶ ὧν δέον νὰ λυφθῇ ἡ δέουσα φροντὶς) καὶ περὶ τῆς μητρός μου καὶ λοιπῶν ἀδελφῶν.

Μετὰ λύπης μου παρατηρῶ τὴν ἀδράνειαν τῶν ἡμετέρων, περὶ ὧν

Συνέχεια

ἐπιφυλάσσομαι νὰ γράψω ἐν καιρῷ.

Ἐὰν εἴχομεν ὄπλα καὶ πυροβόλα, θὰ ἐκάμνομεν σπουδαίαν ἐργασίαν ἐνταῦθα.

Εἶναι μίαν περίεργον πῶς οἱ ἐν Λαρίσσῃ ἀδελφοὶ δὲν ἐφρόντισαν νὰ ἐργασθῶσιν ἐνταῦθα, ἔτι δὲ περιεργότερον πῶς οἱ κατὰ τὴν ὁροθετικὴν γραμμὴν ἐπανασταταὶ δὲν ἀπεφάσισαν νὰ προχωρήσωσιν ἐδῶ, ὅπερ ἦτο εὐκολώτατον, διότι αἱ γέφυραι τοῦ ποταμοῦ εἶσιν ἀπροφύλακτοι καὶ ἠδύναντο νὰ διαπεραιωθῶσιν ἀκωλύτως καὶ ἀφ' οὗ μάλιστα ἐγράψαμεν εἰς ἐκείνους ὅτι ἠδυνάμεθα νὰ προσεγγίσωμεν εἰς οἱονδήποτε σημεῖον ἤθελον προσδιορίσει καὶ τοῖς παρέξωμεν τὴν συνδρομήν μας, ἀλλὰ δὲν ἀπεφάσισαν.

Ταῦτα μεταδίδω ὑμῖν καὶ σᾶς παρακαλῶ νὰ τὰ φέρητε εἰς γνῶσιν τῆς Ἐπιτροπῆς.

Σᾶς χαιρετῶ

Ὁ ὑμέτερος

Θύμιος Κεχαγιᾶς

Ἐν Δεσκάτῃ

τῇ 3 Ἀπριλ. 1878.

Ἐπιστολὲς

Ἰωσὴφ Λιάτη

Ἀντίγραφον

Ἐν Κοζάνῃ 16 Φεβρουαρ. 1878

Φίλε Κύριε Π. Καλλιγᾶ χαῖρε!

Πρῶτον ἐρωτῶ περὶ τῆς ποθητῆς μοι ὑγείας σας, διαβεβαιῶν ὑμᾶς ὅτι ἐγὼ ὑγιαίνω, ἔπειτα δὲ ἐὰν ἐλάβετε τὴν ἐργασίαν, τὴν ὁποίαν ἐγὼ εἶχον κάμει εἰς τὴν Θεσσαλονίκην, παρὰ τοῦ Κυρίου Βατικιώτου, διὰ τοῦ ὁποίου τὴν ἀπέστειλα καὶ ἀπὸ τὴν διαταγήν σας.

Κατόπιν δὲ ἐφρόντισα καὶ διῆλθον πολλὰ χωρία, διὰ νὰ συνεννοηθῶ μετ' αὐτῶν πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἐξεγέρσεως καὶ τὴν ὁποίαν κατώρθωσα. Ἀλλὰ ἐγὼ τώρα μετ' αὐτῶν τῶν ἀνδρώων εὑρίσκομαι εἰς μεγάλην ἀνησυχίαν, διότι δὲν ἔχω οὔτε ὅπλα καὶ οὔτε πολεμοφόδια. Παρακαλῶ λοιπὸν νὰ φροντίσητε, ὅσον τὸ δυνατὸν ταχύτερον, νὰ μὲ ἀποστείλετε εἰς Ἐλευθεροχῶρι ἢ εἰς τὸ Λιτόχωρον τοιαῦτα καὶ, ἂν εἶναι δυνατόν, καὶ δύο πανόνια ὀρεινά, διότι ἔχω τὸν Κ. Δημητριάδην μαζί μου καὶ ὀλίγους γεγυμνασμένους, οἱ ὁποῖοι γνωρίζουν νὰ τὰ μεταχειρισθῶσι. Φέρω δὲ εἰς γνῶσιν σας ὅτι σήμερον ἀνταμώθην μετὰ τοῦ κυρίου Ἰωάννου Γιαβεδάρου (sic) καὶ τοῦ κ. Πηχεῶνος, οἱ ὁποῖοι μοὶ ἐπαρουσίασαν ὑπὲρ τοὺς πεντακοσίους ἄνδρας ἐκ τῆς ἐπαρχίας Κοζάνης, οἵτινες εἰδοποιηθέντες τὴν ἐξέγερσιν, ὡς μὲ διαβεβαιοῦσιν, ἠμποροῦν καὶ νὰ πενταπλασιασθοῦν. Ἀλλ' ἐκ τούτων ἄλλοι ἔχουν τουφέκια παλαιὰ καὶ μὲ τσακμακόπετρας (sic) ἄλλοι δὲ οὐδὲ τοιαῦτα. Ὅθεν ἀναγκαίη καθίσταται εἶναι νὰ μᾶς ἀποσταλῶσιν ὅπλα καὶ πολεμοφόδια, πέμπτε δὲ ἡμέρας πρὸ τῆς ἀποστολῆς αὐτῶν νὰ γνωστοποιήσετε αὐτὴν εἰς τὸν Κ. Πρόξενον, διὰ νὰ μᾶς ἀποστείλῃ πρῶτον καὶ μᾶς ἀναγγείλῃ τοῦτο.

Ἐκτὸς τῶν ὅπλων καὶ πολεμοφοδίων οἱ ἐδῶ ἄνδρωποι δὲν ζητοῦσι πολλὰ τι ἢ ὀλίγους ἑβδομήντα γεγυμνασμένους, οἵτινες νὰ προγυμνάσουν τοὺς ἐδῶ ἀγυμνάστους καὶ ἀπείρους, ἀλλ' ἀπόφασιν ἔχουσι νὰ θυσιάσωσι τὰ πάντα ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας, ὡς καὶ δέκα ἑπτὰ ἡμέρας, οἵτινες, ἐὰν εἶναι δυνατόν, νὰ συναποβιβασθῶσιν εἰς

τὰ παράσχια τοῦ Ὄρους.

Δεχθῆτε, παρακαλῶ, τὴν ἔκφρασιν τῆς ἐξαισίας πρὸς ὑμᾶς ὑποληψεώς μου, ἀποστέλλοντες τὰς φιλικωτάτας προσρήσεις μου πρὸς τὸν κ. Ἰσχόμαχον. -

Ὁ Πρόεδρος

Γ. Λιάτης

Ἀντίγραφον

2

Ἐλλ. 22 Μαρτ. 1878

Πρ. ἀρ. 516

Ἐντιμότατε Πρόεδρε!

Εἰς ὅσα πρὸ 16 ἡμερῶν ἐπέστειλα ὑμῖν διὰ τοῦ Κυρίου Κ. Βατικιώτου σήμερον προσθέτω, ὅτι τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἐν αὐτῇ πίνακα ἀνίσταμαι διὰ τοὺς ἑξῆς λόγους. Πρῶτον διότι ἐν τῷ διαμερίσματι τοῦ Ὀλύμπου (sic) ἐγένετο Μακεδονικὴ ἐπανάστασις πρὸ τῆς συγκροτήσεως τῆς μεταλλάξεως νὰ διαπανονίσῃ ἢ καὶ νὰ λύσῃ ἄπαξ τὸ Ἀνατολικὸν ζήτημα Εὐρωπαϊκῇ συνόδου, ἣν προεσεδόμεθα νὰ προκαλέσωμεν διὰ τοῦ ἐπαγγελθέντος ἐκείνου πινάκατος. Δεύτερον διότι οἱ ἐν Βερροίᾳ ἀδελφοὶ παρεκινήσαν νὰ παραχωρήσωσι μέρος τῶν πρὸς αὐτοὺς σταλέντων αὐτόθεν ὅπλων καὶ πολεμοφοδίων, ἄνευ τῶν ὁποίων δὲν ἠλπίζετο ἐπιτυχὴς τῶν ἐπιδιωκομένων σκοπῶν. Διὰ ταῦτα καὶ διὰ τὴν καθυστέρησιν τοῦ περιμενομένου ἐνταῦθα ἐθελοντικοῦ ~~σώ~~σώματος διεμείναμεν ἐπὶ τοῦ Βαρίνου δωδεκαήμερον διέλυσα τοὺς στρατολογηθέντας, παραγγείλας νὰ ὦσιν ἕτοιμοι εἰς τὴν πρώτην πρόσκλησιν, καὶ ἐπανῆλθον ἐνταῦθα, ἔνθα οἰκαδε, παραδοὺς τὴν ἐμφάνισιν τοῦ περιμενομένου ἀποσπάσματος. Ἐὰν μέρος τῶν ἐν τῇ Πιερίᾳ ἐπαναστατῶν διέβαινον τὸν Ἀξιὸν ποταμόν, ἐνωθέντες ἡμεῖς μετ' αὐτῶν ἠδυνάμεθα νὰ ἐλπίσωμεν ταχίστην τὴν ἐξέγερσιν τῶν πρὸς νότον τῶν Βιτωλίων ἐπαρχιῶν τῆς Μακεδονίας. Διότι, ἐὰν ὁ ἐν Βελβενδῷ καὶ Σερβίοις συναθροισκόμενος τουρκικὸς στρατός, οὗτινος ἀρχηγοὶ εἶναι ὁ Διοικητὴς Βιτωλίων καὶ οἱ ἐγκριτότεροι τῶν Βέηδων τῶν ἐν λόγῳ ἐπαρχιῶν, ἐτίθετο μεταξὺ δύο πυρῶν, οὐδεὶς ἄλλος ὑπελείπετο, ἵνα στρατολογήσας ἄλλους ἐπείσῃ πρὸς διάσωσιν αὐτῶν. Ἀλλ' ἀτυχῶς αὐτόθεν μὲν δὲν ἐστάλη σῶμα ἐθελοντῶν ἐγκαίρως, οἱ δὲ ἐν τῷ διαμερίσματι τοῦ Ὀλύμπου ἀποσπασματάρχαι δὲν ἀπήντησαν τέως εἰ ὅσα περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἐπεστείλαμεν πρὸς αὐτούς.

Διὰ ταῦτα πάντα ἐπεγόμεθα νὰ παρακαλέσωμεν τὸ σεβαστὸν ὠμαστεῖον, οὗ ἐπαξίως προΐστασθε, ἵνα ἐπισπεύσητε τὴν ἀποστολὴν

οὐ μόνον τῶν αἰτηθέντων ὅπλων, πυροβολικοῦ καὶ ἐφοδίων καὶ ἐφεδρικῶν, ἀλλὰ καὶ χρημάτων πρὸς συντήρησιν τῶν ἤδη στρατολογηθέντων ὑπ' ἐμοῦ, διότι οἱ πόροι μου ἐξηντλήθησαν ἤδη πρὸς συντήρησιν τῶν ἐπὶ τοῦ Βουρινοῦ.
Οἱ ἐν Σερβίοις καὶ Βελβεντῷ συναθροισθέντες Τοῦρκοι συμποσοῦνται εἰς 1800 περίπου, ἐξ ὧν 300 εἶναι ρεδίφαι, ὡπλισμένοι μὲ βεργοντάς, καὶ 40 πυροβολισταὶ μετ' ἑνὸς μικροῦ ὀρεινοῦ πυροβόλου, οἱ δὲ λοιποὶ βασιβοζοῦκοι, στρατολογηθέντες ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν Φλωρίνης, Καϊλαρίων, Κοζάνης, Σερβίων, Ἀναξεχίτσης, Καστορίας καὶ Κορυτσᾶς οἱ ἀκέραιοι ἢ γενναιόκαρδοι καὶ περὶ τῶν τῶν ὅπλων διαχείρισιν ἔμπειροι. Ὥστε ἐξ αὐτῶν μόλις 700 δύνανται νὰ ἀντιπαραταχθῶσι καὶ πολεμήσωσιν εὐτόλμως.
Μὴ ἔχων ἄλλο τι νὰ προσθέσω καὶ αὖθις ἐπαναλαμβάνω τὴν παράκλησιν, ἵνα ἐπισπεύσητε τὴν ἀποστολὴν τῶν αἰτουμένων, ἐμφαίνων δὲ τὴν διαφέρουσαν πρὸς ὑμᾶς ὑπόληψίν μου διατελῶ

Προθυμότατος
Γ. Λιάτης

Ἐν Κοζάνῃ 4 Μαρτίου 1878

Ἐπιστολές

J. Ξυδιάκης

Ἀντίγραφον

1

Σεβαστέ μοι!

Τό ταξείδιόν μας ὑπῆρξεν ἀρκετά ἐνευάρεστον (.) λυπούμαι καταλίαρδα ὅπου δέν δύναμαι νά εὕρω μέσον ὅπως σᾶς γράφω συχνά, πλήν δέ σήμερον εὗρον τοιοῦτον, παρ' περισσότερον δέ λυπούμαι ὅπου δέν δύναμαι νά ἀναχωρήσω σήμερον ἐντεῦθεν διά πολλούς καί διαφόρους λόγους ἄν καί εὑρίσκομαι μίαν καταστενοχωρημένος, ὅπου βλέπω ἀδυμονοῦντα τόν Νίκον καί στενοχωρούμενον διά τήν μή ἐμφάνισιν τῶν ἐμπόρων φοβούμενος μή τό πρᾶγμα τόν καταστραφῇ (.) ὁ μόνος ὁ μή ἀδυμονῶν εἶναι ὁ Χάϊμ, τόν ὁποῖον καί ἐγώ θαυμάζω τήν ὑπομονήν καί τό θάρρος (.) πρᾶγμα ἔχωμεν ἀρκετόν εἰς Γενιτζέν, Κόνια, Σέρβια, Μοναστήρι, καί Γκιόρτσαν καί ἀλλαχοῦ (.) εἶναι λοιπόν μεγίστη ἀνάγκη νά ἔλθουν οἱ ἔμποροι, διότι ἄνευ αὐτῶν δέν δύναμαι νά ἔλθω εἰς ἄλλην συμφωνίαν δι' ἀγοράν (.) Πρέπει δέ δι' αὐτῶν νά ἔχωμεν καί εἰδήσεις, διότι ἐδῶ δέν γνωρίζομεν τί γίνεται πόσκος καί ἄν πρέπει νά ἀγοράσωμεν καί ἄλλο πρᾶγμα (.) Ὁ Γιάννης μόνον τήν ἐφημερίδα μᾶς ἔστειλεν, ὄχι καί πεζρέλαιον, ὁ Νίκος πολύ σᾶς παρακαλεῖ νά τόν προμηθεύσητε μερικάς καίπας καί τοῦ τάς πέμψητε διά τοῦ ἰδίου ἐπιδώτου (,) τόν ὁποῖον ἔχει ἰδικόν του ἄνθρωπον (.) ὁ ἴδιος ὁμίλησε μετά τοῦ Ἠλίᾳ (.) ἔμειναν σύμφωνοι καί ἀνεχώρισεν (,) ὡς ἔμαθον (,) ἀπό Κόνια εἰς τό βουνόν (.) Καί πάλιν σᾶς παρακαλοῦμεν νά φροντίσητε καί εἰδοποιήσητε τούς ἐμπόρους νά ἔλθουν ταχύτερα ἀλλά καί μή εἰδήσεις, μήπως τό πρᾶγμα ὑψωθῇ (.) ἐλπίζω νά μεταβῶ εἰς Κόνια καί ἐκεῖθεν εἰς τό βουνό, διότι ἐνταῦθα μίαν στενοχωροῦμαι, θά φροντίσω δέ παντοίοις τρόποις (,) ἄν ἠμπορέσω (,) νά μεταβῶ καί αὐτόθι ἅμα τελειώσω ὅλην μου ἐν γένει τάς ἐργασίας.

Σᾶς προσκυνῶ καί εἰμί προθυμώτατος

Γ. Εὐθύβουλος

Σέρβια τῇ 27 Φεβρ. 1878

Υ.Γ. Φίλος τίς εὐυπόληπτος μοί ἔστειλεν τάς δύω ὀπίσθεν γεγραμμένας ἐνδείξεις (,) ἅς καί ἐγώ σᾶς πέμπω ταύτας.

ἀντίγραφον

(1η ἔκθεσις)

Εἰς τὰς 17 τρέχοντος ἀφίχθη εἰς Σιάτιστα ἄγγλος τις συνταγματάρχης, ἀρχηγὸς τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ χωροφυλακῆς (.) ἔμεινε δὲ μίαν ἑσπέραν καὶ ἐφιλοξενήθη παρά τινος τῶν πολιτῶν (.) μετὰ τὸ δεῖπνον μερικοὶ ἐπῆγαν καὶ συνωμίλησαν μετ' αὐτοῦ καὶ τὸν ἐρώτησεν (sic) τὸν σκοπὸν τῆς ἐκεῖ μεταβάσεώς του (.) οὗτος τοὺς ἀπήντησεν ὅτι εἶχεν ἀποστολὴν ἐμπέρατ τῆς Κ(υβερνήσεως) καὶ διήρχετο τὰς ὑποδιοικήσεις, κατόπιν δὲ ἐπαρουσίασεν χάρτην πρὸς αὐτοὺς καὶ τοὺς εἶπε ὅτι τὰ μέρη των παρεχωρήθησαν παρ' αὐτῆς τῆς Κ. εἰς τὴν Ρωσσίαν καὶ θὰ συμπεριληφθῶσιν εἰς τὴν Ἡγεμονίαν τῆς Βουλγαρίας (.) Ἅπαντες οἱ ἐκεῖ εὑρεθέντες εἶπον ἐνώπιον τοῦ ξένου, ὅτι ὄχι μόνον αὐτοὶ εἶναι Ἕλληνες, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ Τοῦρκοι καὶ ὅτι οὐδέποτε θὰ στέρξωσιν τὴν ἕνωσίν των μετὰ τῶν Βουλγάρων, ἐζήτησαν δὲ παρὰ τοῦ ἰδίου νὰ τοὺς ὁδηγήσῃ τί πρέπει νὰ κάμουν, φρονίμως δὲ τοὺς εἶπε νὰ πέμψουν παραμυθητικὴν ἀναφορὰν εἰς τὸν Ἕλληνα ἀντιπρόσωπον τοῦ συγκροτηθησομένου συνεδρίου ἢ ἂν ἄλλο κάμουν ὅτι ἄλλο γνωρίζουν, ἀλλὰ τὸ ἐγκυρώτερον (.) τὴν ἄλλην ἡμέραν ἐγκατέλιψεν τὴν Σιάτιστα καὶ ἀνεχώρησεν εἰς λέψιστα, ἐνυκτοίκισε δὲ ἅμα ἐφθασεν ἐκεῖ εἴς τινα οἰκίαν βέη τινός (.) οἱ βέηδες μαθόντες τὴν ἔλευσίν του, μετέβησαν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ βέη καὶ ἐσυνωμίλησαν μετ' αὐτοῦ, ἔμαθον δὲ τὸν σκοπόν του καὶ ὁμολόγησαν καὶ αὐτοὶ ἐνώπιόν του ὅτι οὐδέποτε δέχονται νὰ γίνωσιν βούλγαροι (.) προτιμῶμεν(ε) εἶπον (,) τοὺς Ἕλληνας παρὰ τοὺς Βουλγάρους. Τὸ πρωὶ μετέβη μόνος του εἰς τὸ διοικητήριον καὶ ὡμίλησεν μετὰ τοῦ Εἰρηνοδίκου (διότι ὑποδιοικητὴς δὲν ὑπῆρχε) καὶ τοῦ εἶπεν, ὁ τόπος αὐτὸς παρεχωρήθη εἰς τὴν Ρωσσίαν παρὰ τῆς Κ. καὶ θὰ γίνῃ Βουλγαρικός. εἰς τὸ ἑξῆς πρέπει νὰ διάγητε καλῶς μὲ τοὺς Χριστιανοὺς (sic), ποτὲ δὲ πιθανὸν οἱ Ρωσσία νὰ πέμψῃ εἰς Βυτώλια καὶ στρατὸν νὰ καταλάβῃ τὰ μέρη ταῦτα (.) Ἀφοῦ ὡμίλησε ταῦτα, ἐπέστρεψε καὶ πάλιν εἰς Σιάτιστα, λύαν ὅμως ἀπὸ τοὺς ὀθωμανοὺς δυσαρεστημένους (sic), ἔμεινε δὲ καὶ πάλιν μίαν ἑσπέραν καὶ τὴν ἄλ-

Συνέχεια

την ἡμέραν ἀνεχώρησεν χίαν εὐχαριστημένος ἀπό τούς Χριστιανούς, οἵτινες τόν ἐπερεπήθησαν καλά (.) μάλιστα ὑποσημείωσιν ἔχω τίνες καί μερικά ὀνόματα, καθώς καί ὀνόματά τινα βέηδων, οἵτινες διέπραξαν καί αὐτοί κακουργήματά τινα (.) Ἡ ἔλλωσις αὐτῶν τούς μέν ὀθωμανούς κακέζημησεν, τούς δέ Χριστιανούς κατ' εὐχαρίστησεν πολύ καί ἐνεθάρρυνεν. —

(2α ἔνθεσις)

Κατά Ἰανουάριον τοῦ τρέχοντος ἔτους ἐκπορεύθη ὀθωμανός τις (,) ὅστις ἐπιστατοῦσεν εἰς τι Χριστιανικόν χωρίον Πέχλιαν εἰς τούς ἀγρούς Βέη τινός (,) Δαλιόμ-Βεη ἐν λεψίστης (.) Ὁ ὀθωμανός καθώς τήν συνήθειαν των ἐδραπέτευσεν ἐκ τοῦ χωρίου (.) Ἡ διοίκησις λεψίστης ἐζήτει αὐτόν καί ἐπειδή δέν ἐπαρουσιάζετο προσκαλέσε τόν πατέρα αὐτοῦ (.) Ὁ πατήρ του ἐπαρουσιάσθη (,) ἐρωτηθείς δέ ποῦ ὁ υἱός του εὑρίσκετο (,) ἀπήντησεν ὅτι καί οὗτος μετέβη εἰς Πέχλιαν πρός ἀναζήτησίν του (,) ἀλλά δέν τόν εὗρεν, ἔμαθεν δέ μόνον ὅτι πρό τινων ἡμερῶν εἶχεν ὑπάγει εἰς τι ἐκεῖ πλησίον Χριστιανικόν χωρίον νά λάβη παρά τινος ἔν πρόβατον καί ἔνωτε δέν ἐπέστρεψεν, ἐπροσθέσε δέ καί τοῦτο (ἀφοῦ ὁ υἱός του τόσον καιρόν δέν ἐφάνη, ἐξάπαντος θά ἐφονεύθη παρά τῶν Χριστιανῶν) (.) Ὁ Δαλιόμβεης καί εἰς Ἐμίν Βέην ἐσημείωσαν εἰς λεψίστην χωρίς νά ἐξετάσουν περισσότερον καί μετέβησαν εἰς Πέχλιαν μέ ἕνα Ἰσμαήλ ζαούσην καί 7 μπασιμβουζούκους καί ἤρχησαν νά κάμουν ἀναρίσεις τούς (sic) χωριανούς μέ πολλά καί διάφορα βασανιστήρια, ἔμαθον δέ καί οὗτοι δήθεν παρά τινος Πεχλιώτου ὅτι πρό τινων ἡμερῶν ὁ ζητούμενος μετέβη εἰς τό χωρίον Χριάνοβον, τό μόλις ἀπέχον ἐκ λεψίστης 2 1/2 ὥρας (.) καί ὅτι ἔνωτε δέν ἐπέστρεψε (.) οἱ Βέηδες ἀκούσαντες ταῦτα ἔπεμψαν εἰς τό ρηθέν χωρίον τόν ζαούσην καί συνέλαβεν τόν καλλίτερον οἰκουήρην μέ τούς δύω του υἱούς, ἀφοῦ πρῶτον ἐφορολόγησεν τούς

περισσοτέρους χωρικούς (,) και δέσας αὐτοὺς τοὺς ἔφερεν ἔμπροσθεν τῶν δύω βεστων (.) Οἱ εὐγενεῖς ἤρχησαν τότε μὲ διαφορα βασανιστήρια νὰ βασανίσουν τοὺς δυστυχεῖς τρεῖς, τὸν πατέρα δηλ. Δαλαγεώργην καὶ τοὺς υἱοὺς Βασίλειον καὶ Χρίστον, εἰς τὸ τέλος δε1/3 αἰφοῦ οὐδὲν ἀνεκάλυψαν (,) ἤρχησαν νὰ ψήνουν αὐγὰ καὶ νὰ τὰ δέτουν ὑπὸ τὰς μασχάλας των, καθὼς νὰ τοὺς πρεμοῦν καὶ νὰ τοὺς καπνύζουν καὶ πολλὰ ἄλλα, ἀλλὰ καὶ μὲ ταῦτα οὐδὲν ἀνεκάλυψαν, διότι οἱ ἄνδρωποι ἦσαν ἀθῶοι (.) Ἐπὶ τέλους τοὺς ἔδεσαν καὶ πάλιν καὶ τοὺς ἔπεμψαν δεσμίους εἰς τὰς φυλακὰς τῆς λεψίστης, ὅπου καὶ μέχρι σήμερον μένουν φυλακισμένοι (.) Ταῦτα ἐγίνοντο εἰς τὸ χωρίον Πέλκας, ἔμπροσθεν πολλῶν χωρικῶν, εἰς τὰς 5 τρέχοντος. —

Ἀντίγραφον

Σεβαστέ μοι!

Τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα μόλις εὗρον χρόνον καὶ σᾶς ἔπεμψα μέσον τοῦ κ. Νίκου διά τινων ἐκ χρονογραφίας ἐπιστολῶν μου (,) τὰς ὁποίας ἀγνοῶ (,) ἂν ἐλάβατε (.) μόλις δὲ καὶ σήμερον ἀπεφασίσαμεν οἱ ἐνταῦθα ἀγωνιζόμενοι καὶ μεταβαίνομεν αὐτόθι (.) ἐξ ἅπαντος καὶ ἐγὼ μετ' αὐτῶν ἤθελον ἀναχωρήσει σήμερον (,) ἂν δὲν εἶχον νὰ κάμω μὲ ἀνθρώπους λύαν ἀπαιτιοδόξους (.) Ἀλλὰ δυστυχῶς ἡ ἀπαιτιοδοξία των μὲ ἀναγκάζει καὶ μεθ' ἑσπέρας μεγίστην μου λύπην νὰ μὴν ἀναχωρήσω δι' αὐτόθι, ἀλλὰ νὰ μεταβῶ πρὸς ἐνταῦθα εἰς τὸν κ. Σταγειρίτην, ὅστις τὴν πυριακήν μᾶς ἔπεμψεν ἐπιστολήν του καὶ ἔγραφε πρὸς τὸν ἀπαιτιόδοξον Νίκον ὅτι εὑρίσκεται πλησίον τοῦ Πλωρί καὶ τὸν ἐπροσκάλει νὰ μεταβῇ εἰς ἐνταῦθα. Ἀμφιβάλλω ὅμως ἂν θὰ δυνηθῇ νὰ μεταβῇ, διότι ἡ ἀπαιτιοδοξία του φθάνει εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμόν (.) ἴσως ὅμως καλῶς ἄγγελος τὸν φοτήσει καὶ μεταβῇ (.)

Ἐνταῦθα καὶ εἰς τὰ πέριξ ἔχομεν πράγματα ἀρκετὰ καὶ καλά, ἕνεκα ὅμως τῆς ἀπαιτιοδοξίας τοῦ κ. Νίκου δὲν δύναται κανεὶς νὰ ἔλθῃ εἰς συμφωνίαν δι' ἀγοράν (.) Ἀναγκαίη λοιπὸν εἶναι νὰ ἐκφανισθῶσιν οἱ ἔμποροι. Ἀπὸ τὸν Γιάννενα μόλις καὶ μεταβίας καὶ μὲ σὺν ὀλίγας παραλήσεις ἠδυνήθημεν νὰ λάβωμεν 10 ὀκ. πετρέλαιον καὶ αὐτὸ ἄθλιον (.) Ἀπὸ Γενιτζέ τὸ φόρτωμα ἐκεῖσε δὲν ἐφτάσαμεν. Φέρετε τὸ περιμένωμεν νὰ μᾶς τὸ στείλωσιν ἐκεῖνοι ἀλλοίμονον (.) εἰς τὸ προχθεσινόν μου γράμμα καὶ παράκλησιν τοῦ ἰδίου Νίκου σᾶς ἔγραφον νὰ τὸν στείλητε μὲ τὸν ἴδιον ἐπιδότην ἐκείνου τοῦ γράμματος ὅσον ἠδύνασθε πετρέλαιον. Ὁ ἴδιος τότε δὲν ἦλθεν ὡς ἔμαθον ἀπὸ τὸν ἴδιον Νίκον καὶ πιστεύω δὲν θὰ ἐδώσατε εἰς ἐκεῖνον τίποτε.

Σᾶς προσκυνῶ καὶ εἰμὶ ὁ Σὸς

Ι. Σ. Θεοδώρου

Σέρβια τῇ 9 Μαρτίου 1878.

Υ.Γ. Χθὲς ὁ κ. Νίκος ἀνεχώρησεν εἰς Κόνιτσαν, ἵνα ἐνταμωθῇ μετὰ τοῦ κ. Ἡλία (.) πρὸ τεσσαρωνήμερων ἔχωμεν μέγαν χειμῶνα καὶ ἀφθονώτατον χιόνι καὶ εἰσέτι ἐξακολουθεῖ. Ὁ ἴδιος.

ΙΣ'

Ἐπιστολὲς
ἀπὸ τὸν Σμιρδῶ

Ἀντίγραφα
Ἐγγράφων ἀπὸ τὴν Ἐπιτροπὴν Σμιρδῶ
(διὰ τὸ ἀρχεῖον)

Τὰ πρωτότυπα εὑρίσκονται
εἰς φάκελ. Β', ὑποφάκελ. 8ι

Ἀντίγραφον

Φίλτατε Σ. Δραγούμη

Ἐν Σμύρνῃ τὴν 19 Φεβρουαρ. 1878

Κατόπιν τῆς ἀναχωρήσεως σας ἀπέστειλα εἰς Λητόχωρον ἐπιστολήν μου καὶ ἐφημερίδας πρὸς τοὺς Κυρίους Δουμπιώτην καὶ Πασχάλην, πιστεύω ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν νὰ σᾶς γνωστοποιήσω εὐχάριστα!

Σήμερον ἔφθασεν ἐνταῦθα Ζήσιος παληόμενος, ἰατρός, ἀπεσταλμένος εἰς τὴν ἐπιτροπὴν καὶ τὴν κυβέρνησιν νὰ ζητήσῃ τὰ χρειώδη διὰ τὸν στρατὸν τοῦ Πηλίου. Ἐν τοῦ συστάδην μάχη δὲν ἐδόθη, ἀψιμαχίαι μικραὶ πρὸς τὸν κάμπον ἐγένοντο διὰ τροφάς. Εἰς τὴν ἀψιμαχίαν ταύτην ἐθριάμβευσαν οἱ ἐπαναστάται.

Σήμερον ὁ εἰρημένος ἰατρὸς Ζήσιος μεθ' ἑνὸς ἄλλου κληρικοῦ Βογιατζῆ ἀναχωρεῖ ἐντεῦθεν διὰ τοῦ ἀτμοπλοίου. Ἂν ἐγκρίνετε (,) νὰ μᾶς διευθύνετε ἐφημερίδας τινάς (,) ὅπως διὰ τυχαίας εὐκαιρίας ἀποστέλλωμεν αὐτὰς εἰς τὸ στρατόπεδον ἀχρίσον (sic) λάβετε τὰ ἀναγκαῖα μέτρα διὰ τὴν ζυγομαινωνίαν.

Ἕνα ζεύγος παντούφλαις ἀγοράσατε εἰς τὴν οἰκίαν μου καὶ ἅμα παρουσιασθῇ πρόσωπον τινὰ (sic), θὰ σᾶς τὰς ἀποστείλω.

Πρὸς τοὺς Κυρίους Παντελίδην, Παππᾶ Ζήσην καὶ Χαλκόπουλον τοὺς ἀσπασμούς μου παρακαλῶ νὰ προσφέρετε.

Σᾶς ἀσπάζομαι

Ὁ φίλος σας

Ν. Χ. Σταγειρίτης.

Ἀντίγραφον

2

Ἀξιότιμε Κύριε

Προχθὲς ἐφθασα ἐνταῦθα (,) ὅπως ἴδω τὴν προ καιρῶ μεταβᾶσαν καὶ διαμένουσαν διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰονδαίων οἰκογένειαν μας ἐνταῦθα καὶ σήμερον ἐπανέρχομαι εἰς τὰ ἴδια.

Ἐν τῷ τηλεγραφείῳ εὗρον τηλεγράφημα σας καὶ σᾶς ἀποστέλλω αὐτὸ ἐγκαίρως.

Πολὺ δὰ μὲ ὑποχρεώσητε, τὴν περὶ πολιτικῶν γνώμην σας καὶ τὰς περὶ εἰρήνης πεποιθήσεις σας ἂν μᾶς γράψητε εἰς Σμύρνην ταχυδρομικῶς.-

Ἐν τούτοις σᾶς φιλοπασπάζομαι

Ὁ ὑμέτερος

Ι. Γεωργιάδης.

Ἐν Ζαγορᾷ τὴν 20 Φεβρουαρίου 1878.

Τῷ Κυρίῳ Στεφάνῳ Δεληγιάννῃ

Ἀθήνας.

ἀντίγραφον

Ἀξιότιμε Κύριε Σ. Δραγούμη!

Σμύρνης τῇ 24 Φεβρ. 1878

Ἐκ τοῦ ἐσωκλείστου πληροφορεῖσθε τῶν ἐνταῦθα πληροφοριῶν (sic) ἐκ τῶν Στρατοπέδων. Παρακαλῶ νὰ κάμητε χρῆσιν αὐτοῦ ὅπου δεῖ καὶ νὰ λάβητε πρόνοιαν περὶ τῶν ἐκτεθέντων εἰς αὐτὸ καὶ φροντίσατε συνάμα τὴν δέουσαν ἐμπιστοσύνην.

Καλὸν ἦθελεν εἶσθε ἐξ αὐτῶν τῶν ἀπομαπάτων νὰ εὑρίσκεται ἐνταῦθα, ὥστε τὰ στρατόπεδα αὐτοῦ νὰ λαμβάνωσιν τὰς δεούσας πληροφορίας καὶ τ' ἀναίπαλιν.

Μὴν ἔχων ἕτερον(;) προσφέρε τοὺς ἀσπασμούς μου ὅπου δεῖ, τουτέστι εἰς τὴν Μακεδονικὴν ἐπιτροπὴν καὶ εἰς ἐκείνην τῆς Ἀδελφότητος, πρὸς δὲ καὶ τὸν Κύριον Λέανδρον Δόσιον νὰ ἐνθυμηθῇ τὴν παραγγελίαν μου ἀπὸ 5 πήχεις μαστόρι μαῦρο καὶ θὰ μὲ ὑποχρεώσῃ.

Δέχθητε τὴν διαβεβαίωσιν τῆς πρὸς ὑμᾶς ἐξαιρέτου ὑπολήψεως μου.

Ὑμᾶς ἀσπάζομαι
Ὁ ὑμέτερος
Ν. Χ. Σταγειρίτης

Ἀντίγραφον

Πρὸς τὴν Μακεδονικὴν Ἐπιτροπήν

Κύριοι!

Καθὰ ἐπληροφορήθην σήμερον ἐκ τοῦ Στρατοπέδου τοῦ Πηλίου, οὐδὲ οἱ Τοῦρκοι οὔτε οἱ ἐπαναστάται συγκρούονται. Λέγουν μάλιστα ὅτι τοὺς παραχωροῦσι τρόφιμα. Ἐκ τούτου εἰμάσεται ἡ Τουρκικὴ πονηρία ἢ σχέδιον Τουρκικὸν νὰ βεβαιώσει τὴν Εὐρώπην ὅτι δὲν ὑφίσταται ἐπανάστασις.

Καλὸν εἶναι νὰ προχωρῇ ἡ ἐπανάστασις καὶ ὅπου εὑρίσκουν ἀντίστασιν νὰ ἐμπλέκωνται τὸ στρατιωτικὸν καθῆκον.

Καμμίαν εἰδησιν ἐκ τοῦ Στρατοπέδου τοῦ ὀχύρωσιν δὲν ἔχω νὰ σᾶς ἀναγγείλω, ἐμάθαμεν μόνον ἐκ τοῦ Πηλίου, ὅτι τὸ στρατόπεδον τοῦτο ἐπροχώρησε ἄνωθεν τῆς Βεργοΐας, ἀλλὰ τοῦτο εἶναι ἐν φήμῃ.

Πρὸ τριῶν ἡμερῶν ἀφίχθη ἐνταῦθα τὸ ἀτμόπλοιον θεοφιλᾶ (sic), φέρον ὀγδοήκοντα ἄνδρας καὶ περιμένοντας τὸν Λεωνίδαν Βούλγαρην, ἀλλὰ δυστυχῶς ἐβράδυνε τὸ ἀτμόπλοιον Βυζάντιον (,) τὸ ὁποῖον ἀφίχθη ταύτην τὴν στιγμήν. Ἀλλὰ (,) πρὶν φθάσῃ αὐτὸ (,) οἱ ἄνδρες διηρέθησαν καὶ 40 ἐξ αὐτῶν ἀνεχώρησαν χθὲς διὰ τὸ Πήλιον, οἱ δὲ λοιποὶ ἰσάριθμοι ἀνεχώρησαν εἰς Σκόπελον μὲ τὸ αὐτὸ ἀτμόπλοιον καὶ ἀπεβιβάσθησαν. Συνοδεύει αὐτοὺς ὁ Ἐλβετὸς Καίρολος Σοῦτερ ὡς διοργανωτὴς τοῦ σώματος τούτου μὲ τὸν τίτλον ὑποδιοικητοῦ.

Σήμερον τὸ ἀτμόπλοιον Βυζάντιον ἀνεχώρησε εἰς Σκόπελον (,) διὰ νὰ παραλάβῃ τοὺς ἐκεῖ στρατιώτας καὶ διευθυνόμενον ἐδῶ (sic) καὶ ἀκολούθως (,) ὡς ἔμαθον (,) θὰ ἀναχωρήσῃ διὰ τὴν Ἀγιάν.

Μὴ ἔχων ἕτερον σᾶς ἀσπάζομαι

Ὁ ὑμέτερος

Ν. Χ. Σταγειρίτης

Ἐν Σκιάθῳ τὴν 24 Φεβρ. 1878.

ΣΥΝΕΧΕΙΑ

ν.Γ. Τό Βυζάντιον μόχις φέρει στρατιώτας διακοσίους τεσσαράκοντα, ὥστε τό σῶμα αὐτό θά συνίσταται ἀπό 250-280.

Ὁ Ἴδιος

Ν.Χ.Σ.

ἀντίγραφον

Ἀξιότιμοι Κύριοι

Χθὲς ἐσπέρας ἀφίχθη ἐνταῦθα προελθὸν ἐξ ἐλευθεροχωρίου ἱστιοφόρον ἐντόπιον καὶ μᾶς ἐπόμισε τὰς ἑξῆς εἰδήσεις περὶ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ ἐν λητόχωρον ἀποβάντος ὑπὸ τὸν Κον Δουμπιώτην σώματος.

Μέχρι τῆς παρελθούσης Τρίτης (,) ὅτε ἀνεχώρησεν ἐκ τοῦ ἀνωτέρω χωρίου (,) ἡ ἐπανάστασις ἐξηπλώθη μέχρι τοῦ πρὸς Θεσσαλονίκην χωρίου Κολινδροῦ, παρετήρησε δὲ ὁ ἴδιος πλοίαρχος σώματα ἐπαναστατῶν ἐντοπίων ὑπὸ ἀρχηγοὺς ἐντοπίους μεταβαίνοντα εἰς Κολινδρὸν πρὸς καταλῆψιν τοῦ ἐν λόγῳ χωρίου. Ἄλευρα τοῦ Δημοσίου καὶ πρόβατα χέγνδων (sic) ἐπυρίευσαν πολλά. Μάχη οὐδεμία συνέβη (,) ἂν καὶ ἐστάλη ἐκ Θεσσαλονίκης στρατὸς ἐκ 500 ἀνδρῶν πρὸς καταδίωξίν των, πλὴν ἀψιμαχιῶν τινῶν ἀσημάντων μετὰ χέγνδων.

Ἡ ἐπανάστασις διαδίδεται (,) ἀσπαζομένων προθύμως τῶν χωρίων αὐτήν. Ὀχυρωματικὰ ἔργα ἐπισπεύδονται εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ Ὀλύμπου. Ἐν Θεσσαλονίκῃ ἐπικρατεῖ ἀναβρασμὸς ἕνεκα τῆς γειτνιαζούσης αὐτὴν ἐπαναστάσεως.

Παρευτὸς τῶν ἐντεῦθεν ἀποβάντων σωματαρχῶν, ἀνεδείχθησαν καὶ ἄλλοι καπεταναῖοι μὲ σώματα ἰσχυρά, ἐργαζόμενοι ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῶν ἐδεξιοντῶν.

Τὰ τουρκικὰ χωρία εἰσὶν ἕτοιμα νὰ ὑποταγῶσιν εἰς τὴν πρώτην τῶν ἀνταρτῶν πρόσκλησιν.

Τὸ λητόχωρον (,) τὸ πρῶτον τῆς ἀποβάσεως σημεῖον (,) κατέχουσιν οἱ ἡμέτεροι. Ταῦτα διὰ τοῦ παρόντος (,) ὅ,τι δὲ κατόπιν πληροφορηθῶμεν θέλομεν μεταδώσει ὑμῖν ἀμέσως.

Τὸ Βυζάντιον ἔμαθεν αἰσίως τὴν ἀπόβασιν τῶν ὑπὸ τὸν Λ. Βούλγαρην ἐδεξιοντῶν εἰς Ἀγιόμαμπον.

Συνέχεια 2

Ἐπειδὴ ἕνεκα τοῦ σφοδροῦ ἀνέμου δὲν ἠδυνήθησαν ν' ἀποβιβάσωσιν ἅπαντα τὰ ποσεμοσφόδια (,) τὰ ἐναπομείναντα ἀπεβιβάσθησαν ἐνταῦθα καὶ παρεδόθησαν εἰς ἡμᾶς, ὅθεν συνεννοηθεῖτε (,) παρακαλῶ (,) μετὰ τῆς οἰκείας ἐπιτροπῆς καὶ γράψατε μας (sic) τί νὰ πράξωμεν περὶ τούτων ὡς καὶ περὶ τῶν ἰδικῶν μας.

Ἄνευ ἑτέρου Σᾶς ἀσπαζόμεθα ἐγκαρδίως

Οἱ συμπατριῶται Σας

Ν. Χ. Σταγειρίτης

Ι. Γεωργιάδης

Τοῖς Κοις

Στεφάνῳ Δραγούμῃ καὶ

Λεάνδρῳ Δοσίῳ

εἰς Ἀθήνας.

Ἐν Σμύρνῃ τὴν 25 Φεβρουαρίου 1878

ἐν μεγίστῃ βίᾳ.

ἀντίγραφον

6

Ἀξιότιμοι Κύριοι
εἰς Ἀθήνας.

Καθὼς στιγμὴν ἀνεχώρησεν ἐντεῦθεν τὸ ἀτμόπλοιον Βυζάντιον, ἐφίχθη ἐνταῦθα ἱστιοφόρον ἐκ Λητοχωρίου, δι' οὗ ἐπέστρεψεν (,) ὅπως ἐπανέλθῃ (,) καὶ ὁ συγγενής μας Ἀλέξανδρος Θωμᾶς. Ἐπειδὴ δὲν ἔχομεν τὸν ἀπαιτούμενον χρόνον νὰ σᾶς γράψωμεν ἐν λεπτομερείᾳ τὰ διατρέξαντα (,) περιορίσθημεν μόνον εἰς τὴν ἀποστολὴν ὅλων τῶν γραμμάτων τῶν ἐθελοντῶν καὶ τῶν σωματαρχῶν, ἐξ ὧν βεβαίως ἐμάθατε τὰ μέχρι τοῦδε συμβάντα.

Ὑποχρεοῦμαι δὲ νὰ φέρω εἰς γνῶσιν ὑμῶν τὸ σπουδαιότερον πάντων. Κατὰ τὴν διαβεβαίωσιν τοῦ ἀνωτέρω συγγενοῦς μου καὶ τοῦ πλοιάρχου τοῦ ἱστιοφόρου, ὅστις εἶναι ἐκ τῶν καλλιτέρων οἰκονυρέων τοῦ Λητοχωρίου, διὰ νὰ ἐνδυναμώσῃ καλῶς ἡ ἐπανάστασις, ἀνάγκη ὅπλων καὶ πολεμοφοδίων καὶ ἑνὸς ἐπιστρατευτοῦ σώματος ἐκ 200-300 ἀνδρῶν, διότι εἰσὶ πλεῖστα χωρία φρυαμπόλεμα ἀλλὰ στεροῦνται ὅπλων. Ἂν δὲν εἶναι πρόχειρα ὅπλα, ἀνάγκη νὰ σταλῶσι πυρῖτις καὶ μόλυβος (sic), διὰ νὰ χρησιμοποιήσωσι τὰ καριοφύλλια των. Ὁ ἐνθουσιασμὸς ὅλων τῶν χωρίων μέχρι τοῦ Ἀξιοῦ ποταμοῦ εἶναι μέγας καὶ ἄνευ προσκλήσεως ἐπαναστατῶν.

Ὁ ἴδιος πλοίαρχος μᾶς προσέθηκεν ὅτι ἡ γενομένη ἀπόβασις τοῦ Λεωνίδα Βούλγαρι καὶ Λούρου εἰς Μακεδόνδρι τῆς Ἁγιᾶς οὐδὲν θὰ ἔχῃ εὐάρεστον ἀποτέλεσμα, διότι (,) ἀπέχουσιν τῆς Λαρίσης ἐκεῖθεν 4 περίπου ὥρας καὶ τοῦ τόπου ἀπροσφόρου διὰ πόλεμον ἀμφοβολιστικόν (,) θὰ διατρέξωσι κίνδυνον οἱ ἄνδρες καὶ θ' ἀφήσωσιν εἰς διάκρισιν τοῦ ἐχθροῦ τὸ τοῦ πολέμου ὑλικόν, εἶναι δὲ δυσκολωτάτη ἔνεκα τῶν

Χιόνων ἢ μεταξὺ τῶν ἐν Πηλίῳ ἐπαναστατῶν συμπολιτείαν. Θεωρήσατε ταῦτα ὡς πραγματικά, διότι (ὁ) παραστήσας ἡμᾶς ταῦτα πλοίαρχος γνωρίζει καλῶς τὸν ῥηθέντα τόπον, καὶ μαζὶ τὰ γνωστὰ εἰς τοὺς ἁρμοδίους. Δι' ἔλλειψιν εἰκαιρίας δὲν σᾶς μεταδόσαμεν ταῦτα ταχύτερον.

Ἐν τούτοις σᾶς ἀσπαζόμεθα ἐγκαρδίως

οἱ συμπατριῶται Σας

Ν. Χ. Σταγειρίτης

Ι. Γεωργιάδης

Τοῖς Κυρίοις

Σ. Δραγούμη καὶ Λ. Δοσίῳ

εἰς Ἀθήνας.

Ἐν Σκιάθῳ τὴν 27 Φεβρουαρίου 1878

ἐν βίᾳ.

ἀντίγραφον

Ἀξιότιμε Κύριε Σ. Δραγούμη!

Σκιάθος τῇ 4 Μαρτίου 1878

Ἡ ἐπιτροπὴ τῆς Ἀμύνης καὶ τῆς Ἀδελφότητος ἀπεφασίσθησε τὴν ἐν Σκιάθῳ ἐπιτροπὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ἐδώσατε σημείωσιν καὶ ἄτις ἐπιτροπὴ ἐδήλωσεν εὐχαρίστως ὅτι δέχεται τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην καὶ θέλει ἐκπληρώσει μετὰ ζήλου καὶ προθυμίας. Παρετηρήσαμεν δὲ ὅτι εἶναι ἀνάγκη δι' ὅπλα καὶ πολεμοφόδια εἰς Μακεδονίαν καὶ τὴν δυσκολίαν τῶν δι' ἱστιοφόρων πλοίων ἀποστολῶν ἐφ' ἃ ἐκεῖσε καὶ (,) εἰ δυνατόν (,) νὰ λησθῇ φροντὶς δι' ἄλλο πλοῖον οἱασδήποτε ἑταιρίας καὶ νὰ ὦσι καὶ τάχιστα νὰ λησθῇ φροντίς.

Ἐνταῦθα διεδόθη (,) ὅτι διορίζεσθε Κυρία τὶς τοῦ «Ἐρυθροῦ Σταυροῦ». Προτείνω τὴν Κυρίαν μου. Καὶ ὡς ἐν τῇ θέσεως μου καὶ διὰ τῶν συγγενῶν αὐτῆς, ἂν προμήψωσι περιστάσεις, θέλει ἔχει καὶ τὴν συνδρομὴν τῆς συστηθείσης ἐνταῦθα ἐπιτροπῆς. Συστήσατε (,) παρακαλῶ (,) ὅπου δεῖ διὰ τὸν διορισμὸν τοῦτον καὶ θὰ μὲ ὑποχρεώσητε.

Προσπαθήσατε καὶ διὰ τὴν συγκοινωνίαν τῆς (sic) μεταξὺ Ἀθηνῶν, Σκιάθου καὶ τῶν στρατοπέδων τῆς Μακεδονίας καὶ τοῦ Πηλίου.

Ἐνθυμήσατε τὸν Κύριον Παπασφράγκον τοῦ νὰ διατηρηθῇ ὁ σύγκλειστος μου Κυριάκιος Βασιλειάδης εἰς ἣν εὑρίσκεται θέσιν τοῦ Γραμματέως τοῦ εἰρηνοδικείου ἐνταῦθα, καθόσον μᾶς εἶναι λίαν ἀναγκαῖος καὶ χρήσιμος διὰ τὸν ἱερὸν σκοπόν.

Ἀσπασθῆτε μοι τὰ μέλη τῆς Μακεδονικῆς Ἐπιτροπῆς.

Σᾶς ἀσπάζομαι

ὁ ὑμέτερος

Ν. Χ. Σταγειρίτης

ἀντίγραφον

Ἐν Σκιάθῳ τὴν 5 Μαρτίου 1878

Φίλοι Κύριοι

Εἰς Ἀθήνας

Ἡ εἴδησις τῆς ἀτυχοῦς ἐκβάσεως τῆς διὰ τοῦ Βυζαντίου γενομένης ἀποστολῆς θορυβοφοβίαν καὶ ὅπως τοσοῦτον μᾶς κατεταράραξεν, ὥστε δὲν ἠδυνήθημεν νὰ Σᾶς γράψωμεν.

Ἤδη συνελθόντες ἐκ τοῦ ἀπροσόπτου τούτου περιστατικοῦ(,) ἀμέσως ἀπεστείλαμεν χέμβον(,) ἥτις τὴν τρίτην μ.μ. ὥραν ἀνεχώρησεν διὰ τὰ μέρη τῆς ἀποβιβάσεως τοῦ ἀνωτέρω ὑλικοῦ, διὰ νὰ μάθῃ(,) ἂν περιῆλθεν εἰς τοὺς Τούρκους ἢ τὰ ἔλαβον οἱ ἡμέτεροι καὶ ἐξέλαθεν τὴν βασανιζούσην ἡμᾶς ἀβεβαιότητος.

Εἰς τὰς τρεῖς ἱσταμένου μηνὸς τὸ ἑσπέρας(,) προχθὲς(,) ἐπέμψαμεν μίαν ἐκ τῶν τρατῶν μὲ τὸν γνωστόν σας ἐδεξον τὸν Ἀγξ. Θ. Ἰωάννου εἰς τὴν παραλίαν τοῦ Λιτοχώρου, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἐπανῆλθεν εἰσέτι πολὺ φοβούμεθα μὴ ἐκρατήθη αὕτη παρὰ τοῦ ἐχθροῦ ἢ ἄλλως ἐκτυπήθη ἐκ τῆς παραλίας κατεχομένης.

Ἐπὶ τοῦ Βυζαντίου κατὰ τὸ ἀτυχὲς τοῦτο ταξίδιον ἐφορτώσαμεν 136 νιβώτια πυριτοβολάς(,) 650 καραμπίνας(,) 107 ὄπλα Σασεπὼ καὶ 20 χειρώνας μόλυβδον. Ἐπανελθὼν (sic) σήμερον μᾶς παρέδωκε 42 νιβώτια πυριτοβολῶν(,) 10 ὅπλα Σασεπὼ καὶ 1/2 σάκον ἐλαστικῶν παραπύκων.

Περὶ τοῦ εὑρισκομένου ἐν τῇ ἀποθήκῃ μας ὑλικοῦ καὶ περὶ τῆς διὰ τρατῶν συγκοινωνίας ἐγράψαμεν σήμερον εἰς τὴν κεντρικὴν ἐπιτροπήν.

Ἐν τούτοις εὐχόμενοι νὰ Σᾶς ἀναγγείλωμεν εὐχαρίστους εἰδήσεις διὰ τοὺς ἐπαναστάτας τῆς Μακεδονίας

Σᾶς ἀσπαζόμεθα οἱ συμπατριῶται Σας

Ν. Χ. Σταγειρίτης

Ι. Γεωργιαδης

Ἐν Σκιάθῳ τὴν 12 Μαρτίου 1878

Φίλοι Κύριοι

εἰς Ἀθήνας

Ἡ τύχη τῶν ἀποβιβασθέντων πολεμοφοδίων καὶ ὅπλων εἶναι εἰσέτι ἀβεβαία, διότι οὔτε ἡ τριάκοντα (,) ἢ πρὸ τοῦ ἀτμοπλοίου ἀναχωρήσασα (,) ἐπανῆλθεν οὔτε ἄλλο πλοῖον ἐκ τοῦ μέρους (,) ἔνθα ταῦτα ἀπεβιβάσθησαν (,) ἀφίχθη. Φόβος δὲ ὑπάρχει μήπως τὰ παρέσυραν τὰ κύματα, ἐπειδὴ μετά τινας ὥρας ἔπνευσεν ἄνεμος (,) ὅστις ἐξωθεῖ συνήθως τὴν θάλασσαν πέραν τοῦ σημείου τῆς ἄμμου (,) ἔνθα ταῦτα ἀπετέθησαν. Τὸν φόβον μας δὲ τοῦτον ἐνισχύει ἡ εἴδησις, ἣν ἱστιοφόρον ἀποπλεῦσαν προχθὲς ἐκ Θεσσαλονίκης καὶ ἀφιχθὲν σήμερον μᾶς ἐκόμισεν, ὅτι τὸ λιτόχωρον (,) ἕδρα τῆς προσωρινῆς Κυβερνήσεως καὶ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν ἐπαναστατῶν (,) ἐκαίη ἀπρόβλεπτον τὴν παραμονὴν τῆς ἀποβιβάσεως των (,) κατὰ πᾶσαν δὲ πιθανότητα ὑπεχώρησαν οὗτοι εἰς τὸν Ὄλυμπον (,) ἐκεῖθεν δὲ τοῖς ἦτο δύσκολον νὰ καταβῶσιν εἰς τὴν παραλίαν καὶ ἀναλάβωσι ταῦτα (,) ἐκτιθέμενοι εἰς ἀνοικτὸν μέρος.

Ἀλλ' ἐπειδὴ μετὰ 7 ἡμέρας ἀκριβῶς ἀπὸ τῆς ἀτυχοῦς ταύτης ἀποστολῆς δὲν γίνεται διόλου λόγος περὶ αὐτῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ (,) φυσικὰ ἀπωλέσθησαν, ἀφοῦ τοῖς ἡμετέροις ἦτο ἀδύνατον νὰ τὰ παραλάβωσι, οἱ δὲ Τοῦρκοι μέχρι τῆς προχθὲς δὲν τὰ ἐκυρίευσαν. Ὁ πλοίαρχος τοῦ ἀνωτέρω πλοίου μᾶς ἀνήγγειλε προσέτι, ὅτι οἱ Τοῦρκοι εἰσὶ λίαν κατηφεῖς, μεταφέρουσι δὲ καθ' ἑκάστην πληγωμένους ἐν Θεσσαλονίκῃ πολλοὺς ἐκ τοῦ θεάτρου τῆς ἐπαναστάσεως. Οἱ ἡμέτεροι καὶ οἱ Τοῦρκοι κατέχουσι χωρία.

Ὁ Καλόγερος ἐξέτεινε τὴν ἐπανάστασιν μέχρι Βερροίας. Τὰ γυναικόπαιδα δὲ τῶν Λιτοχώρων, ἅτινα ἀπ' ἀρχῆς ἐστοπορεύθησαν εἰς τὸ Μοναστήριον (,) ὑποφέρουσι ἐκ τῆς πείνης καὶ τοῦ ψύχους. Πρεσβεία δὲ παρὰ τῷ Πασσᾷ περὶ μετα-

φοράς αὐτῶν εἰς Θεσσαλονίκην ἐπέτυχεν.
Ἕνεκα τῶν ἐπικρατούντων βιαίων ἀνέμων δὲν ἔχομεν ταχύπλοια(sic), διότι τὸ μὲν ἀπωλέσθη αὐτανδρον(,) τὸ δὲ ἐξώκειλε. Τὸ πλοῖον δὲ(,) ὅπερ πρὸ τινων ἡμερῶν ἐξεπέμψαμεν εἰς τὸν Δονπιώτην, ἕνεκα τῆς ναυτιλιαφοβίας δὲν ἠδυνήθη νὰ μεταβῇ εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον.
Πέμπομεν σήμερον ἐπειγόντως ταχυδρομεῖον(,) διὰ νὰ λάβωμεν(,) ἂν ἔχωμεν(,) εἰς Ἁγίαν Ἄννην ἔγγραφά Σας καὶ κανονίσωμεν τὰς ἐνεργείας μας.
Αὔριον δὲ στέλλωμεν πλοῖον εἰς λιμενόχωρον(,) ἂν δὲν ἐπανέλθῃ ἡ τράτα.—

Ἐν τούτοις Σᾶς ἀσπαζόμεθα

Ι. Γεωργιάδης — Ν. Χ. Σταγειρίτης
Ἀγγελὴς Ἀθανασίου — Κωνστ. Ῥήγας

Ἐν βίᾳ.

ἀντίγραφον

Ἀξιότιμε Κύριε Στέφανε Δραγούμη!

Σκιάθος 14 Μαρτίου 1878.

Σήμερον ἐλάβομεν ἅπασας τὰς ἐπιστολάς σας καὶ ἐπειναν τὴν ἐπιτροπὴν τῆς Ἐθνικῆς ἀμύνης. Ἐπ' αὐτῶν σᾶς γράφωμεν ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῶν συναδέλφων μου.

Ἐκ τοῦ Στρατοπέδου τῆς Μακεδονίας ἐπληροφορήθημεν ὅτι τὰ ὅπλα (,) ἅτινα ἀπεβίβασε τὸ ἀτμόπλοιον Βυζάντιον (,) τὰ παρέλαβον οἱ ἡμέτεροι καὶ ὅτι ὁ Τζαχίλας ἔκαμε συμαντικὴν μάχην, καταστρέψας ὁλόκληρον τουρκικὸν στρατόν.

Τὸν ἐσωκλείω ἐπιστολήν μου πρὸς τὸν Κύριον Α. Βλάχον. Ἐγχείρισε την(,)παρακαλῶ(,) καὶ σύστησε τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸν Κύριον ὑπουργὸν καὶ Α. Βλάχον νὰ ἐνεργήσουν τὴν αἴτησιν μου, ἄλλως περιφρονεῖτε ἡ οἰκογένεια μου (,) ἡ ὁποία (,) ὡς λοιπαὶ ὅμοιαι οἰκογένειαι (,) φέρουν (sic) τὰ παράσημα τοῦ «Ταξιάρχου» (,) καὶ θὰ μὲ ὑποχρεώσης.

Ὁ συγκάμβρος μου Κυριάκος Βασιλειάς (,) γραμματεὺς τοῦ ἐνταῦθα Εἰρηνοδικείου, ἐπειδὴ ἀπὸ τὸν νέον νόμον δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μείνῃ ὡς γραμματεὺς εἰς Σκιάθον, ὁμιλήσατε (,) παρακαλῶ(,) ὅπου δεῖ νὰ ἀναβληθῇ ἡ μετάθεσις του ἕως οὗ διατηρεῖτε ὁ ἱερὸς ἀγών, διότι μᾶς εἶναι λίαν ἀναγκαῖος νὰ εὑρίσκεται ἐνταῦθα.-

Σᾶς ἀσπάζομαι

Ὁ ὑμέτερος πατριώτης

Ν. Χ. Σταγειρίτης

Υ.Γ. Ἀνάγνωσον τὴν πρὸς τὸν Α. Βλάχον ἐπιστολήν μου.-

Υ.Γ. Ὥρα 2 μ.μ.

Ἐναυλώθη πλοῖον καὶ ἐστάλη εἰς Ὄλυμπον καὶ ἐνθέτομεν εἰς ἐπιστολήν μας ὅ,τι μᾶς γράφετε (,) πρὸς δὲ νὰ μᾶς πληροφορήσουν εἰς ποίαν θέσιν εὑρισκόμεθα διὰ τὴν

ἀπόβασιν στρατοῦ καὶ πολεμοφοδίων.

Ὁ ἴδιος

Ν. Χ. Σταγειρίτης

ἀντίγραφον

Ἐν Σμύρνῃ τὴν 16 Μαρτίου 1878

Φίλοι Κύριοι

εἰς Ἀθήνας

Τὴν 12 τρέχοντος ἐγράψαμεν ὑμῖν, ὅτι περὶ τῶν γνωστῶν σας ὅπλων καὶ πολεμοφοδίων ἐμάθομεν, δι' ἐνταῦτον ταχυδρομεῖον, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐπὶ δύο ἡμέρας ἔπνεεν σφοδρὸς ἄνεμος, δὲν ἠδυνήθη νὰ προσεγγίσῃ ἡ λέμβος εἰς Ἁγίαν Ἄνναν καὶ ἐπανῆλθε. Ἐν τῷ μεταξὺ ἐλάβομεν τὰς ἀπὸ 7 καὶ 9 ἰδίου μηνὸς ἐπιστολάς σας καὶ ἐπραγματεύσαμεν τὴν λέμβον μέχρι τῆς ἐπανόδου τοῦ πλοίου, ὅπερ αὐθωρεὶ ἐξεπέμψαμεν εἰς τὸν Κον Δουπιώτην, ἵνα μεταδώσωμεν ὑμῖν τὰ ἐκεῖσε συμβαίνοντα ἀμέσως, ἀλλὰ τὰ στοιχεῖα αὐτὰ συμμαχήσαντα, φαίνεται, μὲ τὴν τυρβίαν δὲν ἐπέτρεψαν εἰς τοῦτο νὰ προχωρήσῃ καὶ ἐντῷ μέσῳ τοῦ πλοῦ του ἠναγάσθη νὰ παλινδρομήσῃ ἕνεκα τοῦ πνεύσαντος σφοδροῦ ἐναντίου ἀνέμου, ἐπειδὴ δὲ ἐπάτασεν οὗτος σήμερον, τὸ πλοῖον ἀνεχώρησεν εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον του.

Χθὲς εἴχομεν τὴν καινὴν εἴδησιν, ὅτι τὰ ταχύπλοια (τρία) κατεστράφησαν ὑπό τινος ἐχθρικοῦ πλοίου καὶ ὅτι τὸ ἓν πολεμοφοδίων φορτίον των περιῆλθεν εἰς τὸν ἐχθρόν, ἀλλὰ διὰ τῶν ὅπλων τὰ πληρώματα αὐτῶν ἐφ' ἱκανὸν χρόνον τὰ ὑπερήσπισαν, ἀλλ' εὐτυχῶς ἡ εἴδησις αὕτη διεψεύσθη σήμερον διὰ τοῦ ἐκ Πηλίου ἐλθόντος Κοτζαμάνη, ὅστις μᾶς βεβαιοῖ, ὅτι αἴτρα ται μετεφέραν ἐξ Ἁγιᾶς εἰς Πήλιον τοὺς ὑπὸ τὸν Τζαμίρην καὶ Λεωνίδαν Βούλγαρην καὶ τὰ περισωθέντα πολεμοφόδια, διότι ἄλλα ἔκαυσαν οἱ ἡμέτεροι καὶ ἄλλα ἐκυρίευσαν οἱ Τοῦρκοι. Ἱστιοφόρον, ἀναχωρῆσαν προχθὲς ἐκ Θεσσαλονίκης, μᾶς ἀνήγγειλεν, ὅτι δὲν γίνεται λόγος περὶ πολεμοφοδίων ἐν Ὀλύμπῳ, εἰμὴ περὶ ποσοῦ τινος ἐν Ἁγιᾷ ἀσκεμάντου, ὡς εἶναι τὸ ἀνωτέρω τοῦ Βούλγαρη.

Ὁ ρηθεὶς Κοτζαμάνης μετέβη ἐνταῦθα νὰ λάβῃ τὰ ὅπλα

Ἀντίγραφον

σασεπώ (,) ἄτινα ἡ ἐπιτροπὴ τῶν Πυλίων διά τινα καιρὸν ἐναπέθεσεν ἐνταῦθα, μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ εὕρῃ καὶ τὰ δι' αὐτὰ ἀπὸ 15 ἡμερῶν εἰς Χαλκίδα ἀφιχθέντα φυσίγγια, ἀλλ' ἀτυχῶς δὲν ἔφθασαν εἰσέτι(,) ἐνῷ ἐντὸς ἡμερῶν τινων θέλουσι προσβληθεῖ ὑπὸ τῶν Τούρκων εἰς διαφόρων σημείων οἱ ἐν τῷ Πυλίῳ ἐπαναστάται.

Οἱ ὑπὸ τὸν Καραγεώργην ἐθελονταὶ ἐπιμένουσι νὰ μεταβῶσι καὶ πολεμήσωσιν εἰς Μακεδονίαν, ἀλλὰ δυσαναχετοῦσιν ἄχρι σήμερον μένοντες ἐνταῦθα.

Ἀφοῦ μέχρι προχθὲς δὲν ἐγένετο λόγος διόλου περὶ τῶν ὅπλων καὶ πολεμοφοδίων, (ἅτινα) τελευταίως διὰ τοῦ Βυζαντίου εἰς ἅγιον Θεώδωρον ἀπεβιβάσθησαν, ἐν Θεσσαλονίκῃ μάλιστα (,) ἔνθα ἡ ὑπὸ τῶν Τούρκων κατάληψις αὐτῶν ἤθελε πανυγυρισθεῖ, ἐσχηματίσαμεν τὴν πεποίθησιν, ὅτι τὰ ἔλαβον οἱ ὑμέτεροι, διότι δὲν ἦτο δυνατὸν ἡ τόσον μικρὰ μερὶς (,) ἡ ἐν Ἁγίᾳ Πυριεύθεῖσα (,) νὰ δημοσιευθῇ, νὰ μένῃ δὲ ἐν σιγῇ τοιοῦτο ποσόν (,) οἷον τὸ προκείμενον, ὅπερ κατ' ἀνάγκην ἔπρεπε νὰ μεταφερθῇ ἐκεῖσε.

Ταῦτην τὴν στιγμὴν ὁ Μᾶρκος Καραγιώργης μᾶς ζητεῖ χρήματα διὰ τὴν μεταφορὰν τῶν 18 ἀνδρῶν του. Ἐννοεῖται ὅτι θὰ τῷ χορηγήσωμεν ταχυτάτως ἀναγκαῖα, ἐλπίζω δὲ αὔριον νὰ ἔλθουσι αἱ τράτται καὶ τοὺς μεταφέρουν εἰς Ὄλυμπον.

Ἐν τούτοις μᾶς ἀσπαζόμεθα μετὰ τῶν λοιπῶν μελῶν

Οἱ ὑμέτεροι

Ν. Χ. Σταγειρίτης

Ι. Γεωργιάδης

Κωνστ. Ῥήγας

Υ.Γ. Νὰ ζητήσετε ἓν νιβώτιον μὲ φάρμακα (,) ὅπερ ἔμεινε ἐν τῷ ἀτμοπλοίῳ Βυζάντιον, καθὰ μᾶς πληροφορεῖσι

οἱ κατὰ τὴν ἀποβίβασιν τοῦ φορτίου ἐργασθέντες συμ-
πολῖται μας ναῦται.

Μετὰ δύο ἡμέρας ἐλπίζω νὰ ἐπανέλθω ἐξ ὁλοκλήρου εἰς
τὴν πλοιάριον.

Ι. Γ(εωργιάδης).

Ἀντίγραφον

Φίλτατέ μοι Κύριε Σ. Δραγούμη!

Σπιάθος 21 Μαρτίου 1878.

Σᾶς προέγραψα εἰς Ἀθήνας καὶ εἶχον ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Κύριον Α. Βλάχον (,) παρακαλῶν ὑμᾶς νὰ ἐγχειρίσητε αὐτὴν μὲ τὰς δεούσας συστάσεις σας πρὸς ἀπονομὴν καὶ εἰς ἐκείνου παράσημον τοῦ «Σωτῆρος» ἀπέναντι μεγάλων δικαιωμάτων μου, ἀλλὰ εἴχετε ἀναχωρήσει καὶ δὲν ἐλάβατε τὴν ἐπιστολήν μου.

Παρακαλῶ καὶ τώρα (,) ὅπως εὐαρεστούμενος νὰ ζητήσητε τί ἔγεινε περὶ τῆς ἐνδόσεως μου. Νὰ συντρέξητε αὐτὴν ὅπου δεῖ καὶ μοὶ ἀπαντήσητε (,) ἵνα μὴ ἐνοχλῶ τοὺς φίλους καὶ νὰ ἀνησυχῶ διὰ τὴν ὑπόθεσιν μου ταύτην.

Γνωρίζετε τὰ περιστατικὰ τοῦ ἀγῶνος καὶ ἰδίως πιθανὸν νὰ μᾶς ἔλθουν ἐξ ἰδιωτικῶν πλοιαρίων πληγωμένοι. Καλὸν ἤθελεν εἶσθαι νὰ ἐνεργήσητε διὰ τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς νὰ σταλῶσιν ἐνταῦθα ἀναγκαῖα πρὸς θεραπείαν αὐτῶν καὶ νὰ ἐπιφορτισθῇ ἡ Κυρία μου πρὸς συντήρησιν τῶν ἀναγκαίων τούτων διὰ τοὺς πληγωμένους καὶ (,) ἂν δὲν γίνῃ χρῆσις (,) νὰ ἐπιστραφῶσιν εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ.

Ὑγείαινε

Ὁ ὑμέτερος

Ν. Χ. Σταγειρίτης

Ἀντίγραφον

Φίλτατε Κύριε Σ. Δραγούμη!

Ἰωάννης 22 Μαρτίου 1878.

Ἡ σταλεῖσα τράτα εἰς Ὥραιούς (sic) νὰ παραλάβῃ τὰ ὅπλα φοβεῖται ν' ἀναχωρήσῃ ἐντεῦθεν καὶ τὰ τηλεγραφήματά σας μένουν μέχρι σήμερον εἰς Ἰωάννην.

Χθὲς καὶ σήμερον μᾶς παρουσιάσθησαν ἕως δεκαοκτὼ τὸν ἀριθμὸν πληγωμένοι. Πᾶν ὅ,τι εἶναι δυνατὸν θὰ τοὺς συντρέξωμεν καὶ περὶ τούτου πληροφόρησε τὸν ἀνάγκην εἰς τὸν Κύριον Καλλιγᾶν.

Πολλὰ γυναικόπαιδα εἶναι εἰς τὰ παράλια τῆς Θεσσαλίας τοῦ Πηλίου καὶ εὑρίσκονται ἐκτεθειμένα εἰς τὰς παραλίας καὶ στέλνωμεν λέμβους (,) ὅπως διασώσωμεν ὅσα (sic) δυνηθῶμεν ἐξ αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι εἶναι ἐκτεθειμένοι εἰς τὰ ἀτυχήματα. Ἀλλὰ περὶ αὐτῶν ἐνεργήσατε ὅπου δεῖ (,) ἵνα δυνηθῶν νὰ παραλάβουν αὐτά (,) διὰ νὰ μὴ δυστυχήσουν περισσότερον ἀπὸ τὴν καταδρομὴν τῶν Βασιβουζούκων.

Τὴν σημείωσιν τὴν ὁποίαν σᾶς ἔστειλα περὶ τῶν τραυματισθέντων καὶ τῶν καθ' ἑκάστην προσερχομένων ἐνταῦθα νὰ ἐνεργήσετε σύμφωνα μὲ τὴν σημείωσιν τὴν ὁποίαν σᾶς ἔδωσα (,) διὰ νὰ δυνηθῶμεν νὰ περιποιηθῶμεν αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους (,) ἄλλως δὲ βλαφθοῦν σημαντικῶς.

Διατελῶ

ὁ ἀδελφός

Ν. Χ. Σταγειρίτης

Οἱ ὁπλαρχηγοὶ ἐγνατέλιφθησαν τὰς θέσεις τοῦ Πηλίου.

Ἐν βίᾳ.

Ἀναγκαῖα μέσα ἀπαιτοῦνται διὰ τοὺς πληγωμένους.

Ἀντίγραφον

Ἐν Χιώθῳ τὴν 22 Μαρτίου 1878

Ἀξιότιμοι Κύριοι

εἰς Ἀθήνας

Ταύτην τὴν ἐπιγραφὴν ἤχθε τὸ ἐπὶ τούτῳ σταλὲν πλοῖον (,) ὅπερ μᾶς ἐνόμισε τὴν ἔγκλειστον λίαν σπουδαίαν ἐπιστολήν, ἣν Ὑμῖν ἀπεστέλλομεν ἐν πρωτοτύπῳ διὰ νὰ ἐνεργήσητε ὅ,τι ἐγκρίνετε. Τὴν παρῶσαν ὡς καὶ τὰς ἐγκλείστους Ὑμῖν ἀποστέλλομεν δι' ἐντεῦθεν πλοῖον ἐξ Ἁγίας Ἄννας.

Προφορικῶς δὲ μᾶς ἀνήγγειλεν ὁ ἀπεσταλμένος, ὅτι ὁ Καλόγερος κατήρτισε σῶμα ἐκ 200 ἀνδρῶν καὶ πρόκειται νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ τῶν ἐν Λιτοχώρῳ τούρκων.

Ἄνευ ἑτέρου Ὑμῖν ἀσπαζόμεθα

Ν. Χ. Σταγειρίτης

Ἀγγελὴς Ἀθανασίου

Κ. Α. Μωραΐτης

Κωνστ. Ῥήγας

Ι. Γεωργιάδης

ἐν μεγίστῃ βίᾳ.

Υ.Γ. Ὁ Ἀποστολίδης ἔχει κατὰ τὸ λέγειν τοῦ ἀπεσταλμένου 150 ἄνδρας. Ἡ εἰς τὴν διαταγήν μας εὑρεθεῖσα τράτα δὲν ὑπάρχει, ἐνῷ ἦτο ἀνάγκη νὰ μεταβῇ εἰς τὴν παραλίαν τοῦ Πυλίου καὶ παραλάβῃ ἐκεῖθεν τὸν Νικολαΐδην μετὰ τῶν ὁπαδῶν του. ὥστε νὰ μὴ πληρωθῶσι τίποτε (,) τοιαύτην δείξαντες διαγωγήν.

Ι. Γεωργιάδης.

αὐτόγραφον

Ἐν Σκιάθῳ τὴν 28 Μαρτίου 1878

Φίλοι Κύριοι

Νεώτερον τῶν ὅσων Σᾶς ἐγράψαμεν ἤδη δὲν ἔχομεν νὰ Σᾶς ἀναγγείλωμεν ἐξ ὁλύμπου, καθόσον ὁλόκληρον τὸ Θεσσαλονίκης κατέπλευσεν καινὲν πλοῖον.

Σήμερον μετέβη ὁ κος Πρετεντέρης ἐνταῦθα, ἵνα συστήσῃ θεραπευτήριον διὰ τοὺς τραυματίας (,) ὡς λέγουσιν, κατ' ἄλλους δὲ ὅτι θέλει φροντίσει διὰ τὴν συντήρησιν τῶν ἐνταῦθα ἐν Ζαγορᾷ προσφυγουσῶν οἰκογενειῶν. Ὁτιδήποτε δὲ καὶ ἂν ἀποφασισθῇ ἐνταῦθα, φιλάνθρωπον ἔχον σκοπόν, εἶναι δὲ ἀναγκαία ἡ ἀνάμιξις τοῦ Δημάρχου, ὡς ἐκ τῆς θέσεώς του, καὶ μὴ τὸν ἀφήσωμεν μόνον, διότι εἶναι καιρὸς πίστεως, ἀλλὰ νὰ διορισθῇ εἰδικὴ ἐπιτροπὴ ἐπὶ τούτῳ.

Ὅδεν ἐνεργήσατε παρὰ τοῖς ἁρμοδίοις, ἵνα μὴ ἀνατεθῇ οὐδὲν εἰς αὐτὸν καὶ (,) ἂν τοῦτο εἶναι ἀδύνατον, νὰ διωρισθῶν παρ' αὐτῷ δύο ἄλλα μέλη.-

Ἐν τούτοις Σᾶς ἀσπαζόμεθα

Ν. Χ. Σταγειρίτης

Ι. Γεωργιάδης

16

ἐντίγραφον

Φίλτατε Κύριε Δ. Δραγούμη!

Σμύρνη 28 Μαρτίου 1878

Ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ Κυρίου Γεωργιάδου σᾶς γράφωμεν ὅτι ἐνταῦθα ἐστήθη νοσοκομεῖον τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ. Διὸ παρακαλῶ νὰ ἐνεργήσητε νὰ διορισθῇ ὁ Κύριός μου νὰ ἐπιστατῇ εἰς τὰς ὑπηρεσίας, εἰς τὸ φαγητὸν καὶ λοιπὰ διὰ τοὺς δυστυχεῖς πληγωμένους. Πιστεύω τοῦτο ἀρκήσει ἐμὲ τὸν Κύριον Πρωτοσύγκελλον (sic) καὶ σπεύσατε καὶ ἐδῶ μὲ ὑποχρεώσητε.

Ἐν τῇ Μακεδονίᾳ δὲν ἔχωμεν καμμίαν εἴδησιν (,) διότι δὲν κατέπλευσεν πλοῖον ἐνταῦθα ἐξ ἐκείνων τῶν μερῶν. Φρονῶ νὰ στείλωμεν πλοιάριον (,) διὰ νὰ μάθωμεν ἐκεῖθεν (,) τί γίνεται ἡ ἐπανάστασις.

Καὶ ἂν ἐγκρίνεται (,) εἴπετε ὅπου δεῖ (,) ὅτι διαχείρισιν ἐκ τῶν Κ. Α. Μωραΐτου (,) Δήμαρχον (,) νὰ μὴ δοθῇ διὰ τὰς μεταναστάσεις (sic) οἰκογενείας ἐν Πηλίου, ἀλλὰ νὰ δοθῇ ἡ διαχείρισις ἐκ ἐπιτροπῆς, διότι ἄλλως, ἂν δοθῇ μόνον ἐκ τοῦ Κ. Μωραΐτου, δὲν θὰ γίνῃ καλῶς ἡ χρῆσις, καθὼς γνωρίζετε τὴν ποιότητά του.—

Σᾶς ἀσπάζομαι

Ὁ ὑμέτερος

Ν. Χ. Σταγειρίτης

ἀντίγραφον

Ἐν Σμύρνῃ τὴν 2 Ἀπριλίου 1878.

Ἀξιότιμε Κύριε

εἰς Ἀθήνας.

Κατόπιν τῆς ὑπὸ σημερινὴν ἡμερομηνίαν ἐπιστολῆς μας σᾶς ἀναγγέλλω, ὅτι ὁ Κος Ρενιέρης διὰ τοῦ ὑποκαταστήματος τῆς ἐθν. Τραπέζης ἐν Λαμίᾳ ἔπεμψεν εἰς τὸν Δήμαρχόν μας ἐνταῦθα δραχμὰς 560 πρὸς περίθαλψιν τῶν ἐνταῦθα προσφυγόντων Θεσσαλῶν (,) τῶν ὁποίων ὁ ἀριθμὸς ἀναβαίνει εἰς 22 ἄτομα. Ἐπειδὴ γνωρίζετε καλὰ (,) ὅτι ὁ πρὸς ὃν ἀπεστάλησαν τὰ χρήματα δὲν εἶναι κατάλληλος, ἐξ ὅσων ἐν πείρᾳ γνωρίζετε, διὰ τὴν ἀνατεθεῖσαν αὐτῷ ὑπηρεσίαν (,) σᾶς παρακαλοῦμεν χάριν τῶν δυστυχῶν προσφύγων καὶ διὰ νὰ γίνῃ χρῆσις καλὴ τοῦ ἱεροῦ χρήματος νὰ ὁμιλήσητε πρὸς τὸν Κον Ρενιέρην, νὰ μὴ ἀναθέσῃ τοῦ λοιποῦ τοιαύτην διαχείρισιν... καὶ κατὰ συνέπειαν (,) διὰ νὰ διατεθῶσι καλῶς τὰ σταλέντα, ἀνάγκη νὰ διορίσῃ καὶ δύο ἄλλα τοὐλάχιστον μέλη (,) ἵνα συμπράττωσι μετ' αὐτοῦ καὶ ἐξελέγχωσι τὴν διαχείρισιν τοῦ μέχρις ἐξαντλήσεως τοῦ ποσοῦ τούτου. Ἐπαναλάβετε δὲ αὐτῷ νὰ μὴ ἀναθέσῃ εἰς τὸ μέλλον ὁμοίαν ἐντολήν. Μᾶς ἐννοεῖτε...

Ἐν τούτοις Σᾶς ἀσπαζόμεθα

Ν. Χ. Σταγειρίτης

Ἀγγελὴς Ἀθανασίου

Κωνστ. Ῥήγας

Ι. Γεωργιάδης

Ἐν βία.

Ἀντίγραφον

Ἐν Σμύρνῃ τὴν 2 Ἀπριλίου 1878

Ἀξιότιμε Κύριε Στέφανε

Εἰς Ἀθήνας

Χθὲς ἐλάβομεν τὸ τηλεγράφημα ὑμῶν περὶ ἀποστολῆς ποσημοσιῶν καὶ θέλομεν συμφωνῆ καὶ ἀποφασίσει.

Χθὲς καταπλεύσαν ἱστιοφόρον ἐγχώριον ἐν Θεσσαλονίκῃ μᾶς ἐπληροφόρησε τὴν ἀόριστον εἴδησιν, ὅτι ἡ ἐπανάστασις ἐν ὀλύμπῳ εἰς τινα αὐτῆς σημεῖα ἀκμάζει, ἀλλ' ἀγνοεῖ πᾶσαν περὶ αὐτῆς λεπτομέρειαν.

Ὁ Κος Δήμαρχος (,) μέλος τῆς ἐνταῦθα εἰδικῆς ἐπιτροπῆς τῆς Ἀθήνας, ἔγραψεν εἰς τὸν Πρόεδρον τῆς αὐτόθι Κεντρικῆς ἐπιτροπῆς, ὅτι καταγινόμενοι εἰς τ' ἀφορῶντα τὴν Μακεδονίαν ἀμελοῦμεν τὰ τῆς Θεσσαλίας καὶ οὕτω ἀφήκαμεν τοὺς ἐν Πηλίον ἐλθόντας ἀσθενεῖς καὶ πληγωμένους ἄνευ τινὸς βοηθείας καὶ ἀναγκάσθη νὰ τοὺς περιθάλψῃ μόνος του.

Ἐνῷ ἀπεναντίας περιωρίσθη εἰς τὴν διὰ τοῦ ἡλητῆρος καθοδήγησιν καὶ ἐναπόθεσιν εἰς τὴν οἰκίαν εἴδατε οἰκίαν καὶ τίφοτε περιπλέον, τὴν δὲ περίθαλψιν καὶ νοσηλείαν των ἀνελάβομεν ἡμεῖς (,) ὡς γνωρίζετε.

Ἐννοεῖται (,) ὅτι ἐγράψαμεν εἰς τὸν κύριον Πρόεδρον τὰ δέοντα πρὸς ἀπολογίαν μας καὶ συνεπῶς εἴπομεν ὀλίγα τινὰ περὶ τοῦ ποιοῦ αὐτοῦ.

Ὁ Κύριος οὗτος ἐχολώθη ἐναντίον μας (,) διότι δὲν ἐδεχθημεν τὴν πρότασιν του, ν' ἀναθέσωμεν αὐτῷ τὴν διαχείρισιν, καὶ ἀπεμακρύναμεν τὰς περὶ ὠφελείας ὑποσχέσεις του. Μ' ὅλας δὲ τὰς παραστάσεις μας νὰ μὴ δαπανήσῃ τίποτε, διότι δὲν θέλομεν ἀναγνωρίσει τὰς δαπάνας του, πρώτα ἐξοδεύει ἐλάχιστα καὶ μετὰ τινας ἡμέρας μᾶς λέγει ὅτι ἐδαπάνησε ποσὰ ὑπέρογκα μὲ τὴν μεγαλυτέραν ἀναίδειαν. Συμπεσόντος ὁ-δεν λόγου περὶ τῆς ποιότητος αὐτοῦ, εἴπατε(,) παρακαλῶ (,)

ἀντίγραφον

τῷ Κῳ Καλλιγᾶ (,) ὅτι ἐν τῇ ὀλιγομερῷ διαφονῇ σας ἐνταῦθα ἐξ ἀντιλήψεως γνωρίζετε.

Ἐνταῦθα ὑπάρχουσι 500 περίπου ὅπλα σασσεπώ, 7 χιλιάδια παραμύθων καὶ λοιπῶν χρειωδῶν τοῦ ὅπλου τούτου, πρὸς δὲ καὶ 35 χιλιάδια φυσιγγίων, προορισμένα διὰ τὴν Θεσσαλίαν (πλήν). τὰ ὅπλα ταῦτα μόνον παρέδωκεν ὁ Δημήτριος Παπαγεωργίου εἰς τὸν ἐνταῦθα συμπολίτην μας Δημήτριον Βαλάρην, ὅστις εἶναι ἕτοιμος νὰ μᾶς παραδώσῃ ταῦτα (,) ἀφοῦ καταβάλλομεν αὐτῷ τὰς δαπάνας του. Περὶ τούτων γράφομεν σήμερον εἰς τὴν κεντρικὴν ἐπιτροπὴν καὶ ἐνεργήσατε νὰ μᾶς δοθῶσι καὶ ταῦτα διὰ τὴν Μακεδονίαν.

Ὁ ἐν Ζηροχωρίῳ Π. Σουλιώτης μᾶς ἀπέστειλε 163 ὅπλα ἐμπροσθογεμῆ, 22 σασσεπὼ καὶ 20 χιλιάδια πυριτοβολῶν (,) ἐξ ὧν πέντε σασσεπώ, ἀλλὰ τὰ μὲν ὅπλα σασσεπὼ εἰσὶν εἰς ἀμφιβόλου κατάστασιν, τὰ δὲ φυσίγγια ἀμφοτέρων τῶν εἰδῶν ἐλλείπουσι κατὰ τὸ πλεῖστον, δηλ. πολλὰ τῶν κιβωτίων μόλις περιέχουσι (εἰ) τὸ τέταρτον τῆς χωρητικότητος αὐτῶν.-

Ἐν τούτοις δέχθητε τοὺς ἐγκαρδίους μας ἀσπασμούς

Ν. Χ. Σταγειρίτης

Ἀγγελὴς Ἀθανασίου

Ι. Γεωργιάδης

ἀντίγραφον

19

Ἀξιότιμε Κύριε Στ. Δραγούμη!

Σμύρνη 2 Ἀπριλίου 1878

Ἀπό κοινού σᾶς γράφωμεν σήμερον (,) ὅτι ἡ ἐπανάστασις τῆς Μακεδονίας ζῆ. Κατόπιν τῆς ἐπιστολῆς μας ταύτης ἀφιχθείς ἐνταῦθα στρατιώτης ἐκ Θεσσαλονίκης τοῦ ἀρχηγοῦ Δουμπιώτου ἐπληροφορήθημεν ὅτι τὰ ἐπαναστατικὰ σώματα συνεκεντρώθησαν καὶ ὅτι ὁ Πρόξενος ἐφρόντισε νὰ ἀποστείλῃ ἑκατὸν ἐπαναστάτας, ἀλλὰ δυστυχῶς (,) ἐπειδὴ περιπολοῦν τὰ ὀθωμανικὰ πλοῖα (,) ἐδυσκολεύθη. Τοῦτο(sic) ἔνεκα αὔριον ἀναχωρεῖ ἐντεῦθεν πλοῖον διὰ Θεσσαλονίκην. Θέλωμεν δώσει ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Πρόξενον νὰ ὁδηγηθῶμεν ποῦ νὰ στείλωμεν ἐφόδια καὶ(,) ἂν ἡ θέσις εὐκολύνεται δι' αὐτά (,) νὰ ἐπιστρέψῃ τὸ πλοῖον καὶ νὰ στείλωμεν ἐφόδια.

Ἐλυπήθην πολὺ διὰ τὴν μετάθεσιν τοῦ συγκαθηγητοῦ μου Κυριάκου Βασιλειάδη ἐκ Σκύρου καὶ παρακαλῶ ὑμᾶς καὶ τὴν Μακεδονικὴν ἐπιτροπὴν νὰ ἐνεργήσητε τὸ ταχύτερον τὴν μετάθεσιν του εἰς Ἁγίαν Ἄνναν ἢ τοὐλάχιστον εἰς Νέαν Μιτυλήνην, ἄλλως μοὶ ἀφαιρεῖται ὁ δεξιός μου βραχίων διὰ ν' ἀνταποκρίνωμαι ὅπου δεῖ.

Ἡ Ἁγία Ἄνα εἶναι πολὺ εὔκολος (,) διότι δὶς καὶ τρὶς τῆς ἑβδομάδος θέλει εἶσθαι ἐνταῦθα εἰς Σμύρναν διὰ τοῦ ταχυδρομείου, ἐνῷ ἡ Σκῦρος εἶναι ἀπόκεντρος.

Τὸν ἀναφερόμενον κυρ. Βασιλειάν μρατῶ ἐνταῦθα(,) περιμένων τὴν μετάθεσιν του ὡς ἀνωτέρω, ἄλλως νὰ μοὶ γνωστοποιήσητε διὰ τοῦ πρώτου ταχυδρομείου, τί νὰ πράξω.

Σᾶς ἀσπάζομαι

Ὁ ὑμέτερος

Ν. Χ. Σταγειρίτης.

Υ.Γ. Ἀπαιτεῖται σῶμα ἰσχυρὸν νὰ ἀποβιβάσῃ πολεμοφόδια(,) ὅπλα καὶ λοιπά. Λάβετε τὴν δέουσαν φροντίδα ἀπ' ὅπου δεῖ.

Ν.Χ.Σ.

ἀντίγραφον

20

Ἐν Σμύρνῃ τὴν 16 Ἀφριλίου 1878

Φίλε Κύριε Στέφανε

Εἰς Ἀθήνας

Χριστὸς ἀνέστη καὶ εἰς ἔτη πολλά!

Ἐλάβομεν τὴν ἀπὸ 13 τρέχοντος μηνὸς ἐπιστολήν σας καὶ θέλομεν γράψει (,) εἴτε αἰτέσως εἴτε ἐλλιπέσως (,) τῷ Κυρίῳ Ἀποστολίδῃ ὅσα περὶ Δουμπιώτου ἐν ταύτῃ ἀναφέρετε.

Περὶ τῆς θέσεως καὶ καταστάσεως ἐν ᾗ εὑρίσκονται ἤδη ἀμφότεροι ἐζητήσαμεν πληροφορίας παρὰ τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ Προξένου καὶ βλέπετε(,)τί μᾶς γράφει διὰ τῆς ἐγκλειομένης ὧδε ἐπιστολῆς του.

Πολλάκις συνεσκέφθημεν περὶ ἀποστολῆς πολεμοφοδίων, ἀλλ' οὐδὲν ἐτύχομεν οὔτε ἀνδρὸς τολμηροῦ οὔτε πλοίου καταλλήλου· ἄλλως ἡ τουρκικὴ περιποιλία εἶναι εἰσέτι δραστηρία. Οὐχ ἧττον θὰ προσπαθήσωμεν περὶ τούτου.

Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς περὶ τῶν ὑποθέσεων μας ἐνεργείας σας, ἀλλὰ βλέπομεν μετὰ λύπης, ὅτι οὐδὲν ἔλαβον μέτρον οἱ ἁρμόδιοι κατὰ τοῦ Δημάρχου διὰ τὸ σταλὲν αὐτῷ χρῆμα πρὸς περίθαλψιν τῶν πρόσφύγων, ὅπερ ἐχρησίμευσε διὰ τὴν χρυσφήνσιν[sic] του.

Ἐν τούτοις Σᾶς ἀσπαζόμεθα ἀδελφικῶς

Ν. Χ. Σταγειρίτης

Ι. Γεωργιάδης

Ἐνεργήσατε καὶ πάλιν (,) παρακαλῶ (,) παρὰ τῷ Κυρίῳ Βλάχῳ.

ἀντίγραφον

21

Ἀξιότιμε Κύριε Δ. Δραγούμη

Ἐν Σκιάθῳ τῇ 21 Ἀπριλίου 1878

Μετὰ ἀφιχθέν ἀτμόπλοιον ἐστάλησαν φάρμακά τινα εἰς τὸν διευθύνοντα ἰατρὸν τοῦ Νοσοκομείου τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ ἐνταῦθα. Ἐπαρατήρησα μεταξὺ τῶν ἄλλων νὰ ὑπάρχῃ καὶ ἓν κυβώτιον μὲ φάρμακα διὰ τοὺς ἐπαναστάτας τῆς Μακεδονίας καὶ τὴν θαυμάζω νὰ εἶναι ἐκεῖνο (,) τὸ ὁποῖον ἔμεινε εἰς τὸ ἀτμόπλοιον (,) μὴ δυνηθέντος νὰ τὸ ἀποβιβάσωσι (sic) εἰς Μακεδονίαν (,) καὶ ὅτι ὁ κύριος Ἰατρὸς κάμνει χρῆσιν τῶν φαρμάκων τούτων. Ἐνόμισα καλὸν νὰ σᾶς γνωστοποιήσω, ἵνα ἐνεργήσητε ὅ,τι περὶ τούτων ἐγκρίνετε.

Ἐξεδόθησαν διαταγαὶ παρὰ τῶν ὑπουργείων τῶν Στρατιωτικῶν εἰς τὰς ἀστυνομικὰς ἀρχὰς νὰ κατάσχωσι τὰ ὅπλα τῶν ἐπαναστατῶν καὶ διὰ νὰ μὴ παρεξηγηθῶσι αἱ διαταγαὶ αὐταί, καλὸν εἶναι νὰ κάμητε λόγον ὅπου δρῇ διὰ τὰς ἀποθήκας νὰ μὲ εἰδοποιήσῃ ὡς εἶναι, διότι ἡ ἐπανάστασις εἶσέτι ζῇ καὶ πιστεύω ὅτι θέλουσι μᾶς χρησιμεύσει τὰ ὅπλα καὶ τὰ πυροβόλα.

Σήμερον ἔφθασε ἐνταῦθα ὁ Κωνσταντῖνος Ζαφειράκης μὲ δώδεκα ὁπαδοὺς ἐπαναστάτας καὶ αὐθημερὸν ἀνεχώρησε διὰ Σκύρον. Μᾶς ἐπληροφόρησαν δὲ ὅτι εἰς τὸ Πήλιον, ἐν τῇ Καλύβῃ Βασδέκη, ὑπάρχουσιν οἱ ὁπλαρχηγοὶ Γίδας, Κατσούδας (,) Λώρης, Ἰωάννης Καρτάλης καὶ δύο ἄλλοι ἐντόπιοι. Καὶ, ὡς λέγει, ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν συμποσοῦται εἰς 400.

Τὰ ὀθωμανικὰ ἀτμόπλοια περιπολοῦσι μεταξὺ Σκιάθου καὶ Προμυρίου· ἀλλὰ τὴν νύκτα δὲν βλέπουσιν καὶ ἐπομένως καὶ ἀνάγκην δὲν τὰ ἔχομεν.

Σᾶς παρακαλῶ (,) ὅν ἀδύνατον εἰς τὸν Κύριον Διληγιάννην (,) νὰ ὁμιλήσητε περὶ τῆς ὑποθέσεώς μου τοὐλάχιστον εἰς τὸν Κύριον Βλάχον καὶ (,) ἂν δὲν ἔχωσι σκοπὸν νὰ πραγμα-

τοποιήσωσιν τὴν ἔνδοσιν τοῦ διατάγματος περὶ τῆς ἀφο-
νομῆς τοῦ παρασκήμου, τοὐλάχιστον νὰ μὲ γνωστοποιήσωσιν
νὰ μὴ τὸν ἐνοχλῶ. Καὶ πιστεύω ὅτι τὸ ἔθνος θὰ μὲ ἱκανο-
ποιήσῃ.

Σᾶς ἀσπάζομαι
Ὁ ὑμέτερος
Ν. Χ. Σταγειρίτης

Ἀντίγραφον

22

Φίλτατε Κύριε Δ. Δραγούμη

Σκιάθος τῇ 2 Μαΐου 1878.

Τὴν ἀπὸ 27 Ἀπριλίου εὐγενῆ ἐπιστολήν σας ἔλαβον καὶ ἐχάρην τὰ ἐν αὐτῇ διὰ τὴν φρουτίδα τοῦ παρασκήμου. Ἂν τοῦτο δὲν ἔγεινε πρὸς ἐμέ, πιστεύω ὅτι κατόπιν δὰ φροντίσητε νὰ ἐνδωθῇ τὸ διάταγμα καὶ τὴν φρουτίδα ταύτην τὴν ἀναδέτω εἰς τὴν εὐγενείαν σας (,) ἐξετούμενος συνάμα τὴν συγγνώμην σας διὰ τὴν φρουτίδα ταύτην.

Διὰ τὰ εἰς χεῖράς μας Τουρκικὰ ὀβούζια τοῦ πλαταμῶνος εἶχε γράψει ὁ Δουμπιώτης νὰ παραδοθῶσιν εἰς τὸν Δήμαρχον (,) ἵνα ἀποστείλῃ αὐτὰ εἰς τὸ Φρουραρχεῖον Χαλκίδας καὶ ἐπειδὴ αὐτὰ εὑρίσκονται εἰς χεῖράς μας καὶ διὰ τοῦ ἀτμοπλοίου νὰ πέμψωμεν αὐτὰ καὶ εἰς ποῖον πρόσωπον νὰ ἐνδώσωμεν τὴν φορτοτικὴν πρὸς παραλαβὴν αὐτῶν εἰς Πειραιᾶ· Εὐαρεστηθῆτε(ε) παρακαλῶ(,) νὰ μᾶς ἀναγγείλητε τὴν ἀπόφασίν σας.

Ὁ Κύριος Γεωργιάδης σᾶς ἀντασπάζεται (,) ὡς καὶ ὁ Κύριος Ἀγγελῆς.

Δέχθητε τὴν διαβεβαίωσιν τῆς πρὸς ὑμᾶς ἐξαιρέτου ὑποληψεώς μου.

Διατελῶ πρόθυμος

Ὁ ὑμέτερος

Ν. Χ. Σταγειρίτης

ἀντίγραφον

Ἐν Σμύρνῃ τὴν 4 Μαΐου 1878

Ἀξιότιμε Κύριε!

εἰς Ἀθήνας.

Μετὰ τὸ παρελθὸν ἀτμόπλοιον ἔγραψα ὑμῖν ταχυδρομικῶς(,) ἵνα ἐνεργήσητε περὶ ἱδρύσεως πρακτορείου ἐνταῦθα τῇ αὐτόθι Ἀσφαλιστικῇ Ἑταιρίας Ἡ «Ἄγκυρα» καὶ ἀναμένω τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐνεργειῶν Ὑμῶν.

Ἅπαντες οἱ ἐν ὀλύμπῳ ἐδεξιοῦνται συμπατριῶται μου ὑπὸ τὸν Μ. Ἀποστολίδην ἀφίχθησαν χθὲς ἐνταῦθα διὰ πλοιαρίου ἐκ Κερατιδίου (τῆς) παραλίας τοῦ Πηλίου καὶ μ' ἐβεβαίωσαν, ὅτι ὁ ἀνωτέρω ὁμογενάρχης των μετέβη εἰς Θεσσαλονίκην, ὅπως ἐκεῖθεν ἐπιστρέψει εἰς τὰ ἴδια.

Ἡ ἐνοικίασις τῆς οἰκίας μου ὡς ὑγιεινοτέρου (sic) ἐσταμάτησεν εἰς τὸ ἐπαρχεῖον συνεπείᾳ παραστάσεων τῶν γνωστῶν Σας ἀνεψιῶν μου, ὅτι εἰς τὸ ὑπόγειον αὐτῆς ὑπάρχουν ἀποτεθειμένα πολεμοφόδια καὶ ὅτι μὲ μικρότερον ἐνοίκιον προσφέρει μεσόγειον τινὰ εὐκαθρωμένην οἰκίαν των ἀντὶ τῆς ἰδικῆς μου, ἥτις κατ' αὐτὸν δὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς τοιοῦτον(,) ἕνεκα τῶν ὑπ' αὐτὴν πυριτοβολῶν.

Ἐννοεῖτε δὲν ὑπεσχέθημεν τὴν ἐκμίσθωσιν αὐτῆς ἀπὸ τὰ πολεμοφόδια, ἀλλὰ συγχρόνως ἔγραψεν ὁ Υἱός Ν. Χ. Σταγειρίτης(,) ὡς Πρόεδρος τῆς ἐνταῦθα ἐπιτροπῆς, πρὸς τὸν Κον Ἔπαρχον τὰ δέοντα, νὰ μὴ ἐνδιαφέρῃ τὴν μεταφορὰν αὐτῶν καὶ ὑποβάλλῃ τὴν ἐπιτροπὴν εἰς δαπάνας ἄνευ λόγου.

Ἀλλὰ νομίζω(,) ὅτι χρειάζεται καὶ αὐτόθι ἐνέργειά τις(,) ἵνα παραγγελθῇ τὸ ἐπαρχεῖον νὰ μὴ θεωρήσῃ κώλυμα ἀνυπέρβλητον διὰ τὴν ἐνοικίασιν τὴν ὕπαρξιν ὑλικοῦ τοῦ πολέμου ἐν τῷ ὑπογείῳ της, διότι οὐδένα διατρέχει ἐκ τῶν πυριτοβολῶν τὸ ἀρχεῖον τοῦ ὑγιεινοτέρου κίνδυνον.

Ἐννοῶ(,) φίλε(,) ὁποίας χάριτας παρέχω ἐνοχλήσεις διὰ τῶν

ἐπανειλημμένων ἀπαιτήσεών μου (,) ἀλλὰ δὲν ἔχω αὐτόσε πολλοὺς φίλους ἱκανοὺς διὰ τοιαύτης φύσεως ὑποθέσεις καὶ λίαν ζητῶ καὶ αὖθις συγγνώμην.

Ἐν τούτοις λίαν ἀσπάζομαι
καὶ διατελῶ ὅλως ὑμέτερος
Ι. Γεωργιάδης.

ἀντίγραφον

Ἀξιότιμε Κύριε Δ. Δραγούμη

Σκιάθος τῇ 28 Μαΐου 1878

Διά τοῦ Κυρίου ὑπουργοῦ ἐλάβομεν τό ἔγγραφον τῆς Μακεδονικῆς Ἐπιτροπῆς (,) ἵνα παραδώσωμεν τά πολεμοφόδια τά ἐν τῷ καταλόγῳ σημειούμενα. Ἀλλά δυστυχῶς ὁ Κύριος ὑπομοίραρχος οὔτε παλαῖα εἶχε οὔτε ἀποδύνων πρός παραλαβήν καί μέναναι μέχρι σήμερα ἐν χεῖρας μας καί ἅμα παρουσιασθῇ πλοῖον καί λάβῃ αὐτά(,)θέλει τά παραδώσωμε καί ἡσυχεῖτε (sic).

Ὁ Κύριος Καλλιγᾶς μᾶς γράφει (,) ἂν ὁ Κύριος Βατικιώτης(,) Γ. πρόξενος Θεσσαλονίκης (,) μᾶς ζητήσει φυσίγγια Σασεπώ(,) νά τοῦ στείλλωμε ὅσα ἐκεῖνος μᾶς γράψει· καί ἂν γνωρίζετέ τι περί τούτου (,) σημειώσατέ μας (,) διότι ἀνησυχοῦμε.

Ὁ Κύριος ὑπουργός Διαγιάννης ἀρνεται μέ περιφρονεῖ ἀπέναντι μεγάλης ἀξιώσεώς μου· καί πιστεύω ἡ εὐγένειά σας καί ὁ Κύριος Καλλιγᾶς νά δηλώσητε καί τάς νέας μου ταύτας ὑπηρεσίας πρός ἔνδοσιν τοῦ διατάγματος καί ἐγώ ἐμέ θά μένη νά εὐγνωμονῶ τάς εὐγενεῖς διαθέσεις σας.

Διατελῶ πρόθυμος

Ὁ ὑμέτερος φίλος σας

Ν. Χ. Σταγειρίτης

V.Γ. Ὁ Κύριος Καλλιγᾶς ἔλαβε γνῶσιν τά ἐντιδέντα τῆς Μακεδονικῆς ἐπιτροπῆς περί τῆς παραδόσεως τῶν πολεμοφοδίων.

ἀντίγραφον

25

Φίλτατε Κύριε Δ. Ν. Δραγούμη

Ἐν Σμύρνῃ τῇ 9 Ἰουνίου 1878.

Τό ἀγαπητόν σου γράμμα καί ἤρχισεν ἡ κατασκευή τοῦ τάπητος (κηλιμίου) καί πιστεύω ὅτι θά τύχῃ τῆς εὐχαριστήσεώς σας. Ἀναγκάζομαι σπουδαίως νά σᾶς παρακαλέσω (,) ὅπως εὐαρεστούμενος ἐνεργήσητε τήν μετάθεσιν τοῦ συγγραμματέως μου Κυριάκου Βασιλειάδ (,) γραμματέως τοῦ Εἰρηνοδικείου Σμύρνης (,) εἰς ἐκεῖνο τῆς Ἁγίας Ἄννης καί δέν ἀκριβάζω τήν μετάθεσιν ταύτην (sic), διότι τῆς Ἁγίας Ἄννης ὁ Γραμματεύς εἶναι ἄγαμος καί εὐκόλως δύναται νά ὑπηρετήσῃ εἰς Σμύρνην, ὁ δέ Βασιλειάδης μέ δεκαμελῆ οἰκογένειαν ἐν τῇ Ἁγίας Ἄννης πλησιάζει τήν Σμύρναν καί δύναται νά περιθάλψῃ τήν οἰκογένειά του. Ἐπομένως μέ χρειάζεστε (,) διότι πιθανόν τό Εἰρηναϊκόν Συμβούλιον νά ναναγνώσῃ καί Κύριος οἶδε ἐν ποίαν θέσιν θά εὑρεθοῦμε. Διά τοῦτο σπεύσατε τήν μετάθεσιν αὐτοῦ καί ἀναγγείλατέ μοι τάς ἐνεργείας σας.

Πρόσφερε τά σεβάσματά μου εἰς τόν ἀξιοσέβαστον πατέρα σας καί τήν οἰκογένειαν.

Σᾶς ἀσπάζομαι

Ὁ ὑμέτερος

Ν. Χ. Σταγειρίτης

Ἀντίγραφον

Ἀξιότι(με) Κύριε Δ. Δραγούμη

Ἐν Σμύρνῃ τῇ 25 Ἰουνίου 1878

Ἐπαραδώσαμεν σῶα καὶ ἀνέγκλητα εἰς τὸν ἀντιπρόσωπον τοῦ Κυρίου Φρουράρχου Χαλκίδος τὰ φυσίγγια κ.λ.π. (,) χωρίσναι ἐξοδεύσωμεν τὸ ἐλάχιστον μέρος τῆς ἐπιτροπῆς μας καὶ ἠυχεῖτε:

Ἀναμένω δὲ καὶ εὐχάριστον ἀπάντησιν τῆς προαιρέσεως(sic) μου ἐπιστολῆς περὶ τῆς μεταδόσεως τοῦ Κυριάκου Βασιλειάδη Ἁγ. Ἄννης.

Ὁ Κύριος Κ. Κυζαμάνης (,) ἀνέλαβεν ἀποδεξάμενος τὸν ἀγῶνα τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ ἕνεκα τούτου πολλοὺς ὑποστὰς κινδύνους (,) σήμερον πάσχει. Ἡ οἰκογένεια(sic) αὐτοῦ εὑρισκομένη ἐνταῦθα ἐξ ἀτόμων 13 σᾶς παρακαλῶ, ὅπως εὐαρεστούμενος συντρέξετε καὶ ὅ,τι εἶναι δυνατὸν καὶ θέλει εὐγνωμονεῖ ὑμᾶς διὰ βίου διὰ τὰ εὐγενῆ αἰσθήματά σας.

Σᾶς ἀσπάζομαι

Ὁ ὑμέτερος

Μ. Χ. Σταγειρίτης.

27

Ἀντίγραφον

Ἐν Σκιάθῳ τὴν 27 Ἰουνίου 1878

Φίλε Κύριε Σ. Δεληγιάννη

Εἰς Ἀθήνας.

Ἐν καιρῷ παρεδώκαμεν κατὰ τὴν ὑμετέραν ἐντολὴν τὸ ἐν τῇ ἀποθήκῃ μας ὑλικὸν πολέμου καὶ προσεχῶς θέλομεν πέμψει ὑμῖν ἀντίγραφον τοῦ τῆς παραδόσεως πρωτοκόλλου.

Τὸ πυριευδὲν ὑλικὸν πολέμου τοῦ φρουρίου Πλαταμῶνος δὲν δέχεται τὸ ἀτμόπλοιον, διότι τινὰ τῶν πυροβωτίων περιέχουσι γομώσεις τηλεβόλων ἐν πυρίτιδος. Ὅθεν μὲ πρώτην διὰ Πειραιᾶ ἱστιοφόρον εὐκαιρίαν θὰ στείλωμεν ταῦτα εἰς παραλαβήν Σας.

Ἐπὶ τοῦ ὑλικοῦ τούτου ὑπέγειρεν ἀξιώσεις ὁ Κος Δήμαρχος, διότι ἔγγραφον τῆς προσωρινῆς Κυβερνήσεως Λητοχωρίου ἀνέθετεν εἰς αὐτὸν τὴν παραλαβὴν καὶ ἀποστολὴν αὐτοῦ εἰς τὴν ἐν Χαλκίδι ἐφορίαν τοῦ ὑλικοῦ. Κατὰ τῆς ἀξιώσεώς του ταύτης ἀντετάξαμεν ὅτι ἡ ἀνωτέρω προσωρινὴ κυβέρνησις δὲν εἶχε δικαίωμα νὰ διαθέτῃ κατὰ τὸ δοκοῦν τὰ λάφυρα τοῦ πολέμου, μέγα δὲ μέρος αὐτῶν ἀνήκει εἰς τὴν διοργανώσασαν τὴν ἐπανάστασιν ἐπιτροπήν. Ἄλλως ταῦτα ζητοῦνται παρ' αὐτῆς, ἵνα ὡς τρόπαια κατατεθῶσιν ἐν τινι Ναῷ.

Ἐν τούτοις ἀναμένοντες ἀπάντησιν

Σᾶς ἀσπαζόμεθα φιλικώτατα

Ν. Χ. Σταγειρίτης

Ι. Γεωργιάδης

Ἐν βίᾳ.

ἀντίγραφον

28

Ἐν Σμύρνῃ τὴν 18 Ἰουλίου 1878

Ἀξιότιμε Κύριε

εἰς Ἀθήνας.

Ἀπαντῶντες εἰς τὴν ἀπὸ 7 ὑπερμεσοῦντος ἐπιστολήν Σας (,) ἀποστέλλομεν ὑμῖν ἐγκαίστως τὸ πρωτόκολλον παραλαβῆς διὰ τὰ περαιτέρω.

Τὸ ἐν τῇ ἀποθήκῃ μας κατατεθὲν (,) ἐκ τοῦ τελευταίου ἀτυχοῦς ταξιδείου τοῦ Βυζαντίου, ὁλίγον ὑλικὸν εὑρίσκεται ἐν αὐτῇ καὶ γράψατέ μας (,) τί περὶ τούτου θέλετε νὰ ἐνεργήσωμεν.

Τὸ ὑλικὸν τοῦ ὀφφικίου Πλαταμῶνος θὰ ἔχητε μὲ πρώτην ἰδίαν φόρτον εὐκαιρίαν, ἂν ὁ δικαιοῦχος δὲν ἀντιστῇ εἰς τὴν ἀποστολήν του καὶ δυνάμεις τῆς τελευταίας ἐγκυκλείου τοῦ ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν δὲν τὸ κατάσχῃ, ὅπερ δὲν πιστεύομεν.

Δὲν ἔχει δὲ ἄδικον ἀναμφιγνώτως, διότι τότε ὁ Κος Δουμπτιώτης ἔγραψεν αὐτῷ νὰ τὸ παραλάβῃ καὶ ἀποστείλῃ πρὸς τὸν ἐπὶ τοῦ ποσχεμικοῦ ὑλικοῦ Χαλκίδος ἔφορον.

Ἐν τούτοις Σᾶς ἀσπαζόμεθα φιλικώτατα μεθ' ὅλων λοιπῶν ἀξιοτίμων μελῶν.

Ν. Χ. Σταγειρίτης

Ι. Γεωργιάδης.

Ἀντίγραφον

Πρωτόκολλον

παραδόσεως τοῦ πολεμικοῦ ὑλικοῦ ἐν Σκιάθῳ.

Ἐν Σκιάθῳ σήμερον τὴν δεκάτην τρίτην τοῦ μηνὸς Ἰουνίου τοῦ ἔτους 1878 οἱ ὑποφαινόμενοι Ν. Χ. Σταγειρίτης καὶ Ἰωάννης Γεωργιάδης, εἰδικὴ ἐπιτροπὴ τῆς ἐν Ἀθήναις Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Μακεδόνων, κατ' αἴτησιν τοῦ ἀντιπροσώπου τοῦ Ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν Ἐμμ. Δαγλαρίδου, ἀνθυπασπιστοῦ, καὶ δυνάμει τῆς ὑπ' ἀριθ. 22698 διαταγῆς του, παρεδώκαμεν αὐτῷ ἐν τῇ ἐνταῦθα ἀποθήκῃ τῆς Ἐθνικῆς Ἀμύνης καὶ ἀδελφότητος τὸ ἑξῆς ὑλικὸν πολέμου, συνισταμένον:

1) Εἰς τριακόσια δεκατέσσαρα κιβώτια μικρᾶς φυσιγγίων τοῦ ὅπλου Σασσεπώ (,) ἀριθ. 314.

2) Εἰς ἑξήκοντα ἓν κιβώτια μεγάλα ὁμοίων φυσιγγίων τοῦ ὅπλου Σασσεπώ (,) ἀριθ. 61.

3) Εἰς εἴκοσι βαρέλια φυσιγγίων ὁμοίως Σασσεπώ (,) ἀριθ. 20.

4) Ἑξήκοντα κομμάτια μολύβδου (,) ἀριθ. 60, καὶ

5) δεκατέσσαρα βαρέλια μεγάλα πυρίτιδος (,) ἀριθ. 14 (,) ἅτινα καὶ παρέλαβεν ὁ ἀνωτέρω Ἐμμ. Δαγλαρίδης.

Παρατηρεῖται (,) ὅτι τινὰ τῶν κιβωτίων (,) ἕνεκα τῶν πολλῶν μεταπομπίσεων (,) εἶσιν ἐσχισμένα (,) ἀλλὰ συνέχονται. Ἐπίσης ἐλλείπουσιν ἐκ τῆς αὐτῆς αἰτίας καὶ στεφάνια ἐκ τινων βαρελίων (,) τῶν ὁποίων τὸ περιεχόμενον δὲν ἐλλείπει ποσῶς.

Πρὸς βεβαίωσιν συνετάχθη τὸ παρὸν πρωτόκολλον εἰς διπλοῦν καὶ ὑπεγράφη παρὰ τοῦ παραλαβόντος καὶ τῶν παραδόντων.-

Ὁ ἀντιπρόσωπος
τοῦ ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν Ὑπουργείου
Ἐμμ. Δαγλαρίδης
Ἀνθυπ.

Ἡ εἰδικὴ
Ἐπιτροπὴ τῶν Μακεδόνων
Ν. Χ. Σταγειρίτης
Ι. Γεωργιάδης.

ἀντίγραφον

29

Φίλτατε Κύριε Σ. Δραγούμη!

Σκιάθος τῇ 23 Ἰανουαρίου 1878.

Πιστεύω νὰ ἐνθυμεῖσθε(,) ὅτε(sic) μὲ ἀφήσατε ἐνταῦθα ὀκτὼ δέματα τοῦ ἐρυθροῦ Σταυροῦ καὶ τὰ δύω ἐξ αὐτῶν εἶναι νιβώτια καὶ ἓν δέμα χαρτον χονδρὸν(,) τὸ ὁποῖον εὑρέθη αὐτὸ κατόπιν(,) τὰ ὁποῖα ἐδιετήρησα καὶ διατηρῶ ἀσφαλῶς ἄχρις σοῦ(sic) μὲ εἰδοποιήσετε(,) τί νὰ πράξω δι' αὐτά, ὅτε ἤδη παρεδώσαμεν τὸ ὑλικὸν τοῦ πολέμου εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς Κυβερνήσεως κατ' ἐντολὴν τοῦ Κυρίου Στ. Καλλιγᾶ.

Εἰ ἀρεστηθεῖτε(,) παρακαλῶ(,) νὰ ἐνεργήσητε ὅπου δεῖ νὰ ἐπιτραπῇ ὁ πεντάμηνος ἀμοιβὴ καὶ μετὰ χάλων ἐργασίαμον ἐπ' αὐτῶν ὅλον(,) ὡς παραδίδων καὶ παραλαμβάνων ἐν γένει τὸ ἀναφερόμενον ὑλικὸν τοῦ πολέμου.-

Σᾶς ἀσπάζομαι

Ὁ ὑμέτερος

Ν. Χ. Σταματελόπουλος

ἀντίγραφον

Ἐν Σμυρνῃ τὴν 28 Ἰανουαρίου 1878

Ἀξιότιμε Κύριε

εἰς Ἀθήνας.

Κατόπιν τῆς ἀπὸ 18 τρέχοντος μηνὸς ἐπιστολῆς μας ἀναγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι διαταγῇ τοῦ Ὑπουργείου παρεδώκαμεν πρὸς τὸν Κον Ἔπαρχον καὶ Ὑποπρέσβυν Σμυρνέων καὶ τὸν ἐνταῦθα εἰρηνοδίκην Τὸ ὑπόλοιπον ὑλικῶν πολεμικοῦ, τὸ ἐν τῇ ἀποθήκῃ μας εὑρισκόμενον.

Ἐπειδὴ, ὡς γνωρίζετε, τὸ ὑλικὸν τοῦ Φρουρίου Παλατσιώνος εὑρίσκετο ἐν τῇ αὐτῇ ἀποθήκῃ, ὁ Κος Δήμαρχος, συνεννοηθεὶς μετὰ τοῦ πειθηνίου αὐτῷ εἰρηνοδίκου, παρέπεισαν τὸν Κον Ἔπαρχον νὰ ζητήσῃ νὰ παραλάβῃ καὶ ταῦτα, ὡς ἀνήκοντα τῷ δημοσίῳ, καὶ, ἐπειδὴ ἀντέστημεν εἰς τὴν τοιαύτην ἀξίωσιν, προέβησαν εἰς τὴν αὐθέραιτον καὶ βιαίαν, οὕτως εἰπεῖν, παραλαβήν, ἐναντίον τῶν παραστάσεών μας ὅτι ταῦτα ἀνήκουσιν οὐχὶ τῷ δημοσίῳ, ἀλλὰ εἶναι λεία τῶν ὑπὸ τὸν Δομπιώτην πολεμιστῶν, οἵτινες τὰ ἀφιέρωσαν εἰς τὴν ὑμετέραν ἐπιτροπήν, ἵνα κατατεθῶσιν ἐν ἱερῷ τινὶ τόπῳ δι' ἀνάμνησιν, τὰς ὁποίας παραστάσεις μας ἐνισχύσαμεν διὰ τῆς περὶ τούτου ὑμετέρας ἐπιστολῆς.

Ἐπειδὴ ἡ κατάσχεσις ἐγένετο ἄνευ ἐνδείξεως καὶ τοῖς παρετηρήσαμεν τὴν ἔλλειψιν ταύτην, τὴν ἑπομένην ἡμέραν συνέταξαν καὶ ἄλλο μέρος τὴν ἔνδειξιν κατασχέσεως καὶ μᾶς προσεκάλεσαν νὰ ὑπογράψωμεν, εἴχομεν δὲ ἀποφασίσει νὰ παρατηρήσωμεν ἐν τῇ ἐνδείξει, ὅτι αὕτη ἐγένετο παρανόμως καὶ ἀοιπά, ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ κύριοι οὗτοι οὐδὲν εἶχον δικαίωμα νὰ κατάσχωσι τὸ ἐν λόγῳ ὑλικόν, διὰ νὰ δικαιολογήσωσι τὸ διάβημά των τοῦτο, πονηρῶς προϋφασίσθησαν, ὅτι ἦτο δυνατὸν νὰ ὑπεξαιρεθῶσι, ἐνοεῖται δὲ ὅτι τοιαύτην ἔνδειξιν προσβάλλουσαν ὑμᾶς δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ὑπογράψωμεν, ἀρνησθέντες νὰ τοῖς

παρατηρήσωμεν εὐσχήμως, ὅτι ἔπρεπε νὰ σεβασθῶσι πρόσωπα ἀξιοπιστότερα αὐτῶν καὶ ὄχι νὰ δικαιολογῶσι παρανομίαν διὰ συμφαντιῶν (καὶ) ἠρνήθημεν νὰ ὑπογράψωμεν.

Ἐπειδὴ ἀρκετὴ λογομαχία ἐγένετο (,) καθ' ἣν ὥραν ἠρπαζον τὸ ἐν λόγῳ ὑλικόν, ἀφῆναν ἐξ ἀπροσεξίας ἓν νιβώτιον, ὅπερ θὰ πέμψωμεν ὑμῖν μὲ πρῶτον ἱστιοφόρον.

Αἱ σημαῖαι τὰ Πλαταμῶνος (,) καθὰ μᾶς λέγει ὁ Ἀλέξανδρος Θ. Ἰωάννου, παρεδόθησαν ὑπ' αὐτοῦ τούτου πρὸς ὑμᾶς.

Διὰ τὴν γενομένην ὑμῖν προσβολὴν καὶ διότι οὐδεμίαν σημασίαν ἀπέδομεν εἰς τὸ ὑμέτερον πρόσωπον, ἰδίως ὅτε ὁ κὺρ Εἰρηνοδίκης, ὅστις συνέταξε τὴν ἔνδειξιν, δίκαιον εἶναι νὰ ζητήσητε τὴν ἀποκάμψυνσιν αὐτοῦ ἐντεῦθεν (,) ἂν δύνασθε, διὰ νὰ τιμωρηθῇ ἐπιεικῶς τοὐλάχιστον διὰ τὴν ἐσκεμμένην μομφὴν (ἣν) μᾶς ἀπέδωκε.

Προσεχῶς δέξομεν γράψει ὑμῖν καὶ ἄλλα ἐπὶ τῆς προκειμένης ὑποθέσεως.

Ἐν τούτοις Σᾶς ἀσπαζόμεθα (,) ὡς καὶ τὰ λοιπὰ ἀξιότιμα μέλη, ἐγκαρδίως.

Ν. Χ. Σταγειρίτης
Δ. Γεωργιάδης

Ἐνδίᾳ.

Τῷ Κυρίῳ
Ζ. Ν. Δραγούμῃ.

Ἀντίγραφον

31

Ἀξιότιμε Κύριε Δ. Δραγούμη.

Ἐν Σκιάθῳ τῇ 8 Αὐγούστου 1878.

Λαμβάνω τὸ θάρρος νὰ σᾶς παρακαλέσω, ὅπως τὴν ἐγκύκλιόν μου πρὸς τὴν Μακεδονικὴν ἐπιτροπὴν τοῦ κληροδοτήματος τοῦ μακαρίτου Βαρώνου Κου Βέλλιου ἐγχειρίσητε καὶ συστήσητε αὐτήν, ὅπως λάβῃ αἴσιον πέρας καὶ θέλετε μὲ ὑποχρεώσει τὰ μέγιστα.

Συγχωρήσατε μοι διὰ τὰς ἐνοχλήσεις μου, ἂς σᾶς δίδω καθ' ἑκάστην. –

Σᾶς ἀσπάζομαι

Ὁ Φίλος σας

Ν. Χ. Σταγειρίτης

ἀντίγραφον

32

Ἀξιότιμε Κύριε Στέφανε Δραγούμη!

Σκιάθος 15 Αὐγούστου 1878.

Τὴν ἀπὸ 4 τρέχ. μηνὸς ἐπιστολήν σας ἔλαβον σήμερον διὰ τοῦ Κυβερνήτου (,) τὸν ὁποῖον (sic) νομίζει εἰς τὴν ἐνταῦθα ἐπιτροπὴν 495 ὀκᾶ σασεπὶ καὶ 150 κιλώτια πολεμοφόδια σασεπῶ, τὰ ὁποῖα αὔριον θὰ ἀποβιβάσωμεν κατὰ τὴν ἔννοιαν τῆς ἐπιστολῆς σας, ὁ δὲ ἐνταῦθα ὑποτελώνης ζητεῖ ἐγγύησιν (,) διότι δὲν φέρει δηλωτικὸν δι' αὐτά. Ὑπεσχέθημεν νὰ τῷ χορηγήσωμεν τοιαύτην καὶ αὔριον θὰ γίνῃ ἡ πρᾶξις(.) Θὰ σᾶς ἀναγγείλωμεν ἀπόκοινον τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐνέργειας μας.

Ὁ δὲ Δήμαρχος φαίνεται δυσηρεστημένος (,) ὅτι δὲν ἔδωσεν εἰς τὸν πόλεμον δύο πρέπει νὰ ὑπάρχωσιν πολεμοφόδια καὶ ὅτι θὰ σᾶς ἀναγγείλωμεν ἀπόκοινον τὰς ἐνεργείας μας.

Μὴν ἀδιαφορεῖτε διὰ τὸν ἐνταῦθα εἰρηνοδίκην (,) τὸν ὁποῖον ὁ Δήμαρχος σύρει κατὰ τὰς δεξιάς του.

Ἕνεκα τῶν περιστάσεων τούτων δὲν θὰ δυνηθῶ νὰ ἔλθω εἰς Ἀθήνας καὶ παρακαλῶ εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ κληροδοτήματος τοῦ Βαρώνου Βέλλιου νὰ δεχθοῦν τὸν υἱόν μου Χαρίσιον (,) διότι τὸ 1821, τὸ 1854 καὶ ἤδη πάντοτε ὑπὲρ τῆς Μακεδονίας συνετέλεσα, ὥστε ἀναδέχω τὴν διεκπεραίωσιν τῆς ἀποκαταστάσεως τοῦ υἱοῦ μου εἰς τὴν εὐγένειαν σας καὶ λάβετε τὴν καλοσύνην διὰ τῆς ἐπιτροπῆς νὰ καταταχθῇ εἰς τὸ κληροδότημα τοῦ ἀναφερομένου Βαρώνου Βέλλιου καὶ θὰ μὲ ὑποχρεώσητε.

Σᾶς ἀσπάζομαι

Ὁ ὑμέτερος

Ν. Χ. Σταγειρίτης.

Υ.Γ. Σᾶς προσκυνῶ πολύ.

Κυρ. Βασιλειάδης.

33

Ἐν Σκιάθῳ τὴν 18 Αὐγούστου 1878.

Φίλοι Κύριοι

Ὁ ἕτερος τῶν συνταξάντων(,) ὁ Κος Παῦλος Πατραχείλης(,) ἀφίκετο ἐνταῦθα, τὸ δὲ ὑπ' αὐτοῦ συνοδευόμενον ὑγιεινόν(,) μετὰ τὰς ἐνστάσεις ἁπασῶν τῶν ἀρχῶν περὶ τῆς ἀποβιβάσεως του, ἐτοποθετήθη ἐν τῇ γνωστῇ ἀποθήκῃ αὐτὸ καὶ μόνον, καθόσον τὰ ἐν τῇ ἰδίᾳ ἀποθήκῃ ἀποταμιευθέντα ποσέμια τῆς Ἐθνικῆς Ἀμύνης παρέλαβεν ἡ Κυβέρνησις διὰ τοῦ ἐπάρχου Σκοπέλου(,) (τοῦ) ὑποκειμένου καὶ τοῦ ἐνταῦθα εἰρηνοδίκου, οἵτινες τῇ εἰσηγήσει τοῦ Δημάρχου κατέσχον τὸ τοῦ ὠφελίμου Πλαταμῶνος ὑγιεινόν(,) περὶ οὗ ἐν ἐπιστάσει Σᾶς ἐγράψαμεν, ὥστε παραδοθῆναι ἅπαν τὸ ἐν τῇ ἀποθήκῃ ταύτῃ ὑγιεινόν, τῇ Ἀμύνῃ καὶ (τῇ) ὑμετέρᾳ ἐπιτροπῇ.

Ἐπειδὴ τὸ μεταφέρον τὸ ἄνω ὑγιεινὸν πλοῖον δὲν θὰ ἐπανακάμψῃ δὶς ἐξοικονομήσωμεν(,) ἂν ὁ Κος Πατραχείλης θὰ παραλάβῃ καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Κου Σταγειρίτου εἴδη.

Ἐπαναλαμβάνω καὶ εἶπον (sic) ὑμῖν, ὅτι εἶναι ἀναγκαῖον νὰ φροντίσητε περὶ τῆς ἀποφασιζούσης τοῦ ἐνταῦθα εἰρηνοδικείου, ὅστις ἐπέμενε νὰ κατάσχῃ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ὑγιεινὸν καὶ ἐγένετο(,) ὡς καὶ ὤφειλε(ν) πολὺς θόρυβος.

Ἐπειδὴ τὰ λοιπὰ μέλη τῆς Μακεδονικῆς ἐπιτροπῆς ἔχουσιν ἀσχολίας τὴν ὥραν ταύτην τοῦ ἔτους, ἄλλως δὲν ἐξοικονομήσωμεν ἀκριβῶς(,) τίς ἄλλος (sic) ἐκτὸς τῶν ἡμῶν εἰσὶ μέλη τῆς αὐτῆς ἐπιτροπῆς, παρελάβομεν ἡμεῖς τ' ἀνωτέρω εἴδη.

Διὰ νὰ παραλάβωμεν αὐτὰ(,) ἠναγκάσθημεν διὰ τὴν ἔλλειψιν δηλωτικοῦ νὰ δώσωμεν ἐγγύησιν εἰς τὸ ἐνταῦθα ὑποκαταστατικὸν διὰ τὴν ἐπιβαλλομένην τῷ πλοιάρχῳ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ποινὴν καὶ νὰ πληρώσωμεν(,) παρελθούσης τῆς ποινῆς ταύτης(,) καὶ τὴν αἰξίαν τοῦ τελωνειακοῦ δασμοῦ καὶ πᾶν ἄλλο ἔξοδον. Ὅθεν Σᾶς παρακαλοῦμεν νὰ ἐνεργήσητε παρὰ τῷ ἁρμοδίῳ ὑπουργῷ(,) ἵνα ἀπαλλαχθῶμεν τῆς ἐγγυήσεως ταύτης.

Ἐν τούτοις Σᾶς ἀσπαζόμεθα καὶ διατελοῦμεν πρόθυμοι φίλοι Σας.

Ν. Χ. Σταγειρίτης

Ἐν Βίᾳ.

Ι. Γεωργιάδης

Ἀντίγραφον

34

Ἀξιότιμε Κύριε Δ. Δεληγιάννη

Ἐν Σκιάθῳ τὴν 20 Αὐγούστου 1878.

Ὁ Κύριος Παῦλος θὰ Σᾶς ἐξηγήσῃ τὰς ἐνταῦθα δυσκολίας (,) τὰς ὁποίας μᾶς προβάλλωσι διὰ τὸν ἱερὸν σκοπόν.

Τὰ δέλτα εἶναι ἐξασφαλισμένα εἰς τὴν καλλιτέραν (sic) κάλπην καὶ καλῶς προφυλαγμένα καὶ νὰ μένουν ὡς εὑρίσκονται, διότι ἐνδέχεται νὰ χρησιμεύσουν ἀπὸ ἐδῶ διὰ τὸν σκοπὸν εἰς ὃν εἶναι προσδιορισμένα καὶ εἰδοποιήσατέ μοι τί νὰ πράξω περὶ αὐτῶν.

Ἐνθυμεῖσθε (,) ὅτι ἐστείλαμεν τῇ συγκαταθέσει Σας πεντήκοντα κιβώτια φυσίγγια σασεπὼ εἰς τὸ Πήλιον ἀπὸ τὴν Μακεδωνικὴν ἀποθήκην, ἀλλὰ δυστυχῶς ἐλάβαμεν τριάκοντα πέντε μόνον αὐτῶν τῶν 50. Τὰ ὁποῖα ὁ Κύριος Ἔπαρχος μετὰ τοῦ ὑπομοιράρχου τὰ παρέλαβον εἰς ξεχωριστὸν πρωτόκολλον (,) ὅτι δὲν ἔδωσεν ἀντίτυπον εἰς τὸ Πήλιον (,) ὥστε εἰς τὴν ἀποθήκην μας δὲν εὑρίσκονται ἄλλα καὶ (,) ἂν νομίζετε καλὸν (,) ζητήσατε τὰ πρωτόκολλα ταῦτα νὰ βεβαιωθῆτε τὴν ἀκριβῆ ἐνέργειαν τῆς ὑπηρεσίας.

Ἡ ἐπιτροπὴ τοῦ κληροδοτήματος τοῦ Μακαρίτου Κ. Βελλίου πιθανὸν νὰ διϊσχυρισθῇ (,) ὅτι δὲν ὁ υἱός μου δὲν εἶναι εἰς τὴν τάξιν τοῦ γυμνασίου καὶ παρακαλῶ νὰ φροντίσετε νὰ πείσετε αὐτὴν (,) ὅπως δεχθεῖ τὸν υἱόν μου ὡς ὑπότροφον ἀπέναντι τῶν μεγάλων διπλωμάτων μου διὰ τὴν φίλην Μακεδωνίαν καὶ διὰ τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα, πρὸς δὲ καὶ εἰς αὐτὸ τοῦ κληροδοτήματος καὶ οὐδεὶς τῶν ὑποτρόφων ἔχει τὰ διπλώματα ταῦτα (,) διότι ἐγὼ διαμένω εἰς Σκίαθον διὰ τὸν ἱερὸν σκοπὸν (,) χωρὶς νὰ ἀναχωρήσω εἰς Ἀθήνας· ὥστε διὰ τῶν μέσων Σας καὶ διὰ τῶν φίλων Σας πιστεύω νὰ ἔχω εὐχάριστον ἀπάντησιν.

Σᾶς ἀσπάζομαι

Ὁ ὑμέτερος

Ν. Χ. Σταγειρίτης

IZ'

Ἐπιστολές, ἀναφορές κ.λ.π.
ἀπό τοῦ τέλους τῆς ἐπαναστάσεως καί πέρα

Ἀντίγραφα
Ἐγγράφων ἀναφερομένων
εἰς τά εἰδικά μετά τήν ἐπανάστασιν
(διά τό ἀρχεῖον)

καί πρωτότυπα εὑρίσκονται
εἰς φάκελ. Β', Δ' ποφάκελ. 9

Ἀντίγραφον

Λαμία τὴν 18 Ἀπριλίου 1878

Ἐνχαριστοῦμεν!

Ἐλθὼν ἐνταῦθα ἐν τῇ ἀπουσίᾳ τοῦ Κυρίου Νομάρχου Παπαναστασοπούλου, μὴ δυνάμενος ἐπομένως νὰ συνεννοηθῶ μετ' αὐτοῦ, ὑπείκων δὲ εἰς τὸ ἀναπότρεπτον τῆς περιστάσεως, ἀναγκάζομαι ν' ἀπευθυνθῶ εἰς τὴν ἐνχαριστοῦντα σας, ἀναμένων ταχύτερον ὁπωσδήποτε τὴν ἐπὶ τῶν αἰτήσεών μου διαταγήν σας.

Πρὸ τῆς διατυπώσεως ὅμως τῶν αἰτήσεών μου, ἄς μοὶ συγχωρηθῇ ν' ἀφηγηθῶ ἐν πα-ρόδῳ, τίνος ἕνεκεν ἐγκαταλείψας τὸν Ὄλυμπον ἀναγκάσθην καταόπιν πολυτρόχου πο-ρείας νὰ ἔλθω ἐνταῦθα.

Κατόπιν τῆς ὑπὸ τῶν Δολοπιώτων ἐγκαταλείψεως τοῦ Λιτοχώρου, οἱ Τοῦρκοι ἐπεξέθεσαν κατὰ τῆς ἀσυλλήπτων ἐγκαταλειφθέντων εἰς ἐφορείας, ἐνίκησαν αὐ-τούς, ἐκυρίευσαν τὸ Λιτόχωρον καὶ ἐπομένως καὶ τὴν ἀποθήκην τῶν πολεμοφοδίων. Τὸ ἡμέτερον σῶμα ἀποσπασθὲν ἐκ Λιτοχώρου πρὸ δεκαπενθημέρου ἐπολέμει τότε εἰς Δερεζὴν καὶ Μπαλαμούτην, λοιπὸν μακρὰν τοῦ Λιτοχώρου, φέρον μεθ' ἑαυτοῦ ὅσα κατὰ τὴν ἀπόσπασιν τὸν εἶχε παραλάβει πολεμοφόδια. Μένοντος ἐπομένως τοῦ Δολοπιώτου ἄνευ τοιούτων, ἠναγκάσθημεν νὰ τῷ χορηγήσωμεν μέρος ἐκ τῶν ἀναπο-μενάντων ἡμῖν τοιούτων ἐν τῇ ἐπὶ ἕξ ἡμέρας διαρκεσάσῃ ἀφιλαχίᾳ, καταναλω-θείσης εἰς δίμηρον μάχην ἐφοδρὰν τῆς Δερεζῆς καὶ τῆς Μπαλαμούτης. Ἔνεκα δὲ περιωρίσθησαν σπουδαίως ταῦτα καὶ περισσότερον μετὰ τὴν γενομένην εἰς Πομάνην μάχην, μεθ' ἣν δὲν εἴχομεν ἢ ὅσα ἕκαστος τῶν Στρατιωτῶν ἠδύνατο νὰ φέρῃ.

Ἕνεκεν ἐπομένως τῆς στερήσεως ταύτης ἠναγκάσθημεν ἅπαντες ἀνυπόδετοι (sic) καταόπιν μετὰ τῶν Δολοπιώτων νὰ ἐγκαταλείψωμεν τὸν Ὄλυμπον, ἀφοῦ ἀπωλέσαμεν καὶ τὴν ἐλπίδα, ὅτι θὰ μᾶς σταλῶσιν ἔτερα διὰ θαλάσσης, μα-θόντες ὅτι τὰ σταλέντα εἰς τὴν παραλίαν Λιτοχώρου περιῆλθον καὶ ταῦτα εἰς χεῖρας (sic) τῶν Τούρκων. Διευθύνθημεν ἐπομένως εἰς Χάσια, ἀπ' ὅπου γράψαντες εἰς τοὺς εἰς Ἄγραφα ὁπλαρχηγοὺς καὶ δι' αὐτῶν εἰς τὸν Κύριον Ἰσχόμαχον νὰ μᾶς προμη-θεύσωσι πολεμοφόδια ἐκ τῆς ἀποθήκης Σκουπόβων, ἐστάθη ἀδύνατον καὶ μᾶς πέμψω-σι οὐδὲ μόνον πολεμοφόδια ἀλλ' οὔτε ἀπαντήσεως ἐτύχομεν, καίτοι ἕως 25 ἡμέρας περιμείναντες εἰς Χάσια. Ἰδόντες ἐπομένως τὸ ἀδύνατον τῆς ἐκεῖθεν προμηθείας τοιούτων, ἐν δεινὸς μάχαις, ἂν συνήψαμεν μετὰ τῶν Ἀλβανῶν πλησίον τῶν Γρεβενῶν,

ὀλιγόστενεσαν ἔτι(sic) μᾶλλον τὰ πολεμοφόδιά μας, ἀπεφασίσαμεν μετὰ μεγάλης καρδίας νὰ διέλθωμεν τὸν ποταμὸν Πηνειόν, ἔνθα ἀπαντήσαντες τοὺς Τούρκους, πειρωμένους νὰ μᾶς ἐμποδίσωσι τὴν διάβασιν τῆς ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τούτου γεφύρας Λαρισσίνης, ἐπολεμήσαμεν καὶ καταπρωπώσαντες(sic) αὐτοὺς διήλθομεν τὴν γέφυραν καὶ διηυθύνθημεν εἰς Πόρταν τοῦ Ἀσπροποτάμου, ἔνθα ἐπὶ τέλους ἐστρατοπέδευσαν ἀμφότερα τὰ σώματά μας. Ἐκεῖθεν ἐπομένως, μετὰ προηγουμένην συζήτησιν, ἀπεφασίσθη ν' ἀποσταλῇ ἀνὰ εἷς ἐξ ἑκάστου τῶν ~~6~~ ἓξ μάχων μὲ ἀναλόγον δύναμιν, διὰ νὰ προμηθευθῇ τόσον πολεμοφόδια καθὼς καὶ χρήματα δι' ἐνδύματα τῶν γυμνητευόντων στρατιωτῶν ἀμφοτέρων τῶν σωμάτων, καὶ ἐπιστρέψῃ δὲ ταχέως, ἀπ' ὅπου κατεσπευσμένως ἐξοδιασθέντων τῶν σωμάτων, νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς Ὄλυμπον, διὰ νὰ εὑρεθῶμεν ἐκεῖ κατὰ τὴν ὑπογραφὴν τῆς πραγματευομένης ἀνακωχῆς. Ἐστάλησαν ἐπομένως ἓξ μὲν τοῦ Σώματος Σαχείμ ὁ ὑποφαινόμενος, ἓν δὲ τοῦ Σώματος Δουκοπιώτου ὁ Λεων. Πασχάλης. Ἐλθόντες εἰς Ἀθήνας ἐπληροφορήθημεν ὅτι τὰ ὑπάρχοντα ἐκεῖ πολεμοφόδια μόλις ἐξαρκοῦσι διὰ τοὺς ἐκεῖ διαφόρους σωματάρχας, ἐνῷ ἀφετέρου(sic) πληροφορούμεθα ὅτι ἕτερα πολεμοφόδια προωρισμένα διὰ τὸ σῶμα τῶν Μακεδόνων ἐστάλησαν εἰς Φουρνὰ ὑπὸ τὴν ἐπιτροπὴν τῶν Μακεδόνων. Ἓν τῶν πολεμοφοδίων τούτων διὰ νὰ ζήσω, ἔδει ἀναμφιβόλως νὰ συνεννοηθῶ μετὰ τῶν ἀντιπροσώπων τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης καταισιοῦντος ἐνταῦθα. Ἦλθον ἐπομένως ἐνταῦθα καὶ συνεννοηθείς μετ' αὐτῶν παρατηρῶ ὅτι τόσον δι' ὅπλα καθὼς καὶ διὰ χρήματα ὁ ἄνθρωπος οὗτος δυσχεραίνεται νὰ χορηγήσῃ εἰς τὸ ἡμέτερον σῶμα ὡς ἔχων τοιαύτας ὁδηγίας πλὴν(sic) δὲ τούτου τἀποσταλέντα φυσίγγια καὶ ὅπλα εἰς Φουρνὰ δὲν ἐξαρκοῦσι δι' ἀμφότερα τὰ Σώματα, διότι μόνον τὸ ἡμέτερον ἔχει ἀνάγκην 4οκιβωτίων τοιούτων καὶ 500 ὅπλων, ἐνῷ ἡ ὅλη ἀποστολὴ εἰς Φουρνὰ συνίσταται εἰς 7βαρελόκια καὶ 300 ὅπλα. Διὸ σπεύδω, μηνηθεὶς ἐν τῶν κατεπειγόντων περιστάσεων, ν' ἀπευθυνθῶ εἰς τὴν ἐπιμέλειάν σας, ἐξ ὀνόματος δὲ τούτε ὁπλαρχηγῶν καὶ παντὸς τοῦ ἡμετέρου σώματος νὰ ἐφελκύσω τὴν ἰδιαιτέραν προσοχὴν σας καὶ τὴν σύντονον μερίμνην σας πρὸς διευκόλυνσιν αὐτοῦ ταχείαν ὅπως δυνηθῇ νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν δι' ὃν σκοπὸν ἐκλέξαντες αὐτὸ τὸ ἀπέστειλε ν' ἀγωνισθῇ.

Φρονῶ ὅτι αἱ περιστάσεις ἐπείγουσι τὴν εἰς Ὄλυμπον ἐποίνοδόν μας, ἑπομένως δέον νὰ ἐκδοθῶσι ταχέως αἱ προσήκουσαι διαταγαὶ σας τόσον περὶ τῆς ἀποδόσεως πολεμοφοδίων καθὼς καὶ περὶ τῆς χορηγήσεως χρηματικοῦ τινος ποσοῦ, ὅπως οἱ μονομήσωμεν τὴν ἀπολύτως ἀναγκαίαν ἐνδυμασίαν τῶν ἀνδρῶν μας, οἵτινες, ὡς προεῖπον, πάσχουσι δεινῶς, πρὸ πάντων ἐν τῇ ἀνυποδησίᾳ.

Λαμβάνω πρὸς τούτοις τὴν εἰναιρίαν νὰ διαβεβαιώσω ἐξ ὀνόματος τοῦ σώματός μου ἐν τῇ ἐμπιστοσύνῃ σας καὶ δι' αὐτῆς ἐν ἅπασιν τὴν Κυβέρνησιν ὅτι ἡ γενναία χρηματικὴ καὶ τῶν πολεμοφοδίων ἀποστολὴ ἐκ μέρους τῆς Μακεδον. ἐπιτροπῆς δὲν ἀφορᾷ καὶ τὸ ἡμέτερον σῶμα, διότι διοικητικῶς δὲν ὑπαγόμεθα εἰς ἐκεῖνον, ὃν αὕτη διὰ τὸ σῶμα τῶν Μακεδόνων παρεδέξατο ὡς ἀρχηγόν. Ἐσμὲν Θεσσαλοὶ τοῦ Ὀλύμπου. Τὸ ὅμορον τῆς πατρίδος μᾶς ὑπεχρέωσε νὰ συμπράξωμεν μετὰ τῶν Μακεδόνων πρὸς πραξικοπηματικὴν ἐπιτυχίαν κατὰ τοῦ κοινοῦ ἐχθροῦ, μηδόλως ὅμως διενοήθημεν νὰ ταχθῶμεν ὑπ' ἐκείνους, διότι καὶ ὁ σκοπὸς τῶν ἐνεργειῶν μας εἶναι ὅλως χωριστὸς καὶ ἡ εὐθύνη, ὡς εἰκός, ἐπιβαρύνει αὐτούς τε καὶ ἡμᾶς μεχωρισμένως. Ὁ ἀγών μας δὲ εἰρηνικὸς ἀγὼν μετρημένη ἀπὸ τοῦ 1821 μᾶς ἄγει εἰς τὸν συναίσθησιν νὰ διατηρῶμεν τὴν προσήκουσαν ἡμῖν θέσιν ἐν τῷ ἀγῶνι, κἀμὴν ὑποκείμεθα δὲ εἰς τὴν ἀπειρίαν καὶ τὴν ἀνικανότητα.

Ἀληθὲς εἶναι ὅτι μετὰ τῆς Μακεδον. ἐπιτροπῆς συνεννοήθημεν περὶ τῆς συμπράξεως ταύτης, μηδόλως ὅμως ἐδώκαμεν ἡμῖν ἐν ταῖς συνεννοήσεσι περὶ τῆς ἀρχηγίας τὴν ἐκκόπην· εἰ' ὅ οὔτε ἀνεγνωρίσαμεν οὔτε ἀναγνωρίζομεν τὸν ἀρχηγὸν τῶν Μακεδόνων ὡς ἀρχηγὸν καὶ τῶν Ὀλυμπίων Θεσσαλῶν.

Ἐπαναλαμβάνω ἑπομένως νὰ παρακαλέσω θερμῶς τὴν ἐμπιστοσύνην ἐκ μέρους παντὸς τοῦ σώματος νὰ μεριμνᾶτε ἰδιαιτέρως περὶ αὐτοῦ.-

Ὑποσημειοῦμαι μετὰ τοῦ προσήκοντος σεβασμοῦ

Ὁ ὑμέτερος θεράπων

Δ. Ζαχείας.

Ἀντίγραφον

Ἐν Ἀθήναις τὴν 7 Μαΐου 1878

Πρὸς τὴν ἐν Ἀθήναις Μακεδονικὴν Ἐπιτροπήν

Ὁ ὑποφαινόμενος Διχθέστρος Καλιόρης, ἡγούμενος τῆς Μονῆς Σέρβας τῆς ἐπαρχίας Κονίτσης, γεννηθεὶς ἐν Λεβαδείᾳ τῆς Βοιωτίας καὶ χειροτονηθεὶς ἱεροδιάκων (sic) παρὰ τοῦ ἁγίου Βοιωτίας Παϊσίου κατὰ τὸ ἔτος 1849, διέμεινα ὡς τοιοῦτος μέχρι τοῦ 1854, ὅτε ἐξερράγη ἡ ἐπανάστασις τῶν ὁμόρων ἐπαρχιῶν κατὰ τῆς ὀθωμ. αὐτοκρατορίας.

Μὴ δυνηθεὶς πλέων νὰ μείνω ἐνταῦθα καθὼς καταγόμενος ἐν γονέων καταγομένων ἐν τῇ Μακεδονίᾳ, ἀπῆλθον εἰς Χαλκιδικὴν μετὰ τοῦ ἀρχηγοῦ Ἐφάμη (sic) Καρατάσσου, ὅπως συναγωνισθῶ κἀγὼ ὑπὲρ τῶν ποθουμένων μεγαλείων τῆς Ἑλλάδος καὶ παρευρέθην εἰς τρεῖς μάχας, ἤτοι εἰς τὴν τῆς Συκιᾶς, Πολυγύρου καὶ Κορμίστης, εἰς ἃς καὶ ἐπληγώθην εἰς τὰ ἀριστερὰ μηρά. Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ, πιεσθείσης τῆς Κυβερνήσεως τότε ὑπὸ τῶν Δυνάμεων, ἀνεκάλεσε τοὺς ἀρχηγούς, διαπράξασα αὐτοὺς νὰ ἐπιστρέψωσιν οἴκαδε· ὅπερ ἐγὼ μὴ δυνάμενος νὰ πράξω, καθὼς πληγωμένος, ἔμεινα εἰς τὴν Πάτραν δοὺς λόγον πατρίδα μου (sic), ἔνθα μετὰ καιρὸν χειροτονηθεὶς ἱερεὺς καὶ προχειρισθεὶς Ἡγούμενος καὶ Ἀρχιμανδρίτης εἰς τὴν Μονὴν τῆς Σέρβας, ἐπαρχίαν τοῦ Ἁγίου Βλασίου, καὶ ὡς πνευματικὸς πατὴρ τῆς ἐπαρχίας χρησιμεύσας, καθὼς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν εἰς χεῖράς μου ἐγγράφων, ἔμεινα μέχρι τῆς νῦν ἐπαναστάσεως, ὅτε δὲν ἔλειψα καὶ αὖθις νὰ ὑπακούσω εἰς τὴν φωνὴν τῆς πατρίδος, καίτοι ἔχων συμπεπληρωμένον τὸ 50ὸν ἔτος τῆς ἡλικίας μου.

Ἐγκαταλείψας δέσιν καὶ ἀναπαύσεις καὶ σχηματίσας σῶμα ἐξ ἐθελοντῶν εἰς Τύρναβον τῆς Θεσσαλίας, ἀνεπε-

ἀντίγραφον

2

τάσσομεν τὴν συμμαίαν τῇ ἐκστρατείᾳ ἐν Μητροπόλει τῆς Ἐλασσῶνος.

Συννενοημένος δὲ μετὰ τῶν Μακεδονικῶν Σωμάτων ἐν ὀλύμπῳ, ἀρχηγοῦντος τοῦ Κου Δουμπιώτου, συναγωνίσθην ὡς ἀποσπασματάρχης αὐτοῦ εἰς πέντε διαφόρους μάχας, καθὰ προκύπτει ἐκ τοῦ ἐμοῦ χειρὸς μου εὑρισκομένου πιστοποιητικοῦ τοῦ ἰδίου ἀρχηγοῦ. Ἤδη εὑρισκόμενος ἐνταῦθα ἄνευ ἐνδυμασίας τοῦ σχήματός μου περιέρχομαι εἰς τὰς ἀγυιὰς τῆς πόλεως μὲ τὰ φορέματα τῶν ἐπαναστατῶν καὶ φέρω ἐπὶ τῶν ὤμων μου ὡς ἐπανωφόριον ἱερέως τὴν τραγίαν κάππαν.

Ἐκ τούτων πάντων παρακαλῶ τὴν Σὴν ἐπιτροπὴν, ὅπως εὐαρεστουμένη καὶ ἀναλόγως τῶν ἀγώνων μου μοὶ χορηγήσῃ περίθαλψίν τινα, ἤτοι ἕνα ἰματίσμεων τοῦ σχήματός μου καὶ μίαν δέσιν καταλλήλου, ὅπως πορίσωμαι τὰ πρὸς τὸ ζῆν. Ἐὰν δὲ (ὅπερ δὲν πιστεύω) δὲν εἶναι ἐν θέσει ἡ Σεβαστὴ ἐπιτροπὴ νὰ περιθάλψῃ ἄνθρωπον ἱερέα καὶ ἀγωνιστήν, τότε παρακαλῶ θερμῶς νὰ διαβιβάσῃ τὴν παρούσαν μου ὅπου δεῖ.-

Εὐπειθέστατος

Σίλβεστρος Καλιόρης

Ἀντίγραφον

[illegible]

Φίλτατε

Ἐν Λαμίᾳ τῇ 9 Μαΐου 1878

Προχθὲς διὰ τοῦ ἀδελφοῦ μου ἔπεμψα τὴν λογοδοσίαν μου μετὰ τῶν ἀποδείξεων τῶν σχετικῶν.

Φροντίσατε νὰ διαταχθῇ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἡ ἐν φυγῇ παραλαβὴ τῶν ὅπλων καὶ πολεμοφοδίων, διότι πληρώνομεν ἐνοίκιον. Ἐπίσης νὰ διαταχθῇ καὶ ὁ ἐνταῦθα ἔφορος τοῦ ὑγικοῦ νὰ παραλάβῃ τὰ εἰς τὰς ἐνταῦθα ἀποθήκας ὅπλα κ.λ.π., διότι καὶ ἐδῶ δὲ πληρώσωμεν δύο μισθίαια ἀκριτοῦδε καὶ ἐν ἀκρι τῇ 2 Ἰουνίου (,) ὅτε λήγει ὁ μίσθ, ἤτοι δραχμὰς 40 διὰ τὰς δύο ἀποθήκας καὶ ἑτέρας δραχμὰς 20 διὰ τὴν μίαν ἀποθήκην (,) εἰς ἣν ἔχω τοποθετήσει τὰ ὅπλα, τὸ δίπυρον κ.λ.π. Τὸ περισσεῦσαν δίπυρον τί νὰ τὸ κάμω;

Τὰς ἐξαρτήσεις (δισκέπι) τοῦ παρόντος δὲν συμφέρει νὰ τὰς πωλήσωμεν (,) ἐκτὸς ἐὰν προτιμήσωμεν εὐτελῆ τιμήν. Ἴσως μετὰ τοῦτο νὰ εὕρωμεν τιμὴν συμφέρουσαν. Ταύτας τὰς ἔχω εἰς τὴν οἰκίαν μου καὶ νομίζω ὅτι δὲν πρέπει νὰ διασθῶμεν.

Τὴν λογοδοσίαν τοῦ Κριεμοΐδη ζητήσατε παρὰ τοῦ Κυρ. Παπαηλιοπούλου καὶ Κυρ. Θωμοπούλου.

Τὸν Κατάλογον τοῦ Γεωργιάδου ἔπεμψα προχθὲς εἰς τὸν ἀδελφόν μου.

Ὁ γενναῖος ὁπλαρχηγὸς τοῦ Ὀλύμπου Ἰωάννης Ὀλύμπιος, συμβουλευθεὶς καὶ τὸν ζωηρὸν νέον Ἀντωνακόπουλον (,) ὃν εἶχε γραμματέα του, μοῦ ἐκοινοποίησε κλῖμα συμπρὸς ἀπόπειραν συμβιβασμοῦ (,) ζητῶν δραχ. 2000. Βεβαίως κατὰ τὴν συζήτησιν δὰ τὸν στολίσω ἐνώ-

Ἀντίγραφον

2

πιον τοῦ Πρωτοδικείου (,) ὅταν ἔλθῃ ἡ συζήτησις τῆς ἀγωγῆς, ἀλλ' ἐθεώρησα καλὸν καὶ συμφέρον νὰ ἀνακοινώσω ὑμῖν τὸν δίκην (,) ἵνα καὶ ὑμεῖς παρασταθῆτε καὶ ἀποκρούσητε τὴν ἀγωγὴν τοῦ τὴν φαιδρὰν καὶ γελοίαν.

Σᾶς χορηγῶ τὰς ἑξῆς πληροφορίας· α) ὁ μὲν Νέλλας, ὅστις ἀπεσπάσθη ἀπὸ τὸν Ὀλύμπιον (,) διότι ὁ Ὀλύμπιος κατέτριβε τὸν καιρὸν του ἐντὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐδαίφους, εὑρίσκετο τὸ τελευταῖον δεκαήμερον τοῦ Μαρτίου ἐν Νταουκλῇ τῆς Τουρκίας, ὁ δὲ Ὀλύμπιος ἐν τῇ 9, 10 καὶ 11 Ἀπριλίου μόλις ἔφθασεν ἐνταῦθα μὲ 25-30 ἄνδρας τοῦ ἐν ὅλῳ, τῶν λοιπῶν ὁπλιτῶν του ἐγκαταλείψάντων αὐτὸν (,) ὡς μὴ πληρωθέντων ὑπ' αὐτοῦ κατὰ τὴν συμφωνίαν. β) ὅτι δι' ἀπειλῶν καὶ συμβουλῶν κατωρθώθη νὰ ἀναχωρήσῃ κατόπιν μὲ τοὺς 25 ἢ 30 ἄνδρας του καὶ μὲ τόσους εὑρέθη ἐν Σμύρνῃ κατὰ τὴν παράπτυξιν τῆς ἐπαναστάσεως. γ) ἅπαντα τὰ πολεμοφόδια κ.λ.π. ἔχει τοποθετήσει ἐν τῇ οἰκίᾳ του καὶ πλεῖσται καταχρήσεις ἔκαμεν. Περὶ ὧν αὐτῶν γνωρίζει ὁ Κυρ. Παππαηλιόπουλος, ὁ Θωμόπουλος, ὁ Συνταγματάρχης Χ. Δημητρακόπουλος, ὁ Γούλας Νέλλας, ὁ Δημ Ζαφειροπούλου (,) Διευθυντὴς καὶ ὁπαδὸς τοῦ κατὰ τὴν περίφημον ἐκστρατείαν (,) καὶ ὁ ὁμήρος ἡ Λαμία(,) ἥτις μάλιστα(,) μὴ γνωρίζουσα τὰ αἰσθήματά Σας, Σᾶς μαζέψῃρινε διὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ ὀλυμπίου, ὄντος ἐστιγματισμένου.

Μελετήσατε (,) παρακαλῶ (,) τὴν κλῆσιν του καὶ ἐνεργήσατε ὅ,τι δέον (,) ἐπιστρέφοντές μοι τὴν κλῆσιν.

Σᾶς ἀσπάζομαι

ὁ πρόεδρος

Κ. Χαλκιόπουλος

ἀντίγραφον

Ἐν Ἀθήναις τῇ 6/18 Ἰουνίου 1878

Πρὸς τὴν Σ. ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως

Μακεδονικὴν Ἐπιτροπήν

Ὁ ὑποφαινόμενος Θεόδωρος Δ. Μπαφάλης ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Καστορίᾶς (,) διέμεινα ἀπὸ πολλοῦ χρόνου ἐν Λαρίσῃ τῆς Θεσσαλίας καὶ ὑπηρετῶν ἐν τῷ ὀθωμανικῷ στρατῷ, ἅμα ἐμφανείσης τῆς ἐπαναστάσεως ἠνώθην μετὰ τῶν αὐτόθι ἐπαναστατῶν τὸ μὲν πρῶτον ὑπὸ τὸν ἀρχηγὸν κ. Γεώργιον Τζαχίλαν, μετὰ δὲ ταῦτα ὑπὸ τὸν κ. Δουμπιώτην καὶ ἔλαβον μέρος εἰς τὰς ἑξῆς μάχας: Ραψάνης, Δερελῆ, Μπαλτοῦ καὶ Πολιάνης, ἐν ᾗ καὶ ἐπληγώθην καιρίᾳ τὸν δεξιὸν ὦμον. Μαρτύρια τούτων εἰσὶ τὰ δύο πιστοποιητικά μου, τοῦ κ. Δουμπιώτου καὶ τοῦ κ. Τζαχίλα.

Καταφυγὼν δ' ἐνταῦθα κατὰ προτροπὴν τοῦ Ἕλληνος Πρυξένου ἐν Λαρίσῃ κ. Παλαμίδου μετὰ τὴν καταπαυσιν τῆς ἐπαναστάσεως καὶ μὴ δυνάμενος νὰ ἐπανέλθω εἰς τὴν πατρίδα μου (διότι καταδιώκομαι ὡς λιποτάκτης ἀπὸ τοῦ ὀθωμανικοῦ στρατοῦ καὶ ἔτι ὡς ἀφαιρέσας ὅπλα τουρκικὰ καὶ πολίσας αὐτὰ πρὸς τοὺς ἡμετέρους, ὡς καὶ πολεμοφόδια αὖθις ὀλίγα), μὴ ἔχων δὲ πῶς νὰ διατηρηθῶ ἐνταῦθα, διὰ τοῦτο παρακαλῶ τὴν Σ. Ἐπιτροπὴν νὰ λάβῃ καὶ περὶ ἐμοῦ πρόνοιαν, πορίζουσά μοι ἐργασίαν τινὰ ἢ ποσόν τι χρημάτων ὡς ὑπηρέσιον ταπεινόν, ὅσον ἀπαιτεῖται πρὸς τὸ ζῆν.

Πεποιθὼς εἰς τὴν δικαιοσύνην καὶ φιλανθρωπίαν τῆς Σ. Ἐπιτροπῆς (,) παρακαλῶ αὐτὴν νὰ διαβιβάσῃ τὴν παροῦσαν ἀναφοράν μου καὶ ὅπου ἀλλαχοῦ νομίσῃ ἀναγκαῖον.

Εὐπειθέστατος

Θεόδωρος Δ. Μπάφαγης (sic)

ἀντίγραφον

Ἀθῆναι τῇ 5 Αὐγούστου 1878

Ἀξιότιμε Κύριε,

Ἐν τῶν ὧδε ἐγκρίτων ἐπιστολῶν τοῦ ἀνεψιοῦ μου καὶ τοῦ Δ. Ζωγράφου, ἃς σήμερον ἔλαβον(,) δέλετε μαθεῖ τὰ κατὰ τὸν Ὄλυμπον συμβαίνοντα.

Εἰμὶ λίαν εὐχαριστημένος ἐκ τῆς εἰδήσεως ὅτι οἱ Κιρκάσιοι ἀναχωροῦν ἐκ τῶν μερῶν ἐκείνων καὶ χαίρω τὸ μὲν διότι οἱ ἐκεῖ χριστιανοὶ ἀπαλλάττονται ἀπὸ τῆς μάστιγος, τὸ δὲ διότι δὰ δυνάμεθα τοῦ λοιποῦ νὰ ἐνεργῶμεν ἐλευθέρως.

Τὴν ἀναπεφθεῖσαν ἡμῖν ἐργασίαν ἐξεπεράσαμεν καὶ οὕτω ὁ μὲν Παῦλος ἀναχωρεῖ αὔριον διὰ τὸν πρὸς ὃν ὅρον, ἐγὼ δὲ τὴν ἑσπέραν ταύτην.

Σᾶς προσκυνῶ

Ὁ φίλος σας

Ε. Κοροβάγγος

Τῷ Κυρίῳ

Στεφ. Δραγούμη κ.τ.λ.

Ἐνταῦθα

ἀντίγραφον

Θεσσαλονίκη τῇ 5 Ἰουλίου 1878

Ἀξιότιμε Κύριε Στέφανε Δραγούμη
καὶ Κύριον Εὐαγγελον Κοροβάγιον (sic)
Εἰς Ἀθήνας

Διὰ ταύτης μου ἐρωτῶ πρωτον περὶ τοῦ ἐσλον τῆς ὑγείας σας καὶ ἑπομένως ἐκφράζωμε τὰς πρὸς ὑμᾶς εὐχαριστίας μου.
Μετὰ λύπης μου σᾶς ἀναγγέλω τὴν ἀθλίαν κατάστασιν (,) ἰτης ἐπικρατεῖ εἰς τὰ πυρποληθέντα καὶ κατεστραμμένα μέρη τοῦ ὁμώνυμου (,) ἤτοι τῆς δυστυχοῦς πατρίδος μας. Ἀφ' ἑνὸς λιστία τρομερὰ ἐκ διαφόρων ἀρχηγῶν ἀνενοχλήτως εἰσέρχονται καὶ ἐξέρχονται τῶν χωρίων πράττουν ὅτι θέλουν (,) ἀφ' ἑτέρου τουρκοι τακτικοὶ ἄτακτοι (,) Κυρμάσιοι (,) Ἀλβανοὶ καὶ λοιποὶ περιφέρονται ἀπὸ τὸ ἓν μέρος εἰς τὸ ἄλλον πράττουν διάφορα καὶ σπουδαῖα κακουργήματα. Μάλιστα τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδαν ἐκ τοῦ ποταμοῦ ἔξωθεν τῆς Κατερίνης (,) μόλις ἦν τέταρτον τῆς ὥρας ἀπέχοντα (,) ἐν πλήρει μεσημβρίαν καὶ εἰς βασιλικὸν δρόμον σῶμα ἐξ ἀλβανῶν καὶ Κυρμασίων (,) συγγενείμενον ἐκ τριάκοντα ἀνδρῶν περίπου (,) διωκόμενον ὑπὸ τοῦ ἀλβανοῦ τσιοχὰ Χουσεΐν καὶ ὑπὸ τοῦ Κυρμασίου Κοψαχίλη ἐφώνευσαν πέντε πατριώτας μας χιτοχωρίτας διὰ χιαταχανίων ἐξ ὧν τοὺς τρεῖς τὰ ὀνόματα εἶναι γνωστά (,) Δημήτριος Γραμματώσης (,) Γεώργιος Ντάβανος καὶ ἀνεψιὸς τσίγου Σ.... . Τὰ δύο εἰσέτι δὲν ἐφανερώθησαν (,) μᾶς λέγουν δὲ ὅτι τὸ αὐτὸ σῶμα πρὸ δέκα ἡμερῶν συνέλαβεν καὶ ὡς ἐχάλκωτον τὸν υἱὸν τοῦ Παρίσα ἐκ τῆς Κατερίνης. Ζητοῦν παρ' αὐτοῦ λίρας 500 λίρας.
Τὸ λιτόχωρον σήμερον ἐβρίσκεται πολιορκημένων ἀπὸ 300 ἕως 400 Βασιβοζούκων (.) Ζητῶν ἐπιτόνος τοὺς λιστάς (.) Ἀπὸ τοὺς πατίκους δὲν ἀφίνουν νὰ ἐξέλθῃ οὐδεὶς ἐκ τοῦ χωρίου (,) ἐὰν δὲν δὰ παραδώσουν τοὺς λιστάς (.) Τοῦτο ἔνεκα πρὸ δέκα ἡμερῶν

 2

Σώκα ἐν τριάκοντα χίσται ἢ ἐπαναστάται (,) ὅπως δέχης ὀνομασέτους (,) ἢ σκήλδεν ἐντὸς τοῦ λιτοχώρου συνέχαβεν ὡς ἐχμάλωτον ἕναν ἑβρέον ὀνόματι Ντερβίσην (.) Ζητοῦν δι' ἐξαγωράν λίρας 2.500. Οἱ ἀρχιγοὶ τῆς Συμορίας ταύτης εἶναι Ἀθανάσιος Γιαμαντὴς ἐν λιτοχώρου καὶ Πετοβράδος (;) ὀνομαζώμενοι (.) εἶναι βλάχοι.

Οἱ πολιορκοῦντες τὸ λιτόχωρον (,) ὡς πληροφωρούμεθα ταύτην τὴν στιγμὴν (,) πράττουν μερίας καταύσης εἰς τοὺς λιτοχωρίτας (.) Ζητοῦν ἐπικόνος τοὺς χίστὰς καὶ τὸν ἐχμάλωτον ἑβρέον Ντερβίσην (,) ἄχως δέχουν προϊὴ καὶ εἰς τὸ σπουδαιότερον.

Ὁ ἐν Ραψιάνης Θεμηστοκλῆ καὶ λιάκος (,) διηκιταὶ 50 περίπου ἀνδρῶν (,) εὑρίσκονται εἰς τὰ μέρι τῆς Ραψιάνης τοῦ ὁλύμπου. Περιορίζονται ἀπὸ πάσαν πράξην καλὴν καὶ ἀχαμνήν.

Ὁ Δήμος Γκατζάρας (,) Δημήτριος Μαντζιοράκης καὶ Ντεβέλης εὑρίσκονται πρὸς τὰ μέρι τῆς Κοζιάνης (.) Ἔχουν περίπου τῶν 150 ἀνδρῶν (.) τὴν ἀπεραστένην ἑβδομάδαν ἐμβήκαν εἰς τὸ χωρίον Τσάρμικον (,) τὸ ἐν ὀνομάζεται Χάντοβον (,) τὸ ἕτερον δὲν τὸ ἐμάθαμε (.) Ἔκαυσαν τέσσαρες οἰκίας (,) ἐφώνεσαν καὶ 4 Τσάρμους ἐκ τῶν καλητέρων καὶ Χριστιανομάχων (,) συνέχαβον καὶ 27 ἐχμαλώτους (,) τοὺς ὁποίους βαστοῦν μέχρι σήμερον ὡς καὶ τοὺς λεβαδίτας. Ἕτερα Συμορία ἐκ πεντήκοντα περίπου ἀνδρῶν ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Καμάκα ἐκ Κατερίνης περιφέρεται πάντοτε ἐξ πλησίον τῆς Κατερίνης (,) ἐπιφωλακτόμενος νὰ προσβάλη ὅποιους τὸν προσέβαλεν (,) διλαδὴ ὅσοι Τσάρμοι καίμουν ἢ ἔκαμαν καμμιὰν εἰς τοὺς Χριστιανούς. Ἕτεραι συμορίαι ἐκ 5 καὶ 10 ὑπάρχουν πολλαί.

Χθὲς ἐστείλαμεν ἄνθρωπον εἰς τὰ μέρι ταῦτα διὰ νὰ μᾶς φέρι δετηκοτέρας καὶ ἐντενεστέρας ἠδίκης (,) ὡς ἐπιφωλακτόμεθα νὰ σᾶς ἀναγγείλομε μὲ δεύτερον. Ἡμεῖς δὲ ἐνταῦθα δοκιμάζωμεν πολὺ ἀπὸ τοὺς πατριώτας μας καὶ ἀπὸ

αντίγραφον

άλλος αντίγραφος (,) αλλά τί να γένη.

Χαίρεται

Διατελώ πεσθυμος

Δημήτριος Ν. Ζωγραφάκης

ἀντίγραφον

Θεσσαλονίκη τῇ 26 Ἰουλίου 1878

Φίλτατε Κύριε Ἐναγγελε

εἰς Ἀθήνας

τὴν ἀπὸ 20 ἱσταμένου ἐπιστολήν σας ἔλαβον καὶ ἤδων τὰ περιεχώμενα (.) Πρὸ δίο ἡμερῶν ἀνταμώθην μὲ τὸν φύλον μας (,) μεθ' οὗ συζητήσαμεν περὶ ἐργασίας (.) Μὲ φαίνετε χίαν διατιθεμένοθ νὰ ἐργασθῶμεν (,) διὰ νὰ οἰκονομιθόμεν ἀπὸ τὰ ἐξωδά μας. Ἡμεῖς ἐξακολουθόμεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὸ αὐτὸ ἐμπόριον (,) ἀλλὰ διεκολευνώμεθα πολὺ περισότερον ἀπὸ μεσίτας καλὼς καὶ ἐμπείρους εἰς τὴν ἐργασίαν (,) διότι (,) ὡς γνωρίζης (,) ἡμεῖς διεκολύνωμεθα νὰ ἐξέλθομεν ἐντεῦθεν ἀπὸ χθὲς καὶ χοιπα (,) προσέτι δὲ καὶ διότι δὲν ἐδυνήθημεν εἰσέτι νὰ μάθωμεν δετι ἀπὸ πῦ εὑρίσκεται ὁ πρῶτον φύλος μας ἀποκατεστημένος (,) διὰ νὰ συναντιθῶμεν μετ' αὐτοῦ καὶ (,) ἐὰν συμφωνήσομεν καὶ ἠδώμεν ὅτι ὑπάρχ καὶ μικρὸν ἀποκέρδος (,) νὰ κάνομεν ἀρχὴν ἐμπορίον (,) διὰ νὰ μὴν μένομεν ἀργοὶ καὶ ἔλθωμεν εἰς θέσιν ἀδούλωτοι. Μᾶς γράφης ὅτι καὶ ὑμεῖς ἠσθαι ἀναγγασμένος νὰ ἐργασθηται διὰ συντροφικὸν λ/σμόν (,) διὰ τὸν ὁποίον δὲν ἀμφιβάλωμεν (,) ἤμεθα πολὺ πεπισμένοι (,) καὶ διὰ τὸ ὁποίον ἔχωμεν μεγάλην εὐχαριστησιν (,) ὡς γνωρίζεις (,) διὰ νὰ οἰκονομίσωμεν τὰ χάλια μας. Παρακαλοῦμεν δὲ (,) σύμφωνα μὲ τὸν Γιαννούλην καθὼς συνενοήθημεν (,) νὰ μᾶς γράψης (,) διὰ νὰ καταλάβωμεν καὶ τίποτες δετι ὁτερα (,) ἐὰν γνωρίζης (,) ἀπὸ τὴν πολιτικὴν κατάστασην (,) ποῦ βαδίζει (,) νὰ συμορφωθῶμεν εἰς τὸ ἐμπορίον μας (,) μήπως ἐντεθῶμεν δωρεὰν καὶ χάσωμεν τὰ χρήματά μας (,) ὅπου δὲν μᾶς ἔμεινεν. Προσέτι διαβεβαιῶμεν ὅτι (,) ὡς γνωρίζης καὶ πιστεύω νὰ μὴν ἀμφιβάλης (,) ὅτι ἔχωμεν τὸ αὐτὸ αἴσθημα καὶ ἀνέκλητον ἀπόφασην διὰ νὰ ἐργασθῶμεν ὅσον δυνατὸν (,) διότι ἄλλως δὲν οἰκονομούμεθα (,) διότι ἤμεθα κατεστραμένοι.

ἀντίγραφον

2

τὴν παρελθοῦσαν Πέμπτην ἐμάθαμεν ὅτι ληστρικοὶ συμορίαι εἰσῆλθεν ἐντὸς τῆ Κλεισούρας (,) συνέλαβεν ὡς ἐξηκοντάτους 5 Κορέας καὶ 5 παιδιά (.) Τὸ παρελθὸν Σάββατον ἐπροσεύνησεν ὁ Λιάκος μὲ τὸν Στέλιον ποιμανίτην καὶ μὲ ἄλους 6 ὀπαδοὺς των πρὸς τὸν Δεσπότην μας Κύριον Ἀμβρόσιον (,) τοὺς ὁποίους ἐπῆρεν καὶ τοὺς ἐπῆγεν εἰς τὴν Κατερίνην νὰ τοὺς παρουσιάσει πρὸς τὸν ἐκεῖ στρατιωτικὸν Διοικητήν (.) Ἀπέρασε καὶ ἐπῆρεν καὶ 10 στρατιώτας ὁδωκ. ἀπὸ τὴν Σκάλαν Ἁγίου Θεοδώρου (,) ὅπου σταθμεύουν ἐκεῖ τεσσαράκοντα μὲ 2 ὁρεινὰ πυροβόλα. Κατ' ὁδὸν συναπαντίθησαν εἰς τὴν κατὰ τὴν θέσιν Παπᾶ φτελιάδια (,) ὡς γνωρίζης (,) μὲ 15 Κυρμασίους (.) Οἱ χυρομένοι εἰς τὴν θέσην ἐκεῖ περιέμενε πάλιν νὰ ἐπεράσουν λιτοχωρίται νὰ συστόσουν καὶ ἦτον ἡ ἰδία πρώτη συμορία (,) ὅπου ἐφώνευσαν προηγουμένως τοὺς λιτοχωρίτας (.) Καὶ λοιπὸν βαλμένοι πάλιν ἀπὸ τοὺς Κατερινιώτας (,) αἰφ(νι)δίως συναπαντίθησαν (,) ἠθέλησαν νὰ πυροβολίσουν οἱ Κυρμάσιοι (,) ἀλλὰ περιορίσθησαν (.) ἕνεκα ὅπου ὁ λιάκος μὲ τοὺς ὀπαδούς του ὡς καὶ οἱ 10 στρατιῶται ἦσαν ὁπλισμένοι (,) ἐφύγαν.

Οἱ δὲ ἄλλοι συμορία τοῦ λιάκου ἕως τεσσαράκοντα περίπου μένουν ἀπροσεύντοι (.) περιμένουν νὰ δώσει τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ λιάκου καὶ ἀναλόγως νὰ συνεννοῶν (.) Ὁ Πετροτὸς (;) ἐκ τῶν Νεζερῶν καὶ αὐτὸς (,) ὡς μὲ εἶπεν ὁ Ἀναγνώστης Μιχαλοῦ ἐκ Σκοτίνας (,) ὁ ὁποῖος ἦλθεν σήμερον (,) ἐπροσεύνησαν (,) αἰχμὴ ὄχι καθαρῶν προσεύνηκα ἀλλοι νοθευμένον (,) κουρμπάϊκαλα. Ὁ Δήμος περιφέρεται εἰς τὸ παλάτι (.) τοὺς λεβεντιώτες εἰσέτι δὲν ἀπέλησεν (,) μόνον τὸν υἱὸν τοῦ Σταμούλ Γγρίζου (,) ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἔλαβεν 300 λίρας (.) Τοὺς Κονιαρέους τοὺς ἀπέλυσεν ἡ μεσολαβήσι τοῦ Μπίτσιον (.) Πρὸ ἡμερῶν ἔγραψεν πρὸς τὸν Γεώργιον Βουργαράκη νὰ τοῦ στείλη 150 λίρας καὶ τσαρούχια καὶ λοιπὰ (,) ὁ ὁποῖος τὸ γράμμα τὸ παρουσίασε πρὸς τὸν

 3

Κύριον Βασιλειώτην καὶ τὸν ἐπαραμάχεσεν (,) ἐὰν εἶναι δυνατὸν νὰ γλυτώσι (.) Διὰ αὐτὸ ἐστάλη ἄνθρωπος ἐπίτηδες (,) ὡς σᾶς πρὸ εἶχα δώσι μυρίαν νίξην (,) πιστεύω (,) εἰς τὴν προηγουμένην μου (,) ἀλλὰ φάτσην ἐκοπίασε (.) Ἐπιμόνως τὰ ζητοῦν (,) τὴν αὐτὴν στιγμὴν ἦλθεν ὁ Ἀναστάσιος Ἰωαννάκος ἀπὸ τὸ λιτόχωρον καὶ διηγήται ὅτι ὁ Παναγιώτης Καλόγηρος μὲ 80 περίπου ὁπαδούς συνεπλάκη μὲ τὸν Κόλ ἀγάν (,) τὸν ὁποῖον πρὸ ἡμερῶν (,) ὅπου σᾶς ἔγραφα (,) εἶχεν βάλι βίαν εἰς τὸ λιτόχωρον καὶ ἀνεχώρισε διὰ τὰ χωριὰ τοῦ Παλαιατσοῦ (.) Ἐφώνευσεν 15 ἕως 16 εἰς τοὺς στρατιώτας του (.) Ὁ ἴδιος Κόλ ἀγας ἀπέρασεν ἀπὸ τὸ χωρίον Ζιάζικον καὶ συνέλαβεν ἐκεῖ 4 φαμελιὰς τῶν ζητῶν (,) τὰς ὁποίας συνόδευσε μόνον μετὰ τεσσάρων στρατιωτῶν νὰ τὰς μεταφέρωσι εἰς Κατερίνην (.) Καθ' ὁδὸν συνεπαντήθησαν μὲ τοὺς ζητάς (.) Ἐπετέθησαν οἱ ζηταὶ κατὰ τῶν στρατιωτῶν καὶ τοὺς ἐφώνευσαν ὅλους (,) ἀλλὰ (πρὶν) τοὺς φωνεύσουν ἐπυροβόλησαν οἱ στρατιῶται τούρκοι καὶ ἐφώνευσαν δύο ζηταὶς εἰς τὸν τόπον.

Ὁ Ρεζέπ ἀγας εἰς τὴν Κατερίνης δημοσία φωνάζη ὅτι οἱ λιτοχωρίται πρέπι νὰ συντοδευθοῦν ὅλοι καὶ τὸ λιτόχωρον νὰ μὴ μείνη οὔτε πέτρα. Παρ' ὅλως ἔχω πολλὰ νὰ σᾶς ἀναγγίλω (,) ἐπιφυλάτομαι ἤθελα σᾶς γράψη καὶ ὁ Γιαννούλης μερικὰ (,) ὅπου δὲν σᾶς γράφω (.)

Ὁ Κύρ Γιαννούλης καὶ ὁ υἱός του λιόλιος (,) Μιχαὴλ Γεωργίου (,) Βασίλειος Ζαχαρίου (,) Θεόδωρος Πατροῦ (,) Βλιάντης καὶ λοιποὶ δὲν παύουν τὸ νὰ θεατροῦν (sic) δημοσία κατ' ἡμῶν (.) Μᾶς ἔφεραν εἰς θέσην νὰ φερθῶμεν ἀλέως (.) Εἴμεθα εἰς δεινὴν θέσην (.) Δὲν ἠμπορούμεν νὰ ἐξέλθωμεν τῶν οἰκιῶν μας καὶ ἀπορῶμεν τί θὰ φάγωμεν καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ οἰκογένειαί μας (.) Αὐτοὶ ὅλοι κυταζουν τὴν δουλειάν των, ἡμεῖς δὲ ἀπορούμεν πῶς νὰ ζήσωμεν (.)

Αντίγραφον

Φρόντισε (,) παρακαλούμεν (,) ὅτι δέον περὶ ἡμῶν (,) διότι ἠμεθα καὶ φθάσαμεν εἰς δεινὴν θέσιν. Ὁ Κύριος Βασιλειώτης ὡς τὸν βλέπομεν (,) δὲν ἔχει σκοπὸν νὰ μᾶς ὑποστηρίξῃ (,) ἂν καὶ ἔχει χρέος καὶ φέρει εὐθύνην πρὸς ἡμᾶς (,) ὡς καὶ ἡμεῖς εἰς ἄλλους (.) Ἐνεργήσατε ἀδελφικῶς πρὸς ἐμᾶς ὅτι δύνασθε καὶ νὰ μᾶς γράψῃ (.) ὅτι ἐγγρίνησε (,) ἠμεθα πρόδυτοι (.)

Τὸν Κύριον Κ. Δουκιώτην (,) Κύριον Λεωνίδαν Πασχάλην (,) Κύριον Ἰατρὸν Λάζου καὶ ἅπαντα τὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς παρακαλούμεν προσφέρεται τοὺς ἀσπασμούς μας.

Τὴν ἔγγλιστον ἐνχαρίσατε κατὰ τὴν ἐπιγραφὴν καὶ ὑπέταται τοὺς ἀσπασμούς μου (.) τὴν ἔλαβον τὴν αὐτὴν στιγμὴν παρὰ τοῦ Ἀναγνώστη Μιχαλοῦ.

Σᾶς ἀσπάζομαι
ὡς ἀδελφός σας
Δ. Ν. Ζωγραφάκης

Ἀπὸ τὰ χωρία τοῦ Παλαιοῦ ἐπροσκύνησαν μερικοὶ κατοικοι ἕνεκα τὴν βίαν τῶν Τουρκῶν (.) οἱ δρόμοι ὅλοι εἰς τὰ μέρη μας εἶναι μπλοκαρισμένοι ἀπὸ Κυρηναίους (,) Ἀλβανοὺς καὶ Κατερινιώτας μεταμφιεσμένους (.) ὅθεν εὕρουν Χριστιανὸν τὸν σκοτώνουν.

Ὁ Ἴδιος

Ἀντίγραφον

Θεσσαλονίκη τῇ 2 Αὐγούστου 1878

Φίλτατε Κύριε Εὐάγγελε Ι. Κοροβάγγο

εἰς Ἀθήνας

Τὴν ἀπὸ 26 τοῦ λήξαντος ἐπιστολήν σας ἔλαβον καὶ εἶδωτὰ ἐν αὐτῇ. μὰς κάμης προσεκτικοὺς νὰ σᾶς γράφωμεν ὅτι πρά-γματι συμβένει εἰς τὰ μέρι μας κάπως ὡρισμένως (,) διότι μετα-δίδουν καὶ ἄλλοι ἐντεῦθεν ἠδήσεις κάπως σαφεστέρας. Υἱ ὁποὺ οἱ πιστεύω νὰ μεταδίδουν πράγματα ὅλως ἀνύπαρκτα (,) ὡσὴ-ποτε ἐδῶ εἰς μερικὰ ζήλα τῶν Ἀθηνῶν. Ἡμεῖς καλὰ γνωρίζεις ὅτι δὲν ἠμπορούμεν νὰ κάνομεν οὔτε βῆμα ἐντεῦθεν διὰ πολὺς λόγους καὶ ἐδῶ ὅπου διαμένωμεν μὲ πολὺν περιωρισμόν. μόλον τοῦτο καταδεχόμεν ὅλας τὰς προσπαθείας μας (,) διὰ νὰ μανθά-νωμεν ὅτι πραγματικῶν συμβένει· καὶ πάλιν ἀπατώμεθα (,) διότι τὰ τροποιοῦν (sic) καὶ ὅσσο νὰ τὰ σαφυνίσωμεν ἐπέρχε-ται βραδύτης. Καθὼς καὶ τὰ τοῦ Παναγιώτου Καλογέρου (,) ὅ-που σᾶς ἐγράψαμε καὶ εἰς τὴν προηγουμένην μου.

Τὴν παρελθοῦσαν Παρασκευὴν ἦλθεν ἐνταῦθα ἄνθρωπος ὀνόμα-τι Ἀθανάσιος (,) ἀπεσταλμένος παρὰ τοῦ Παναγιώτου (,) μὲ γράμ-ματα πρὸς τὸν Κύριον Πρόξενον (,) ὁ ὁποῖος ἐβαρυάρισεν εἰς εἰς Σμάλαν ἐξενδεροχώριον μὲ τὸ καΐκι τοῦ ἀπρατιμοῦ σου Κωνσταντῖνον Καλογιάννου καὶ ὑποπτευόμενος ἐξεμπιστευ-θη τὴν ὑπόθεσην πρὸς τὸν Κωνσταντῆν. Ἅμα φθάσαντες ἐν-ταῦθα (,) ἀμέσως ὁ Κωνσταντὴς μὲ ἐφανέρωσεν ἐμένα τὴν ὑπόθεσην καὶ ἐντάμοσα τὸν Ἄνθρωπον (,) ὁ ὁποῖος τὸ γράμ-μα εἶχεν τὸ δώσει πρὸς τὸν Πρόξενον. Ἐπίγα δὲ καὶ τὸν ἐρώ-τισα (,) ἐὰν ἔχαβεν τοιοῦτον γράμμα καὶ κατὰ πρῶτον μὲ ἔ-κριψεν (,) ἀλλὰ μὲ ἐφανέρωσεν κατόπιν (,) μὲ τὴν διαφορὰν τὸ γράμμα δὲν μοὶ τὸ ἔδιξεν (,) παρὰ ἁπλῶς μὲ εἶπεν (,) ὅτι εἶναι γενικὸν ἀπ τὰ μέρι ἐκεῖνα (.)

Τὸ Σάβατον ἐπῆγαμε μὲ τὸν Γιαννούλην νὰ ζητήσομεν γράμ-

μματα εἰς τὸ γραφεῖον (,) ἔβρομεν δὲ καὶ τὸν Κύριον Πρόξενον(,) ὁ ὁποῖος μὲ ἐπεράβηξεν εἰς τὴν ἄκριαν καὶ μὲ εἶπεν κρυφά (,) ἐὰν γνωρίζω αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον (,) ὁ ὁποῖος εἶχεν εἰσάγη πρὸς αὐτὸν νὰ ζητήσῃ τὴν ἀπάντησιν ἐκ τοῦ γράμματος αὐτὴν τὴν ὥραν καὶ ἦτον εἰς τὸ Πρόξενειον (.) ἐγὼ δὲ τὸν εἶπα (,) ἐὰν τὸν εἰδῶ (,) ἴσως τὸν γνωρίσω καὶ μὲ ἔστιλεν μέσα καὶ τὸν εἶδα (.) Ἀφοῦ τὸν ἐρώτησα κρυφὰ πράγματα (,) τὸν ἄφησα καὶ ἐξέλθον (.) Μὲ ἐρώτησεν ὁ Κύριος Πρόξενος (,) ἐὰν τὸν γνωρίζω καὶ ἐὰν ἦτον αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος (,) ὅπου τὸν εἶπον ἐγὼ μὲ τὸ γράμμα (,) καὶ τὸν ἀπεκρίθην ὅτι δὲν εἶναι αὐτὸς καὶ ὅτι δὲν τὸν γνωρίζω. Τότε τὸν ἔδωσεν τὴν ἀπάντησιν ὁ Κύριος Πρόξενος διὰ γραμμάτων. Καὶ ἐξερχόμενος τὸν ἔπιρε κρυφίως καὶ ἀφοῦ πρῶτα ἐνταμόσαμε τὸν φύλον μας (,) ἔπειτα τὸν ἐπαρουσιάσαμε πρὸς αὐτὸν καὶ ἐδόθησαν αἱ δεόνσαι πληροφωρίαι. Ὁ Ἄνθρωπος οὗτος ἦτον ἐκ τῆς Μπόστιανης.

Ὁ Παναγιώτης ἐβρίσκεται μὲ ἑβδομήντα περίπου σουτρόφους πρὸς τὸ μέρος ἐκείνον (.) Ἡ πρώτη συμπλοκή (,) ὅπου ἔγινεν μεταξὺ τῶν ὀθωμανῶν στρατιωτῶν εἰς τὴν κατὰ τὴν θέσην Καρούτια (,) δὲν ἐπῆγε βλάβη εἰς κανένα μέρος.

Χθὲς τὸ ἑσπέρας ἐμάθαμεν (ὅτι) ἀπέρασεν εἰς τὸν Σιάζιανον καὶ ἐκεῖ συνεπλάκη μὲ ἕν σῶμα ὀθωμανῶν καὶ συνήφαν μάχην (.) Ἐφωνεύθησαν τρεῖς ὀθωμανοί. Τὴν ἐρχομένην ἑβδομάδαν περιμένομεν τὸν ἄνθρωπον νὰ μᾶς φέρῃ ἄδειαν διὰ τὰς πληροφωρίας (,) ὡς ἔχαβεν ἀπὸ τὸν φύλον μας.

Ὁ Δήμος (,) ὡς σᾶς ἔγραφον καὶ εἰς τὴν προηγουμένην μου (,) ἐβρίσκεται πρὸς τὸ μέρος τοῦ Καταφί (;) . Τοὺς Κονιάρους τοὺς ἀπέλυσεν (,) τοὺς δὲ χεβαδιώτας εἰσέτι τοὺς βαστᾷ (.) Πολοὶ λυγισταὶ οἰκογενειάρχαι ἐπροσκύνησαν τὴ μεσοχαβίσι τοῦ Μπίτσιου (.) Τὴν ἀπερασμένην παρασκευὴν ἐβρέθησαν τρεῖς ἄνθρωποι χωρικοὶ φωνευμένοι ἐκτὸς τῆς Κατερίνης (.) Ὁ ἕνας

ἔξωθεν τῆ Κατερίνης (,) οἱ δὲ ἄλλοι διὰ ἐμᾶ τὴν κατὰ τὴν δεξιὰν Ντραίνα (,) τῶν ὁποίων εἰσέτι δὲν ἐμάθομεν ποῖοι ἦσαν καὶ ἀπὸ ποῖον χωρίων (.)

Σήμερον ἀναχωρεῖ ἐντεῦθεν ἀεροπόροι αὐστριακοὶ (,) διὰ νὰ παραλάβη 900 Κυριακίους ἐν τῆ Κατερίνης (,) τοὺς ὁποίους θὰ μεταφέρη ἀπ' ἐφθείας εἰς Βεροῦτι (,) τοὺς δὲ ὑπολύπους θὰ ἐπανέλθη νὰ τοὺς παραλάβη. Ὁ Δεσπότης μας Κύριος Ἀμβρόσιος μαναγίνεται ἀόκνως νὰ προσκυνοῦν ζητεῖ (,) καθὼς τὸν Λιάκον. Τοιουτοτρόπως καὶ ἄλλοι ἐκ τὰ μέρι τοῦ ὑπολύπου προσεκύνησαν. χθὲς ἀνταπόθανε μὲ κάποιον Μάρκον ἐκ τῶν χωρίων ἐμπόριον Καβᾶ Καλιάρβ(ι)πλησίον τῶν μπλάτζι (,) σκυφρωπὸν καὶ νευκερομένον (sic) καὶ μὲ ἐδιηγήθη ὅτι πρὸ τινων ἡμερῶν εἰσῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν του διὰ κονιάρι γνώριμοι ἀπὸ καβᾶ Καστοριὰ χωρίον Ντεμπρᾶ, ὁ εἷς ἦτο τοῦ Σαλὲ Πάσια λιατίφης καὶ ὁ ἕτερος βεζὴς ἦτο τοῦ Ἀλιά (,) ἐφώνεσαν τὸν πατέρα του διὰ 120 μακεδόνες (.) τὴν μητέρα του ἐπλήγωσαν ὡς αὐτὸς (sic) πλὴν εἰς τὴν κεφαλὴν μὲ τοφέκιον (,) τὸν δὲ ὑπηρέτην του ἐπῆγεν διὰ τριῶν μαχαιριῶν. Αὐτὸς δὲ μόλις ἐδυνήθη νὰ ἀποφύγη τὸν θάνατον (,) ἐπηδίσεν ἀπὸ ἓν παράθυρον ὕψος 10 πηχῶν περίπου (.) Οἱ μακεδόνες συνελήφθησαν καὶ τοὺς ἔφεραν ἐνταῦθα (.) Ἅμα ἦλθεν αὐτὸς ἐδῶ νὰ κάμη Ντεβοῦν ἀπέκτεινεν τοὺς ἔστειλαν εἰς Βιτόλια τοὺς μακεδόνας.

Εἰς τὸ χωρίον μας ἐπὶ τοῦ παρόντος ὀθωμανοὶ στρατιῶται δὲν ὑπάρχουν (,) πλὴν εἰς Ἅγιον Θεόδωρον (,) ὅπου σταθμεύουν ἕως τριάντα σαράντα. Τὸν δερβίσην Ἰωνδαίων εἰσέτι δὲν τὸν ἀπέλυσεν ὁ Γενιάς (.) Ἐπιμένουν διὰ χρήματα ὁ Ἀλέξης Σκοτίδας καὶ ὁ Κοσμᾶς Μαυρὴς (.) Ψὲς τὸ βράδι ἀνεχώρισεν ἐντεῦθεν ὁ στρατιωτικὸς Ἀγγέλης μὲ 50 λίρας (,) διὰ νὰ διαπραγματευθῆ τὴν ἀπαλαγήν.

Τὸ Βοργαράκι ὁ Νικόλας ἀφ' οὗ ἀνέγνωσε τὴν ἐπιστολήν σας ἔτυχεν ὁ Νικόλας γαμβρός σου ἐκεῖ καὶ τὸν ἐρώτησα (,) ἐὰν αὐτὸς

ἔχι γνώσην περί αὐτῆς τῆς ὑποθέσεως (.) Μέ εἶπεν ὅτι αὐτός τά ερεία μολάρια τά ἤβρεν· ἐπείσης ἐρώτισα καί τόν Γεώργιον Κυτριώτην (.) Μέ ἀπεκρίθη καί αὐτός τά διό μολάρια τά εἶδεν εἰς Κατερίνην καί πιστεύω νά τά πήρεν ὁ ἀδελφός σου (.) τάς ἑκατόν δραχμάς νά ἔχῃ εἰς χείρας σου.

Προχθές τήν δευτέραν (,) ἀφοῦ ἐπήγαμε πρός τόν φίλον μας (,) ἀναφέραμε καί διά τήν ὑπόθεσην σύμφωνα μέ τόν Γιαννούλην καί τόν ἐπαρακαλέσαμε νά γράψῃ ὑπερήμερων ὅθεν ἀνήκει (,) διά νά κινήσωμεν μετά αὐτό τό ὀλίγον μηνιαῖον (,) αἱ ἑκατό δραχμαί ἀπό τήν Κυβέρνησην (.) Ἀφοῦ τόν ἐπαρακαλέσαμε διαφόρους καί ἀχθαῖ (sic) παραστάσεις (,) αὐτός συνεκινήθη καί ἀκέσως ὁ ἄνθρωπος (,) ὅπως καί ἄλλοτε σάς ἔγραψα (,) ἔδιξεν τήν προθυμίαν του, παρά μᾶς συνεβούλευσεν νά εἰπούμε καί τόν Κύριον Παπαδόπουλον (,) τόν ὁποῖον ἐγώ καί ἄλλοτες ἔκαμα λόγον περί τούτου (,) καί ὁ Παπαδόπουλος νά ὁμιλήσει τόν Κύριον Προξένον (,) διά νά γνωρίζωμεν τήν διάθεσην τοῦ Κυρ Προξένου (,) ἀφοῦ λάβομεν τήν ἀπάντησην παρά τοῦ Κυρίου Παπαδοπούλου. Εἰσέτι μέ τόν Κύριον Παπαδόπουλον δέν ἐνταμόθημεν νά τόν ἐρωτίσομεν τί ἀπάντησην ἔλαβεν παρά τοῦ Κυρίου Προξένου (,) διά νά καταλάβωμεν καί ὁ φίλος μας τήν διάθεσήν του (,) διά νά ξεύρωμεν νά γράψωμεν. Σήμερα ἐπῆγεν ὁ Γιαννούλης μόνος του εἰς τόν φίλον μας (,) διότι ἐγώ ἄλλην ὑπηρεσίαν (.) τόν εἶπεν ὅτι δέν θά γράψῃ σήμερον περί αὐτό (.) θά τό ἀφήσει ἕως νά λάβομεν ἀπάντησην καί τήν Κυριακήν (,) ἐάν ἔχι βαπόρι (,) θά γράψῃ. Αὐτά θά σάς τά γράψῃ καί ὁ Γιαννούλης· ἴσως καί ἄλλα (,) ὅσα ἐγώ δέν τά γράφω. Οἱ πατριῶται μας ἐξακολουθοῦν τήν αὐτήν πορίαν ἐναντίον μας. Τήν παρελθοῦσαν Κυριακήν καί Σάββατον ἐβαρκάρισαν ἐντεῦθεν ἐν ταμπούρι περίπου Ντραγούδες (,) διενθηνόμενοι (,) ὡς ἐμάθομεν ἀπό πολούς (,) διά τό Κλέη καί ἕτερον ταμπούρι στρατιωτῶν (,) φέροντες μαζύ των καί 8 πυροβόλα Κρούπ πεδινά (,) καθά ἐμάθωμεν διά τήν θρέβεσαν ἡ

αὐλόναν. Χθὲς διὰ τοῦ αὐστριακοῦ ἦλθον ἐκ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἕως τὸ περίπου στρατιῶται ὅλοι ἀσθενεῖς.
Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ὁ Κύριος ~~[illegible]~~ Βατικιώτης ἐχωρίγησεν πρὸς τὸν Κυριάκιον Καργιώτην διανύσια φραγμα διὰ μεξικῶν πτοχῶν.

Σὰς ἀσπάζομαι
ὁ φίλος σας
Δ. Ν. Ζωγραφάκης

Παραπαλοῦμεν φανερωσὲ μας παρὰ τί φρονεῖ ἡ ἐπιτροπὴ καὶ ὁ Σ. Κυβέρνησης περὶ τῆς καταστάσεως ταύτης(·) ἀφ' ἑτέρου γράψον μας καὶ περὶ τῆς ἰδικῆς μας ὑποθέσεως(,) διὰ νὰ ὁδιγηθῶμεν τί πρέπει νὰ πράξωμεν καὶ νὰ μεταχειρισθῶμεν περὶ αὐτὰ ἴσως θὰ σὲ γράψει καὶ ὁ Γιαννούλης(.) Γνωρίζης εἰς ποίαν ἐφρισκόμεθα(.) καταντίσαμε νὰ μὴν ἠμποροῦμεν νὰ ἐξέλθωμεν οὔτε νὰ κονιδόμεν διόλου(,) ἐνῶ βλέπομεν ὁλους τοὺς πατριώτας μας καὶ λοιποὺς μετέρχονται τὸ ἐμπόριόν των χωρὶς νὰ διεκωλεύονται καὶ ἡμεῖς νὰ φοβούμεθα νὰ ἐξέλθωμεν ἐκ τῆς οἰκίας μας τῆς ξένης.
Δὲν τὸ ἐνοοῦμεν δίκαιον ἐτοῦτο(·) νὰ χάνωμεν δύματα τῶν Τουρκῶν χάριν τὸ μεγαλεῖον τοῦ Ἔθνος(,) νὰ συντελέσωμεν εἰς τὴν προπαρασκευὴν καὶ ἐξέγερσιν τῆς ἐν Ὀλύμπῳ ἐπαναστάσεως καὶ ὁ Σ. Κυβέρνησης καὶ αἱ ἐπιτροπαὶ νὰ μᾶς ἐνγαταλίψουσι εἰς τὰ κρία τοῦ λοτροῦ καὶ νὰ ἐστεριθῶμεν καὶ τὸν ἐπιούσιον ἄρτον(.) ἐνῶ ἠχωμεν περιουσίαν σπουδαίαν ἀναλόγως τῆς θεσεώς μας(,) ἐμπόρια(,) συμφέροντα καὶ ταῦτα πάντα ἐνγατελήψαμεν χάριν ἑνὸς ἱεροῦ σκοποῦ καὶ ἐκλήσαμε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἐρίφθημεν εἰς τὸ ἀγῶνα καὶ διότι ἀποτύχαμεν πρέπει τώρα ἡ Σεβαστὴ Κυβέρνησης καὶ ἡ ἀξιότιμος ἐπιτροπὴ νὰ μᾶς ἀφίσει νὰ πάσχωμεν καὶ νὰ ἐστερούμεθα

καὶ τὸν ἐπιοῦσιον ἄρτον (,) ἐνῶ ἡμεθα πλούσιοι.
Παρακαλοῦμεν (,) Κύριε Εὐαγγελε (,) πρᾶξε ὅτι δέον διὰ ἡμᾶς τὰ θήματα τῆς ἀτυχοῦς ἐπαναστάσεως (.) Ἀνήγγηλον εἰς τὴν ἀξιότιμον Ἐπιτροπὴν τὰ δέοντα καὶ εἰς τὴν Δ. Κυβέρνησιν. προσφέρεται τοὺς ἀστασκούς μας εἰς ἅπαντας τοὺς γνωστοὺς μας.

Διατελῶ πρόθυμος
Δ. Ν. Ζωγραφάκης

Ὁ Κύριος Βατικιώτης μὲ εἶπεν (,) ὅτι βλέπει μὲ καλὸ ταχυδρομεῖον γράμματα τοῦ Κυρ Παύλου Πατραλέξη (,) τὰ ὁποῖα ἔρχονται εἰς ἄνδρωπον τοῦ Μπίτσιου(;) καὶ φοβῆται πολὺ (,) μήπως τὰ περιεχώμενα τῶν γραμμάτων μανθάνει ὅλα ὁ Μπίτσιος καὶ μὲ ἀνάγκασε νὰ γράψω ἐγὼ πρὸς τὸν Παύλον νὰ φιλαχθῆ. Ἀντ' αὐτοῦ γνωστοποιῶ ὑμᾶς καὶ λάβε φροντίδα νὰ ἐξετάσης (,) διότι δὲν εἶναι καλὸν πρᾶγμα (.) Νὰ τοῦ εἴπῆς νὰ φιλαχθῆ (,) διότι ἡμεῖς ἐνταῦθα εἴμεθα πολὺ προσεκτικὴ ἀπὸ παρόμοια καὶ μὲ λέγει ὁ Κυρ Βατικιώτης ὅτι ὁ μπίτσιος ἀντενεργῆ κάτι πράγματα (.) Ἴσως πεῦ ἔρχονται ἐξ αὐτῶν τῶν γραμμάτων.

Ὁ ἴδιος.

Ἀντίγραφον

Ἐν Θεσσαλονίκῃ τὴν 30 Αὐγούστου 1878

Ἀξιότιμε Κύριε Δ. Δραγούμη

Εἰς Ἀθήνας

Διὰ τῆς παρούσης σᾶς ἀναμιμνήσκω εἰδήσεις τινάς, αἵτινες συμβαίνουσι εἰς τὸν Ὄλυμπον.

Ὅσοι τελευταῖοι ἐπανεστάθησαν ἐντόπιοι προσήλθον τότε ἐσχάτως εἰς τὴν Τουρκικὴν ἀρχήν (,) ἐνῶ κατ' ἀρχὰς τοὺς ὑπεσχέθησαν ὅτι δὲν θὰ τοὺς πειράξουν, ἀλλὰ θὰ τοὺς ἀφήσουν ἐλευθέρους καὶ ἀνενοχλήτους εἰς τὰς ἐργασίας των (,) ἤδη δὲ ἤρχισαν νὰ τοὺς συλλαμβάνουν καὶ τοὺς ἐξαποστέλλουν δεσμίους εἰς τὰς φυλακὰς τῆς Λαρίσσης.

Τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα συνέλαβον ἔνδεκα ἐν τοῦ χωρίου ὀνομαζόμενον Ἅγιος Δημήτριος, ὡσαύτως ἐν τοῦ χωρίου Θυρνγιτοῦ (.) Χθὲς συνέλαβον τὴν νύκτα τὸν λιάνον ἐν Φοβιάνᾳ μὲ δύω ὀπαδούς του καὶ ἀφοῦ τοὺς ἔδειραν ἀνηλεῶς (,) τοὺς ἔδεσαν καὶ ἀμέσως τὴν ἰδίαν στιγμὴν τοὺς διέφθειραν πρὸς τὸ .... (,) ἐκεῖθεν τοῦ πεινεοῦ, ἀπ' ἐκεῖ δὲ τὶς εἶδε πού θὰ τοὺς διαφθείρουν.

Πρόσφατα δὲ ἐπροσκάλεσαν τὸν στέλιον ἐν Φοβιάνᾳ καὶ τὸν ὑπεχρέωσαν νὰ φέρῃ καὶ τοὺς ἐπιλύπους ὀπαδούς του, οὗτος δὲ τοὺς ἀπήντησεν ὅτι θὰ ὑπάγω νὰ τοὺς φέρω (,) ἐὰν δυνηθῶ (,) καὶ δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησεν εἰς Λιτόχωρον (,) ὅπου ἦτο ὁ Ἅγιος Πλαταμῶνος (,) εἰς τὸν ὁποῖον ὑπετάγη (,) οἱ δὲ λυποὶ μαθόντες τὰ γεγονότα ἔλαβον ἐκνεύρους καὶ ὅπλα καὶ περιφέρονται εἰς τὰ βουνά (,) ὑποπτευόμενοι τὴν ἀπάτην τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ δὲ Δῆμος Γκατσιάρας, Στέλιος Τρουμπούκης παραφυγόντες, παπαδὴς καὶ σπανός, ὁμοῦ μὲ τοὺς ὀπαδούς των (,) περίπου τῶν ἑκατὸν (,) περιφέρονται εἰς τὰς κορυφὰς τοῦ Ὀλύμπου, ἤδη δὲ εὑρίσκονται εἰς τὴν θέσιν ὀνομαζομένην Μπαχτσὲς (;) πλησίον

Ἀντίγραφον

τοῦ χωρίου Καρνάζι καὶ Σκαμνιᾶς, χωρὶς νὰ προβοῦν εἰς καμίαν πρᾶξιν ἐπὶ τοῦ παρόντος.

Ὁ δὲ Π. Καλόγυρος (,) Β. Χοστέβας καὶ Ζαρκάδης (,) ὡς πληροφορούμεθα (,) εὑρίσκονται ὁ μὲν εἰς τὰ βουνὰ τῆς Βερροίας, ὁ δὲ εἰς τὰ τῆς Νάουσης (,) χωρὶς καμίαν πρᾶξιν.

Σήμερον ἀνεχώρισαν τρία τάγματα στρατοῦ τακτικοῦ ἀπ' ἐδῶ διὰ Ἀλμυρόν εἰς δύω ἀτμόπλοια τουρκικά.

Ἡμεῖς δὲ εὑρισκόμεθα ἐνταῦθα καὶ μένομεν περιορισμένοι καὶ φοβισμένοι (,) μὴ δυνάμενοι νὰ ἐξέλθωμεν τῆς Θεσσαλονίκης, διότι ὅλην τὴν εὐθύνην τῆς ἐξ Ὀλύμπου ἐπαναστάσεως μᾶς τὴν φορτόνουν ἡμᾶς καὶ ὡς ἐκ τούτου ὑποφέρομεν τὰ πάνδεινα ἀπὸ μερικοὺς παπριώτας μας, οἵτινες δὲν παύουν τὸ νὰ μᾶς ἐνοχλοῦν δημοσίως πάντοτε καὶ μάλιστα νὰ καταφεύγουν καὶ εἰς προδοσίας εἰς τοὺς Τούρκους (,) ὅτι οὗτοι εἶναι οἱ ἐξεγείραντες τὴν ἐπανάστασιν καὶ μᾶς ἔκαυσαν τὸ χωρίον μας καὶ ἂν ἦτο δυνατὸν νὰ μᾶς σουβλίσουν οἱ ἀχάριστοι. Ταῦτα πάσχομεν καὶ ἀγνοοῦμεν τί νὰ πράξωμεν εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν (.) Ὅλα αὐτὰ δύνασθε νὰ τὰ πληροφορηθῆτε καὶ παρὰ τοῦ Κυρίου Κ. Βατικιώτη.

Ὅθεν σᾶς παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς συμβουλεύσητε πῶς νὰ φερθοῦμεν εἰς αὐτὴν τὴν δυσκολωτάτην πρὸς ἡμᾶς περίστασιν διὰ ὀλίγων τηλεγραφικῶν λέξεων σας.

Τὰ σεβάσματά μας πρὸς τὸν ἐξωχώτατον Κύριον Πατέρα παπᾶ Γήσι.

Ὑποσημειούμεθα βαθυσεβάστως

Οἱ ὑμέτεροι

Ἰωάννης Ν. Γιαννουλόπουλος ἢ Καταραχιᾶς

Δ. Ν. Ζωγραφάκης

Ἀντίγραφον

Φίλτατε μοι Κύριε Νάκον

εἰς Θεσσαλονίκην

Τό μέ τόν ἄγνωστον βλάχον σταλέν μοι γράμμα σου ἔλαβον καί ἴδον τά τῆς ὑγείας σου(.) Δέν ἐνόησα ποῖον ἐρχομόν τοῦ ἄγγλου ἤ τίνος μᾶς ἔγραφες(,) διά νά μάθωμεν παράπονα καί ἔνδειξιν τῶν ὅσα ὑποφέρουν οἱ χριστιανοί(.)

Ἀλλ' ὁ ρυθείς ἄγγλος ἐλθών δέν ἀπηξίωσε (sic) κανένα νά ἴδῃ(,) ἐντός τοῦ καϊμακαμίου καί τοῦ π. Μελετίου(,) εἰς τόν ὁποῖον τό σπίτι ἔμεινεν μεριμᾶς ὥρας καί ἀμέσως ἀνεχώρισεν. ὥστε καλῶς σέ τόν ἐνύστησαν.

Μέ τόν ἐπιφέροντα σέ στέλλω τρεῖς γράμματα(.) τό ἕν διά τόν θαυμαζόμενον Θεσσαλονίκης(,) εἰς τόν ὁποῖον νά εἰπῆτε τά δέοντα καί ἐν στόματος(,) τό ἕτερον εἰς τόν π. Μελέτιον Κωνσταμονίτη(,) εὑρισκόμενον ἐκεῖ(,) ἄν δέ τό ἐναντίον τό δίδεται εἰς τό μετοχιόν του, ὅπως τό χρησιμοποιήσουν τό στέλλουν· τό δέ τρίτον τῷ δίδεται εἰς τόν π. Βατικιώτην(,) ὅπως τό ἐσωκλείσῃ καί τῷ στείλῃ εἰς Ἀθήνας.-

Μάθετε ὅτι οἱ ἐν τῇ φυλακῇ εὑρισκόμενοι εἶναι ἕως ἑκατόν πεντήκοντα(,) χωρίς νά τούς κάμουν τήν παραμικράν ἐρώτησιν, πρῶτος δέ εἶναι ὁ Βαβούρας(,) τοῦ ὁποίου ὁ μαζπατᾶς ἔγινεν(,) ἀλλά πάλιν δέν τόν στέλλουν εἰς Θεσσαλονίκην καί τόν φοβίζουν ὅτι θά τόν στείλουν εἰς λάρισσαν. Διότι διεδόθη μία φήμη(,) ὅτι θά συστηθῇ ὁ στρατιωτικός νόμος εἰς Βέρροιαν καί ἀνωτέρα ἀρχή θά εἶναι ἡ λάρισσα.

Εἰς τόν Θεσσαλονίκης καί Μελέτιον γράφομεν διά τά σχολεῖα(,) διότι δέν τούς ἔφθασεν τό ἑλληνικόν(,) ὅπου εἶναι ἀπό πέρυσι στρατῶν καί νοσοκομεῖον(,) τώρα μᾶς ἐπείραν καί τό παρθεναγωγεῖον καί ἐσχηματίσθη νοσοκομεῖον ἄνευ(,) ἐνοπταμένης συγκαταθέσεως τοῦ λαοῦ(,) διότι κανένας δέν ἐρωτήθη

ἀντίγραφον

ἐξ ὑμῶν.

Ὅταν ἔγινεν ἡ ἀπόφασις (μαζμπατάς), ὁ δεσπότις ἔλειπεν εἰς νάουσαν, ἐλθὼν δὲ ἐκεῖθεν καὶ εὑρεθεὶς εἰς τὸ μεζλίσι, τὶς οἴδε διὰ τί ὑποθεσίν του (ἐνοῦται διὰ μισθοδοσίαν), τὸν ἐπρότεινεν ὁ καϊμακάμης τὴν ἀπόφασιν, διὰ νὰ τὴν σφραγίσει. αὐτὸς δὲ ἐρώτησε τὸν μαλοῦταν, τί νὰ κάμω μύρ μαλοῦτα. καὶ ἀμέσως καθ' ὁδηγίαν τοῦ Μ. ἐσφράγισεν.

Πρὸς τὸ ἐσπέρας μαθόντες οἱ χριστιανοὶ τὴν μεταφορὰν τῶν ἀσθενῶν εἰς τὸ παρθεναγωγεῖον συνοίχθησαν εἰς τὸν ἅγιον .... καὶ τὸν ἔστειλαν ἐπιτροπὴν νὰ παραστήσῃ τὴν μὴ παραδοχὴν τοῦ τοιούτου εἰς τὴν ἀρχὴν διὰ λόγου καὶ τὴν ἐρχομένην νὰ δώσῃ καὶ ἀναφορὰ διὰ τῶν μουχαρικῶν σφραγίδων. ἀλλὰ ἀπήντησεν ὅτι ἀντέστη μὴ σφραγίσας εἰς τὸν μαζπατὰν καὶ ὅτι δὲν θὰ τὸ πάρουν (;) παιδιά μου (,) [καὶ τὴν ἄλλην ἡμέραν κατὰ τὴν νάουσαν (,) γιὰ νὰ μάσῃ παραέδεξ (,) τέκνον μου].

μόλον τοῦτον οἱ χριστιανοὶ ἐπῆγαν εἰς τὸν προτοσύνγελον ἀναφορὰν μὲ σφραγίδας μουκαρικὰς (sic) νὰ παρακαλέσωσιν ἂν εἶναι δυνατόν, νὰ δόσουν ἄλλο κανένα οἴκημα. ἀλλ' ὁ εὐλογημένος τὸν ἔστειλεν μὲ τὸν ἐπιστάτην τοῦ παρθεναγωγείου, ξεύρεις (τὸν τασσούλαν), διότι ἦτον δουλιὰ τοῦ σχολείου. λοιπὸν ὁ στρατιωτικὸς πασᾶς, ἅμα ἴδε καὶ τὴν ἐπισημότητα τοῦ προσώπου, τὴν ἔσχισεν λέγων τὰ ἐξ ἀμαίξης: ντε σπὸτ βερμὲρ, σεὶ βερμέσινη.

Πρόσεχε, ὅταν μὲ γράφεις, νὰ εἶσαι προσεκτικὸς καὶ νὰ μὴ γράφῃς μαλίτερα.

μερικὰ ἀπὸ τὰ ἀνωτέρω εἰπέτα εἰς τοὺς φίλους μας νὰ χαροῦν καὶ πρόσφερε καὶ τὰ σεβάσματά μου εἰς ὅλους. μένω

Ὁ φίλος Τραΐκιος Μητρεντσος

τῇ 9 αὐγούστου 1878. Βοδενά.

Ἀντίγραφον

Φίλτατε

Ἐν Λαμίᾳ τῇ 12 Φεβρουαρίου 1879

Πρό πολλοῦ Σᾶς ἔγραψα(,) ἀλλ' ἀπάντησιν Σας δέν ἔλαβον.
Ἐνταῦθα μέ ~~παρεμάλεσαν~~ οἱ ἐξῆς (sic) πρόσφυγες ἐξ Ὀλύμπου Σωτήριος Ἐλευθερίου, Κυριάκος Ἰωάννου, Κωνσταντῖνος Παναγιώτου καί Ἀθανάσιος Κυριάκη, οἱ μέν τρεῖς πρῶτοι ἐκ Πυλιάνας, οἱ δέ τελευταῖοι ἐκ Κυρνοῦ, ὅπως Σᾶς γράψω περί τῆς ἐξῆς ὑποθέσεώς των.
Κατά τήν πρόσφατον ἐπανάστασιν εἶχον λάβει μέρος καί νικηθέντες. Ἡ σύζυγος δέ καί ἡ κόρη ἑνός ἐξ αὐτῶν(,) ἐπίσης λαβοῦσαι τά ὅπλα(,) συνεπολέμησαν ἐν τῇ μάχῃ τῆς Πυλιάνας. Ἀφοῦ δέ ὑπέστησαν μυρίας περιπετείας καί καταδιώξεις, τῇ συνδρομῇ τῶν πρόξενων Λαρίσσης καί Βώλου (sic), κατώρθωσαν νά ἔλθωσιν ἐνταῦθα γυμνοί καί ἐλεεινοί, στερούμενοι καί τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου.
Ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ των κατέφυγον ἐν τόν ἐνταῦθα Κύριον Νομάρχην(,) ὅστις τούς συνεβούλευσε καί ἔκαμεν ἀναφοράν πρός τό ὑπουργεῖον τῶν ἐσωτερικῶν(,) ζητοῦντες συνδρομήν τινα χρηματικήν. Ἡ Νομαρχία διά τῆς ἀπό 2 Φεβρουαρίου — ἀριθ. 1005 ἀναφορᾶς της ὑπέβαλε τήν εἰρημένην ἀναφοράν των(,) συστήσασα αὐτούς.
Ἐν τούτοις ἄχρι τοῦδε οὐδέν ἐνηργήθη, οἱ δέ δυστυχεῖς αἰτοῦντες ἀδελφοί ἔφθασαν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἀπελπισίαν. Μόνον δέ διά τῆς φιλανθρωπίας εὐγενῶν τινων συμπατριωτῶν πορίζονται τόν ἄρτον. Τοῦτο ὅμως δέν δύναται νά ἐξακολουθήσῃ καί ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει εἶναι ἄφευκτος ἡ καταστροφή των.
Σᾶς παρακαλοῦμεν λοιπόν, ἀδελφέ καί φίλτατε, ὅπως μεταβῆτε ἀμέσως ἐν τό ὑπουργεῖον τῶν ἐσωτερικῶν καί ἐρωτήσητε τί γίνεται ἡ ἐν λόγῳ ἀναφορά των καί ἐνεργήσητε τά δέοντα ὑπέρ τῆς ταχείας ἐκπορεύσεως τῆς ἀναφορᾶς των. Ἐν πάσῃ δέ

ἀντίγραφον

ἄλλην περίπτωσιν Σᾶς παρακαλοῦμεν νὰ προσκαλέσητε λο-
γίδειάν τινα ὑπὲρ αὐτῶν ἐκ τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ ἢ ἐξ ἄλλης
τινὸς Ἑταιρίας φιλανθρωπικῆς.
Ὁ εἷς ἐξ αὐτῶν εἶχε πληγωθῆ καὶ κατὰ τὴν μάχην τῆς Πουκιάνης.
Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι συντηροῦνται διὰ τῆς συνδρομῆς τοῦ Κυρίου Ζαχείρη,
ὅστις ἀπηύδησε, διότι ἔχει καὶ ἄλλους πρόσφυγας ἐν τῇ οἰκίᾳ
του καὶ δὲν εἶναι καὶ εὔπορος.
Σᾶς παρακαλῶ νὰ ἔχω ταχεῖαν ἀπάντησίν Σας.

Ὁ ὡς ἀδελφὸς Σας

Κ. Χαλκιόπουλος

Ἀντίγραφον

Φίλτατε Κύριε Στέφ. Δραγούμη

Σήμερον συνεδρεύουσα παρ' ἐμοὶ ἡ Μακεδονικὴ ἐπιτροπὴ ἐμνήσθη μὴ ἰδοῦσα καὶ ὑμᾶς παρόντας. Ἐν τούτοις ἀπεφασίσθη νὰ συνέλθῃ καὶ παλιν πρὸς ἐμὲ χωρὶς, νὰ ὁρίσητε δὲ ὑμεῖς τὴν ἡμέραν καὶ ὥραν, καὶ τὸν τόπον τῆς συνεδριάσεως· μεταξὺ δεκεμβρίου, πιστεύω, εὐκαιρούσιν οἱ πλεῖστοι.

Ὁ σκοπὸς τῆς συνεδριάσεως εἶνε ν' ἀναδεωρηθῇ ὁ κανονισμὸς τῶν προσφύγων Μακεδόνων καὶ νὰ παρακινηθῇ ἡ Κυβέρνησις νὰ χορηγῇ εἰς αὐτοὺς ταχυτέρως τὸ ἐγκριθησόμενον βοήθημα.

Παρακαλοῦμεν ἐκ παντὸς τρόπου νὰ λάβητε καὶ ὑμεῖς μέρος εἰς ταύτην τὴν συνεδρίασιν. Ἐὰν δὲ τυχὸν ἀναγκασθῆτε νὰ μὴ παρευρεθῆτε, ὅπερ ἀπευχόμεθα, νὰ εἰδοποιήσητε περὶ τούτου τὸν κ. Λεωνίδαν Πασχάλην καὶ νὰ πέμψητε πρὸς αὐτὸν τὸν ἀνωτέρω κανόνα καὶ εἴ τι ἄλλο σχετικὸν ἔγγραφον.

Ὅλως ὑμέτερος

Ἰ. Παντελίδης

τῇ 19 Μαΐου 1880

Ἀντίγραφον

Ἀνακοίνωσις δίκης

Κοσμᾶ Δουμπιώτου (,) κατοίκου Σκοπέλου

Κατά

Στεφάνου Δραγούμη, Ἰωάννου Παντελίδου, Γεωργίου Παπαπαντζήση, Νικολάου Χαλκιοπούλου καὶ Λεωνίδα Πασχάλη-Σταυγερίτου (,) κατοίκων Ἀθηνῶν.

Ἐνώπιον τῶν ἐν Βόλῳ Πρωτοδικῶν.

Ὁ Ἡλίας Κοέν ἢ Λιάχος ἐκοινοποίησε τὴν ἀπὸ 6 Ν/βρίου ε.ε. ἀγωγὴν καὶ διὰ τοῦ ἐν αὐτῇ ἀναφερομένου λόγου ζητεῖ νὰ τῷ πληρώσω δραχμὰς 2.355 ἐντόκως 8% καὶ διὰ προσωπικῆς πρακτέως, κατασχὼν εἰς χεῖρας τοῦ κυρίου τακτικὸν δραχμὰς 1500. Ἀλλ' ἡ ἀγωγὴ αὕτη καὶ ἀπαράδεκτος εἶναι, μοι ἐμοῦ ἐγειρομένη (,) καὶ ἀβάσιμος, καθόσον ἐγὼ οὐδόλως εὐθύνομαι εἰς πληρωμὴν τῶν δραχμῶν αὐτῶν. Ἀλλ' ἂν παρ' ἐλπίδα θεωρηθῶ ὑπόχρεως εἰς πληρωμὴν ποσοῦ τινος πρὸς τὸν ἀνωτέρω ἐνάγοντα, τότε εἶναι ὑπόχρεος πρὸς μὲ οἱ ἀνωτέρω ἀντίδικοι, οἵτινες μοι ἀνέθεσαν τὴν ἐντολὴν καὶ διοίκησιν τοῦ Μακεδονικοῦ Σώματος, τοῦ ὑπ' αὐτῶν συγκροτηθέντος ἐν Ἀθήναις κατὰ τὸ 1878, ὑποσχεθέντες τὴν πληρωμὴν καὶ χορήγησιν τῶν πρὸς συντήρησιν τοῦ σώματος αὐτοῦ ἀπαιτουμένων.

Διὰ ταῦτα

Ἀναιρῶν εἰς τοὺς ἀντιδίκους τὴν ὑπὸ 6 Ν/βρίου ε.ε. ἀγωγὴν τοῦ Ἡλία Κοέν ἢ Λιάχου καὶ προσκαλῶν αὐτοὺς νὰ ἐκφανισθῶσιν ἐνώπιον τοῦ Δικαστηρίου τούτου πρὸς συζήτησιν ἐκπροθέσμως

Ἐξαιτοῦμαι

Νὰ γίνῃ δεκτὴ ἡ παρουσία μου ἐπὶ τῷ τέλει τοῦ ν' ἀναλάβω τὸν δικαστικὸν ἀγῶνα οἱ ἀντίδικοι καὶ τεθῶ ἐγὼ ἐκτὸς τῆς δίκης καὶ ν' ἀπορριφθῇ ἡ κατ' ἐμοῦ ἀγωγὴ τοῦ ἀντιδίκου Ἡλία Κοέν ἢ Λιάχου ὡς ἀπαράδεκτος καὶ ἀνυπόστατος. Ἄλλως νὰ καταδικασθῶσιν οἱ ἀντίδικοι ἀλληλεγγύως καὶ διὰ προσωπικῆς των

πραττόμενα νὰ μοὶ πληρώσει πᾶν ὅ,τι καταδικασθῇ καὶ πληρώσῃ πρὸς τὸν ἀνωτέρω Ἠλία Κοέν ἢ Λιάχον ἐντόκως καὶ τὰ τῆς παρούσης ἔξοδα καὶ τέλη.-

Ὁ ἀρμόδιος δικαστικὸς κλητὴρ ἐπιδότω νομίμως τὴν παροῦσαν τοῖς ἀντιδίκοις μετ' ἀντιγράφου τῆς ἀπὸ 6 Ν/βρίου ε.ε. ἀγωγῆς τοῦ Ἠλία Κοέν ἢ Λιάχον καὶ τοῦ ἀπὸ 27 ὀκτωβρίου ε.ε. πρακτικείου.

Ἐν Βόλῳ τῇ 2 Δ/βρίου 1889

Ὁ πληρεξ. Δικηγόρος

Δ. Γεωργιάδης.

Ἀγωγὴ Ἠλία Κοέν ἢ Λιάχον (,) κατοίκων Τρικάλων. Κατὰ Κοσμᾶ Δουκπιώτου (,) κατοίκου Σκοπέλου, ἀναπληρουμένου καὶ τοῦ παρ' ᾧ ἡ κατάσχεσις τρίτου κ. Κλ. Καλογερῆ (,) Κεντρικοῦ ταμίου ὑπὸ τὴν ἰδιότητά του (,) κατοίκου (sic) Ἀθηνῶν (,) καὶ τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Ὑπουργοῦ καὶ ἀντιπροσώπου τοῦ Δημοσίου (,) ἑδρεύοντι καὶ κατοικοῦντι ἐν Ἀθήναις (,) ὑπὲρ τὴν ἰδιότητά του.

Ἐνώπιον τῶν ἐν Βόλῳ Πρωτοδικῶν

Τῇ 1ῃ Ἀπριλίου 1878 ὁ ἐναγόμενος ἀγωγόμενος τοῦ ἐν Θεσσαλίᾳ ἑδρεύοντος Μακεδονικοῦ ἐπαναστατικοῦ δώματος, ὡς ἐμαρτύρετο ἢ ὑπὸ τοῦ Κ. Δουκπιώτου ὁμὰς ἀνδρῶν (,) προωρισμένων νὰ ἐξεγείρωσιν εἰς ἐπανάστασιν τοὺς ἐν Θεσσαλίᾳ ἀδελφοὺς (,) ἔλαβεν ἀναγκαίων τροφῶν διὰ τὸ δῶμα καὶ τὰ ὑποζύγια· πρὸς τοῦτο δὲ αὐθαιρέτως καὶ οἱονεὶ διὰ βίας(,) ἀφαιρεθείσης μετ' ἀπειλῶν, βιαιοπραγιῶν ἐν ἀρνήσει ἐμοῦ, ἀφειλῶν ἐκ τῶν ἐν Τρικάλοις κτημάτων μου, ἔνθα ἐγματεύτησαν οἱ ἄνω ἐπαναστάται (,) 1) 230 κοιλὰ καλαμποκίου (ἀραβοσίτου) πρὸς δραχ. 6 τὸ κοιλὸν τιμωμένου (,) ἀξίας δραχμῶν 1.480 2) 60 κοιλὰ σίτου πρὸς δραχ. 7 τὸ κοιλὸν (,) ἀξίας δραχ. 420 3) 80 κοιλὰ σικαλέως πρὸς δραχ. 6 τὸ κοιλὸν (,) ἀξίας δραχμῶν 480 4) 15 κοιλὰ κριθῆς πρὸς δραχ. 5 τὸ κοιλὸν (,) ἀξίας δραχμῶν 75 (,) ἤτοι ἐν ὅλῳ ἀφείλε καρποὺς τιμωμένους ἐν ὅλῳ δραχ. 2.355,

οὐς παρέλαβε καὶ ἀνακάλωσεν εἰς διάθεσιν τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν ὑποζυγίων αὐτοῦ ἐπὶ προφανεῖ μου ζημίᾳ. Ἀναγνωρίσας τὸ ἀδίκημα ὁ ἀντίδικος μοι ἐξέδωκε τὸ ἀπὸ 1ης Ἀπριλίου 1878 ἔγγραφον ἰδιωτικόν, δι' οὗ ὡμολόγησε τὰ ἄνω καὶ ἀνέλαβε τὴν εὐθύνην τῆς ἀποζημιώσεως. Τὸ ἔγγραφον ἔχει ὡς ἑξῆς·

«παρελάβομεν ἐκ τοῦ χωρίου Ἁγίου Γεωργίου ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ Ἐφραίμ ἰδιοκτήτου Λιάχου 230 προβατόμηλα, 60 προβατάρια, 80 προβατάρια σίναχι καὶ 15 προβατάρια πριθαρίου πρὸς χρῆσιν τοῦ Μακεδονικοῦ σώματος, ὅπερ διέμεινε πέντε ἡμέρας ἐν τοῖς περιξ καὶ ἐντὸς τοῦ χωρίου Ἅγιος Γεώργιος 1ης Ἀπριλίου 1878. Ὁ Ἀρχηγὸς Κ. Δουμπιώτης».

Ὁ Ἅγιος Γεώργιος εἶναι θέσις ἐν τρισὶ ἀγροῖς (,) ἔνθα τὰ ἄνω κτήματά μου. Ἐπειδὴ ὁ ἀντίδικος μοὶ ὀφείλει δραχ. 2.355 (,) λόγῳ ἀποζημιώσεως ἀτομικῆς· ἐπειδὴ ἀφῃρέθη παρανόμως τὸ ἄνω ποσὸν ἐπὶ ζημίᾳ μου· ἐπειδὴ ἐγκύρως καὶ νομίμως γενομένη ἀπὸ 27 Ὀκτωβρίου 1889 κατάσχεσίς μου ἐν χεῖρας τοῦ Δημοσίου δέον νὰ ἐπικυρωθῇ· ἐπειδὴ κατέσχον δραχμὰς 1500 ἐν χεῖρας τοῦ Κεντρικοῦ Ταμείου (,) ἤτοι ἀπαίτησιν (,) ἣν ὁ ἐναγόμενος δικαιοῦται λαμβάνειν παρὰ τοῦ Δημοσίου (,) ἕνεκα ἐγγυήσεως ἐπιστρεπτέας αὐτῷ ἐν δραχ. 1500, ἃς ὁ ἀντίδικος κατέθηκεν εἰς τὸ Ταμεῖον τριχωνίας ὑπὲρ τοῦ Βασιλείου Πετίνη, διορισθέντος τελωνειακοῦ ὑπαλλήλου, διὰ ταῦτα κατὰ τὸν δικάσιμον (,) εἰς ἣν μαλλὸν ἐκπροθέσεως (,) ἐξαιτοῦμαι τὴν καθ' ὁλοκληρίαν παραδοχὴν τῆς ἀγωγῆς μου· νὰ ὑποχρεωθῇ ὁ ἀντίδικος νὰ μοὶ καταβάλῃ δραχμὰς 2.355 ἐντόκως 8% ἐτησίως· ν' ἀπαγγελθῇ κατ' αὐτοῦ προσωπικὴ κράτησις καὶ προσωρινὴ ἐκτέλεσις, τὰ ἔξοδα καὶ τέλη· νὰ ἐπικυρωθῇ ἡ ἐν χεῖρας τοῦ κεντρικοῦ Ταμείου ἐνεργηθεῖσα συντηρητικὴ κατάσχεσις ἐν δραχ. 1500, διαταττομένου τοῦ παρ' ᾧ ἐνεργήθη νὰ καταβάλῃ ἐμοὶ ταύτας, αἵτινες συμψηφισθήσονται πρὸς ἰσάξιον ποσὸν τῆς ἀπαιτήσεώς μου.

ὁ ἀρμόδιος δικαστικὸς κλητὴρ ἐπιδότω νομίμως τὸν παρώσαν πρὸς τὸν κ. Φρούραρχον Βόλου διὰ τῶν κ. Κ. Δουκοιώτην (,) τάγματάρχην τῆς ἐνταῦθα φρουρᾶς (,) διατένοντα λόγῳ τῆς ὑπηρεσίας του ἐν Βόλῳ. Βόλος αὐθημερόν. Ὁ πληρεξ. δικηγόρος π/ω. Χρυσοβεργάνης. — Ἐπεδόθη ἐν Βόλῳ τῇ 22ᾳ Νοεμβρίου 1889. Ὁ Δικαστικὸς κλητὴρ Ἰ. Σπῖνος.

Κατασχετήριον Ἡλίᾳ Κοέν τοῦ Λιάχου (,) κατοίκου Τρικάλων (,) κατὰ Κοσκᾶ Δουκοιώτου (,) κατοίκου Σκοπέλου. Ἐπὶ χειρογράφου τοῦ ἐν Ἀθήναις ἐδρεύοντος Κεντρικοῦ Ταμείου ὡς τρίτου κ. Καλογερᾶ ὑπὸ τὴν ἰδιότητά του (,) κατοίκου Ἀθηνῶν (,) καὶ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν οἰκονομικῶν (,) ἐδρεύοντος ἐν Ἀθήναις (,) ὡς ἀντιπροσώπου τοῦ Δημοσίου. Τῇ 1ῃ Ἀπριλίου 1878 ὁ ἀντίδικος (,) ὑγούμενος τοῦ ἐν Θεσσαλίᾳ ἐδρεύοντος Μακεδονικοῦ ἐπαναστατικοῦ σώματος (,) ἔλαβεν ἀναγκαίων τροφῶν διὰ τὸ σῶμα καὶ τὰ ὑποζύγια (,) αὐθαιρέτως δὲ καὶ οἱονεὶ διὰ βίας (,) ἀσυνθείσης μετ' αὐτοῦ συμβάσεως, βιαιοπραγιῶν ἐν ἀρνήσει ἐκοῦ, ἀφείλεν ἐκ τῶν ἐν Τρικάλοις κτημάτων του 230 κοιλὰ καλαμποκίου (,) ἀξίας δραχ. 1480. 60 κοιλὰ σίτου (,) ἀξίας δραχ. 420. 80 κοιλὰ κυαμάχως (,) ἀξίας δραχ. 480. 15 κοιλὰ ῥιθῆς (,) ἀξίας δραχ. 75. Ἐν ὅλῳ δραχ. 2.355. Μοὶ ἐξέδωκε δὲ ὁ ἀντίδικος τὸ ἀπὸ 1ης Ἀπριλίου 1878 ἔγγραφον ἰδιωτικόν, δι' οὗ ὡμολόγησε τὰ ἄνω καὶ ἀνέλαβε τὴν εὐθύνην τῆς ἀποζημιώσεως. Τὸ ἔγγραφον ἔχει ὡς ἑξῆς· «παρελάβομεν ἐκ τοῦ χωρίου Ἁγίου Γεωργίου ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ Ἑβραίου ἰδιοκτήτου Λιάχου 230 κοιλὰ καλαμπόκι (,) 60 κοιλὰ σιτάρι (,) 80 κοιλὰ κυάμους καὶ 15 κοιλὰ ῥιθὴν πρὸς χρῆσιν τοῦ Μακεδονικοῦ σώματος, ὅπερ διέμεινε πέντε ἡμέρας εἰς τὰ πέριξ καὶ ἐντὸς τοῦ χωρίου Ἅγιος Γεώργιος. 1ης Ἀπριλίου 1878. Ὁ Ἀρχηγὸς Κ. Δουκοιώτης». Ἐπειδὴ ὁ ἀντίδικος ἔχει λαμβάνειν παρὰ τοῦ Δημοσίου δραχ. 1500 ἕνεκεν ἐγγυήσεως ἐπιστρεπτέας αὐτῷ (,) καὶ ἂς κατέθηκεν εἰς τὸ Ταμεῖον Μερικωνίας ὑπὲρ τοῦ Βασιλείου Πετίνη (,) διορισθέντος

τεχνειακού ὑπαλλήλων (,) διά ταῦτα κατάσχω εἰς χεῖρας ὑμῶν τάς ἄνω 1500 δραχμάς. Παρακαλῶ νά μοί πατῆτε ταύτας εἰς χεῖρας ὑμῶν (,) μέχρις οὗ τό ἀρμόδιον Δικαστήριον ἀποφασίσῃ περί τῆς εἰς ἐμέ παραδόσεως αὐτῶν. – Ὁ ἀρμόδιος δικαστικός κλητήρ κοινοποιησάτω νομίμως ἀντίγραφον τοῦ παρόντος εἰς τόν ἀνωτέρω τρίτον, τόν ὑπουργόν τῶν οἰκονομικῶν καί τῷ Κ. Δουκπιώτῃ.

Ἐν Βόλῳ τῇ 27 Ὀκτωβρίου 1889. Ὁ πληρεξ. Δικηγόρος Ἰω. Χρυσοβελώνης.

Ὁ ἀρμόδιος δικαστικός κλητήρ ἐπιδότω τό παρόν νομίμως πρός τόν κύριον Φρούραρχον διά τόν κ. Κ. Δουκπιώτην (,) ταγματάρχην τῇ ἐνταῦθα φρουρᾷ (,) διαμένοντα λόγῳ τῆς ὑπηρεσίας του ἐν Βόλῳ. – Ὁ πληρεξ. Δικηγόρος Ἰω. Χρυσοβελώνης.

Διά τήν ἀκρίβειαν τῆς ἀντιγραφῆς

Βόλος τῇ 2 Δ/βρίου 1889

Ὁ πληρεξ. Δικηγόρος

Δ. Γεωργιάδης.

Ἐκοινοποιήθη

Ἀθῆναι τῇ 11 Δ/βρίου 1889

Ὁ Κλητήρ

Σ. Μανουσάκης.

Αποκόμματα εφημερίδων
για την έκδοση του αρχείου
της Μακεδονικής Επιτροπής (1966)

ΟΙ ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΕΣ ΤΟΥ ΒΗΜΑΤΟΣ

23/8/1966

ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΙΣ

(Δόξα καὶ ἐλαφρότητες)

1

ΤΟΥ

ΗΛΙΑ ΒΕΝΕΖΗ

'Ακαδημαϊκοῦ

«ΑΡΧΕΙΟΝ Στεφάνου Νικ. Δραγούμη. 'Ανέκδοτα ἔγγραφα γιά τήν ἐπανάσταση τοῦ 1878 στή Μακεδονία». Εἶναι ὁ τίτλος μιᾶς νέας ἐκδοσης τῆς 'Εταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν, τοῦ 'Ιδρύματος Μελετῶν Χερσονήσου τοῦ Αἵμου, πού μόλις ἐκυκλοφόρησε, κοί πού μᾶς τήν ἔφερε προχτές ὁ ἐπιμελητής τῆς ἐκδόσεως κ. 'Ιωάννης Σωτ. Νόταρης.

Τό ἀρχεῖο τῆς οἰκογενείας Δραγούμη τό δώρησε στή Γεννάδειο Βιβλιοθήκη στά 1960 ὁ κ. Φίλιππος Στεφάνου Δραγούμης. Περιλαμβάνει βιβλία καί ἔγγραφα τοῦ Μάρκου Δραγούμη (1770 — 1854), τοῦ γιοῦ του Νικολάου — τοῦ ἐκδότη τῆς «Πανδώρας» — τοῦ πρέσβεως Μάρκου Νικ. Δραγούμη, τοῦ Στεφάνου Δραγούμη, τοῦ Ἰωνος Δραγούμη, τοῦ Φιλίππου Δραγούμη, τοῦ Παύλου Μελᾶ. Στό ἀρχεῖο αὐτό ἀνήκει καί τό ὑλικό πού ἀναφέρεται στήν ἐπανάσταση τῆς νοτίου Μακεδονίας στά 1878. Τό ἐκδίδει καί τό σχολιάζει μέ μεγάλη ἐπιμέλεια καί γνώση ὁ κ. Νόταρης. Διαβάζοντας τήν ἐκτενῆ εἰσαγωγή του καί, ἐν συνεχεία, τά κείμενα, ἐνημερωνόμαστε γιά μιά ἐλάχιστα γνωστή καί, ὁπωσδήποτε, λησμονημένη ἱστορία τῶν πατέρων μας. Καί κυριευόμαστε ἀπό μικτά συναισθήματα: ἀπό αἰσιοδοξία καί ἀπό θλίψη. Βλέπουμε πόσο δέν ἔλειψε ποτέ ἀπό τόν τόπο τοῦτο τό γενναῖο φρόνημα, ἡ ἔξαρση καί ἡ τόλμη· ἀλλά, ταυτόχρονα, πόση εἶναι ἡ ἐπιπολαιότητά μας, ἡ ἀλαφρομυαλιά, καί ἡ εὐκολία μέ τήν ὁποία ξεχνᾶμε γενναῖες πράξεις καί γενναίους ἀνθρώπους.

Τόν 'Ιανουάριο τοῦ 1878 εἶχε σχηματιστῆ στήν 'Αθήνα μιά 'Επιτροπή πού ἀνέλαβε νά ὀργανώση τήν ἐπανάσταση τῶν 'Ελλήνων στή Μακεδονία. Ἡ 'Επιτροπή αὐτή, ἐντολοδόχος τῆς Κεντρικῆς 'Επιτροπῆς 'Αγῶνος, ἐργάστηκε ὡς τόν 'Απρίλιο τοῦ 1878, ὁπότε ἔσβησε ὁ ἐπαναστατικό κίνημα. Τήν ἀποτελοῦσανε, τήν 'Επιτροπή, πέντε πρόσωπα κοινωνικῆς προβολῆς: ὁ καθηγητής τοῦ Πανεπιστημίου 'Ιωάννης Πανταζίδης, ὁ στρατιωτικός γιατρός Γεώργ. Παπαζήσης, ὁ καθηγητής Νικ. Χαλκιόπουλος, ὁ δικηγόρος Λεωνίδας Πασχάλης καί ὁ Στέφανος Δραγούμης πού, καθώς προκύπτει ἀπ' τά κείμενα, ἦταν ἡ ψυχή τῆς 'Επιτροπῆς.

Στίς ἀρχές τοῦ χρόνου ἐκείνου (1878) ὁ Ρωσοτουρκικός πόλεμος εἶχε φτάσει στήν κορύφωσή του. Στίς 28 Δεκεμβρίου 1877 οἱ Ρῶσοι εἶχανε περάσει τόν Αἷμο καί ξεχυθῆ στή Θράκη. Στίς 8)20 'Ιανουαρίου τοῦ 1878 μπήκανε στήν 'Αδριανούπολη.

Τά γεγονότα αὐτά ἀναταράξανε τούς "Ελληνες πού βλέπανε τούς Σλαύους νά κατεβαίνουν στό Αἰγαῖο, ἐνῶ αὐτοί κάθονταν μέ σταυρωμένα χέρια ἀφήνοντας ἀδοήθητες, στά τουρκικά χέρια, τίς ἐπαρχίες τοῦ ἁλύτρωτου ἑλληνισμοῦ. "Εγιναν συλλαλητήρια, πετροβολήσανε τά σπίτια τῶν ὑπουργῶν τοῦ 'Αλεξ. Κουμουνδούρου, ἔγιναν συγκρούσεις μέ τήν 'Αστυνομία, ἡ Βουλή συνεδρίασε μυστικά καί ἔλαβε τήν ἀπόφαση τῆς εἰσβολῆς τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ στό τουρκικό ἔδαφος. 21 'Ιανουαρίου τοῦ 1878, ὁ στρατός μας διάβηκε τά σύνορα, χωρίς νά κηρύξουμε ἐπίσημα τόν πόλεμο μέ τήν Τουρκία. 'Ενθουσιασμός μεγάλος, ζητωκραυγές καί ἐλαφρότητα πολλή: «... Ἡ σύνθεσις τοῦ στρατοῦ ἦτο ἀθλία, τό πυροβολικόν ἀγύμναστον καί ἡ ἐπιμελητεία ἐντελῶς ἀνοργάνωτος». Καί τό χειρότερο: βγαίναμε στό κλαρί πολύ ἀργά: ἡ Ρωσία ἤδη ἀπ' τίς 18 'Ιανουαρίου εἶχε ὑπογράφει στήν 'Αδριανούπολη προκαταρκτική ἀνακωχή μέ τήν Τουρκία. 'Αλλά, ἀπό βλάβη τῆς τηλεγραφικῆς γραμμῆς, τό νέο ἔφθασε στήν 'Αθήνα μόλις στίς 22 'Ιανουαρίου, ὅταν πιά ὁ στρατός μας τῶν 23 χιλ. ἀνδρῶν, εἶχε εἰσβάλει στό τουρκικό ἔδαφος.

Πανικός κατέλαβε τότε τήν ἑλληνική κυβέρνηση: Μέ τή ρωσοτουρκική ἀνακωχή τῆς 'Αδριανουπόλεως ἀποδεσμευόταν ὁ τουρκικός στρατός καί ὁ στόλος ἀπ' τόν πόλεμο τοῦ Βορρᾶ καί μποροῦσε ἄνετα νά χτυπήση τήν 'Ελλάδα. 'Η εἴδηση ἦρε κι' ἔβαψε: «... 'Ο Χόρβαρτ πασᾶς ἤρχετο ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ἐκπλεύσας τῶν Δαρδανελλίων, καί ἄγων τρομερόν στόλον καί 10.000 στρατοῦ πρός ἀποβίβασιν εἰς Μαραθῶνα».

Αὐτός ὁ Χόρβαρτ πασᾶς πού τρόμαζε τόσο τήν κυβέρνησή μας ἦταν ἕνας τυχοδιώκτης "Αγγλος πού εἶχε παραιτηθῆ ἀπ' τό ἀγγλικό ναυτικό μέ τό βαθμό τοῦ πλοιάρχου, ἔλαβε μέρος στόν ἐμφύλιο πόλεμο τῶν 'Αμερικανῶν, ὕστερα κατατάχθηκε στόν τουρκικό στόλο στά 1867, πολέμησε ἐναντίον τῆς Κρητικῆς 'Επαναστάσεως τοῦ 1866—69 καί ἔγινε πασᾶς. Στά 1877—78 ἦταν ἀρχηγός τοῦ τουρκικοῦ στόλου στόν Εὔξεινο καί εἶχε πετύχει νά ἀκινητοποιήση τόν ρωσικό στόλο.

'Ο ὑπουργός τῶν 'Εξωτερικῶν Θεόδ. Δηλιγιάννης πῆγε τότε καταβουβρυδημένος καί εἶδε τούς πρεσβευτές τῶν Μεγ. Δυνάμεων, τούς παρακάλεσε νά μή μᾶς ἐπιτεθοῦν οἱ Τοῦρκοι καί νά βροῦνε ἕναν εὔσχημο τρόπο νά ἀνακαλέση ἡ κυβέρνησή μας τό στρατό της χωρίς νά ξεσηκωθῆ ὁ λαός. Στό μεταξύ, κρυφά, εἶχε διαταχθῆ ὁ στρατός μας νά σταματήση τήν προέλασή του. Στίς 26 'Ιανουαρίου τοῦ 1878 ἡ ἀνάκληση ἔγινε ἐπίσημη. 'Η 'Ελληνική Κυβέρνηση ἔλεγε πώς ὑποχώρησε στίς συμβουλές τῶν Μεγάλων Δυνάμεων καί δέχτηκε τή μεσολάβησή τους καί τήν ἐγγύηση πού δίνανε ὅτι θά περιφρουρηθῆ ἡ ζωή, ἡ τιμή καί ἡ περιουσία τῶν 'Ελλήνων κατοίκων τῶν ὁμόρων ἐπαρχιῶν καί ὅτι ἡ συνδιάσκεψη τῆς εἰρήνης θά λάβαινε ὑπ' ὄψιν της τά συμφέροντά μας. 'Η εἰσβολή τοῦ στρατοῦ μας — ἔλεγε ὁ Κουμουνδοῦρος — ἔγινε γι' αὐτόν ἀκριβῶς τό σκοπό. 'Αφοῦ λοιπόν οἱ σύμμαχοι ἀναλάμβαναν τή δουλειά αὐτή γιά λογαριασμό τῆς 'Ελλάδος, ἡ 'Ελλάδα δέν εἶχε λόγο νά ἐπιμένη στήν ἐκστρατεία!

'Ωστόσο ὅλοι καταλαβαίνανε πώς οἱ ἁλύτρωτοι "Ελληνες μέναν μέ τήν ἐξέλιξη αὐτή ἁλύτρωτοι, ἐνῶ τά ἐθνικά μας δίκαια βοοῦσαν. "Επρεπε νά σβήση ἡ φλόγα πού εἶχε ἀνάψει. "Ετσι ἐκδηλωθήκανε ἐπαναστατικά κινήματα στήν "Ηπειρο, στή Θεσσαλία καί στή Μακεδονία. 'Οργανωμένα μές στήν 'Ελλάδα τά κινήματα αὐτά ἀπό καλούς πατριῶτες, ἦταν ὡστόσο καταδικασμένα νά ἀποτύχουν. «... "Ελειπαν ἡ μελέτη, τό σχέδιο, ὁ συντονισμός τῶν ἐνεργειῶν, ἡ ἀπαραίτητη καί σοβαρή συνεργασία. "Ολα σχεδόν γίνονταν μέ σκέψεις καί ἀποφάσεις διαστικές. Κοινή διοίκηση γιά τίς τρεῖς περιοχές, στίς ὁποῖες ἐκδηλωθήκανε τά ἐπαναστατικά κινήματα, δέν ὑπῆρχε. Στά διάφορα διαμερίσματα τῆς "Ηπείρου καί τῆς Θεσσαλίας πού ἐπαναστατήσανε ἐμφανίζονται ἀνεξάρτητα, μποροῦμε νά ποῦμε, καπετανάτα πού κινοῦνται καί δροῦν χωρίς συνεννόηση μέ τούς πλαϊνούς των, κι' ὄχι λίγες φορές μέ τρόπο πού βλάπτει τούς συναγωνιστάς των καί τόν κοινόν ἀγῶνα».

Θά δοῦμε τήν προσεχῆ Τρίτη τή τραγική ἱστορία τοῦ κινήματος στή Νότιο Μακεδονία, ὅπως προκύπτει ἀπ' τά κείμενα τοῦ ἀρχείου Στεφάνου Δραγούμη.

ΗΛΙΑΣ ΒΕΝΕΖΗΣ

ON, 29 Αὐγούστου. Ἰδιαιτέρα ὑπη-
Ὁ στρατάρχης Τίτο ἀπεφάσισε νά
τήν Κεντρικήν Ἐπιτροπήν τῆς Ἑνώ-
κοσλάβων Κομμουνιστῶν„ κατά τήν
ομάδα τοῦ προσεχοῦς Ὀκτωβρίου.
γράφει ἡ βρεττανική ἐφημερίς «Ὁμπ-
μετά τῆς ὁποίας «Τό Βῆμα» συνερ-
ἀποκλειστικότητα διά τήν Ἑλλάδα
σις αὐτή ἐλήφθη ἀπό τόν ἡγέτην τῆς
ίας διά τόν λόγον ὅτι οὗτος εἶναι
ος ἀπό τόν μέχρι τοῦδε βραδύν ρυθμόν,
ον ἐφαρμόζονται αἱ ἀποφάσεις αἱ λη-
τῆς ὁλομελείας τῆς Ἑνώσεως Γιουγ-
Κομμουνιστῶν εἰς Μπριόνι κατά τόν
παρελθόντα Ἰούλιον, περί ἐσωτερικῆς δημοκρατι-
κοποιήσεως αὐτῆς.

Τό συνέδριον τοῦ προσεχοῦς Ὀκτωβρίου, συ-
νεχίζει ἡ ἐφημερίς, ἀναμένεται ὅτι θά εἶναι ἴσης
σοβαρότητος μέ ἐκεῖνο τοῦ Ἰουλίου· διά τοῦ ὁ-
ποίου ἐξεκαθαρίσθη ὁ ἀντιπρόεδρος Ἀλεξάνταρ
Ράνκοβιτς καί κατεφέρθη ἀποφασιστικόν πλῆ-
γμα εἰς τήν μυστικήν ἀστυνομίαν τῆς Γιουγκο-
σλαβίας.

Ὁ στρατάρχης Τίτο εἶναι σαφῶς ἀποφασι-
σμένος νά ἐκκαθαρίσῃ τήν ἀπομένουσαν ἀντίδρα-
τιν ἐντός τοῦ κυβερνῶντος σώματος τῆς Ἐκτε-
λεστικῆς Ἐπιτροπῆς καθώς καί μεταξύ τῶν ἀ-
πλῶν μελῶν. Τοῦτο δύναται νά προκαλέσῃ τήν ἀ-

→ Συνέχεια εἰς τήν 5ην σελίδα

φλόγες ο ἐπίσκοπος Κίτρους Νικόλαος, ὅσ-
βούσης τις πρό τεσσάρων ἢ πέντε ἡμερῶν
Βυζάν- εἶχεν ὑφώσει τήν σημαίαν τῆς ἐπα-
πρός ναστάσεως ἐν Κολινδρῷ. Τόν ἐπί-
ης χώ- σκοπον παρηκολούθουν ἑβδομήκοντα
πολέ- μόνον ἄνδρες, ἐν οἷς πολλοί λησταί
πᾶσαν ὑπό τούς ληστάρχους Εὐαγγέλην
οῦ Λι- καί Ζαρκάδαν, τό μέν διότι δέν εἶ-
γγίσαν χομεν πλέον ὅπλα νά δώσωμεν εἰς
λείαν τούς ἐπαναστάτας τοῦ Κολινδροῦ,
ήν μό- τό δέ διότι ἐν τῇ ἀπουσίᾳ τοῦ ἐπι-
τά τά σκόπου οἱ ἡμίσεις περίπου τῶν κα-
ση τήν τοίκων τοῦ Κολινδροῦ ἠθέτησαν τήν
τό ἐκ ἰδέαν τῆς ἐπαναστάσεως, ἐζήτησαν
ου καί καί ἔλαβον στρατόν τουρκικόν πρός
ίτιδος ἀσφάλειάν των καί προσεκύνησαν...»

Μέ τέτοια καί τέτοια δέν εἶναι
ἀνεξήγητο πῶς, σέ τρεῖς μῆνες
μέσα, τό ἐπαναστατικό κίνημα στή
νότιο Μακεδονία, πού εἶχε ἀρχίσει
μέ τόση φλόγα, μέ τόσα πρωτόκολ-
λα καί μέ τόση καθαρεύουσα, κατε-
στάλη ἀπ' τούς Τούρκους. Εἶναι χα-
ρακτηριστική ἡ τύχη τῶν νικημένων
ἐπαναστατῶν καί ὁ ρόλος πού ἔπαι-
ξε σ' αὐτή τήν περίσταση ἡ Ἀγ-
γλία.

Θά ἀφιερώσουμε σ' αὐτό τό δι-
δακτικό μάθημα ἕνα ἀκόμα ἄρθρο
μας τήν προσεχῆ Τρίτη.

ΗΛΙΑΣ ΒΕΝΕΖΗΣ

ΟΙ ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΕΣ ΤΟΥ ΒΗΜΑΤΟΣ

30/8/1966

ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

2

ΤΟΥ
ΗΛΙΑ ΒΕΝΕΖΗ
Ἀκαδημαϊκοῦ

ΑΝΑΤΡΕΧΟΥΜΕ καί σήμερα στά ἄγνωστα ἔγγραφα τοῦ Ἀρχείου Δραγούμη πού μόλις ἐκδοθήκανε ἀπό τήν Ἑταιρεία Μακεδονικῶν Σπουδῶν, μέ τήν ἐπιμέλεια τοῦ κ. Ἰωάν. Νόταρη. Πρόκειται γιά τήν ἐπανάσταση τοῦ 1878 στή Νότιο Μακεδονία. Ἄρχισε, ἡ ἐπανάσταση αὐτή, τόν Ἰανουάριο τοῦ 1878 μέ τή μεταφορά ἀπό τήν Ἑλλάδα σωμάτων ἐθελοντῶν. Τά σώματα αὐτά καταρτίζονταν μέ τή φροντίδα τῆς «Μακεδονικῆς Ἐπιτροπῆς» πού, ἄλλωστε, καί τά χρηματοδοτοῦσε. Ἕνα σῶμα ἐθελοντῶν ἦρθε κι' ἀπ' τή Μικρασία.

«Προχθές ἔφυγαν ὅπως μεταβοῦν εἰς τά ἐπαναστατικά πεδία — ἔγραφε ἡ «Ἐφημερίδα» τῆς ἐποχῆς — ἱκανοί νέοι, 200 περίπου, οἱ πλείστοι ἐκ Σμύρνης καί ἄλλων μερῶν, ἐν οἷς ὁ τέως συντάκτης τῆς Ἰωνίας κ. Μ. Σεϊζάνης. Ἡ σημαία των φέρει τήν ἐπιγραφήν «Λόχος Ἰώνων», τό δέ σῶμα, ἄριστα κατηρτισμένον, ἐσχηματίσθη ἰδιαιτέρα φροντίδι τοῦ κ. Μ. Σεϊζάνη, ἀντιπροσωπεύοντες τῆς ὡραίας Σμύρνης τά αἰσθήματα».

Ἡ «Μακεδονική Ἐπιτροπή» τῶν Ἀθηνῶν δέν εἶχε νά κάμη εὔκολη δουλειά ὅταν στρατολογοῦσε τούς ἐθελοντές γιά τό ἐπαναστατικό κίνημα. Κοντά στούς καθαρούς πατριῶτες βρεθήκανε καί ἀκάθαρτα ἢ ἄχρηστα χέρια. Ἡ Ἐπιτροπή ἔδινε χρήματα καί «εἰς ἀνθρώπους οἵτινες ὑπόσχονται νά στρατολογήσωσι 400—500 καί ὅμως ἐξέρχονται μέ 50 — 60 καί, ἕως οὗ φθάσωσι εἰς τά σύνο-

ρα, γένουσι μέ 15 —20 καί ὅμως ἔλαβον χρήματα διά 400 — 500! Ἕτεροι λαμβάνουσι χρήματα, ὅπλα καί πολεμοφόδια καί ὅμως γένουσιν εἰς τάς οἰκίας των μέχρις ὅτου ἴδωσιν τί θά ἀπογίνη καί τότε νά σκεφθῶσι τί θά κάμωσι».

Τί νά κάμη, ὅμως, κι' αὐτή ἡ δύσμοιρη πενταμελής Ἐπιτροπή καθηγητῶν καί λογίων πού εἶχε ἀναλάβει νά κάμη μιά ἐπανάσταση; Πῶς νά ἀντιμετωπίση καταστάσεις καί ἀνθρώπους καί πολεμικές περιπέτειες καί τίς ἀνάγκες ἑνός ἀνταρτοπολέμου; Ἀπό τό πρῶτο πρακτικό της, πού δημοσιεύεται σήμερα, διατυπωμέν στή γραφική καθαρεύουσα τῶν συντακτῶν του, καταλαβαίνει κανείς τό ρομαντισμό τους:

«Πρακτικόν Μακεδονικῆς Ἐπιτροπῆς.

Ὁ κύριος Παπαζήσης μετά τοῦ κυρίου Πασχάλη θέλουσιν ἀπό σήμερον ζητήσει τήν ἐνταῦθα καί ἐν Στυλίδι παράδοσιν 700—1.000 Chassepôt καί 2.000 ἐμπροσθογεμῶν ὅπλων, τῶν ἐφοδίων καί τῶν πυριτοθηκῶν. Ζητηθήσονται παρά τῆς Κυβερνήσεως δίπυρα διά τούς ἄνδρας. Ἀγορασθήσονται παρά τῆς Ἐπιτροπῆς σήμερον 150 κάππαι παραδοθησόμεναι ἐπί τοῦ ἀτμοπλοίου, ἐν τῷ μεταξύ δέ κατατεθησόμεναι ἐν ἰδιαιτέρα τινί ἀποθήκη. Ὡσαύτως 150 ζεύγη καλτσῶν παραδοθησομένων πρό τῆς ἐπιβιβάσεως. Ὡσαύτως 150 ζεύγη τζαρουχίων παραδοθησόμενα πρό τῆς ἐπιβιβάσεως. Ὁ κ. Δραγούμης, ἔχων ἀνά χεῖρας τριάκοντα χιλιάδας δραχμῶν διά λογαριασμόν τῆς Ἐπιτροπῆς, θέλει μετρήσει τῶ κ. Λεωνίδα Πασχάλη, μέλος αὐτῆς, μεταδησομένω εἰς Μακεδονίαν μετά τοῦ σώματος, δραχμάς δισχιλίας (2.000) ὅπως διαχειρισθῆ αὐτάς συμφώνως ταῖς εἰς τούς ἐν Ἀταλάντη ἐπιτρόπους δοθείσαις ὁδηγίαις, καί καταρτίση ἀριθμόν πεντήκοντα ἀνδρῶν. Ταῦτα ὡς προκαταβολή κατά τά ἐν ταῖς ἀρηγέναις ὁδηγίαις περιεχόμενα.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 31 Ἰανουαρ. 1878
Ν. Χαλκιόπουλος, Ἰ. Πανταζίδης, Γεώργ. Παπαζήσης, Λεωνίδας Πασχάλης, Στέφ. Δραγούμης».

Λίγο ἀργότερα ἡ Μακεδονική Ἐπιτροπή συνέρχεται καί ἀποφασίζει νά ξεκινήση τό σῶμα τῶν ἐθελοντῶν πού μέ πολλά δάσανα καί γραφειοκρατικές σκοτοῦρες εἶχε ὀργανώσει. Γράφει τό πρακτικό τῆς 9 Φεβρουαρίου 1878:

«Ἡ Ἐπιτροπή ἀποφασίζει:

1) ἡ ἐπιβίβασις τῶν ἐν Ἀθήναις στρατολογηθέντων γενήσεται τήν πρωΐαν εἰς Βάρνη, ὁ δ' ἀπόπλους ἀμέσως κατόπιν.

2) τό ἕτερον τῶν ἀτμοπλοίων ἀναχωρήση ἀπόφε Ἀταλάντην, Στυλίδα καί Ὠρεούς πρός παραλαβήν τῶν αὐτόθι στρατολογηθέντων. Ἐπί τούτου ἀναχωρήση καί ὁ ἀρχηγός καί ὁ κ. Στέφ. Δραγούμης μεταβαίνων οὗτος εἰς Ἀταλάντην.

γ) Κατά τήν ἐνταῦθα ἐπιβίβασιν ὁ ἔλεγχος τῶν ἀνδρῶν γενήσεται ὑπό τῆς ἐπιτροπῆς συντασσομένου πρακτικοῦ.

δ) ἐν Στυλίδι καί Ξηροχωρίω ὁ ἔλεγχος γενήσεται κατά τήν ἐπιβίβασιν ὑπό τοῦ ἀρχηγοῦ συντάσσοντος πρακτικόν...».

❁

Ἔτσι, μέ πρακτικά, μέ καταμετρήσεις, μέ καθαρεύουσαν, ἄρχισε ἡ ἐπανάσταση στή Νότιο Μακεδονία, — «ἡ εἰς Ὄλυμπον στρατεία» — μέ τήν ἀπόβασιν πεντακοσίων περίπου ἀνδρῶν, ὑπό τήν ἀρχηγία Κοσμᾶ Δουμπιώτη, λοχαγοῦ, στίς 16 Φεβρουαρίου τοῦ 1878. Ἡ ἀπόβαση ἔγινε στή θέση «Πλάκα» τοῦ Λιτόχωρου. Οἱ ἐπαναστάτες καταλάβανε τό Λιτόχωρο καί σχηματίσανε «Προσωρινήν Κυβέρνησιν τῆς Μακεδονίας» μέ πρόεδρο τόν Λιτοχωρίτη πρόκριτο Εὐάγγελο Κοροβάγγο. Σέ λίγες, ὅμως, μέρες, οἱ Τοῦρκοι ξαναπήρανε τό Λιτόχωρο καί τοῦ βάλανε φωτιά. Κι' ἐνῶ «οὐρανομήκεις μέχρι δαθείας νυκτός ὑφοῦντο αἱ φλόγες τοῦ πυρός ὑπεράνω τῆς ἀνθούσης κωμοπόλεως, τό ἀτμόπλοιον «Βυζάντιον», δεύτερον ἐκτελοῦν πλοῦν πρός ἐφοδίασιν τῆς ἐπαναστατησάσης χώρας διά τῶν ἐπιτηδείων τοῦ πολέμου, μή ἀντιληφθέν παρά πᾶσαν προσδοκίαν τήν πανωλεθρίαν τοῦ Λιτοχώρου, ἐν σπουδῆ προσεγγίσαν παρά τήν ἀκτήν, ἔρριψεν ὡς λείαν τοῦ ἐχθροῦ διά τήν ἐπαύριον τήν μόνην ἐλπίδα ἥτις ἠδύνατο, μετά τά ἀτυχήματα ταῦτα, νά ἐμψυχώση τήν ἀτυχῆ ἐκείνην ἐπανάστασιν: τό ἐκ 2.500 ὅπλων νέον φορτίον του καί ὑπερπεντακόσια κιβώτια πυρίτιδος καί φυσιγγίων!...».

Ἕνας ἡρωϊκός δεσπότης, ὁ Ἐπίσκοπος Κίτρους Νικόλαος «ἀνήρ ἐνθουσιῶν ὑπέρ τοῦ ἑλληνικοῦ μεγαλείου καί τῆς ἐλευθερίας τῶν ὁμοφύλων, εὐπαίδευτος δέ ὢν καί καρτερικήν φέρων καρδίαν ἐν ἀσθενεῖ καί μικρῷ σώματι», ἔσπευσε νά σηκώση τή σημαία τῆς ἐπανάστασης καί νά βοηθήση τό σῶμα τοῦ ἀρχηγοῦ Δουμπιώτη. Ἔγραφε, σχετικά, ὁ ἀρχηγός στή Μακεδονική Ἐπιτροπή:

«...Τήν ἑσπέραν τῆς 28 Φεβρουαρίου προσῆλθε πρός ἡμᾶς εἰς Ρεάτανην ἐκ προηγουμένης συνεννοήσεως ὁ ἐπίσκοπος Κίτρους Νικόλαος, ὅστις πρό τεσσάρων ἢ πέντε ἡμερῶν εἶχεν ὑψώσει τήν σημαίαν τῆς ἐπαναστάσεως ἐν Κολινδρῷ. Τόν ἐπίσκοπον παρηκολούθουν ἑβδομήκοντα μόνον ἄνδρες, ἐν οἷς πολλοί λησταί ὑπό τούς λῃστάρχους Εὐαγγέλην καί Ζαρκάδαν, τό μέν διότι δέν εἴχομεν πλέον ὅπλα νά δώσωμεν εἰς τούς ἐπαναστάτας τοῦ Κολινδροῦ, τό δέ διότι ἐν τῇ ἀπουσίᾳ τοῦ ἐπισκόπου οἱ ἡμίσεις περίπου τῶν κατοίκων τοῦ Κολινδροῦ ἠθέτησαν τήν ἰδέαν τῆς ἐπαναστάσεως, ἐζήτησαν καί ἔλαβον στρατόν τουρκικόν πρός ἀσφάλειάν των καί προσεκύνησαν...»

Μέ τέτοια καί τέτοια δέν εἶναι ἀνεξήγητο πῶς, σέ τρεῖς μῆνες μέσα, τό ἐπαναστατικό κίνημα στή νότιο Μακεδονία, πού εἶχε ἀρχίσει μέ τόση φλόγα, μέ τόσα πρωτόκολλα καί μέ τόση καθαρεύουσα, κατεστάλη ἀπ' τούς Τούρκους. Εἶναι χαρακτηριστική ἡ τύχη τῶν νικημένων ἐπαναστατῶν καί ὁ ρόλος πού ἔπαιξε σ' αὐτή τήν περίσταση ἡ Ἀγγλία.

Θά ἀφιερώσουμε σ' αὐτό τό διδακτικό μάθημα ἕνα ἀκόμα ἄρθρο μας τήν προσεχῆ Τρίτη.

ΗΛΙΑΣ ΒΕΝΕΖΗΣ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΘΝΙΚΟΥ
ΩΔΕΙΟΝ ΗΡΩΔΟΥ ΑΤΤΙΚ
ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ
ΟΙΔΙΠΟΥΣ ΕΠΙ ΚΟΛΩ
ΤΕΤΑΡΤΗ 31.8.66 — ΠΕΜΠΤΗ
ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ
ΕΚΑΒΗ
ΣΑΒΒΑΤΟΝ 3.9.66 — ΚΥΡΙΑΚ
Ὥρα 8.30΄ μ.μ.
ΤΙΜΑΙ ΕΙΣΙΤΗΡΙΩΝ : 50, 35, 25,
Εἰσιτήρια: Εἰς τά Ταμεῖα τοῦ Φεστιβά
» » » » Βασιλι
» Περίπτερον Πλατείας Κ

ἀντικρύσουμε τά κατακάθαρα ἐκεῖνα μάτια, τά γεμᾶτα τρυφερότητα καί εἰλικρίνεια. Τό αἰώνιο χαμόγελο πού χάριζε σέ κάθε ἀνθρώπινη ὕπαρξη, χωρίς διάκριση καί χωρίς φειδώ. Ἦταν καλός γιά ὅλους. Φίλος εἰλικρινής, ἀφεγάδιαστος, ἀσύγκριτος. Καί ὅταν μιλούσατε μαζί του νοιώθατε ἐμπιστοσύνη καί σιγουριά. Ὑπερηφάνεια, ἄν θέλετε, ὅτι ὑπάρχουν ἀκόμη ἀνάμεσά μας ἀνθρώπινα πλάσματα τόσο καθαρά, τόσο ἀγνά καί ἀνεξίκακα. Δέν εἶχε ἐχθρούς, γιατί ποτέ δέν μίσησε, δέν κατηγόρησε, δέν ἔβλαψε. Ἦταν μιά ἀκένωτη δεξαμενή καλωσύνης, ἕνα ἀμάλγαμα ἀπό τά πιό ἐξαίσια ἀνθρώπινα αἰσθήματα.

Πόσο τόν ἀγαπούσαμε τό Λεφτέρη καί πόσο κενό μεγάλο, δυσαναπλήρωτο, ἀπύθμενο, ἀνοίγεται μπροστά μας.

Προσωπικά ἐγώ δέν ἔχασα ἕνα φίλο. Ἔχασα ἕνα ἀδελφό, ἕναν ἀνεκτίμητο σύντροφο σέ μέρες χαρούμενες καί εὐτυχισμένες, σέ ὧρες δύσκολες καί σκληρές. Σέ προσωπικά καί ἱστορικά γεγονότα. Γνωριστήκαμε τό 1925, νεαροί ρεπόρτερ καί οἱ δυό. Καί ἀπό τό 1927 βρισκόμαστε πάντα μαζί στήν ἴδια ἐπαγγελματική στέγη, στό ἴδιο γραφεῖο, στό «Βῆμα», κατάντικρυ ὁ ἕνας στόν ἄλλον. Μαζύ φτιάσαμε τήν καρριέρα μας, περίπου τήν ἴδια μας τή ζωή. Καί τώρα ἕνα γραφεῖο κενό, χωρίς αὐτόν. Κι' ἐμεῖς ὅλοι μόνοι, χωρίς τό Λεφτέρη. Εἶναι ἀδιανόητο, εἶναι ἀπίστευτο.

Κύριοι ἐπιστήμονες καί σοφοί. Κύριοι φυσικοί καί ἀτομικοί, πού ἀγωνιζόσαστε μέ τόσο πάθος νά μᾶς πᾶτε στή Σελήνη, στόν Ἄρη, στά κατάβαθα τῶν ὠκεανῶν. Γιατί; Ὅταν δέν κατορθώνετε ἕνα τοσοδούλι πραγματάκι στό ἀνθρώπινο σῶμα πού ξαφνικά ἀτακτεῖ καί παύει νά λειτουργῆ, νά τό ἐπαναφέρετε στόν κανονικό του ρυθμό. Τήν καρδιά τοῦ Λεφτέρη Κοτσαρίδα.

κυριακίδης

ΟΙ ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΕΣ ΤΟΥ ΒΗΜΑΤΟΣ

6/9/1966

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

ΤΟΥ

ΗΛΙΑ ΒΕΝΕΖΗ

Ἀκαδημαϊκοῦ

ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ, τραγική σελίδα, τῆς Ἐπανάστασης τοῦ 1878 στή Μακεδονία, ὅπως προκύπτει ἀπ' τό «Ἀρχεῖο» τοῦ Στεφ. Δραγούμη. Δέν εἶχαν κάν κλείσει τρεῖς μῆνες ἀπό τήν εἰσβολή τοῦ σώματος τοῦ ἀρχηγοῦ Δουμπιώτη στή Νότιο Μακεδονία καί ἡ συντριβή του ἦταν πλήρης. Ἡ δύναμή του, ὑποχωρώντας ἔφτασε στίς πόρτες τῶν Ἀγράφων. Ἡ ἑλληνική κυβέρνηση, πιεζόμενη ἀπ' τούς Ἄγγλους, ἔδωσε ἐντολή στούς ἐπαναστάτες νά δεχτοῦν ἀμέσως τήν ἀνακωχή καί τήν εἰρήνευση καί νά γυρίσουν στήν Ἑλλάδα.

Ἡ Ἀγγλία εἶχε συμφέρον τότε ζωτικό νά ἐνδιαφέρεται γιά τήν ἀκεραιότητα τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας. Ἡ συνθήκη τοῦ Ἁγίου Στεφάνου πού εἶχε ὑπογραφῆ στίς 20 Φεβρουαρίου ἐκείνου τοῦ χρόνου (1878) δημιουργοῦσε μία γιγαντιαία βουλγαρική ἡγεμονία — δηλαδή ἄπλωνε τή ρωσσική ἐπιρροή πρός τό Αἰγαῖο. Ἡ Ἀγγλία ἐδήλωσε πώς θεωρεῖ ἀπαράδεκτους τούς ὅρους τῆς συνθήκης τοῦ Ἁγίου Στεφάνου καί ζητοῦσε τήν ἀνα

τροπή της. Αὐτό συνέπιπτε καί μέ τά ἑλληνικά συμφέροντα πού τά ἐστραγγάλιζε ἡ συνθήκη αὐτή. Ἡ Ἀγγλία πῆρε τήν Κύπρο ἀπ' τούς Τούρκους ὡς ἀντάλλαγμα τῆς ὑποστηρίξεως πού τούς ἔδιδε καί πίεζε τήν Ἑλλάδα νά παύση νά ἐνοχλῆ τήν Τουρκία. Ἡ Ἑλλάδα δέχτηκε νά σταματήση τήν ἐπανάσταση στή Μακεδονία.

Ὁ πρόξενος τῆς Ἀγγλίας στήν Ἀθήνα Merlin καί ὁ ὑποπρόξενος στή Θεσσαλονίκη Blunt πῆγαν στό Σμόκοβο τῆς Καρδίτσας ὅπου ἦταν τό ἀρχηγεῖο τῶν Ἑλλήνων ἀνταρτῶν τῆς Θεσσαλίας καί τῆς Μακεδονίας καί κλείσανε τήν ἀνακωχή. Ὁ Merlin ἔβγαλε καί λόγο. Σώζεται τό κείμενο στά ἀρχεῖα τοῦ Ὑπουργείου μας τῶν Ἐξωτερικῶν:

«Φίλτατοι κύριοι ὁπλαρχηγοί!

Ἡ σεβαστή ἡμῶν Κυβέρνησις τῆς Μεγάλης Βρεταννίας, προσπαθοῦσα ἀπό καρδίας διά τό καλόν καί τήν πρόοδον τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἐπεφόρτισεν ἡμᾶς ἵνα ἔλθωμεν εἰς ἀντάμωσίν σας. Ὅθεν σᾶς συμβουλεύαμεν ὅπως παύση ἡ ματαία αἱματοχυσία καί καταστροφή, καθότι ἡ κατάστασις αὕτη τῶν πραγμάτων ἐν ἐναντία περιπτώσει, καθ' ἣν δέν εἰρηνεύση, ἡ κυβέρνησις τῆς Μεγάλης Βρεταννίας προβλέπει σπουδαίας συνεπείας καί περιπλοκάς διά τό συμφέρον τῶν κατοίκων καί τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Συνεπεία τούτου ἤλθομεν μετά τοῦ συναδέλφου μου κ. Blunt εἰς ἀντάμωσίν σας, διά νά σᾶς καθυποβάλωμεν τήν θέλησιν τῆς κυβερνήσεώς μας, καί ἔχομεν ὅλην τήν ἐλπίδα ὅτι αἱ συμβουλαί μας θά εἰσακουσθοῦν. Ὅσον δ' ἀφορᾶ τό ζήτημα διά τό ὁποῖον ἐλάβατε τά ὅπλα, σᾶς συμβουλεύομεν νά ἀναθέσητε αὐτό εἰς τήν καλήν θέλησιν τῆς σεβαστῆς ἡμῶν Κυβερνήσεως καί τῶν λοιπῶν φίλων εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων, σεῖς δέ νά ἀποσυρθῆτε εἰς τό ἔδαφος τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος...».

Ἔτσι οἱ δυστυχεῖς οἱ ἀπελευθερωτές τῆς Μακεδονίας, νικημένοι, ἀπαυδημένοι ἀπ' τίς κακουχίες, τρέμοντας τήν ἐκδίκηση τῶν Τούρκων, μπήκανε πάλι σέ κακά χάλια στό ἑλληνικό. Κι ἐκεῖ, καθώς φαίνεται τούς περίμενε ἡ ἀπελπισία. Καμιά μέριμνα ἀπ' τό Κράτος. Ὁ Γεώργιος Φιλάρετος στιγμάτιζε τήν εἰκόνα: «... Πεντακόσια περίπου θύματα ἐκ διαφόρων σωμάτων, ξένοι σέ ξένη χώρα, ἄνευ λεπτοῦ καί ἄνευ τροφῆς, μετά κακουχίας καί στερήσεις, μετά κινδύνους καί θυσίας, νήστεις, γυμνοί, φθειριῶντες, ἀσθενεῖς ἤ τραυματίαι ἐν ἀναρρώσει ἀφέθησαν εἰς τό ἔλεος τοῦ Ὑφίστου ὅπως ἐπαιτήσωσιν εἰς τόν νομόν τῆς Φθιώτιδος μετά τῶν προσφύγων...».

Τέλος αὐτοί οἱ ἐπαναστάτες καταφέρανε νά φτάσουν στή Στυλίδα καί ἐπιβιβασθήκανε στή Σαλαμινία καί σ' ἕνα ἱστιοφόρο ἐλπίζοντας νά ξεμπαρκάρουνε στόν Πειραιᾶ κι ἀπό κεῖ νά πᾶνε στίς πατρίδες τους, στά Ἐφτάνησα, στό Μοριά, στή Μικρασία. Ὅμως στή Χαλκίδα τούς κατεδάσανε «καί ἠναγκάσθησαν νά πορευθῶσι διά ξηρᾶς εἰς τήν πρωτεύουσαν διωχθέντες ὡς κακοῦργοι».

Καί τούτη ἡ χαρακτηριστική εἴδηση τῆς «Ἐφημερίδος» τῶν Ἀθηνῶν:

«Μανθάνομεν ὅτι ἡ Ἀγγλική πρεσβεία παρέχει δέκα πέντε δραχμῶν βοήθημα εἰς ἕκαστον πρόσφυγα ἐκ Θεσσαλίας καί Μακεδονίας καί εἰσιτήρια δωρεάν ὅπως ἐπιστρέψωσιν εἰς τάς ἑστίας των».

Ὅσον ἀφορᾶ τή «Μακεδονική Ἐπιτροπή» τῶν Ἀθηναίων λογίων καί ἐπιστημόνων πού εἶχε ἀναλάβει νά κινήση τήν ἐπανάσταση στή Μακεδονία ἔκαμε κι αὐτή τό πρακτικό της, σέ ἄφογη πάντα καθαρεύουσα, καί ἔκλεισε τή δραστηριότητά της. Ἰδού:

«Πρακτικόν τῆς Μακεδονικῆς Ἐπιτροπῆς.

Ὁ κ. Παπαζήσης ἀνήγγειλεν ὅτι ἔδωκε βοήθημα τοῖς τρισίν ἐκ Λιτοχώρου πρόσφυξι Ζωγραφάκη, Βασιλείου καί Καταρραχιᾶ δραχμάς 168. Τῷ δέ τραυματίᾳ τῆς μάχης Πολιάνας δραχμάς 15. Ὁ κ. Δραγούμης ἀνήγγειλεν ὅτι ὁ κ. Παπαζήσης ἔδωκεν αὐτῷ δραχμάς 2.240, ὧν τάς 2.000 ἔπεμψε τηλεγραφικῶς τῷ ἐπισκόπῳ Κίτρους, δαπανήσας διά τήν ἐπιταγήν καί τό τηλεγράφημα δραχμάς 9. Ὅτι τῷ πρόσφυγι Παλατίτσῃ Ι. Δήμου ἐπλήρωσε βοήθημα δρχ. 112... Ἀπεφασίσθη ἡ Ἐπιτροπή νά καταβῆ εἰς Πειραιᾶ πρός ὑποδοχήν τοῦ Ἐπισκόπου Κίτρους καί τῶν λοιπῶν... Ἀπεφασίσθη νά ἀναλάβῃ ἡ Ἐπιτροπή τά ἔξοδα τοῦ ½ ναύλου τῶν ἐκ Λαμίας ἐπανερχομένων ἐθελοντῶν, ἀτμοπλοϊκῆς ἑταιρείας δηλωσάσης ὅτι δωρεῖται τό ½ τοῦ ναύλου.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 1 Μαΐου 1878

Τ. Πανταζίδης, Γ. Παπαζήσης, Σ. Δραγούμης».

❁

Μᾶς διδάσκει, δέβαια, πολλά ἡ Ιλαροτραγωδία αὐτοῦ τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος. Ἐπιβεβαιώνει ὅτι εἴμαστε αὐθεντικοί Ἕλληνες, ἀπαράλλαχτοι πάντοτε: σέ ἐλαφρομυαλιές, σέ ἐξάρσεις, σέ μεγαλοστομίες, σέ γενναιότητες, σέ αὐθορμητισμούς, χωρίς ἔλεγχο τοῦ κοινοῦ νοῦ, ἕτοιμοι νά πεθάνουμε γιά ἰδέες ἀλλά καί ὑπολογιστικοί καί συμφεροντολόγοι. Ὅλα αὐτά συνθέτουν τό κράμα τοῦ ρωμαντικοῦ καί τοῦ γραφικοῦ πού τόσο εἶλκυσε πάντοτε τούς Εὐρωπαίους Φιλέλληνες. Γραφικότης φοβοῦμαι πώς ὑπῆρξαμε καί γιά τόν λόρδο Βύρωνα, καί γιά τόν Πάτρικ Λῆ Φέρμορ, —πού ἀνακηρύχθηκε προχτές δημότης τῆς Μάνης— καί γιά τόν Λώρενς Ντάρελλ τῶν ἡμερῶν μας.

Ἄμποτε ἡ σκληρή ἐποχή μας, πού δέ σηκώνει πιά τίς γραφικότητες, νά μᾶς συνετίση: νά μᾶς βάλη μυαλό καί νά μᾶς κάνει νά ζυγίζουμε πολύ ὅ,τι εἶναι νά πράξουμε, γιά νά μήν τό πληρώνουμε ἔπειτα ἀκριβά. Ὅπως ἔγινε μέ τούς ἐπαναστάτες τοῦ 1878 πού, μήτε χίλιοι ὅλοι - ὅλοι, κινηθήκανε νά καταλύσουν τήν ὀθωμανική αὐτοκρατορία κι ὕστερα κατάντησαν νά παίρνουν 15 δραχμές βοήθημα ὁ καθένας ἀπ' τούς Ἄγγλους γιά τά ναῦλα τους νά γυρίσουν στά χωριά τους.

ΗΛΙΑΣ ΒΕΝΕΖΗΣ

Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ 1878 ΚΑΙ ΟΙ ΜΑΚΕΔΟΝΕΣ ΑΓΩΝΙΣΤΕΣ

Κύριε Διευθυντά, 28 Σεπτ. 1966

Ὕστερα ἀπό τήν δημοσίευση τοῦ ἀρχείου Δραγούμη, ὅσον ἀφορᾶ τήν ἐπανάσταση τοῦ 1878 πού εἶδε τό φῶς τῆς δημοσιότητας, μέ τήν φροντίδα τοῦ ἀγαπητοῦ μου κ. Ι. Νοτάρη, ἤθελα κι' ἐγώ νά συμπληρώσω λίγα ἀπό τίς σημειώσεις μου ἀπό κάποιο βιβλίο πού ἑτοιμάζω γιά τό χωριό μου Νυμφαῖον (Νέβεσκα). Καί πρῶτα. Ὁ πόθος τῆς ἐλευθερίας δέν εἶχε σταματήσει νά καίη τίς καρδιές τῶν Μακεδόνων, γιατί ἡ ποθητή ἐλευθερία δέν ἀγκάλιασε κι' αὐτά τά ἐδάφη πού προσέφεραν τόσα κατά τήν Ἐπανάσταση τοῦ 1821.

Ἔτσι πολλοί Μακεδόνες ἐπιστήμονες καί ἔμποροι Μακεδόνες εἶχαν συγκροτήσει ἀπό τό 1867 ἀκόμη μιά Φιλική Ἑταιρεία πού σκοπόν εἶχε νά προετοιμάση τό ἔδαφος γιά τήν ἀπελευθέρωση τῆς Μακεδονίας.

Ἕνας τῶν Μακεδόνων αὐτῶν κατήγετο ἀπό τό χωριό μου Νέβεσκα (Νυμφαῖον) Φλωρίνης. Ἰδού τί γράφεται στό βιβλίον: «Αἴγλη ἐν Ζόφω» τ. Α', Τεργέστη 1900.

«... Θεωρεῖται ὡς βέβαιον ὅτι εἷς ἔμπορος ἐκ Νεβέσκης ὀνομαζόμενος Ἀναστάσιος Τσίρλης ἦτο προμηθευτής τῶν ὅπλων καί πολεμοφοδίων διά τούς λησταντάρτας καί ὅτι μέσον αὐτοῦ ἐστρατολογοῦντο ἄτομα διά τάς τάξεις τῶν ληστῶν - πατριωτῶν (= ἀνταρτῶν) μέ μισθόν 5 λιρῶν Τουρκίας κατά μῆνα». Δυστυχῶς ἡ ὀργάνωση προδόθηκε καί συνελήφθηκαν τά μέλη της καί ἐστάλησαν ἐξορία. Ἔτσι δέν μπόρεσαν νά πετύχουν τό σκοπό τους. Μά οἱ ἀντάρτες ἐξακολουθοῦσαν τή δράση τους στά βουνά τῆς Μακεδονίας. Ἔτσι ἀπό τό χωριό μας ὁ ἀρχηγός Παντέκης καί ὁ ἄλλος καπετάνιος Ζιοῦρκος ἤ Τυμπέσης * ὠργωναν τήν Μακεδονία σκορπίζοντας τόν φόβο στούς κατακτητάς. Δυστυχῶς δέν ἔχουμε γραπτά κείμενα γι' αὐτούς τούς δυό ἀρχηγούς μας, παρά μόνο ἀπό παραδόσεις κάτι ξεύρουμε ἐμεῖς οἱ νεώτεροι.

Μά σ' ἕνα ἐκκλησιαστικό βιβλίο τῆς ἐποχῆς ἐκείνης εἶναι γραμμένα τά ἑξῆς ὡς ἐνθυμήσεις. Στή σελίδα 724: «1878 Ὀκτωβρίου 13 ἦρθαν ἀντάρτες στό χωριό μας». Στή σελίδα 718: «1877 ἐβγῆκεν ἡ Ρουσία καί μπῆκεν στή μπόλη: ..88 ἡουνίου μπένουν βγένουν οἱ ἀνδάρτε». Αὐτά γράφει ὡς ἐνθυμήσεις κάποιος ἄγνωστος Νεβεσκιώτης. Τό γεγονός εἶναι ὅτι κάθε τόσο ἐπαναστατοῦσαν οἱ Μακεδόνες, ἕως ὅτου ἦρθε ἡ εὐλογημένη ὥρα τοῦ Παύλου Μελᾶ καί Ἐλευθερίου Βενιζέλου γιά νά ἑνωθοῦν οἱ Μακεδόνες μέ τούς ἀδελφούς των τῆς ἄλλης Ἑλλάδος.

Μετά τιμῆς
ΝΙΚΟΛ. ΛΟΥΣΤΑΣ
Δάσκαλος

---

* Καί ὁ μέν Ζιοῦρκος μετά τό κίνημα τοῦ 1878 ἐγκατεστάθηκε στή Θήβα ὅπου καί παντρεύτηκε Θηβαία, ἄλλαξε δέ τ' ὄνομά του σέ Γεωργίου. Ἐγγονός αὐτοῦ εἶναι ὁ γιατρός Γ. Γεωργίου. Ὁ δέ Παντέκας σκοτώθηκε σέ μάχη μέ τούς Τούρκους καί τό κεφάλι του τό στείλανε στήν πόλη.

σκησις του
μεγάλης τ
ζημία διά συν-
πήση τήν Ἑλλάδα. Ἡ εἴδηση πῆρε
μως, ὁσάκ τήν κι' ἔδωσε: «... Ὁ Χόρβαρτ πασᾶς
του καί μισθωτῶν ἄγεται ἐνώπιον τοῦ Δι-
αιτητικοῦ Δικαστηρίου, νά ἀναστέλλεται
πᾶσα ἐνέργεια μέχρι τῆς ἐκδόσεως τῆς ἀ-
ποφάσεως, ἡ ὁποία ἐνδέχεται νά τερματίση
τό ζήτημα. Ὁ θεσμός αὐτός τῆς Διαιτη-
σίας ἔχει ἀκριβῶς ὡς σκοπόν νά φέρη εἰς
ἐπαφήν τάς ἀντιδικούσας πλευράς, νά προ-
λαμβάνη τάς κρίσεις ἤ νά τούς δίδη ὁμα-
λήν διέξοδον, νά ἀποτρέπη τήν ἄγονον καί
ἄσκοπον ἐκτράχυνσιν τῶν διαφορῶν, νά ἀ-
ποδίδη τό δίκαιον ἐκεῖ ὅπου ὑπάρχει καί
νά συμβάλλη εἰς τήν κοινωνικήν ἰσορροπίαν.
Ἐφ' ὅσον, λοιπόν καί εἰς τήν περίπτωσιν
τῶν χειριστῶν τῆς «Ὀλυμπιακῆς» ἠκολου-
θήθη ἡ διαδικασία τῆς Διαιτησίας, ὤφει-
λαν οὗτοι νά ἀναστείλουν τήν ἀπεργίαν
των καί νά ἀναμείνουν τό ἀποτέλεσμα τῆς
ἐξετάσεως τῆς διαφορᾶς των. Ἐάν δέν θε-
ωρήσουν τήν ἀπόφασιν ἱκανοποιητικήν ἤ
δικαίαν, θά ἔχουν ἀκέραιον τό δικαίωμα
νά συνεχίσουν τόν ἀγῶνα των μέ τά προσ-
φορώτερα κατά τήν κρίσιν των μέσα. Καί
τό σπουδαιότερον, θά προστατεύσουν τήν
ἰδίαν τήν ὑπόθεσίν των ἀπό κάθε ἀπόπει-
ραν διαβολῆς.

ΟΙ ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΕΣ ΤΟΥ ΒΗΜΑΤΟΣ

23/8/1966

ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΙΣ

(Δόξα καί ἐλαφρότητες)

1

ΤΟΥ
ΗΛΙΑ ΒΕΝΕΖΗ
Ἀκαδημαϊκοῦ

«ΑΡΧΕΙΟΝ Στεφάνου Νικ. Δραγούμη. Ἀνέκδοτα ἔγγραφα γιά τήν ἐπανάσταση τοῦ 1878 στή Μακεδονία». Εἶναι ὁ τίτλος μιᾶς νέας ἔκδοσης τῆς Ἑταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν, τοῦ Ἱδρύματος Μελετῶν Χερσονήσου τοῦ Αἵμου, πού μόλις ἐκυκλοφόρησε, καί πού μᾶς τήν ἔφερε προχτές ὁ ἐπιμελητής τῆς ἐκδόσεως κ. Ἰωάννης Σωτ. Νόταρης.

Τό ἀρχεῖο τῆς οἰκογενείας Δραγούμη τό δώρησε στή Γεννάδειο Βιβλιοθήκη στά 1960 ὁ κ. Φίλιππος Στεφάνου Δραγούμης. Περιλαμβάνει βιβλία καί ἔγγραφα τοῦ Μάρκου Δραγούμη (1770 — 1854), τοῦ γιοῦ του Νικολάου — τοῦ ἐκδότη τῆς «Πανδώρας» — τοῦ πρέσβεως Μάρκου Νικ. Δραγούμη, τοῦ Στεφάνου Δραγούμη, τοῦ Ἴωνος Δραγούμη, τοῦ Φιλίππου Δραγούμη, τοῦ Παύλου Μελᾶ. Στό ἀρχεῖο αὐτό ἀνήκει καί τό ὑλικό πού ἀναφέρεται στήν ἐπανάσταση τῆς νοτίου Μακεδονίας στά 1878. Τό ἐκδίδει καί τό σχολιάζει μέ μεγάλη ἐπιμέλεια καί γνώση ὁ κ. Νόταρης. Διαβάζοντας τήν ἐκτενῆ εἰσαγωγή του καί, ἐν συνεχείᾳ, τά κείμενα, ἐνημερωνόμαστε γιά μιά ἐλάχιστα γνωστή καί, ὁπωσδήποτε, λησμονημένη ἱστορία τῶν πατέρων μας. Καί κυριευόμαστε ἀπό μικτά συναισθήματα: ἀπό αἰσιοδοξία καί ἀπό θλίψη. Βλέπουμε πόσο δέν ἔλειψε ποτέ ἀπό τόν τόπο τοῦτο τό γενναῖο φρόνημα, ἡ ἔξαρση καί ἡ τόλμη· ἀλλά, ταυτόχρονα, πόση εἶναι ἡ ἐπιπολαιότητά μας, ἡ ἀλαφρομυαλιά, καί ἡ εὐκολία μέ τήν ὁποία ξεχνᾶμε γενναῖες πράξεις καί γενναίους ἀνθρώπους.

Τόν Ἰανουάριο τοῦ 1878 εἶχε σχηματιστῆ στήν Ἀθήνα μιά Ἐπιτροπή πού ἀνέλαβε νά ὀργανώση τήν ἐπανάσταση τῶν Ἑλλήνων στή Μακεδονία. Ἡ Ἐπιτροπή αὐτή, ἐντολοδόχος τῆς Κεντρικῆς Ἐπι-

τροπῆς 'Αγῶνος, ἐργάστηκε ὡς τόν 'Απρίλιο τοῦ 1878, ὁπότε ἔσβησε τό ἐπαναστατικό κίνημα. Τήν ἀποτελοῦσανε, τήν 'Επιτροπή, πέντε πρόσωπα κοινωνικῆς προβολῆς: ὁ καθηγητής τοῦ Πανεπιστημίου 'Ιωάννης Πανταζίδης, ὁ στρατιωτικός γιατρός Γεώργ. Παπαζήσης, ὁ καθηγητής Νικ. Χαλκιόπουλος, ὁ δικηγόρος Λεωνίδας Πασχάλης καί ὁ Στέφανος Δραγούμης πού, καθώς προκύπτει ἀπ' τά κείμενα, ἦταν ἡ ψυχή τῆς 'Επιτροπῆς.

Στίς ἀρχές τοῦ χρόνου ἐκείνου (1878) ὁ Ρωσοτουρκικός πόλεμος εἶχε φτάσει στήν κορύφωσή του. Στίς 28 Δεκεμβρίου 1877 οἱ Ρῶσοι εἶχανε περάσει τόν Αἶμο καί ξεχυθῆ στή Θράκη. Στίς 8)20 'Ιανουαρίου τοῦ 1878 μπήκανε στήν 'Αδριανούπολη.

Τά γεγονότα αὐτά ἀναταράξανε τούς "Ελληνες πού βλέπανε τούς Σλαύους νά κατεβαίνουν στό Αἰγαῖο, ἐνῶ αὐτοί κάθονταν μέ σταυρωμένα χέρια ἀφήνοντας ἀβοήθητες, στά τουρκικά χέρια, τίς ἐπαρχίες τοῦ ἀλύτρωτου ἑλληνισμοῦ. "Εγιναν συλλαλητήρια, πετροβολήσανε τά σπίτια τῶν ὑπουργῶν τοῦ 'Αλεξ. Κουμουνδούρου, ἔγιναν συγκρούσεις μέ τήν 'Αστυνομία, ἡ Βουλή συνεδρίασε μυστικά καί ἔλαβε τήν ἀπόφαση τῆς εἰσβολῆς τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ στό τουρκικό ἔδαφος. 21 'Ιανουαρίου τοῦ 1878, ὁ στρατός μας διάβηκε τά σύνορα, χωρίς νά κηρύξουμε ἐπίσημα τόν πόλεμο μέ τήν Τουρκία. 'Ενθουσιασμός μεγάλος, ζητωκραυγές καί ἐλαφρότητα πολλή: «... 'Η σύνθεσις τοῦ στρατοῦ ἦτο ἀθλία, τό πυροβολικόν ἀγύμναστον καί ἡ ἐπιμελητεία ἐντελῶς ἀνοργάνωτος». Καί τό χειρότερο: ἐγλίναμε στό κλαρί πολύ ἀργά: ἡ Ρωσία ἤδη ἀπ' τίς 18 'Ιανουαρίου εἶχε ὑπογράφει στήν 'Αδριανούπολη προκαταρκτική ἀνακωχή μέ τήν Τουρκία. 'Αλλά, ἀπό βλάβη τῆς τηλεγραφικῆς γραμμῆς, τό νέο ἔφθασε στήν 'Αθήνα μόλις στίς 22 'Ιανουαρίου, ὅταν πιά ὁ στρατός μας τῶν 23 χιλ. ἀνδρῶν, εἶχε εἰσβάλει στό τουρκικό ἔδαφος.

Πανικός κατέλαβε τότε τήν ἑλληνική κυβέρνηση: Μέ τή ρωσοτουρκική ἀνακωχή τῆς 'Αδριανουπόλεως ἀποδεσμευόταν ὁ τουρκικός στρατός καί ὁ στόλος ἀπ' τόν πόλεμο τοῦ Βορρᾶ καί μποροῦσε ἄνετα νά χτυπήση τήν 'Ελλάδα. 'Η εἴδηση πῆρε κι' ἔδωσε: «... 'Ο Χόρβαρτ πασᾶς ἤρχετο ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ἐκπλεύσας τῶν Δαρδανελλίων, καί ἄγων τρομερόν στόλον καί 10.000 στρατοῦ πρός ἀποβίβασιν εἰς Μαραθῶνα».

Αὐτός ὁ Χόρβαρτ πασᾶς πού τρόμαζε τόσο τήν κυβέρνησή μας ἦταν ἕνας τυχοδιώκτης "Αγγλος πού εἶχε παραιτηθῆ ἀπ' τό ἀγγλικό ναυτικό μέ τό βαθμό τοῦ πλοιάρχου, ἔλαβε μέρος στόν ἐμφύλιο πόλεμο τῶν 'Αμερικανῶν, ὕστερα κατατάχθηκε στόν τουρκικό στόλο στά 1867, πολέμησε ἐναντίον τῆς Κρητικῆς 'Επαναστάσεως τοῦ 1866—69 καί ἔγινε πασᾶς. Στά 1877—78 ἦταν ἀρχηγός τοῦ τουρκικοῦ στόλου στόν Εὔξεινο καί εἶχε πετύχει νά ἀκινητοποίηση τόν ρωσικό στόλο.

'Ο ὑπουργός τῶν 'Εξωτερικῶν Θεόδ. Δηλιγιάννης πῆγε τότε καταθορυβημένος καί εἶδε τούς πρεσβευτές τῶν Μεγ. Δυνάμεων, τούς παρακάλεσε νά μή μᾶς ἐπιτεθοῦν οἱ Τοῦρκοι καί νά βροῦνε ἕναν εὔσχημο τρόπο νά ἀνακαλέση ἡ κυβέρνησή μας τό στρατό της χωρίς νά ξεσηκωθῆ ὁ λαός. Στό μεταξύ, κρυφά, εἶχε διαταχθῆ ὁ στρατός μας νά σταματήση τήν προέλασή του. Στίς 26 'Ιανουαρίου τοῦ 1878 ἡ ἀνάκληση ἔγινε ἐπίσημη. 'Η 'Ελληνική Κυβέρνηση ἔλεγε πώς ὑποχώρησε στίς συμβουλές τῶν Μεγάλων Δυνάμεων καί δέχτηκε τή μεσολάβησή τους καί τήν ἐγγύηση πού δίνανε ὅτι θά περιφρουρηθῆ ἡ ζωή, ἡ τιμή καί ἡ περιουσία τῶν 'Ελλήνων κατοίκων τῶν ὁμόρων ἐπαρχιῶν καί ὅτι ἡ συνδιάσκεψη τῆς εἰρήνης θά λάβαινε ὑπ' ὄψιν της τά συμφέροντά μας. 'Η εἰσβολή τοῦ στρατοῦ μας — ἔλεγε ὁ Κουμουνδοῦρος — ἔγινε γι' αὐτόν ἀκριβῶς τό σκοπό. 'Αφοῦ λοιπόν οἱ σύμμαχοι ἀναλάμβαναν τή δουλειά αὐτή γιά λογαριασμό τῆς 'Ελλάδος, ἡ 'Ελλάδα δέν εἶχε λόγο νά ἐπιμένη στήν ἐκστρατεία!

'Ωστόσο ὅλοι καταλαβαίνανε πώς οἱ ἀλύτρωτοι "Ελληνες μέναν μέ τήν ἐξέλιξη αὐτή ἀλύτρωτοι, ἐνῶ τά ἐθνικά μας δίκαια βοοῦσαν. "Επρεπε νά σβήση ἡ φλόγα πού εἶχε ἀνάψει. "Ετσι ἐκδηλωθήκανε ἐπαναστατικά κινήματα στήν "Ηπειρο, στή Θεσσαλία καί στή Μακεδονία. 'Οργανωμένα μές στήν 'Ελλάδα τά κινήματα αὐτά ἀπό καλούς πατριῶτες, ἦταν ὡστόσο καταδικασμένα νά ἀποτύχουν. «... "Ελειπαν ἡ μελέτη, τό σχέδιο, ὁ συντονισμός τῶν ἐνεργειῶν, ἡ ἀπαραίτητη καί σοβαρή συνεργασία. "Ολα σχεδόν γίνονταν μέ σκέψεις καί ἀποφάσεις διαστικές. Κοινή διοίκηση γιά τίς τρεῖς περιοχές, στίς ὁποῖες ἐκδηλωθήκανε τά ἐπαναστατικά κινήματα, δέν ὑπῆρχε. Στά διάφορα διαμερίσματα τῆς 'Ηπείρου καί τῆς Θεσσαλίας πού ἐπαναστατήσανε ἐμφανίζονται ἀνεξάρτητα, μποροῦμε νά ποῦμε, καπετανάτα πού κινοῦνται καί δροῦν χωρίς συνεννόηση μέ τούς πλαϊνούς των, κι' ὄχι λίγες φορές μέ τρόπο πού βλάπτει τούς συναγωνιστάς των καί τόν κοινόν ἀγῶνα».

Θά δοῦμε τήν προσεχῆ Τρίτη τήν τραγική ἱστορία τοῦ κινήματος στή Νότιο Μακεδονία, ὅπως προκύπτει ἀπ' τά κείμενα τοῦ ἀρχείου Στεφάνου Δραγούμη.

ΗΛΙΑΣ ΒΕΝΕΖΗΣ

ΟΙ ΔΙΑΚΟΠΕΣ ΜΟΥ ΕΤΕΛΕΙΩΣΑΝ

(Δυστυχῶς)

'Από αὔριον καί κάθε βράδυ μέ τά βιολιά μου καί ὅλο τό ἄλλο πρόγραμμα στήν

ΝΕΡΑΪΔ

Τώνης Μαρο

ΤΗΛ. 982.004 — 983.95

ΟΙ CHAR

ΣΤΟ

ΦΑΛΗΡΙΚΟ ΔΕ

Κάθε Κυριακή ἀπόγευμα 6-

ἀπογευματινά πάρτυ Δρχ

ΟΝ, 29 Αὐγούστου. Ἰδιαιτέρα ὑπη-
Ο στρατάρχης Τίτο ἀπεφάσισε νά
ήν Κεντρικήν Ἐπιτροπήν τῆς Ἑνώ-
οσλάβων Κομμουνιστῶν» κατά τήν
μάδα τοῦ προσεχοῦς Ὀκτωβρίου.
ράφει ἡ βρεττανική ἐφημερίς «Ὁμπ-
μετά τῆς ὁποίας «Τό Βῆμα» συνερ-
ἀποκλειστικότητα διά τήν Ἑλλάδα
ις αὐτή ἐλήφθη ἀπό τόν ἡγέτην τῆς
ας διά τόν λόγον ὅτι οὗτος εἶναι
ος ἀπό τόν μέχρι τοῦδε βραδύν ρυθμόν,
ν ἐφαρμόζονται αἱ ἀποφάσεις αἱ λη-
τῆς ὁλομελείας τῆς Ἑνώσεως Γιουγ-
κομμουνιστῶν εἰς Μπριόνι κατά τόν
παρελθόντα Ἰούλιον, περί ἐσωτερικῆς δημοκρατι-
κοποιήσεως αὐτῆς.

Τό συνέδριον τοῦ προσεχοῦς Ὀκτωβρίου, συ-
νεχίζει ἡ ἐφημερίς, ἀναμένεται ὅτι θά εἶναι ἴσης
σοβαρότητος μέ ἐκεῖνο τοῦ Ἰουλίου, διά τοῦ ὁ-
ποίου ἐξεκαθαρίσθη ὁ ἀντιπρόεδρος Ἀλεξάνταρ
Ράνκοβιτς καί κατεφέρθη ἀποφασιστικόν πλῆ-
γμα εἰς τήν μυστικήν ἀστυνομίαν τῆς Γιουγκο-
σλαβίας.

Ὁ στρατάρχης Τίτο εἶναι σαφῶς ἀποφασι-
σμένος νά ἐκκαθαρίση τήν ἀπομένουσαν ἀντίδρα-
σιν ἐντός τοῦ κυβερνῶντος σώματος τῆς Ἐκτε-
λεστικῆς Ἐπιτροπῆς καθώς καί μεταξύ τῶν ἁ-
πλῶν μελῶν. Τοῦτο δύναται νά προκαλέση τήν ἀ-

Συνέχεια εἰς τήν 5ην σελίδα

λόγες
ούσης
βυζάν-
πρός
ις χώ-
πολέ-
πᾶσαν
οῦ Λι-
γίσαν
λείαν
ήν μά-
τά τά
ση τήν
τό ἐκ
ου καί
ίτιδος

Ἐπί-
νήρ ἐν-
μεγα-
ν ὁμο-
τί καρ-
άσθενεῖ
νά σή-
ττασης
ἀρχη-
χετικά,
Ἐπι-

βρουα-
ς Ρεά-
ρήσεως

ο ἐπίσκοπος Κίτρους Νικόλαος, ὅσ-
τις πρό τεσσάρων ἢ πέντε ἡμερῶν
εἶχεν ὑψώσει τήν σημαίαν τῆς ἐπα-
ναστάσεως ἐν Κολινδρῷ. Τόν ἐπί-
σκοπον παρηκολούθουν ἑβδομήκοντα
μόνον ἄνδρες, ἐν οἷς πολλοί λησταί
ὑπό τούς ληστάρχους Εὐαγγέλην
καί Ζαρκάδαν, τό μέν διότι δέν εἴ-
χομεν πλέον ὅπλα νά δώσωμεν εἰς
τούς ἐπαναστάτας τοῦ Κολινδροῦ,
τό δέ διότι ἐν τῇ ἀπουσίᾳ τοῦ ἐπι-
σκόπου οἱ ἡμίσεις περίπου τῶν κα-
τοίκων τοῦ Κολινδροῦ ἠθέτησαν τήν
ἰδέαν τῆς ἐπαναστάσεως, ἐζήτησαν
καί ἔλαβον στρατόν τουρκικόν πρός
ἀσφάλειάν των καί προσεκύνησαν...»

Μέ τέτοια καί τέτοια δέν εἶναι
ἀνεξήγητο πῶς, σέ τρεῖς μῆνες
μέσα, τό ἐπαναστατικό κίνημα στή
νότιο Μακεδονία, πού εἶχε ἀρχίσει
μέ τόση φλόγα, μέ τόσα πρωτόκολ-
λα καί μέ τόση καθαρεύουσα, κατε-
στάλη ἀπ' τούς Τούρκους. Εἶναι χα-
ρακτηριστική ἡ τύχη τῶν νικημένων
ἐπαναστατῶν καί ὁ ρόλος πού ἔπαι-
ξε σ' αὐτή τήν περίσταση ἡ Ἀγ-
γλία.

Θά ἀφιερώσουμε σ' αὐτό τό δι-
δακτικό μάθημα ἕνα ἀκόμα ἄρθρο
μας τήν προσεχῆ Τρίτη.

ΗΛΙΑΣ ΒΕΝΕΖΗΣ

ΟΙ ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΕΣ ΤΟΥ ΒΗΜΑΤΟΣ

30/8/1966

ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

2

ΤΟΥ
ΗΛΙΑ ΒΕΝΕΖΗ
Ἀκαδημαϊκοῦ

ΑΝΑΤΡΕΧΟΥΜΕ καί σήμερα στά ἄγνωστα ἔγγραφα τοῦ Ἀρχείου Δραγούμη πού μόλις ἐκδοθήκανε ἀπό τήν Ἑταιρεία Μακεδονικῶν Σπουδῶν, μέ τήν ἐπιμέλεια τοῦ κ. Ἰωάν. Νόταρη. Πρόκειται γιά τήν ἐπανάσταση τοῦ 1878 στή Νότιο Μακεδονία. Ἄρχισε, ἡ ἐπανάσταση αὐτή, τόν Ἰανουάριο τοῦ 1878 μέ τή μεταφορά ἀπό τήν Ἑλλάδα σωμάτων ἐθελοντῶν. Τά σώματα αὐτά καταρτίζονταν μέ τή φροντίδα τῆς «Μακεδονικῆς Ἐπιτροπῆς» πού, ἄλλωστε, καί τά χρηματοδοτοῦσε. Ἕνα σῶμα ἐθελοντῶν ἦρθε κι' ἀπ' τή Μικρασία.

«Προχθές ἔφυγαν ὅπως μεταβοῦν εἰς τά ἐπαναστατικά πεδία — ἔγραφε ἡ «Ἐφημερίδα» τῆς ἐποχῆς — ἱκανοί νέοι, 200 περίπου, οἱ πλεῖστοι ἐκ Σμύρνης καί ἄλλων μερῶν, ἐν οἷς ὁ τέως συντάκτης τῆς Ἰωνίας κ. Μ. Σεϊζάνης. Ἡ σημαία των φέρει τήν ἐπιγραφήν «Λόχος Ἰώνων», τό δέ σῶμα, ἄριστα κατηρτισμένον, ἐσχηματίσθη ἰδιαιτέρα φροντίδι τοῦ κ. Μ. Σεϊζάνη, ἀντιπροσωπεύοντος τῆς ὡραίας Σμύρνης τά αἰσθήματα».

Ἡ «Μακεδονική Ἐπιτροπή» τῶν Ἀθηνῶν δέν εἶχε νά κάμη εὔκολη δουλειά ὅταν στρατολογοῦσε τούς ἐθελοντές γιά τό ἐπαναστατικό κίνημα. Κοντά στούς καθαρούς πατριῶτες βρεθήκανε καί ἀ-κάθαρτα ἤ ἄχρηστα χέρια. Ἡ Ἐπιτροπή ἔδινε χρήματα καί «εἰς ἀνθρώπους οἵτινες ὑπόσχονται νά στρατολογήσωσι 400—500 καί ὅμως ἐξέρχονται μέ 50 — 60 καί, ἕως οὗ φθάσωσι εἰς τά σύνο-

ρα, γένουσι μέ 15 —20 καί ὅμως ἔλαβον χρήματα διά 400 — 500! Ἕτεροι λαμβάνουσι χρήματα, ὅπλα καί πολεμοφόδια καί ὅμως γένουσιν εἰς τάς οἰκίας των μέχρις ὅτου ἴδωσιν τί θά ἀπογίνη καί τότε νά σκεφθῶσι τί θά κάμωσι».

Τί νά κάμη, ὅμως, κι' αὐτή ἡ δύσμοιρη πενταμελής Ἐπιτροπή καθηγητῶν καί λογίων πού εἶχε ἀναλάβει νά κάμη μιά ἐπανάσταση; Πῶς νά ἀντιμετωπίση καταστάσεις καί ἀνθρώπους καί πολεμικές περιπέτειες καί τίς ἀνάγκες ἑνός ἀνταρτοπολέμου; Ἀπό τό πρῶτο πρακτικό της, πού δημοσιεύεται σήμερα, διατυπωμένον στή γραφική καθαρεύουσα τῶν συντακτῶν του, καταλαβαίνει κανείς τό ρομαντισμό τους:

«Πρακτικόν Μακεδονικῆς Ἐπιτροπῆς.

Ὁ κύριος Παπαζήσης μετά τοῦ κυρίου Πασχάλη θέλουσιν ἀπό σήμερον ζητήσει τήν ἐνταῦθα καί ἐν Στυλίδι παράδοσιν 700—1.000 Chassepôt καί 2.000 ἐμπροσθογεμῶν ὅπλων, τῶν ἐφοδίων καί τῶν πυριτοθηκῶν. Ζητηθήσονται παρά τῆς Κυβερνήσεως δίπυρα διά τούς ἄνδρας. Ἀγορασθήσονται παρά τῆς Ἐπιτροπῆς σήμερον 150 κάππαι παραδοθησόμεναι ἐπί τοῦ ἀτμοπλοίου, ἐν τῷ μεταξύ δέ κατατεθησόμεναι ἐν ἰδιαιτέρα τινί ἀποθήκη. Ὡσαύτως 150 ζεύγη καλτσῶν παραδοθησομένων πρό τῆς ἐπιβιβάσεως. Ὡσαύτως 150 ζεύγη τζαρουχίων παραδοθησόμενα πρό τῆς ἐπιβιβάσεως. Ὁ κ. Δραγούμης, ἔχων ἀνά χεῖρας τριάκοντα χιλιάδας δραχμῶν διά λογαριασμόν τῆς Ἐπιτροπῆς, θέλει μετρήσει τῷ κ. Λεωνίδα Πασχάλη, μέλος αὐτῆς, μεταβησομένω εἰς Μακεδονίαν μετά τοῦ σώματος, δραχμάς δισχιλίας (2.000) ὅπως διαχειρισθῇ αὐτάς συμφώνως ταῖς εἰς τούς ἐν Ἀταλάντῃ ἐπιτρόπους δοθείσαις ὁδηγίαις, καί καταρτίση ἀριθμόν πεντήκοντα ἀνδρῶν. Ταῦτα ὡς προκαταβολή κατά τά ἐν ταῖς ἀρηγέναις ὁδηγίαις περιεχόμενα.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 31 Ἰανουαρ. 1878
Ν. Χαλκιόπουλος, Ἰ. Πανταζίδης, Γεώργ. Παπαζήσης, Λεωνίδας Πασχάλης, Στέφ. Δραγούμης».

Λίγο ἀργότερα ἡ Μακεδονική Ἐπιτροπή συνέρχεται καί ἀποφασίζει νά ξεκινήση τό σῶμα τῶν ἐθελοντῶν πού μέ πολλά βάσανα καί γραφειοκρατικές σκοτοῦρες εἶχε ὀργανώσει. Γράφει τό πρακτικό τῆς 9 Φεβρουαρίου 1878:

«Ἡ Ἐπιτροπή ἀποφασίζει:

1) ἡ ἐπιβίβασις τῶν ἐν Ἀθήναις στρατολογηθέντων γενήσεται τήν πρωΐαν εἰς Βάρην, ὁ δ' ἀπόπλους ἀμέσως κατόπιν.

2) τό ἕτερον τῶν ἀτμοπλοίων ἀναχωρήσῃ ἀπόψε Ἀταλάντην, Στυλίδα καί Ὠρεούς πρός παραλαβήν τῶν αὐτόθι στρατολογηθέντων. Ἐπί τούτου ἀναχωρήσῃ καί ὁ ἀρχηγός καί ὁ κ. Στέφ. Δραγούμης μεταβαίνων οὗτος εἰς Ἀταλάντην.

γ) Κατά τήν ἐνταῦθα ἐπιβίβασιν ὁ Ἔλεγχος τῶν ἀνδρῶν γενήσεται ὑπό τῆς ἐπιτροπῆς συντασσομένου πρακτικοῦ.

δ) ἐν Στυλίδι καί Ξηροχωρίῳ ὁ Ἔλεγχος γενήσεται κατά τήν ἐπιβίβασιν ὑπό τοῦ ἀρχηγοῦ συντάσσοντος πρακτικόν...».

❁

Ἔτσι, μέ πρακτικά, μέ καταμετρήσεις, μέ καθαρεύουσαν, ἄρχισε ἡ ἐπανάσταση στή Νότιο Μακεδονία, — «ἡ εἰς Ὄλυμπον στρατεία» — μέ τήν ἀπόβασιν πεντακοσίων περίπου ἀνδρῶν, ὑπό τήν ἀρχηγία Κοσμᾶ Δουμπιώτη, λοχαγοῦ, στίς 16 Φεβρουαρίου τοῦ 1878. Ἡ ἀπόβαση ἔγινε στή θέση «Πλάκα» τοῦ Λιτόχωρου. Οἱ ἐπαναστάτες καταλάβανε τό Λιτόχωρο καί σχηματίσανε «Προσωρινήν Κυβέρνησιν τῆς Μακεδονίας» μέ πρόεδρο τόν Λιτοχωρίτη πρόκριτο Εὐάγγελο Κοροβάγγο. Σέ λίγες, ὅμως, μέρες, οἱ Τοῦρκοι ξαναπήρανε τό Λιτόχωρο καί τοῦ βάλανε φωτιά. Κι' ἐνῶ «οὐρανομήκεις μέχρι βαθείας νυκτός ὑψοῦντο αἱ φλόγες τοῦ πυρός ὑπεράνω τῆς ἀνθούσης κωμοπόλεως, τό ἀτμόπλοιον «Βυζάντιον», δεύτερον ἐκτελοῦν πλοῦν πρός ἐφοδίασιν τῆς ἐπαναστατησάσης χώρας διά τῶν ἐπιτηδείων τοῦ πολέμου, μή ἀντιληφθέν παρά πᾶσαν προσδοκίαν τήν πανωλεθρίαν τοῦ Λιτοχώρου, ἐν σπουδῇ προσεγγίσαν παρά τήν ἀκτήν, ἔρριψεν ὡς λείαν τοῦ ἐχθροῦ διά τήν ἐπαύριον τήν μόνην ἐλπίδα ἥτις ἠδύνατο, μετά τά ἀτυχήματα ταῦτα, νά ἐμψυχώσῃ τήν ἀτυχῆ ἐκείνην ἐπανάστασιν: τό ἐκ 2.500 ὅπλων νέον φορτίον του καί ὑπερπεντακόσια κιβώτια πυρίτιδος καί φυσιγγίων!...».

Ἕνας ἡρωϊκός δεσπότης, ὁ Ἐπίσκοπος Κίτρους Νικόλαος «ἀνήρ ἐνθουσιῶν ὑπέρ τοῦ ἑλληνικοῦ μεγαλείου καί τῆς ἐλευθερίας τῶν ὁμοφύλων, εὐπαίδευτος δέ ὢν καί καρτερικήν φέρων καρδίαν ἐν ἀσθενεῖ καί μικρῷ σώματι», ἔσπευσε νά σηκώση τή σημαία τῆς ἐπανάστασης καί νά βοηθήση τό σῶμα τοῦ ἀρχηγοῦ Δουμπιώτη. Ἔγραφε, σχετικά, ὁ ἀρχηγός στή Μακεδονική Ἐπιτροπή:

«...Τήν ἑσπέραν τῆς 28 Φεβρουαρίου προσῆλθε πρός ἡμᾶς εἰς Ρεάτανην ἐκ προηγουμένης συνεννοήσεως ὁ ἐπίσκοπος Κίτρους Νικόλαος, ὅστις πρό τεσσάρων ἢ πέντε ἡμερῶν εἶχεν ὑψώσει τήν σημαίαν τῆς ἐπαναστάσεως ἐν Κολινδρῷ. Τόν ἐπίσκοπον παρηκολούθουν ἑβδομήκοντα μόνον ἄνδρες, ἐν οἷς πολλοί λησταί ὑπό τούς ληστάρχους Εὐαγγέλην καί Ζαρκάδαν, τό μέν διότι δέν εἶχομεν πλέον ὅπλα νά δώσωμεν εἰς τούς ἐπαναστάτας τοῦ Κολινδροῦ, τό δέ διότι ἐν τῇ ἀπουσίᾳ τοῦ ἐπισκόπου οἱ ἡμίσεις περίπου τῶν κατοίκων τοῦ Κολινδροῦ ἠθέτησαν τήν ἰδέαν τῆς ἐπαναστάσεως, ἐζήτησαν καί ἔλαβον στρατόν τουρκικόν πρός ἀσφάλειάν των καί προσεκύνησαν...»

Μέ τέτοια καί τέτοια δέν εἶναι ἀνεξήγητο πῶς, σέ τρεῖς μῆνες μέσα, τό ἐπαναστατικό κίνημα στή νότιο Μακεδονία, πού εἶχε ἀρχίσει μέ τόση φλόγα, μέ τόσα πρωτόκολλα καί μέ τόση καθαρεύουσα, κατεστάλη ἀπ' τούς Τούρκους. Εἶναι χαρακτηριστική ἡ τύχη τῶν νικημένων ἐπαναστατῶν καί ὁ ρόλος πού ἔπαιξε σ' αὐτή τήν περίσταση ἡ Ἀγγλία.

Θά ἀφιερώσουμε σ' αὐτό τό διδακτικό μάθημα ἕνα ἀκόμα ἄρθρο μας τήν προσεχῆ Τρίτη.

ΗΛΙΑΣ ΒΕΝΕΖΗΣ

ΩΔΕΙΟΝ ΗΡΩΔΟΥ ΑΤΤΙΚΟ

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ
ΟΙΔΙΠΟΥΣ ΕΠΙ ΚΟΛΩ
ΤΕΤΑΡΤΗ 31.8.66 — ΠΕΜΠΤΗ
ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ
ΕΚΑΒΗ
ΣΑΒΒΑΤΟΝ 3.9.66 — ΚΥΡΙΑΚ
Ὥρα 8.30' μ.μ.
ΤΙΜΑΙ ΕΙΣΙΤΗΡΙΩΝ : 50, 35, 25,
Εἰσιτήρια : Εἰς τά Ταμεῖα τοῦ Φεστιβάλ
» » » » Βασιλι
» Περίπτερον Πλατείας Κ

ἀντικρύσουμε τά κατακάθαρα ἐκεινα ματιὰ, τά γεμᾶτα τρυφερότητα καί εἰλικρίνεια. Τό αἰώνιο χαμόγελο πού χάριζε σέ κάθε ἀνθρώπινη ὕπαρξη, χωρίς διάκριση καί χωρίς φειδώ. Ἦταν καλός γιά ὅλους. Φίλος εἰλικρινής, ἀφεγάδιαστος, ἀσύγκριτος. Καί ὅταν μιλούσατε μαζί του νοιώθατε ἐμπιστοσύνη καί σιγουριά. Ὑπερηφάνεια, ἄν θέλετε, ὅτι ὑπάρχουν ἀκόμη ἀνάμεσά μας ἀνθρώπινα πλάσματα τόσο καθαρά, τόσο ἀγνά καί ἀνεξίκακα. Δέν εἶχε ἐχθρούς, γιατί ποτέ δέν μίσησε, δέν κατηγόρησε, δέν ἔβλαψε. Ἦταν μιά ἀκένωτη δεξαμενή καλωσύνης, ἕνα ἀμάλγαμα ἀπό τά πιό ἐξαίσια ἀνθρώπινα αἰσθήματα.

Πόσο τόν ἀγαπούσαμε τό Λεφτέρη καί πόσο κενό μεγάλο, δυσαναπλήρωτο, ἀπύθμενο, ἀνοίγεται μπροστά μας.

Προσωπικά ἐγώ δέν ἔχασα ἕνα φίλο. Ἔχασα ἕνα ἀδελφό, ἕναν ἀνεκτίμητο σύντροφο σέ μέρες χαρούμενες καί εὐτυχισμένες, σέ ὧρες δύσκολες καί σκληρές. Σέ προσωπικά καί ἱστορικά γεγονότα. Γνωριστήκαμε τό 1925. νεαροί ρεπόρτερ καί οἱ δυό. Καί ἀπό τό 1927 βρισκόμαστε πάντα μαζί στήν ἴδια ἐπαγγελματική στέγη, στό ἴδιο γραφεῖο, στό «Βῆμα», κατάντικρυ ὁ ἕνας στόν ἄλλον. Μαζύ φτιάσαμε τήν καρριέρα μας, περίπου τήν ἴδια μας τή ζωή. Καί τώρα ἕνα γραφεῖο κενό, χωρίς αὐτόν. Κι' ἐμεῖς ὅλοι μόνοι, χωρίς τό Λεφτέρη. Εἶναι ἀδιανόητο, εἶναι ἀπίστευτο.

Κύριοι ἐπιστήμονες καί σοφοί. Κύριοι φυσικοί καί ἀτομικοί, πού ἀγωνιζόσαστε μέ τόσο πάθος νά μᾶς πᾶτε στή Σελήνη, στόν Ἄρη, στά κατάβαθα τῶν ὠκεανῶν. Γιατί; Ὅταν δέν κατορθώνετε ἕνα τοσοδούλι πραγματάκι στό ἀνθρώπινο σῶμα πού ξαφνικά ἀτακτεῖ καί παύει νά λειτουργῆ, νά τό ἐπαναφέρετε στόν κανονικό του ρυθμό. Τήν καρδιά τοῦ Λεφτέρη Κοτσαρίδα.

κυριακίδης

ΟΙ ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΕΣ ΤΟΥ ΒΗΜΑΤΟΣ

6/9/1966

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

3

ΤΟΥ

ΗΛΙΑ ΒΕΝΕΖΗ

Ἀκαδημαϊκοῦ

ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ, τραγική σελίδα, τῆς Ἐπανάστασης τοῦ 1878 στή Μακεδονία, ὅπως προκύπτει ἀπ' τό «Ἀρχεῖο» τοῦ Στεφ. Δραγούμη. Δέν εἶχαν κάν κλείσει τρεῖς μῆνες ἀπό τήν εἰσβολή τοῦ σώματος τοῦ ἀρχηγοῦ Δουμπιώτη στή Νότιο Μακεδονία καί ἡ συντριβή του ἦταν πλήρης. Ἡ δύναμή του ὑποχωρώντας ἔφτασε στίς πόρτες τῶν Ἀγράφων. Ἡ ἑλληνική κυβέρνηση, πιεζόμενη ἀπ' τούς Ἄγγλους, ἔδωσε ἐντολή στούς ἐπαναστάτες νά δεχτοῦν ἀμέσως τήν ἀνακωχή καί τήν εἰρήνευση καί νά γυρίσουν στήν Ἑλλάδα.

Ἡ Ἀγγλία εἶχε συμφέρον τότε ζωτικό νά ἐνδιαφέρεται γιά τήν ἀκεραιότητα τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας. Ἡ συνθήκη τοῦ Ἁγίου Στεφάνου, πού εἶχε ὑπογραφῆ στίς 20 Φεβρουαρίου ἐκείνου τοῦ χρόνου (1878) δημιουργοῦσε μία γιγαντιαία βουλγαρική ἡγεμονία — δηλαδή ἄπλωνε τή ρωσσική ἐπιρροή πρός τό Αἰγαῖο. Ἡ Ἀγγλία ἐδήλωσε πώς θεωρεῖ ἀπαράδεκτους τούς ὅρους τῆς συνθήκης τοῦ Ἁγίου Στεφάνου καί ζητοῦσε τήν ἀνα-

τροπή της. Αύτό συνέπιπτε καί μέ τά έλληνικά συμφέροντα πού τά έστραγγάλιζε ή συνθήκη αύτή. Η Αγγλία πήρε τήν Κύπρο άπ' τούς Τούρκους ώς άντάλλαγμα τής ύποστηρίξεως πού τούς έδιδε καί πίεζε τήν Ελλάδα νά παύση νά ένοχλή τήν Τουρκία. Η Ελλάδα δέχτηκε νά σταματήση τήν έπανάσταση στή Μακεδονία.

Ο πρόξενος τής Αγγλίας στήν Αθήνα Merlin καί ό ύποπρόξενος στή Θεσσαλονίκη Blunt πήγαν στό Σμόκοβο τής Καρδίτσας όπου ήταν τό άρχηγείο τών Ελλήνων άνταρτών τής Θεσσαλίας καί τής Μακεδονίας καί κλείσανε τήν άνακωχή. Ο Merlin έβγαλε καί λόγο. Σώζεται τό κείμενο στά άρχεία τού ύπουργείου μας τών Εξωτερικών:

«Φίλτατοι κύριοι όπλαρχηγοί!

Η σεβαστή ήμών Κυβέρνησις τής Μεγάλης Βρεταννίας, προσπαθούσα άπό καρδίας διά τό καλόν καί τήν πρόοδον τού Ελληνισμού, έπεφόρτισεν ήμάς ίνα έλθωμεν είς άντάμωσίν σας. Όθεν σάς συμβουλεύομεν όπως παύση ή ματαία αίματοχυσία καί καταστροφή, καθότι ή κατάστασις αύτη τών πραγμάτων έν έναντία περιπτώσει, καθ' ήν δέν είρηνεύση, ή κυβέρνησις τής Μεγάλης Βρεταννίας προβλέπει σπουδαίας συνεπείας καί περιπλοκάς διά τό συμφέρον τών κατοίκων καί τού Ελληνισμού. Συνεπεία τούτου ήλθομεν μετά τού συναδέλφου μου κ. Blunt είς άντάμωσίν σας, διά νά σάς καθυποβάλωμεν τήν θέλησιν τής κυβερνήσεώς μας, καί έχομεν όλην τήν έλπίδα ότι αί συμβουλαί μας θά είσακουσθούν. Όσον δ' άφορά τό ζήτημα διά τό οποίον έλάβατε τά όπλα, σάς συμβουλεύομεν νά άναθέσητε αύτό είς τήν καλήν θέλησιν τής σεβαστής ήμών Κυβερνήσεως καί τών λοιπών φίλων εύρωπαϊκών Δυνάμεων, σείς δέ νά άποσυρθήτε είς τό έδαφος τής έλευθέρας Ελλάδος...».

Έτσι οί δυστυχείς οί άπελευθερωτές τής Μακεδονίας, νικημένοι, άπαυδημένοι άπ' τίς κακουχίες, τρέμοντας τήν έκδίκηση τών Τούρκων, μπήκανε πάλι σέ κακά χάλια στό ελληνικό. Κι έκεί, καθώς φαίνεται τούς περίμενε ή άπελπισία. Καμιά μέριμνα άπ' τό Κράτος. Ο Γεώργιος Φιλάρετος στιγμάτιζε τήν εικόνα: «... Πεντακόσια περίπου θύματα έκ διαφόρων σωμάτων, ξένοι σέ ξένη χώρα, άνευ λεπτού καί άνευ τροφής, μετά κακουχίας καί στερήσεις, μετά κινδύνους καί θυσίας, νήστεις, γυμνοί, φθειριώντες, άσθενείς ή τραυματίαι έν άναρρώσει άφέθησαν είς τό Έλεος τού Υψίστου όπως έπαιτήσωσιν είς τόν νομόν τής Φθιώτιδος μετά τών προσφύγων...».

Τέλος αύτοί οί έπαναστάτες καταφέρανε νά φτάσουν στή Στυλίδα καί έπιβιβασθήκανε στή Σαλαμινία καί σ' ένα ίστιοφόρο έλπίζοντας νά ξεμπαρκάρουνε στόν Πειραιά κι άπό κεί νά πάνε στίς πατρίδες τους, στά Εφτάνησα, στό Μοριά, στή Μικρασία. Όμως στή Χαλκίδα τούς κατεβάσανε «καί ήναγκάσθησαν νά πορευθώσι διά ξηράς είς τήν πρωτεύουσαν διωχθέντες ώς κακοῦργοι».

Καί τούτη ή χαρακτηριστική είδηση τής «Εφημερίδος» τών Αθηνών:

«Μανθάνομεν ότι ή Αγγλική πρεσβεία παρέχει δέκα πέντε δραχμών βοήθημα είς έκαστον πρόσφυγα έκ Θεσσαλίας καί Μακεδονίας καί εισιτήρια δωρεάν όπως έπιστρέψωσιν είς τάς έστίας των».

Όσον άφορά τή «Μακεδονική Επιτροπή» τών Αθηναίων λογίων καί έπιστημόνων πού είχε άναλάβει νά κινήση τήν έπανάσταση στή Μακεδονία έκαμε κι αύτή τό πρακτικό της, σέ άφογη πάντα καθαρεύουσα, καί έκλεισε τή δραστηριότητά της. Ιδού:

«Πρακτικόν τής Μακεδονικής Επιτροπής.

Ο κ. Παπαζήσης άνήγγειλεν ότι έδωκε βοήθημα τοίς τρισίν έκ Λιτοχώρου πρόσφυξι Ζωγραφάκη, Βασιλείου καί Καταρραχιά δραχμάς 168. Τώ δέ τραυματία τής μάχης Πολιάνας δραχμάς 15. Ο κ. Δραγούμης άνήγγειλεν ότι ό κ. Παπαζήσης έδωκεν αύτώ δραχμάς 2.240, ών τάς 2.000 έπεμψε τηλεγραφικώς τώ έπισκόπω Κίτρους, δαπανήσας διά τήν έπιταγήν καί τό τηλεγράφημα δραχμάς 9. Ότι τώ πρόσφυγι Παλατίτσης Ι. Δήμου έπλήρωσε βοήθημα δρχ. 112... Απεφασίσθη ή Επιτροπή νά καταβή είς Πειραιά πρός ύποδοχήν τού Επισκόπου Κίτρους καί τών λοιπών... Απεφασίσθη νά άναλάβη ή Επιτροπή τά έξοδα τού ½ ναύλου τών έκ Λαμίας έπανερχομένων έθελοντών, άτμοπλοϊκής έταιρείας δηλωσάσης ότι δωρείται τό ½ τού ναύλου.

Εν Αθήναις τή 1 Μαΐου 1878

Τ. Πανταζίδης, Γ. Παπαζήσης, Σ. Δραγούμης».

❁

Μάς διδάσκει, βέβαια, πολλά ή ιλαροτραγωδία αύτού τού έπαναστατικού κινήματος. Επιβεβαιώνει ότι είμαστε αύθεντικοί Έλληνες, άπαράλλαχτοι πάντοτε: σέ έλαφρομυαλιές, σέ έξάρσεις, σέ μεγαλοστομίες, σέ γενναιότητες, σέ αύθορμητισμούς, χωρίς έλεγχο τού κοινού νού, έτοιμοι νά πεθάνουμε γιά ιδέες άλλά καί ύπολογιστικοί καί συμφεροντολόγοι. Όλα αύτά συνθέτουν τό κράμα τού ρωμαντικού καί τού γραφικού πού τόσο είλκυσε πάντοτε τούς Ευρωπαίους Φιλέλληνες. Γραφικότης φοβούμαι πώς ύπήρξαμε καί γιά τόν λόρδο Βύρωνα, καί γιά τόν Πάτρικ Λή Φέρμορ, —πού άνακηρύχθηκε προχτές δημότης τής Μάνης— καί γιά τόν Λώρενς Ντάρελλ τών ήμερών μας.

Άμποτε ή σκληρή έποχή μας, πού δέ σηκώνει πιά τίς γραφικότητες, νά μάς συνετίση: νά μάς βάλη μυαλό καί νά μάς κάνει νά ζυγίζουμε πολύ ό,τι είναι νά πράξουμε, γιά νά μήν τό πληρώνουμε έπειτα άκριβά. Όπως έγινε μέ τούς έπαναστάτες τού 1878 πού, μήτε χίλιοι όλοι - όλοι, κινηθήκανε νά καταλύσουν τήν όθωμανική αύτοκρατορία κι ύστερα κατάντησαν νά παίρνουν 15 δραχμές βοήθημα ό καθένας άπ' τούς Άγγλους γιά τά ναύλα τους νά γυρίσουν στά χωριά τους.

ΗΛΙΑΣ ΒΕΝΕΖΗΣ